

DOKUMENTY O PERZEKUCI A ODPORU

Svazek 5

**Perzekuce po měnové reformě
v Československu v roce 1953**

Dokumenty

1993

OBSAH

Úvod	5
I. Hodnocení průběhu měnové reformy vedením KSČ a přijaté závěry	9
II. Odbory o měnové reformě.....	67
III. Perzekuce po měnové reformě.....	135
Seznam zkratek.....	221

ÚVOD

Od počátku padesátých let znatelně sílily obtíže československé ekonomiky. Byly signálem narůstající hospodářské krize, která se plně projevila v roce 1953. Vedoucí činitelé československého hospodářství a představitelé komunistického vedení, kteří zcela podřizovali ekonomiku zájmům Sovětského svazu a zemí jeho bloku, sice nemohli přehlížet narůstající hospodářské potíže a disproporce, avšak neuvědomovali si vůbec, anebo ne dostatečně jejich skutečné příčiny a jejich vývoj ke krizi. Snažili se obtíže odstraňovat opatřeními více či méně důležitými a účinnými. Jedním z opatření prvořadé důležitosti byla měnová reforma a vytvoření jednotného trhu namísto dosavadních dvou - vázaného a volného. Tato opatření připravovalo komunistické vedení a jím pověřeni funkcionáři téměř rok. Původně počítali pouze se zrušením dvojího trhu a zřejmě až na podzim 1952 se začalo uvažovat o měnové reformě, na jejímž rozpracování se podíleli sovětské poradci. Měnová reforma a zrušení dvojího trhu se uskutečnily k 1. červnu 1953. Iniciátoři a tvůrci připisovali opatřením značný a víceúčelový význam. Považovali je za nezbytná pro další vývoj »socialistické ekonomiky«. Kromě jiného měla reforma odstranit rozpor mezi příjmy, finančními zdroji obyvatel a situací na trhu, tj. neschopností uspokojit hmotné potřeby společnosti; dále měla zastavit stálý pokles pracovní výkonnosti zaměstnanců a obohatit stát a oddlužit podniky faktickou likvidací úspor a snížením životní úrovně obyvatel.

Z hlediska občanů byla podstatou měnové reformy výměna 300 Kčs na každého v poměru 1:5, ostatních peněz 1:50; úspory na vkladních knížkách se vyměňovaly o něco málo výhodněji. Na jednotném trhu se ceny základních potravin, textilu a obuvi pohybovaly o něco níž než na dosavadním volném trhu a byly podstatně vyšší než na trhu vázaném čili přidělovém. Ostatní ceny se přepočítávaly 1:5, rovněž tak mzdy, platy, penze, výkupní ceny zemědělských výrobků, které se nepatrně zvýšily. Tato drastická ekonomická opatření způsobila citelný pokles životní úrovně a zásah do života všech občanů. Zvláště těžce postihovala rodiny s více dětmi, penzisty a také dělníky privilegovaných průmyslových oborů, kteří se dosud těšili velmi zvýhodněnému zásobování za nízké ceny na vázaném trhu. Likvidaci úspor považovali postižení za krádež poctivě vydělaných peněz. Brzy se ukázalo, že měnová reforma nemohla být lékem na ekonomické obtíže, které kořenily v oficiální politice; pouze urychlila výbuch, projevení krize.

Reakce obyvatel na měnovou reformu byla nečekaně dramatická až bouřlivá. Průchod své nespokojenosti dali především zaměstnanci závodů. Podle oficiálních statistik se ve 130 závodech stávkovalo, v několika městech došlo k demonstracím, v Plzni pak vyústila v otevřenou revoltu. Politický význam těchto nepokojů spočíval za prvé v tom, že šlo o dosud nejmasovější veřejnou

kritiku politiky komunistické strany a že nespokojenost vyjádřili dělníci, a to převážně mladí, jak ukazují dokumenty o trestním stíhání účastníků nepokojů; za druhé rozsah nepokojů a všeobecná nespokojenost otřásla režimem, především v tom, že se oslabily jeho opory, neboť opatření postihla zvláště těžce ty sociální skupiny, které považovali představitelé moci za »své pevné opory«, to je dělníky privilegovaných průmyslových odvětví a rodiny s více dětmi; za třetí se prohloubila politická izolace komunistického vedení nejen ve společnosti, ale i ve vlastní straně. Z historického pohledu na vývoj komunistického režimu v ČSR obsahovala reakce na měnovou reformu ještě jeden pozoruhodný rys: byla dosud největším a nadlouho posledním činem přechodu od individuálního či místního odporu proti režimu k masovému vystoupení dělníků. První čin tohoto druhu se udál v listopadu 1951 v Brně, druhý v dubnu 1953 v Prostějově, třetí při měnové reformě.

Komunistické vedení nejdříve odpovědělo na nepokoje při měnové reformě postaru. Prohlásilo je za dílo třídních nepřátel a Zápotocký vyhlásil politiku silné ruky. Spočívala v perzekuci účastníků stávek; na výkonu perzekuce se podílely soudy, které vynášely v masovém měřítku tresty nad zvláště aktivními účastníky demonstrací. Vedení KSČ a odborů praktikovalo politiku silné ruky už v době, kdy v NDR a v Maďarsku začínali s revizí dosavadní ekonomické politiky, s přiznáváním chyb a s politikou nazývanou Nový kurs. Také v Československu připravovalo komunistické vedení z podnětu Moskvy od července 1953 politiku Nového kursu, ale probíhající perzekuce účastníků nepokojů při měnové reformě to neovlivnilo. Celkový počet obětí perzekuce není dosud znám. Počítají-li se i případy perzekuce sociální, tj. krácení dovolené, přídatků na děti, přeřazení na horší pracoviště, propuštění z práce aj., dá se hovořit o několika tisících. Odsouzeno bylo několik set účastníků stávek a demonstrací.

Dokumenty o přípravě, průběhu a důsledcích měnové reformy obsahuje několik fondů Státního ústředního archivu v Praze (fond bývalého archivu ÚV KSČ, fond plánovacího úřadu, ministerstva financí), dále Archiv ministerstva vnitra ČR a Všeodborový archiv. V souboru dokumentů jsme se omezili na fond býv. archivu ÚV KSČ, odborového archivu a Archivu ministerstva vnitra ČR. Pozornost jsme zaměřili především na dokumenty o perzekuci po měnové reformě a jen částečně na zprávy odborů o nepokojích. Soubor je rozdělen do tří částí. První část (*dokumenty 1 - 4*) obsahuje hodnocení průběhu měnové reformy a nepokojů orgány KSČ. Zveřejněné dokumenty perzekuci politicky zdůvodňovaly a určovaly její rámeček. Ve druhé části jsou jak zprávy odborových funkcionářů o ohlasu měnové reformy na závodech, tak pozdější celková hodnocení, vypracovaná pro ústřední radu odborů ústředními výbory jednotlivých odborových svazů včetně projevu A. Zápotockého na schůzi představenstva ÚRO. Mnohem podrobnější každodenní údaje o průběhu a ohlasu měnové reformy jsou v SÚA, ve fondu A ÚV KSČ. Třetí část je věnována soudní perzekuci, obsahuje hlášení, která krajské správy Státní nebo Veřejné bezpečnosti posílaly svému ministerstvu. Byly to odpovědi na příkaz ministerstva č. A-988/605-2-53 vyžadující »zprávy o výsledcích vyšetřování protistátní činnosti při měnové reformě«. Pro použití dokumentů ze Všeodborového archivu jsme se rozhodli jednak proto, že mnohé údaje z býv. archivu ÚV KSČ už byly publikovány (Z. Jirásek, J. Šůla: Velká peněžní loupež, Praha 1992), nebo publikovány budou (připravovaná chronologie

Živelných forem odporu 1948–1956), a jednak proto, že jsme považovali za nutné postihnout hroživou roli odborových orgánů a funkcionářů při hodnocení činnosti a trestání vlastních členů. Obdobně i připravované publikace o plzeňské revoltě v červnu 1953 byly důvodem, proč jsme této události věnovali méně dokumentů než odpovídá jejímu významu.

Dokumenty zveřejňujeme v původním znění, proto se některé údaje částečně opakují. Pravopis jsme přizpůsobili platné pravopisné normě. V poslední části jsme vypustili nepodstatné údaje, což je označeno hranatou závorkou.

Závěrem ještě jedna důležitá poznámka: Dokumenty zejména Státní bezpečnosti ve třetí části obsahují charakteristiky osob. Autoři zpráv používali ve své profesi tehdy běžnou terminologii a odpůrce režimu označovali jako kriminální živel, třídní nepřítel, agent, kolaborant s nacisty apod. Toto označení neodpovídalo skutečnosti; přestože jsme si vědomi tohoto zkreslení a rizika z něj vyplývajícího, údaje zveřejňujeme. Patří k pochopení sledovaných událostí a doby.

Při výběru dokumentů nám velmi ochotně poskytli pomoc pracovníci Archivu ministerstva vnitra ČR, Státního ústředního archivu a Všeodborového archivu. Jedině s jejich pomocí mohl soubor dokumentů vzniknout, za což jim patří náš dík. Za pomoc při výběru dokumentů děkujeme také dr. Daně Musilové, CSc.

Karel Kaplan, Jana Váchová

I

**HODNOCENÍ PRŮBĚHU MĚNOVÉ REFORMY VEDENÍM KSČ
A PŘIJATÉ ZÁVĚRY**

1953, 11. červen, Praha. – Celostátní porada vedoucích tajemníků krajských výborů KSČ, tajemníků ÚV KSS, vedoucích oddělení ÚV KSČ a vedoucích funkcionářů masových organizací. Těsnopisný záznam projevu Antonína Zápotockého a části záznamu diskuse.

Vážení soudruzi a soudružky,

minulou sobotu před zahájením akce zde bylo řečeno, že »celá naše strana a všichni funkcionáři a členové budou dnes a v nejbližších dnech skládat zkoušku své komunistické způsobilosti. Plnění daných úkolů na každém místě a za každých okolností bude nejlepší prověrkou každého funkcionáře a každého jednotlivého člena. Podle jeho práce a podle jeho boje v prosazování dané linie strany bude nutno upravovat kádrové posudky, přidělovat funkce a případně i funkcí zbavovat.«

Myslím, že tato slova se plně potvrdila. Celá naše strana prošla opravdu těžkou zkouškou. Můžeme dnes prohlásit, že jsme ji se zdarem absolvovali. Na mnohých místech se však objevily tak četné slabiny a tak veliké nedostatky, že opravdu vyvolávaly vážné nebezpečí nezdaru. Situace se zdála v některých chvílích přímo hroživou. Na mnohých místech by ji soudruzi nebyli zdolali, nebýt pomoci z ústředí. Mohli ji však zdolat vlastními silami, kdyby se byli bývali včas řídili pokyny z ústředí, nepodceňovali vážnost situace, včas a rozhodně zakročovali.

Jako jeden z hlavních nedostatků ukázala se odpoutanost od mas. Při prosazování linie mezi vedoucím funkcionářským aparátem, v ústředních organizacích, v krajích, okresech, na konferencích funkcionářů všechno klapalo. Šlo to dokonce tak hladce, že se zdálo, že máme na sto procent vyhráno. Taková nálada také stranu povětšinou ovládla. Konference prošly hladce, usnesení strany a vlády bylo všude přijímáno se souhlasem, takže se zdálo, že všechno půjde jako na drátkách. Jakmile však bylo třeba prosazovat a vysvětlovat nové opatření na závodech a v místech, příznivá situace začala se rázem měnit. Z toho myslím plyne první základní poučení, že naše spojení s masami a skutečné vedení a ovládání mas stranou je nedostatečné, je nutno je prohloubit. Z tohoto zorného úhlu je nutno všude přezkoumat naši organizační i výchovnou práci, školení a hlavně ideologickou výchovu.

Podrobnější hodnocení akce

Myslím, že nikdo nebude popírat a diskutovat o tom, že zavedení jednotného trhu bylo bezpodmínečně nutné a že nemohlo být provedeno bez současného provedení peněžní reformy. Stejně se muselo počítat s tím, že peněžní reforma bude útokem na zbytky kapitalistů a že může dojít z jejich strany k protestům. I to bylo jasné, že se dotkne citelně i úspor dělníků. Jakmile jsme chtěli uskutečnit toto opatření, nemohli jsme chránit úspory dělníků. Nebylo možno jinak si počínat, jestliže jsme chtěli snížit přebytek kupní síly, který nás nejvíce zatěžoval.

Naše generální linie při provádění tohoto opatření však byla, když už nemůžeme uchránit dělnické úspory, zhodnotit dělnické mzdy. To se myslím

ukázalo jako správná linie. Musíme však sebekriticky přiznat, že tato linie nebyla důsledně dodržena. A to je politická chyba. Této chyby využily nepřátelské živly, neboť tím jsme jim poskytli nejvíce argumentů, s nimiž mohly proti nám operovat.

Abychom zabránili znehodnocení mezd, bylo nutno přesunout výplatu mezd v květnu a vyplatit splatné mzdy nejpozději do 20. května. Tuto direktivu vydali jsme proto, že jsme vycházeli ze stanoviska, že znehodnocujeme peníze, které mají lidé v rukou, ale ne mzdy, které mají teprve dostat. Nedodržení této direktivy nás strašlivě poškodilo. Pokroutilo to správnou linii, poněvadž jsme museli i na dělnické mzdy pak sahat.

Faktem je, že rozhodnutí o přesunu mezd bylo učiněno pozdě. To musíme sebekriticky přiznat. Bylo velmi málo času na jeho přípravu. Důkazem, že však přesto být provedeno mohlo a že mzdy a platy mohly být včas vyplaceny je, že ve většině závodů a úřadů byly skutečně mzdy vyplaceny podle direktiv. Mzdy nebyly vyplaceny tam, kde se ukázal nedostatek státní disciplíny. Místo organizování výplat se začalo diskutovat, zda usnesení je správné, zda je vhodné je provádět, zda je vhodné mzdy vyplácet. Soudruzi místo toho, aby provedli nutné přípravy a vyplatili mzdy podle direktiv, zameškali lhůty, začali vyplácet mzdy teprve 25., 29. nebo dokonce až 30. května. Někde je dokonce vůbec nevyplatili. Tyto chyby, které narušily správnou politickou linii celého opatření, byly důsledkem nedisciplinovanosti našich orgánů, závodních ředitelů, správ závodů, ale i partijského aparátu, kde soudruzi dávali souhlas k těmto věcem. Z celého tohoto nesprávného postupu některých našich soudruhů plyne vážné poučení, že o nařízeních a usneseních se nediskutuje. Nařízení a usnesení strany se provádějí. Teprve po provedení usnesení je možno diskutovat o tom, zda usnesení bylo správné anebo ne. Když se však napřed začne diskutovat, věci se neprovedou, může nás to uvést do velkých nesnází. V daném případě se to projevilo tím, že převážná část dělníků dostala vyplacenou svou mzdu do 20. května, kdežto zbytek dělníků v závodech, kde vedoucí soudruzi včas neprovedli usnesení strany, mzdu vyplacenou nedostal, nebo pozdě. Tato mzda pak musela být vyplacena soudruhům 1:50, poněvadž jinak bychom byli narušili zásady tohoto opatření a poškodili převážnou část dělnictva, které dostalo mzdu vyplacenou v daném termínu.

Přepočítávání daně ze mzdy

Výklad, že ze mzdy, vyplacené v poměru 1:50 se platí daň v poměru 1:5, nemůže obstát. Nedá se obhájit stanovisko, aby někdo platil vyšší daň než je mzda, kterou dostává. To byla zase taková početně teoretická chyba, kdy soudruzi hájili stanovisko, že nezaplacená daň ze mzdy je dluh občana vůči státu. Zásada, že dluhy občanů vůči státu se platí 1:5, je správná. Daň ze mzdy není však dluh občana vůči státu. Podle zákona o dani ze mzdy se sráží určité procento ze mzdy, tj. z hodnoty, kterou dáváme lidem do rukou, a ne z nějaké obmyslné hodnoty. Není proto možné vyplácet mzdu v poměru 1:50 a daň z ní srážet 1:5. To by znamenalo, že dělníci na svou mzdu doplácují. Pak by nám dělníci zcela oprávněně mohli říci: »Řekněte upřímně a otevřeně, že jste na tom tak bídě, že nám nemůžete vyplácet za polovinu měsíce mzdy. A nevyplácejte je. I tak budeme na tom lépe, než když nám obmyslně za polovinu měsíce

vyplatíte mzdu a pak řeknete, že z druhé poloviny měsíce máme na dani za tuto mzdu doplácet.« K takovým závěrům skutečně toto opatření vedlo. Například: Zaměstnanec, který má 8000 Kčs měsíčního platu, dostal vyplaceno za první polovinu měsíce 4000 Kčs v poměru 1:50, to znamená 80 Kčs v nových penězích. Daň z této částky, kterou musel platit 1:5, činila 96 Kčs. Musel tedy 16 Kčs ještě na svou mzdu doplácet. Tato vážná chyba způsobila mnoho nepříjemností.

Hájení dělnických požadavků

Je třeba si uvědomit, že klade-li dělník požadavek, aby jeho mzda nebyla znehodnocována, není to reakční požadavek, ale oprávněný dělnický požadavek. Tím, že jsme se dotkli dělnických mezd, dali jsme svým nepřátelům mocnou zbraň do rukou. Vymáhání správného požadavku se však může stát protistátním činem, jestliže se ho k tomu využije, jestliže se dělníci snaží dosíci tohoto požadavku stávkami a demonstracemi, v nichž se sdružují s reakcí a nevyčerpají všechny legální prostředky, které mají k tomu, aby svá práva hájili.

To už je záležitost odborové organizace. Proto máme jednotnou a mocnou odborovou organizaci, aby dělníci mohli jejím prostřednictvím své požadavky a práva hájit. Nemůžeme a nesmíme připustit, aby se hájení i oprávněných dělnických požadavků dělo anarchisticky, aby si každý jednotlivec mohl sám organizovat stávky a protesty. Je věcí odborové organizace, odborových schůzí na závodech, svazů i vedení ÚRO rozhodovat o tom, jakým způsobem a jakými prostředky mají dělníci své zájmy v socialistickém státě hájit. O tom nemohou rozhodovat jednotlivci, to se nedá provádět spontánně. Je věcí odborové organizace, aby vtloukla dělníkům do hlavy, že bez odborové organizace nesmějí dělníci vstoupit do stávky. Nikdy jsme podobné akce netrpěli. I v dobách, když jsme organizovali boj proti kapitalismu, žádali jsme vždycky, aby každý stávkový boj byl předem projednán v odborové organizaci. Byli jsme proti spontánním stávkám, neboť ty nás vždycky nejvíce poškodily. Poškozovaly nás proto, poněvadž nebyly připraveny, nedaly se vyhrát, stály těžké ztráty a oběti a často celou pozici organizace rozbily. Byli jsme proto již tenkrát zásadně proti spontánním stávkám. Avšak hájili jsme organizované stávky, stávky vedené odborovou organizací. Toto bylo naše zásadní stanovisko už v dobách boje s kapitalisty. Dnes však budeme mít pomalu na závodech takový stav, že když si někdo vzpomene, může vystoupit, organizovat v dílně zastavení práce a nikdo z toho pak nevyvozuje žádné závěry. Řeší se často tyto věci tím, že dělníci řeknou, že prozahálený čas napracují. To je naprosto nesprávný závěr. Je úkolem odborové organizace, aby těmto zjevům věnovala pozornost a nepřipustila, aby k nim docházelo.

Reakce využila našich chyb

Při provádění usnesení strany a vlády o peněžní reformě museli jsme počítat s nepřátelskou akcí. Naši nepřátelé věděli, že budeme nuceni provést peněžní reformu. Museli jsme počítat s tím, že jsou tak chytří, že vědí, že k tomu musí u nás jednou dojít. Nevěděli však, kdy bude provedena. Očekávali ji už v roce 1951 a přepočítali se. Byli proto nyní opatrní a nemluvili o datu, kdy bude provedena. Toto datum se neprozradilo. Připravovali se však na to, aby při provádění měnové reformy z toho co nejvíce pro své záměry vytěži-

li. Využili našich chyb. Ukázalo se, že agitace proti provedení měnové reformy byla neúčinná. Ukázalo se to jasně už při výměně peněz. Lidé, kteří sami přišli třeba o pár tisícovek, klidně je oželeli, nedali se strhnout k protestům, když viděli, že někteří jednotlivci měnili statisíce i miliony. Řekli si: »To je dobře, že na ně káplo, mělo to být ještě přísnější.« Proto se našim nepřátelům nepodařilo udělat z protestů proti měnové reformě masové hnutí, vyvolat nějaké demonstrace. Pro to půda nebyla a toto opatření bychom byli poměrně lehce zdolali.

Protestovat proti znehodnocení mezd však úrodnou půdu našlo. A půda pro nepřátelskou demagogii a propagandu byla tím úrodnější, čím větší byly naše organizační nedostatky. Tam, kde soudruzi byli připraveni, kde neměli organizační nedostatky, kde nepodceňovali opatření, ale kde drželi celou akci v rukou, zvládli situaci. Tam, kde tyto podmínky splněny nebyly, řídila namnoze celou akci reakce. Bylo by nesprávné si namlouvat, že chyby, o nichž jsme zde mluvili, byly příčinou událostí v Plzni, Ostravě apod. Nebyly příčinou. Pouze usnadnily nepříteli manévrování. Ukázalo se, že tam, kde organizace byla pohotová, kde situaci drželi v rukou soudruzi, se chyby napravit daly. Neblahé důsledky se projevíly pouze tam, kde organizace pohotové nebyly.

Organizační nedostatky

Chtěl bych se zmínit o celé řadě nedostatků, které se při akci objevily a situaci ztěžovaly.

Především náš finanční aparát nezajistil včasnou výměnu peněz. Ukázalo se, že doba, stanovená pro výměnu peněz, byla dostatečná, a kdyby byl býval náš finanční aparát správně připraven, ušetřili bychom si bývali mnoho obtíží. Především se mělo začít vyměňovat už od pondělí v 8 hodin ráno, jak bylo oznámeno. Bylo velkou chybou, že lidé museli stát ve frontách a čekat na výměnu od 8 hodin ráno až do jedné a někdy až do večera proto, že toto opatření nebylo zajištěno. Není pravda, že nebylo dost času. Stačilo zkontrolovat věci, zajistit je, udělat si plán a přitom trochu politicky myslet.

Soudruzi, dám vám příklad. Na Hradě, pod okny mé kanceláře, udělali výměnné středisko, takže v 8 hodin ráno, když jsem jel do kanceláře, už tam stála fronta lidí. Soudruzi nenašli žádné lepší místo pro výměnné středisko pro celou Malou Stranu než poštovní úřad na Hradě pod okny prezidentovými. V jednu hodinu, když jsem jel na oběd, byla fronta ještě větší. Dověděl jsem se, že se dosud s výměnou ani nazačalo. Když jsem se soudruhů ze svého aparátu ptal, proč dosud nezakročili, aby středisko s výměnou započalo, odpověděli mi, že to není jejich záležitost, poněvadž je to výměnné středisko pro celé Hradčany. Soudruzi, není politickou otázkou a není věcí našich soudruhů zakročit, když vidí, že tu stojí několik set lidí od rána, čekají, a co kdyby najednou začali provolávat zde, pod prezidentovými okny, hanbu?

Výměna peněz není administrativní záležitost. To je politická záležitost a stává se tím více politickou záležitostí, když se výměnné středisko umístí na Hrad, pod prezidentova okna. Z toho by mohla být klidně politická demonstrace i ostuda, neboť sem chodí lidé i ze zahraničí prohlédnout si Hrad, Svatovítský chrám. Nelze proto se jen přes tyto věci lehce přenášet, je třeba domýšlet důsledky.

Chyby v masové práci

V některých krajích soudruzi podceňovali celou akci. Poněvadž všechny aktivity hladce proběhly, mysleli si soudruzi, že se už nemusí o nic starat. Pak je události překvapily. Kdyby se bylo všude zakročovalo hned v zárodku, dalo se věcem zabránit. V takovýchto situacích rozhoduje rychlost, pohotovost a rozhodnost. Objevila se namnoze i nerozhodnost bezpečnostních orgánů, která prýštila často z politické chyby, že proti dělníkům se nezakročuje. O tom budu mluvit ještě později.

Jak probíhala akce na závodech? Na závodech byly svolány politické aktivity nebo i plenárky hned v pondělí ráno. Tam byly věci vysvětlovány a soudruzi třeba několik hodin o tom diskutovali. Když ostatní dělníci viděli, že komunisté na svých schůzích diskutují o opatření vlády, zanechali práce a začali se také shromažďovat. Chtěli se zúčastnit schůze. Bylo jim v tom zabráněno, že jde o komunistický aktiv, kam mají přístup jen členové strany. Této situace využili rozvraceči a nepřátelé, kteří navrhli dělníkům, když komunisté mají svou schůzi, uděláme si také svoji schůzi a budeme diskutovat. Tím se iniciativa dostala do rukou nepřátel, kteří získávali dělníky, podávali návrhy, dávali je odhlasovat. Když pak komunisté přišli k shromáždění, byli zde už dvě organizace, z nichž organizace, již vedli nepřátelé, měla svoje vedení, měla už své usnesení a lidé se cítili tímto usnesením vázáni. Řekli našim soudruhům: »Nemáme s vámi co mluvit. Máme své usnesení, které budeme dodržovat.« V závodech, kde k těmto zjevům došlo, volili naši soudruzi naprosto nesprávný postup. Nevěděli, kde je jejich místo. Při provádění tak dalekosáhlého opatření nesmějí se členové strany izolovat od ostatních dělníků a zaměstnanců. Jakmile se soudruzi dověděli, že v závodě se koná takováto schůze, bylo jejich povinností okamžitě svolat odborovou schůzi, odboráři-komunisté měli převzít iniciativu a vedení schůze a nepřátelské živly odstranit. Taková věc se nedá dělat na dlouhé lokte. Ta se musí dít okamžitě. Jinak se situace nezvládne.

Mládež

O této věci budu mluvit ještě zvláště. Mám opravdu strach, abych se na naši mládež nedíval příliš černě. Ale zprávy, které mluví o tom, jak se naše mládež při prosazování tohoto opatření chovala, vyvolávají vážné obavy. Podle těchto zpráv byla tím, kdo dodával nepřátelským akcím a kontrarevolučním pokusům masovost, naše mládež. To je vážná otázka, budeme se muset vážně zabývat stavem naší mládeže, i dělnické mládeže, a hledat cesty k nápravě.

Nedostatky v obchodním aparátě

Obchodní aparát vcelku své úkoly zdolal. Byly však případy vyvážování provokačních cen, které nebyly v souladu s cenami uvedenými v celostátním ceníku. Jinde docházelo k provokačnímu vyzdobování výkladů, které bylo záměrně zaměřeno na drahé zboží, v širším měřítku docházelo k ulejšování zboží. Zjistit tyto věci je věcí kontroly a pak je potřebí vyvodit správné závěry.

Chyby národních výborů

Nesprávná práce našich národních výborů způsobila, že při výměně peněz se plně neuplatnila třídní hlediska. Neuplatňovali jsme dost zásadu, že zbohatlíkům, rentiérům a ostatním nepracujícím vrstvám nebude vůbec výměna provedena. Národní výbory povětšinou vydaly potvrzení těmto vrstvám, aby jim byla výměna provedena. Provedli jsme výměnu více jak 12 milionům lidí, takže ty živly, kterým nemělo být 300 Kčs vyměněno, se scvrkly na pár lidí.

Příčiny uvedených slabin

V první řadě je to podceňování třídního nepřítel. Je nutno mít stále na paměti, že třídní nepřítel existuje, že jsme se s ním dosud plně nevypořádali. Čeká na každou příležitost, aby se mohl uplatnit. Čeká na naše chyby. Snaží se vybudovat svoje organizace, má svou organizační síť a pravděpodobně i vedení. Má je za hranicemi i doma. Víme, že nepřátelé se snaží budovat síť špiónů, odhalujeme každou chvíli různé ilegální kroužky, přechody přes hranice, podávání zpráv, šíření zpráv zahraničním rozhlasem, vyrábění letáků. Nesměli bychom znát ilegální práci, kdybychom si mysleli, že činnost těchto kroužků a rozdrobených skupin se někde nesoustřeďuje, že nemá centrální vedení. Byla by chyba myslet si, že například odhalením skupiny Horákové a zmařením tohoto centra jsme se s celou věcí vypořádali. Vždyť víme, že za okupace, když nacisté rozbili jedno naše centrální vedení, nesložili jsme ruce v klín, ale snažili jsme se vybudovat nové. Stejnou snahu musíme předpokládat i u našich nepřátel. Toto vedení se nám dosud nepodařilo odhalit. Jistě má svoje slabiny. Soudruzi namítnou, že na jednotlivých akcích nebylo patrné, že by byly centrálně organizovány. Je samozřejmé, že ilegální síť nepodchytne všechny. Máme přece legální vedení, máme moc v rukou, a přesto také všechno nepodchytíme. S činností nepřátel musíme proto počítat a sledovat ji. Často v místech, kde akce propukly, byli soudruzi překvapeni, ačkoliv z celé řady zjevů museli vědět, že se něco chystá. Kdyby se tak laxně nebyli k věcem stavěli, mohli mnohému zabránit.

Nedostatky odborů

Už včera v Sokolově jsem mluvil o hlavních slabinách odborů. Bezesporu mnoho tu způsobila Slánského politika. Jeho snahou bylo vyšaltrovat odbory, poněvadž mu jako masová organizace byly nepohodlné a nebezpečné. Myslím, že tato snaha vyšaltrovat odbory nebyla dosud plně likvidována ani u některých našich soudruhů v ústředí, krajích a na závodech. Je zde stále snaha nahrazovat odborovou organizaci stranou, orgány strany, základní politickou organizací apod. To se objevilo i při této akci.

Mluvil jsem už o tom, že komunisté na závodech schůzovali, a odbory a s nimi všichni dělníci, kteří nejsou členy strany, zůstali stranou. Vedoucí činitelé odborů byli na komunistických aktivech, poněvadž v našich závodech vedení odborů je komunistické. Často se naši soudruzi dopouštějí té chyby, že ani nepřipustí, aby ve vedení odborové organizace byli nekomunisté. V naší situaci by měli být ve vedení odborové organizace také dobří indiferentní dělníci i členové jiných stran. Ovšem takoví, na které se můžeme spolehnout.

Už jsem mluvil o tom, jak by byla situace zcela jinak vypadala, kdyby soudruzi v závodech, v nichž k nepokojům došlo, hned jak dostali první zprávu, řekli: »Komunisté z vedení odborové organizace, teď je vaše místo v odborech, svolajte okamžitě své schůze.« To se nestalo, poněvadž naši političtí pracovníci si myslí, že se odbory uplatnit nesmí. Že se má uplatňovat jen strana. Je pravda, strana má mít vedení, vytyčovat odborům úkoly a posílat je tam, kde je třeba pracovat s masou a vykonávat na ni vliv. Komunisté ve vedení odborů musí usnesení přenášet na půdu odborové organizace, přesvědčovat dělníky o jeho správnosti. Není správné udělat usnesení politické organizace a nařídít odborové organizaci, že má usnesení splnit. Opakuji znovu, komunisté ve vedení odborů musí prosazovat zásady a směrnice strany, přesvědčovat o jejich správnosti, získávat pro ně dělníky, nemají však právo odvolávat se, že jde o usnesení strany, nýbrž prosazovat věci z odborového stanoviska.

Kdybychom byli my, komunisté-odboráři, bojovali dříve o jednotu odborů tím způsobem, že bychom byli nekomunistickým dělníkům říkali, že jde o usnesení strany, nebyli bychom vybojovali jednotu odborů. Vysvětlovali jsme dělníkům, že komunistická strana podporuje snahu dělníků o vybudování jednotné odborové organizace, ale vybudování jednotné odborové organizace je vlastní zájem dělníků, a proto mají o jednotu usilovat a budovat ji.

Odbory dnes mají dalekosáhlé možnosti. Nejhorší však je, že jich nevyužívají. Vedoucí odborových organizací ani v ústředí, ani ve svazech si neuvědomují, jakou moc mají v rukou. Už samotný fakt jednoty odborů. Jednotu si odbory vybojovaly už před únorem svým jednotným postupem proti rozbíječským snahám. To je rozdíl od svazu mládeže, který jednotu své organizace dostal po únoru darem. Odborová jednotu znamená velkou moc a sílu. Odbory si neuvědomují, že jsou rozhodujícím činitelem v organizování výroby, při řešení mzdových otázek, sociálního zařízení. Proto dělníci nevidí důvod, proč by měli být členy odborové organizace. Proto se na závodech rozmáhá odborový indiferentismus. Dělník musí vidět, že potřebuje odborovou organizaci a ne myslet si, že odborová organizace potřebuje dělníky a že dělník jí dělá milost, když je jejím členem a platí příspěvky.

Proč jsme svěřili odborovým organizacím pojištění? Snad proto, aby odbory měly více peněz a větší možnost penězi hospodařit? Ne. My dáváme pojištění do rukou odborů proto, aby ho využily k organizaci výroby, k zvyšování výkonů, podpoře celé své činnosti; aby členové cítili, že tyto jejich výhody jsou zásluhou odborové organizace. Aby věděli, že nebudou-li členy odborové organizace, mohou tyto vymoženosti ztratit. Za kapitalismu byl dělník členem odborové organizace proto, aby ho chránila proti zaměstnavateli. V socialismu má být členem odborové organizace proto, aby měl nárok na vymoženosti, které dělníkům prostřednictvím odborové organizace dáváme. Proto se musí uplatnit v celé politice to, že odborová organizace je strážcem výroby, jejího rozvoje a že za to, že členové plní své povinnosti, podílejí se na vymoženostech, které odbory vybojovaly. Mají dovolenou, jezdí na rekreaci, dostávají rodinné přídatky atd. Ty, kteří vůči odborům své povinnosti neplní, máme v jejich právech omezovat. Nedávat jim podporu, nevysílat je na rekreaci, nedávat rodinné přídatky. Důsledné uplatňování těchto zásad by ohromně posloužilo autoritě odborů. Situace na závodech by se obrátila. Těchto opatření se ovšem

nesmí zneužít, dělat je anarchisticky. Jsou to velké trumfy, které má odborová organizace v rukou a které jsou tím účinnější, čím méně je nutno jich používat. Dospějeme-li k závěru, že je potřebí proti některému odboráři vážně zakročit, je třeba udělat z tohoto opatření školu pro všechny ostatní odboráře. Svolat schůzi, vyloučit ho z odborové organizace, vysvětlit ostatním, proč ho vylučujeme a odebrat mu práva, která mají ostatní odboráři. Kdyby odborář poukazoval na to, že tímto opatřením poškozujeme jeho děti, že bude napříště plnit své povinnosti, buďme milosrdní. Dejme mu lhůtu roční nebo půlroční, aby ukázal, zda své sliby myslí vážně. Když svým slibům dostojí, bude zase plnoprávným členem odborové organizace. Víte, jak by se upevnila disciplína na závodech, jak by stoupla autorita odborové organizace, kdybychom důsledně prosazovali tuto zásadu? To by ovšem nesměli naši odboroví funkcionáři sedět v kancelářích a vyřizovat věci od zeleného stolu. To by museli přesvědčovat dělníky, organizovat a plánovat. Pak také funkce odborového sekretáře nebo předsedy závodní rady nebude pohodlnou, pak bude znamenat velkou zodpovědnost a namáhavou práci. To by vedlo i k ozdravení těchto kádrů. Stoupla by vážnost odborových organizací a jejich vliv na závodech.

Úkolem stranické organizace by pak bylo vést odbory a pomáhat jim. Někteří naši soudruzi si myslí, že vedení politické organizace se upevňuje tím, když je hned na všem patrné, že to provádí stranická organizace. To však není správné vedení masové práce. Stranická organizace řídí práci masové organizace tím, že vede komunisty, kteří jsou vedoucími funkcionáři masové organizace. Soudruzi ve vedení masové organizace pak prosazují usnesení strany ne tím, že by zdůrazňovali, že jde o usnesení komunistické strany, ale tím, že přesvědčují ostatní dělníky o tom, že toto usnesení je v jejich zájmu. Budeme-li takto pracovat v odborech, prospěje to jak odborové organizaci, tak i straně. To bude skutečné vedení, skutečné politické vedení, neboť poroučení a nařizování politické vedení není.

Mládež

Jak už jsem ze začátku řekl, mám obavy, aby moje závěry o mládeži nebyly příliš černé. Hejzlarovština nebyla dosud z mládežnického hnutí vymýcena. Pomoc mládeže při výstavbě socialismu klesá. Je slabší než byla dříve. Proto se při prosazování peněžní reformy a reformy trhu objevily tak velké slabiny. Zabývejme se chvíli tím, jak vypadá aparát svazu mládeže. Aparát je odtržen od mas, bují v něm byrokratismus, nemáme organizace mládeže na rozhodujících místech, kde je potřebujeme. Ve střediscích pracovních záloh, v odborných školách, kde je soustředěna dělnická mládež, pracuje svaz mládeže velmi špatně. Navštívil jsem několik takových středisek, ptal se učedníků o činnosti ČSM a zjistil, jak svaz mládeže právě na těchto místech špatně pracuje. Velmi závažný zjev je, že vysoké procento lidí, kteří utíkají za hranice, se rekrutuje právě ze středisek mládeže z hornických a jiných učilišť. Je nutno předložit si otázku: Jaká je výchova v těchto učilištích, že k těmto zjevům dochází? Naše mládež je vychovávána k neskromnosti. Dáváme jí obleky, celé zaopatření, stravu, kapesné a ona si ještě myslí, že nám prokazuje milost tím, že žije v učilišti a klade nové a nové požadavky. Neuvědomuje si, a my jí také

nevštěpujeme přesvědčení, že je její povinností být oporou naší socialistické výstavby.

Namnoze dáváme naší mládeži v učilištích v době učení takové požitky a zajišťujeme tak vysokou životní úroveň, že při přechodu do praktického života se její životní úroveň snižuje. Pak se cítí poškozena a stává se nakonec i nepřítelem režimu. Domnívá se, že jsme ji podvedli, neboť věřila, že při přechodu do praktického života se její životní úroveň ještě zvýší a podle toho také tvořila si své perspektivy do budoucna.

Ani šlingovštinu jsme dosud z mládežnického hnutí nevymýtili. Svaz mládeže se dosud na ideologickém poli s touto věcí nevypořádal. Jak víte, byl jsem včera v Sokolově na schůzi. Celková schůze byla velmi pěkná. Viděl jsem však na schůzi celé hloučky mladých kluků, kteří se tvářili urputně, nezatlaskali, nehlasovali pro rezoluci. Vytvářeli hloučky. Je věcí organizace mládeže, jak se vypořádává s těmito zjevy, jak si jich všímá, jak proti nim bojuje. To je důležitá věc, jak napravit tyto chyby. To není jen otázka rezolucí, dokumentů, ale celého prozkoumání poměrů a najití nových cest. Není to pouze věcí ústředního výboru mládeže, ale i ústředního výboru strany, který musí otázku podrobit rozboru, vyvodit důsledky a pomoci mládeži najít správnou cestu jak věci napravit.

Nesprávný kult dělníků

Samozřejmě, opíráme se o dělnickou třídu, bez níž bychom své cíle a ideály neuskutečnili. Nesmíme se však domnívat, že dělníku je všechno dovoleno, vytvářet kult dělníka.

Zabývejme se chvíli tím, jak Slánský zneužíval dělnických kádrů. Následky jeho činnosti se dosud objevují. Vytýkáte-li dělníkovi, který je na vyšším místě, nepořádky a šlendrián, za něž je zodpověden, narazíte někdy na odpověď: »Soudruhu, co ode mne chceš, vždyť jsem dělnický kádr?« Soudruh nechápe, že právě proto, že je dělnický kádr, tam tyto nepořádky nemají být. Nepořádky mohu spíše pochopit, když na vedoucím místě je nějaký buržoazní kádr. Od dělnických kádrů žádáme jak spolehlivost, tak i schopnosti. Dáváme je na vedoucí místa proto, poněvadž jsme přesvědčeni, že budou pracovat lépe než staří vedoucí. Když dělnický ředitel organizuje práci hůře než dřívější buržoazní inženýr nebo byrokrat, není nic platný, poškozuje věc.

Vraťme se ještě k Slánskému taktice. Pochleboval dělnickým kádrům, vštěpoval jim přesvědčení, že se nemusí učit, že jejich funkce je odměnou za jejich bývalé zásluhy, čímž zůstávalo volné pole pro sabotážníky. Mohli si pak rozhodovat jak chtěli a vládnout neschopným dělnickým ředitelem.

Je naprosto správná zásada, že máme dělníky o opatřeních strany a vlády přesvědčovat. Chyba však je v tom, že často na přesvědčování zapomínáme, nepřesvědčujeme, a když v důsledku toho dojde ke zvratu, dělníci se postaví na druhou stranu barikády, aktivně vystoupí po boku třídního nepřítele a reakce, pak je chceme přesvědčovat. To už je pozdě. Jakmile dělník vystoupí na straně třídního nepřítele, už ho nepřesvědčuji. Pak jeho činnost znemožňuji. Máme přece zkušenosti, ale myslím, že jsme se z Prostějova nic nenaučili.

Dám příklad z historie dělnického hnutí. Kdo byli stávkokazi? Byli to dělníci a velmi často ubozí dělníci, nejubožejší. Přesvědčovali jsme je, aby

nešli do práce, ale když již do závodu táhli, přestalo přesvědčování, pak jsme je i mlátili. Tím, že vstoupili do závodu, stali se třídními nepřáteli. Pak šlo přesvědčování stranou. Prostředky, kterých používáme, řídí se vždy poměry. Jsem vždy pro přesvědčování dělníků, vytýkám, že se málo přesvědčuje, že je malý styk s masami, ale ve chvíli, kdy proti mně vystupuje třídní nepřítel a kdy se někteří dělníci staví na jeho stranu, přestává přesvědčování, nastává boj. Čím rozhodněji a rychleji bojuji, tím jistější je vítězství. Jakmile si necháme věci přerůst přes hlavu, nezvládneme je. V tom směru jsme přece dávali pokyny. Vysvětlovali jsme soudruhům, že nastává bojovná situace a chceme-li zvítězit, přestaňme diskutovat a kde reakce vystoupí a bude organizovat demonstraci, je nutno hned v zárodku zatýkat.

Kdyby nás napadl zahraniční třídní nepřítel a došlo k válce, pak začneme snad diskutovat o tom, zda máme střílet, zda nejsou na druhé straně také dělníci? Ne. Všechny takové úvahy musí stranou. Nastává-li boj, je nutno soustředit všechny síly, abychom boj vyhráli. V té chvíli si nesmíme připustit myšlenku, jaké budou oběti, zda na druhé straně jsou také dělníci. To bychom žádnou bitvu nevyhráli.

Tato bojovná situace v některých místech nastala. Bylo naprosto nesprávné, že soudruzi slibovali ústupky, propouštění zatčených atd. V takovéto situaci se nevyjednávám. Vrcholem bylo, když soudruzi namítali, že byli zatčeni i nevinní agitátoři, kteří byli na demonstrace posláni. Při demonstracích se zatýkalo poměrně málo. A přitom ještě došlo k zatčení našich agitátorů. Jak je to možné? To už přestává široká diskuse o organizování revolučního boje. Jaké je to vysvětlení pro naše funkcionáře? Vysíláme-li agitátory v takovéto situaci, pak je musíme nějak informovat, že když dáme určité znamení, aby zmizeli, jinak že je seberou.

Podívejte se, jak dovedla proti nám bojovat buržoazie. V roce 1920 sebrali nás Kladeňáků na 3000. Při demonstracích v Praze i v jiných místech mlátili policajti do lidí hlava nehlava. Nevybírali si, i když mezi postiženými byla nějaká buržoazní panička.

Takové zásady měla buržoazie. A naši soudruzi najednou chtějí, aby se přes ně vybíralo, aby nikdo nebyl postižen. Tak se řešit situace nedá. Úkolem je zasadit se o to, aby odboj se hned od počátku udusil. Není žádné neštěstí, když se tam někdo připlete náhodou, nedopatřením, dostane-li se na 14 dní do lágru a zamaká-li si tam. Ukáže-li se jeho nevina, omluvím se mu. To jsou revoluční zásady. Je-li klid, všechno zajištěno, uvažuji pochopitelně dobře o tom, než někoho zatknou, trestám milosrdně, beru ohled na všechny polehčující okolnosti. V době revolučního boje takto jednat nemohu. A tentokrát na mnohých místech o revoluční boj šlo. Když nepřátelé obsadili rozhlas, pálii soudní spisy, pak bylo nesprávné, že někteří prokurátoři slibovali propuštění zatčených, když se ustupovalo podobným požadavkům ze závodu. V takové situaci se nejedná. Tu je třeba se vší rozhodností vystoupit a ukázat sílu. Události ve Vimperku, Bohumíně atd. jsou vysvětlením naší slabosti.

Situace by byla mnohde dopadla ještě hůře, nebýti pomoci z ústředí. V ústředí bylo vše připraveno. Zasažovalo se všude, kde se nepokoje vyskytly. Nevím, jak by to bylo dopadlo v Plzni, kdyby tam nebyla přišla pražská milice. Pražská milice udělala pořádek. Nebylo potřeba střílet a používat zbraně.

Nevím, kam by byly poměry dospěly, nebýt tohoto zásahu. Jestli bychom pak opravdu nebyli museli použít zbraní. A jaká by to byla politická ostuda pro nás. A bylo to jedině proto, že nebylo zpočátku dost rozhodnosti. Nerozhodnost v takovýchto případech se nevyplácí.

Nejnutnější úkoly dneška

Ze všech poznatků vyplývá pro nás úkol zhodnotit události na každém místě, v každém kraji, v každém závodě a okrese. Zjistit slabiny a příčiny, proč k nim došlo. Provést prověrky, vyvozovat závěry a zjednávat nápravu. Nezastavit se ani před kádrovými změnami tam, kde je to nutné. Nechci rozebírat jednotlivé případy.

Jednou z nejzávažnějších slabin je Ostrava. Už v sobotu jsem na to upozorňoval. Ostrava je naše slabé místo. Už celá léta je tam nepořádek. Dělá se špatná politika. Je potřeba podívat se na věc od základů. V Ostravě je důležitý každý jednotlivý funkcionář, který je vedoucím. Myslím, že staré kádry, které tam máme, odpočívají na vavřínech. Domnívají se, že jsme jim dali funkce za staré zásluhy, že proto dělají primátory, a odpoutávají se od akutních otázek a sní o tom, jak postavit socialistickou Ostravu. Honí se za socialistickou Ostravou a nic nedbají o to, jak vypadá stará Ostrava, nezametou ji a stále vyčkávají na novou socialistickou Ostravu.

Dá se takhle budovat socialismus? Jak řeší soudruzi v Ostravě bytovou otázku, ubytování brigádníků? Nemají byty pro brigádníky. Ale že v Ostravě bydlí 9000 penzistů v závodních bytech, tím se nezabývají. Stále na to poukážeme. Samozřejmě, nemohou najednou vystěhovat 9000 penzistů z Ostravy, ale kdyby za ta léta, co se o tom mluví, se tento kurs sledoval, mohla být dnes Opava už zabydlena ostravskými penzisty a mohli jsme mít v Ostravě byty pro brigádníky. Soudruzi však čekají, že se bytová otázka rozřeší až v socialistické Ostravě. Všecky naléhavé otázky nechávají stranou, neřeší je a honí se za svými chimérami, za vzdušnými zámky. Když se sociálně demokratický primátor proslavil stavbou ostravské radnice, chce se komunistický primátor proslavit socialistickou Ostravou. K tomu ho nepotřebujeme. Potřebujeme, aby řešil naléhavé otázky dneška. Až rozřešíme problémy uhelné těžby, potom můžeme řešit i otázku socialistické Ostravy. Nemít rozřešenou otázku těžby uhlí a snít o socialistické Ostravě, to je sabotáž. To není práce pro výstavbu socialismu.

Odbory musí provést prověrku dělníků, kteří zastavili práci. Nedávat všeobecnou amnestii, neplatit nikde prozahálené směny a prozahálené hodiny. Neplatit práci přesčas tam, kde slibují, že škody prací přesčas nahradí. Máme všechny důvody k tomu, abychom ukázali silnou ruku. Můžeme se opřít o masu pracujících a udělat si pořádek, poněvadž je vidět, že většina pracujících s námi souhlasí a jde s námi. Budeme-li dělat pořádek, poctiví pracující budou nám za to vděční. Nesmíme přitom upadat do nějakých ukvapeností. V Plzni například soudruzi začali vystěhovávat nepřátelské živly. Souhlasím s tímto vystěhováváním, ale že se vydávaly výměry, aby se lidé vystěhovali do tří dnů, s tím nebudu nikdy souhlasit. Vždyť pak akce nemůže být dobře připravena, neboť je přece nutno opatřit náhradní byt. Je nutno uvážit, jak bude celá akce provedena. Věřím, že je potřeba vystěhovat z Plzně řadu lidí. Ale musí být na

to nějaký plán. Nestačí vystěhovat je z Plzně z náměstí a usadit je pár kilometrů od Plzně. O těchto věcech se musí uvažovat a podrobně je připravit. Bylo by vážnou chybou, kdybychom nejdřív nechtěli věci vidět a pak chtěli chyby napravovat siláckými skutky. To situaci neřeší.

Provedli jsme úpravu měny a úpravu cen. Dnes už můžeme říci, že jsme z nejhoršího venku. Rušivé jevy jsme zakřikli a likvidovali. Bylo by však nesprávné, kdybychom mysleli, že měnová reforma a sjednocení trhu rozřešilo všechny problémy.

Problémy výstavby socialismu zůstávají. Musíme si uvědomit, proč jsme se do této situace dostali. Je to v první řadě otázka naší měny a jejího zajištění. Je nutno si říci, že jsme dosud žili příliš kavalírsky, nad poměry, a proto vzrostla tak velká kupní síla. Půjdeme-li dále touto cestou, pak jsme měnovou reformou nic nerozřešili. Pak je to jen přestávka. Jestli nám bude narůstat další kupní síla v nové měně jako rostla ve staré, dostaneme se ke stejným koncům.

V první řadě jde tu o úspornost v celém našem hospodářském životě, v podnikání. Podívejte se, zda vše, co se dělá a podniká, je v této době nutné. U nás se často, pokud jde o splňování požadavků, předbíhá. Požadavky, které mají naši lidé, mohou snad být uskutečňovány v komunismu a ne na začátku socialismu. Absolutně ne. Začátek výstavby socialismu nesnese takové nároky, to se přičítá ekonomickým zásadám socialismu.

Při našich investicích hraje velkou úlohu projekční nepřipravenost. Většina staveb, které podnikáme, má výjimku z projekční připravenosti. A projekční nepřipravenost nás stojí ne miliony, ale miliardy. Není pravda, že tím, že se dělají výjimky z projekční připravenosti, se stavby urychlují. Naopak. Žádali jsme na ministerstvu stavebního půmyslu, aby nám podalo přehled, jak se prodlužují stavby projekční nepřipraveností. Nátlak na povolení výjimek se projevuje ze všech stran: z krajských národních výborů, ze závodů, ze stranických organizací i z odborových. Výsledek je, že máme všechno rozrýpané a nic nedokončené. Kdybychom skutečně plánovitě rozložili své síly, šli bychom rychleji kupředu.

Chci uvést několik praktických zkušeností, k jakým chybám dochází. Jednou takovou chybou je naše mánie: bourat. Všechny naše národní výbory jsou plny radosti a elánu, mohou-li něco zbourat. Fakt, že místo pak je celá léta prázdná, že staré stavby mohlo být ještě využito, je už nezajímá. V tomto případě bychom si opravdu měli brát příklad ze Sovětského svazu. Tam dokud bourat nemusejí, nebourají. Ani estetické ohledy nehrají žádnou roli. Nevadí jim, stojí-li vedle patnáctiposchoďového mrakodrapu jednopatrový domek. U nás by se musel takový domek zbourat ještě dříve, než by se vůbec kreslily plány mrakodrapů.

Administrativní aparát

Je překrven jak v ministerstvech, tak i v krajích a všude jinde. Sovětští experti se vyjadřují, že kdybychom 25% odbourali, že by se nic nestalo. Důkazem byla i příprava i provedení peněžní reformy a sjednocení trhu. Celou akci, veškerá nutná s ní související opatření, návrhy, propočítávání cen, dělalo asi 10 lidí. Prostou výměnu peněz 40 000 lidí. A víme, jak tato výměna dopadá. To

jsou zkušenosti, soudruzi. Čím více lidí zapřaháme, tím je to horší. Plete se jeden druhému, spoléhá na druhého a výsledky nejsou žádné.

Uvedu příklad, jak se rozrůstá a jak je často nevyužit administrativní aparát. Odstranili jsme lístky na potraviny a na průmyslové zboží. Funkcionáři národních výborů vždy tvrdili, jak je zatěžuje agenda s potravinovými lístky. Dokazovali, že jsou tím zaměstnány desítky a sta lidí. Když jim dnes říkáme, aby dali lidi k dispozici, tvrdí, že dříve žádné lidi nezaměstnávali, že to dělali levou rukou.

Pořádek ve mzdách

Nesmíme připustit, aby se nám v důsledku provedené měnové reformy zvyšovaly mzdy. Zařazování zaměstnanců do mzdových tříd je kapitola sama pro sebe. Myslím, že už pomalu u nás neexistují stenotypistky, že máme pouze samé referenty. Soudruzi zařazují stenotypistky do referentských tříd, aby jim mohli dát vyšší platy. Podobně je tomu i v jiných věcech. Soudruzi píší zaměstnancům přesčasy ne proto, aby se udělala nějaká práce, ale proto, aby se zvyšovala mzda. Stejně je tomu s měkkými normami, naturálními požitky atd. Máme sice ustanovení, kdy má zaměstnanec na to právo, ale tato ustanovení se nedodržují. Dávají se bezplatné byty, jiné naturální požitky. Dělají to úřady, úředníci. Ministr často se o tom nedozví, nebo se o to ani nezajímá, myslí, že když o tom neví, že nenese zodpovědnost. Toho, kdo je za takové věci zodpověden, nenajdete.

Rozvoj soutěžení

Chceme-li, aby měnová reforma přinesla očekávané výsledky, je nutno starat se o rozšiřování socialistického soutěžení. Nemusíme se bát zvyšování mezd a platů, kde je toto zvýšení podepřeno výsledky práce, výroby nových hodnot. Takovéto zvyšování mezd a platů může nám [dát] jen prospěch a naši měnu upevnit. Musíme se bát platit vyšší mzdy tam, kde nejsou podloženy novými hodnotami.

Je potřebí stále znovu a znovu zdůrazňovat ekonomické zásady socialismu, vysvětlit soudruhům, že v socialismu není možno splňovat všechny požadavky, dávat lidem podle jejich potřeb, nýbrž že je možno odměňovat je pouze podle jejich zásluh.

Absence a fluktuace

Budou vydána nařízení o trestech těch dělníků a zaměstnanců, kteří soustavně vynechávají směny, přecházejí ze závodu do závodu atd. Jde o to, aby byla co nejdříve vydána, poněvadž [je] k jejich vydání velmi dobrá příležitost. A zase jde o to, jak se s touto věcí vypořádáme. Není možné to dělat schematicky, myslet si, že trestáním těch různých bulačů docílíme hned nápravy. To není pravda. Je potřebí využít těchto věcí propagačně a organizačně, vysvětlit dělníkům jejich význam a dosíci toho, abych k těmto trestům sahat nemusel. Mnozí naši soudruzi se domnívají, že trest je všesko. To není pravda. Nejsme sadisté, abychom měli radost z toho, že můžeme někoho trestat. Chceme lidi převychovat. Z meškačů směn udělat pořádné dělníky a mít radost z toho, nemusíme-li trestat a docílíme-li přesto toho, co chceme. Je proto nutno

využít všechny prostředky a sahat k trestům jen v krajním případě. Z potrestání udělat tak výstražný příklad, aby se druzí toho vyvarovali a nenechali dojít k stejným koncům. Máme-li tisíce, desetitisíce a statisíce těch, kteří vynechávají směny nebo fluktuují od závodu k závodu, nedocílil bych ničeho tím, kdybych je podle nějakého nařízení zavřel. To by nebyla náprava, to bychom zapadli ještě hlouběji. Nařízením o trestání meškačů směn dáváme pouze soudruhům možnost, jak účinně bojovat proti fluktuaci a absenci. Záleží, jak toho kdo dovede využít, aby se trestat muselo co nejméně a aby se přesto zjednala náprava.

Dodávky do Sovětského svazu a lidově demokratických států

Propagace našeho přátelství se Sovětským svazem a toho, co pro nás Sovětský svaz znamená, jakým je pro nás štěstím obchodní smlouva se Sovětským svazem, se dělá nedostatečně a nesprávně. Jak by vypadalo naše zásobování bez Sovětského svazu. Copak bychom mohli vůbec uvolňovat potraviny bez Sovětského svazu? Mohli bychom uvolnit chléb, mouku a ostatní potraviny? Mohlo by být naše zásobování potravinami na tom stupni jako je dnes? Víme všichni, že ne. Podívejme se jen na zásobování máslem. Bez Sovětského svazu by dnes, po měnové reformě, u nás žádné máslo na trhu nebylo. Proto je nutno vidět, jak potřebujeme Sovětský svaz a jak je důležité plnit své povinnosti vůči němu. Je velkou chybou, že stále zaostáváme ve svých dodávkách a že neustále musíme žádat odložení termínů. Člověk se až bojí, abychom se absolutně neznemožnili. Děláme všechna možná opatření, všichni jejich splnění slíbí: dělníci, závodní rada, ministerstvo, a když pak přijde splnění dodací lhůty, musíme znovu žádat o prodloužení termínu. Tyto věci nás v hospodářském životě znemožňují, a proto musíme soudruhům vysvětlit, jak souvisí plnění dodávek do Sovětského svazu a lidově demokratických států s výstavbou socialismu a se zvyšováním životní úrovně.

Uhelná těžba

Naše situace v těžbě je katastrofální. Nevím, jaká by byla situace v naší výrobě, nebýt zvýšených polských dodávek uhlí. Nezvýšíme-li těžbu uhlí, dostaneme se v podzimním termínu do svízelné situace. Polsko dodává teď více a na podzim budou dodávky klesat, protože budeme mít vyčerpán kontingent. Zvláště těžba černého uhlí stále klesá. Je třeba udělat úplně radikální zákrok. Zorganizovat nábor 4 až 5 tisíc brigádníků, a to nesmí být dělníci, kterých se chtějí závody zbavit, odpadky. To není žádná pomoc. Musíme tam poslat nejlepší a pevné lidi. Jinak se stáváme míčem v ruce nezodpovědných lidí. V poslední době se totiž vytvořilo mezi některými havíři domnění, že bez nich nemůžeme žít, a proto si mohou dělat co chtějí. Musíme dokázat, že se bez nich obejdeme, že si dokážeme vytvořit rezervy, které je nahradí. Naše výrobní plány při výrobě železa, cukru, v dopravě jsou vypočítány na určitou kapacitu uhlí, jsme-li o tisíce tun pozadu, pak nesplníme své výrobní plány v potravinách, cukru i v ostatní výrobě, i kdybychom se kdovíjak namáhali. Proto je to kardinální otázka, na niž se musí soustředit celá strana. Musíme provést nábor a vybírat lidi, spolehlivé lidi, o které bychom se mohli opřít a kteří by dokázali, že plán těžby je možno splnit.

Zemědělská výroba

Letošní počasí je velmi příznivé a vyhlídky na letošní rok jsou nejlepší. Jde však o to zajistit všechny nutné práce.

Uvedu příklad: Produkce cukru je věcí dobré sklizně řepy. Řepa měla dnes už být vyjednocena a dosud tomu tak není. Obrázek o tom, jak se někdy nesprávně organizují brigády, podává dnešní Rudé právo. V podbořanském okrese referent volá nové a nové brigádníky na jednocení řepy. Když však soudruzi přijedou, nemá pro ně ani práci ani ubytování. Přitom soudruzi nechají práci v továrnách, jdou na brigádu, protože je okres vyzývá a pak jezdí autobusem od vesnice k vesnici, od statku ke statku a práce není.

Je nutno využít dnešní situace a všech zkušeností a provést důslednou prověrku. Provedení celé akce přes všechny její slabiny svědčí o tom, jaká je velká síla našeho hnutí. Dokazuje to to, že jsme dokázali překonat všechny tyto nedostatky, slabiny a chyby a prosadit správnou linii. Tyto zkušenosti jsou důkazem, že i do budoucna svou linii prosadíme a lidi přesvědčíme. Není proto důvodu k pochybnostem a k malomyslnosti. Máme všechny možnosti splnit své úkoly, splnit svůj plán. Máme-li těžkosti, pak jejich těžiště je v nás, v naší práci, v našich nedostatcích, v nesprávném využívání lidí atd.

Tyto otázky předkládám k diskusi. Prosím, abyste zaujali stanovisko, abyste je řešili z toho zorného úhlu, který jsem nastínil. Rozřešíme-li je, pak opravdu peněžní reforma i reforma v trhu bude znamenat veliký krok kupředu v budování socialismu, veliký krok kupředu na cestě, kterou plníme odkaz, který nám zanechali soudruh Stalin a soudruh Gottwald.

[...]

Jan H l í n a - kraj Plzeň:¹

Vážení soudruzi!

Plzeňský kraj v celé té akci, pro nás tak důležité, zklamal. Správně řekl soudruh Köhler, který byl u nás hned druhý den v úterý, že jsme byli příčinou největší ostudy. Já vám řeknu, jak jsme celou věc zajišťovali.

Nežli k tomu přikročím, musím říci, že jsme se nedovedli poučit z některých velmi vážných věcí z minula. Měli jsme stávku v ET v Doudlevcích v letech 1949 - 1950. Měli jsme akce, kdy se chodilo z Leninových závodů k americkému základu pomníku americké armády a my jsme nedovedli z těchto akcí udělat důkladné závěry jak pro sebe, tak i pro reakci, která v Plzni byla a je.

Další nedostatky, které se projeví, byly jednak teď, kdy jsme měli letos poměrně dobrý průběh závodních a místních schůzí při přípravě výročních členských schůzí i okresních konferencí. Nakonec jsme poznali, když byla konference celozávodní, krajská i městská, že se ukazují vážné nedostatky. Na krajské konferenci se ukázal takový zjev, že leninovci, kteří byli zastoupeni velkým počtem delegátů, vůbec během soboty a neděle v diskusi nevystoupili, aby řekli o své práci a nedostatcích, a to bylo po příčině, že správně kritizoval nedostatky leninovců, celé městské konference soudruh ministr Čepička, avšak soudruzi mlčeli a nechtěli být sebekritičtí a nechtěli vystoupit. Když druhý den podařilo se je přimět, aby vystoupili v diskusi, vystoupil za všechny delegáty jeden soudruh, který měl připravenou kritiku a sebekritiku,

jenže dělanou podnikovým ředitelem atd., což jsme si dodatečně ověřili, vystoupil druhý a kritizuje týmž způsobem, že říká, že zástupce ústředního výboru s. Krosnář neměl mluvit o mezinárodní situaci k delegátům, kteří jsou samozřejmě tak politicky vyspělí, že toto vědí. To považuji za první nedostatky, které jsme nedovedli ihned vystihnout a důsledně se s nimi vypořádat.

K samotné akci: Tak jak jsme šli do této akce. Na zasedání rozšířeného krajského výboru, který se sešel ihned, jak jsem se vrátil odsud, bylo z 222 pozvaných 217 funkcionářů krajského měřítka i okresů, včetně odborů, mládeže, SČSP zastoupeno. S největší vervou a elánem jsem šel do této akce a dal jsem jasnou linii všem soudruhům. Varoval, jak zde soudruh prezident správně řekl a s. Novotný už nás informoval v pátek večer. Podtrhl jsem soudruhům nebezpečí, které tady hrozí a že je třeba, jakmile vystrčí reakce hlavu, okamžitě se proti ní pustit a bít ji. Ještě večer měla celá akce dobrý průběh. Z tohoto průběhu se nám začala točit hlava. My jsme zapomněli na jednoho činitele, na Rudé právo. Rudé právo bylo v neděli ráno vyprodáno. Lidé začali uvažovat a my jsme připravovali všechno na pondělní nástup. Já jsem měl svolány všechny špičkové funkcionáře ještě v neděli večer. Práce byla rozdělena tak, že v pondělí v 5 hodin ráno bude nástup do organizací v závodech, že pošleme do Leninových závodů 70 vyspělých soudruhů funkcionářů, abychom měli přehled, jaký je zde průběh. Zavolal jsem si velitele StB, VB i generála a s nimi za přítomnosti soudruha Kopřivy jsem zařídil věc tak, že v případě, jestli dojde k nějakým poruchám, je třeba mít jedno vedení v Bezpečnosti, a že toto bude dělat velitel s. Bálek, že Veřejná bezpečnost a milice budou pohromadě a stále si budou operativně se svými silami hospodařit.

Ale skutečnost v pondělí ráno byla taková. Přesto, že jsem soudruhům podtrhl, že je třeba schůzovat nejvýše 10 minut ve výborech, pak okamžitě informovat komunisty a hned jít před odbory do celé masy pracujících, se stalo to, že nám komunisté nakonec někde sami sebe mezi sebou přesvědčovali až do 9 hodin. Každý uvažoval, a my máme skutečně přehled, jak to probíhalo, že v těžkých provozech, jako v hutích, slévárnách nedošlo k žádným otřesům. Tam byli nejlepší mistři, technici, které jsme vybrali z dělnických kádrů, pro jejich osvědčení na pracovišti. A i když tlupa mladíků vyrazila z TS haly a ET Doudlevec a postupovala do druhých dílen, vylamovala vrata, stačilo, aby vystoupil jeden dobrý soudruh a řekl: Ani krok dále, a ostatní se za něho postavili a vyhnali je, jako v elektrooceli, šedé a barevné slévárně.

Když ale vycházeli a my jsme znovu zesílili rezervu funkcionářů na KV, poslal jsem okamžitě, jakmile jsem dostal první zprávu, [že] už vyrazili z haly, která byla obsazena v oddílu výstavby stále lidmi, kteří přicházeli do závodu. A v tom je to, co zde bylo řečeno soudruhem prezidentem, že my máme početnou stranu, ale máme ji početnou ne ze skromných soudruhů, kteří vědí, že mají přecházet na důležitá místa, že mají opouštět svá místa u strojů, kde jsou již dvacet let. A co se děje, my nemůžeme přesvědčit a bojujeme o to, aby se směnnost u nás zlepšila, aby komunisté chodili na II. směnu, na noční směnu. Když přijdete do Leninových závodů odpoledne nebo večer, málokdy tam najdete komunistu. Ti prý mají vyhrazeny jen dopolední směny, že mají funkce, schůzují, ale zapomínají na to, že musí zajišťovat výrobu. Tyto nedostatky jsme měli a máme a nedovedli jsme se s nimi vypořádat.

V čem je hlavní nedostatek? Je v tom, že se našim závodním organizacím nepodařilo v branách závodu zastavit proud lidí, který v počtu asi 300 vyšel z Doudlevců. Ti si nakonec vynutili hladce otevření a závodní stráž jim brány otevřela. Mezi závodní stráží se vyskytl takový hlas: Proč bychom jim bránili, mají na to právo.

Když náš s. Burget, starý komunista, tam bojoval, aby se brána zavřela, poněvadž jak bychom je mohli pochyťat dvěma každého zvlášť, já jsem žádal důrazně StB, VB i milici, aby se zvenku okamžitě, jakmile se proud vyvalil, proti nim postupovalo, bojovalo a rozptýlili je. Žádal jsem armádu o pomoc v autech atd., a tu musím říci skutečnou pravdu. Štáb, který jsem ustavil a s nímž jsem to v neděli dohodl, všichni s tím souhlasili, jeho velitel se šel podívat do Leninových závodů, jak to tam probíhá, a zatím se proud dostal až na náměstí a zatlačil naše soudruhy do radnice, odkud neměli s nikým spojení. Já jsem šel tak daleko, když jsem se dověděl, že se zmocnili rozhlasu, odkud provolávali hesla, jako Chceme svobodné volby, Máme hlad atd., dožadoval jsem se důrazně použití zbraně. My jsme měli nastoupeno 900 milicionářů, ti byli rozptýleni na střediska, která jsme důsledně hlídali, ale tam, kde jsme je měli mít, v rychlém oddílu, jsme je neměli.

Mezitím nastala druhá věc, že se už bojovalo o IV. halu v Leninových závodech. Někdy vyhledáváme lidi podle toho, jaké mají školení atd. V závodech se našel jediný člověk, soudruh Kleil, hlavní inženýr, dělník, soustružník, který sám bojoval proti tlupě, která se dostala až do závodu. Za ním stáli někteří kováři, žádal je o pomoc, ti odmítli, řekli mu, že jsou také tak postiženi. Sám je vytlačil až k bráně, tam však dostali posily auty, hulkami[!] atd. Všechna sorta, která přišla o obchody, se snažila dostat zpět do Leninových závodů a tam nastal pres. Nám se po dlouhé době podařilo dát milici dohromady, ale než se k Leninovým závodům dostali, tak už jich byla jenom polovička a s. Kleil ve vrátnici bojuje s hrstkou těch soudruhů a už nasadili zbraně, že budou střílet. Dal jsem k tomu souhlas, neb jsem s nimi byl stále ve spojení. Situace byla taková, že se to tam podařilo nakonec zlikvidovat. Utichla celá situace i na náměstí. Velitel VB mě ubezpečil, že náměstí vyklízejí, že to berou z jedné strany, že už tam přišla armáda, a i když jsme chtěli s nasazenými bodáky vyklidit ulice a pochyťat je a dát do aut, stav byl takový, že ženy s dětmi se připletly mezi vojáky, shazovali jim čepice, vzaly i pušky a rozbily o dlažbu. Měl jsem zprávy, že soud je v našich rukou, avšak za chvíli přicházejí naši funkcionáři ztřískaní do krve a říkají, že vyhadzují spisy a pálí je na ulici.

Nesmíme dopustit říkat, že Bezpečnost zklamala, protože jsou to naše kádry, které jsme tam vybírali.

Pro všechny kraje i pro nás je největší poučení, že jsme závodním útvarovým organizacím věnovali velmi málo pozornosti. Spoléhalí jsme, že jsou tam samí vybraní a spolehliví lidé. Zapomněli jsme na to, že ÚO neuměly pochopit, že když přijme KV KSČ usnesení, že má být na místo předsedy dán soudruh, který prošel ÚPŠ, oni se nám proti tomu postavili a musíme je dlouho přesvědčovat, aby tento návrh přijali. To jsou všechno příčiny a nedostatky.

Jak na to chceme jít dál. Včera jsme měli svolán aktiv předsedů Leninových závodů a vedoucích stranických skupin. Naši poctiví dělníci si stále ještě

neuvědomují, že je také chyba na nich. Oni stále míří jenom nahoru a nedovedli pochopit, že je nutné, aby byly dělány schůze ráno v 6 hodin. Tady se již nesmí opakovat oportunistus, je-li přijato usnesení ÚV, tak se provádí a teprve se o něm může diskutovat. Dovedou se rozkřikovat, ale když se jich ptáte, co děláte v dílně, když mohla celá dílna odejít a zůstala tam jenom dvě děvčata, která nestávkovala. Je nyní třeba, a my to prosazujeme a budeme trvat na tom, aby byl zaveden důsledný pořádek, aby si organizace strany správně počínaly. Ukázalo se, že rok stranického školení byl prováděn formálně. Ve všech věcech je nedostatek kádrové práce. Tam, kde byl dobrý soudruh vedoucí dílny, tam si nikdo netroufal. O vyhláškách bylo mnoho diskutováno - soudruzi zalezli do šatny a počítali, kolik dostanou za práci. Tyto nedostatky se jasně projevíly a myslím, že tak, jak jsme je hodnotili my, neudělali jsme ještě závěr na celou věc. Chceme napravit chyby do všech důsledků. Prověřujeme každého z nás, jak se v této situaci choval a usnesení strany plnil.

Na okresech byla situace lepší. Není tam taková fluktuace v závodech.

A nyní co se týče pomoci, kterou jsem žádal od soudruha Novotného. Když jsem viděl, že situace je taková, že ji nelze zvládnout, žádal jsem o pomoc pražskou milici. Chyba byla, že milice přijela s opožděním a štáb se ještě radil a 3/4 hodiny čekala, než mohla zasáhnout. Jakmile však milice zasáhla, tak se tyto škodlivé živly rozprášily. Ponaučuje nás to v tom, že musíme mít vždycky pro každou akci pevnou a jistou rezervu, o které se sami přesvědčíme (s. Köhler - Museli střílet, s. Hlína - Nemuseli střílet, vůbec ne, stačil jejich elán a že těm pár klukům vrazili pár facek a byli vyřizeni.). Nestačí jenom říci, my vám posíláme 10 aut a na těch autech přijede pár milicionářů. Taková je situace v Plzni a tak jsme to my prohráli. Utrpěli jsme ostudu.

A nyní bych chtěl hovořit k ostatním úkolům. Uspokojovali jsme se hlášením o plnění plánu. Nyní se ukázalo, když jsme přesvědčovali naše dílny, že se musí vypořádat s těmi živly samy. Na 300 je jich zavřeno. Spousta jich lítá od továrny k továrně a hledá práci, a přitom věřím, že splníme plán. Ukazují to bohaté rezervy na našem hlavním závodě, Leninových závodech. Těch 20% je tam určitě rezervy a když budeme důslední, tak budeme moci za tohoto stavu splnit plán. Budeme muset zlepšit plán v uhlí. Tam jsme se s tím nedovedli vypořádat.

Teď se ukazují skutečné rezervy. U dělníků se projevila chuť na závazky a rezolucí, které přicházejí z každé organizace, je jich velká spousta.

K otázce stěhování. Je pravda, že nastalo takové odhodlání vystěhovat měšťáky. Toto usnesení o jejich vystěhování trvá již jeden a půl roku a nikdy k tomu nechtěla lidová správa přikročit a provést. Nyní je ochotna a museli jsme jim vysvětlit, protože oni chtějí celou tuto třídu vystěhovat a dát tam všechny soudruhy z lidové milice, což je naprosto falešné. Musíme si celou věc hlídat, aby nám nenapáchali škody. Jedná se o 27 rodin, které mávaly demonstrantům a souhlasily s nimi. Toto pomůže, když to bude děláno s rozvahou, aby všichni viděli, že je to síla.

Druhou věcí, ne že by to byl klad, ale skutečně si toto vynutili v pondělí večer naši soudruzi, kteří vyšli v průvodu a ukázali odhodlání. Soudruzi shodili Masarykův pomník. Neříkám, že je to správné, ale vynutili si to, provedeno to bylo a nosit kytičky již k němu nemohou. Jak už jsem včera viděl na

našich funkcionářích, tak si mnozí soudruzi uvědomili, že zanedbávali mládež. My máme v kraji na 4000 mladých chlapců, kteří se učí, ale máme špatné vedoucí, kteří je mají vychovávat. Jde tam ten, kdo se spokojí s menším platem, ale není zárukou, že to bude dělat dobře. Musíme těmto střediskům věnovat péči jak na kraji, tak na okresech.

V této akci, i když soudruzi byli informováni, tak masové organizace nesehrály úlohu, kterou měly, stály stranou. Nejhorší situace, kterou všichni občané odsuzují, je nejednotnost naší Bezpečnosti, když například lidé využili situace a zmlátili tam naše soudruhy a viděli, že se proti nim zvedá síla, a pak provokačně začli zpívat Kde domov můj a příslušníci SNB salutovali, místo toho, aby zakročili. Neviděli záměry a nedovedli proti nim bojovat. Z toho je vidět, jak je třeba na všech úsecích, hlavně na našich úsecích v kraji zlepšit práci.

Nevěnovali jsme dostatečnou péči našemu městskému výboru. Považovali jsme, že městský výbor dokáže zvládnout situaci sám a nešli jsme důsledně za každým hned a nekontrolovali, jak to provádí. To je další nedostatek. Soudruzi udělají správně, jak jsem to s nimi sjednal, že provedou kritiku a sebekritiku a ukáží našim organizacím otevřeným dopisem, jak chtějí zjednat nápravu a musí k tomu požádat všechny poctivé členy strany.

Mezi demonstranty bylo i 19 komunistů. Z toho je vidět, že se v dílnách provádí prověrka a že se soudruzi zbavují těch, kteří nebyli pevní a kteří zakolísali, protože se jednalo také o jejich kasy. Vidíme hlavně nedostatek, že každý viděl svůj prospěch a ne prospěch svého závodu. Postavili se do hloučků, než aby se postavili na místo v závodě, a proto je z toho ostuda pro celou republiku, kterou jsme tím takhle způsobili.

[...]

Václav K o p e c k ý:²

Vážení soudruzi a soudružky!

Při oceňování velikého významu akce spojené s provedením peněžní reformy a odstraněním lístkového systému se právem říká, že tu strana a vláda dovršovaly vítězství z února 1948. Bývalým kapitalistickým, vykořisťovatelským a reakčním živlům byl náhlým, omračujícím a nemilosrdným činem vzat poslední nebezpečný zbytek síly, spočívající v nahromaděných penězích, poslední pozůstatek po jejich někdejší hospodářské moci, poslední vážná možnost narušovatí rozvoj našeho socialistického hospodářství. Možno říci, že prvním červnem r. 1953 se dělnická třída, pracující lid stal v naší zemi plně pánem i ve finančně ekonomickém smyslu a že práce se stala v naší zemi, jdoucí k socialismu, jediným zdrojem důchodů.

My vidíme, že v Sovětském svazu a v druhých lidově demokratických zemích se vzhlíží k našemu Československu po provedení peněžní reformy s radostným uznáním a že docela již z přátelských zemí docházejí pozdravy, gratulující nám k úspěšnému provedení peněžní reformy a k odstranění lístkového zásobování. Včerejšího dne jste mohli čísti v Rudém právu, že například vedení odborů Německé demokratické republiky zaslalo Ústřední radě našich odborů blahopřejný pozdrav, v němž je provedení peněžní reformy hodnoceno jako velké vítězství

socialismu v naší zemi, jako vítězství, posilující i v druhých lidově demokratických zemích vůli k odhodlanému pochodu za cílem socialismu.

Je zajímavé, že naše peněžní reforma sehrála svoji úlohu i v italských parlamentních volbách, ze kterých Komunistická strana Itálie vyšla s tak mohutnou vítěznou silou.

A my používáme této příležitosti, abychom co nejvřeleji pozdravili bratrskou Komunistickou stranu Itálie u příležitosti jejího velikého volebního vítězství, které je vítězstvím mezinárodního dosahu, vítězstvím věci míru, demokracie a socialismu.

Italští měšťačtí Žurnalisté, kteří přišli v minulém týdnu na předvolební tiskovou konferenci se soudruhemn Palmiro Togliattim, myslili, že přivedou soudruha Togliattiho do rozpaků a že nějak poškodí volební šance Komunistické strany Itálie, když se soudruha Togliattiho zeptají, co říká provedení peněžní reformy v Československu. Soudruh Togliatti přirozeně nebyl nijak uveden do rozpaků a z jeho odpovědi jen pro názorné poučení italského lidu vyplynulo, že provedení peněžní reformy v Československu je průkazným svědectvím toho, co může pracující lid dělati, když má ve svých rukou státní moc, že může v jednom dni z mnoha miliard našmelených kapitalistických peněz udělati nulu a že může rázem vysoce zhodnotiti peníze, které dostávají pracující lidé jako mzdu nebo plat.

Bezespору provedení peněžní reformy a uskutečnění jednotného volného trhu je možno hodnotit jako veliké vítězství věci socialismu v naší zemi. Velikost tohoto vítězství můžeme měřiti i na tom, jak vztekle zuří kapitalističtí činitelé na Západě a jak zuří naší peněžní reformou také postižení v zahraničí i financiéři špionáže, diverzí a úkladů proti naší republice a jak přímo šíleně běsní emigrantští štváči. Stále předvídali peněžní reformu u nás, stále s ní strašili, stále s ní spojovali různé rozvratné plány. Avšak teď jsou tito nepřátelé bez sebe při pomyšlení, že úder přišel tak náhle, tak neočekávaně a tak nemilosrdně a že dříve než nepřátelé mohli situaci v širším rozsahu podle plánu využítí, je po všem a navždy tak ztracena naděje, na kterou čekali.

A zatímco reakce, zdrcena krutou pravdou, schlíple znovu zalézá, je psychologický stav v zemi ten, že se rozlévá stále šířeji všude radost. Pracující lidé prožívají stále radostnější údiv při pohledu na výkladní skříně, na bedny sovětského másla, na bedny cukru, na hromady všeho zboží, které je lze dnes volně koupiti. A každý pracující člověk, který v kritických červnových dnech se kabonil a reptal při ztrátě nějakých svých peněz anebo jenž v duchu zhřešil pochybností o schopnostech naší vlády, teď pospíchá s kajícím chvatem vyjadřovati straně a vládě nejen uznání jejich schopností, ale i vděčnost a lásku.

Všechen pracující lid již cítí, že byla vyhrána velká věc a všechen pracující lid si uvědomuje, že je-li únorové vítězství roku 1948 navždy spojeno s nesmrtelnou památkou soudruha Klementa Gottwalda, je vítězství prvního června roku 1953 jako splnění odkazu soudruha Gottwalda spjato se šťastnou činností povolaného následovníka soudruha Gottwalda, drahého přítomného dělnického prezidenta naší republiky, soudruha Antonína Zápotockého.

My, kteří jsme v předsednictvu ÚV a politickém sekretariátě, vám můžeme říci, že za veliké dílo peněžní reformy a uskutečnění jednotného trhu a za

vítězství ve svrchovaně významné bitvě, kterou jsme právě prožili, patří všechen dík především soudruhu Zápotockému, a pak předsedovi vlády soudruhu Viliamu Širokému, a pak soudruhu Jaromíru Dolanskému, jenž měl jako hospodář úlohu nejtěžší, a pak soudruhu Antonínu Novotnému, jenž řídil v kritických dnech organizační aparát celé strany a má zásluhu na tom, že aparát strany v nejuvážnější zkoušce tak zdárně celkově obstál.

Mohl bych uvést ještě svědectví i o tom, jak soudruh Bacílek zasahoval, aby národní bezpečnost splnila svoji povinnost, jak soudruh Čepička prokázal ve dnech zkoušky skvělou pohotovost a naprostou spolehlivost čsl. armády nebo jak záslužně zasahovali do průběhu akce soudruh Bruno Köhler a ostatní tajemníci ÚV.

Všichni máme radost z toho, že všechno dobře dopadlo, že na cestě k socialismu máme za sebou nejotřesnější moment, který jsme očekávali s vědomím, že s ním mohou být spojeny kritické události. Chci vám říci, že jsme sledovali v politickém sekretariátu po celé dny na podkladě vašich zpráv průběh akce v celé zemi a děkovali jsme vám za to, jak se s pomocí posily z ústředního výboru obětavě snažíte splnit těžké úkoly, na které jste se nemohli připravit vzhledem k nutnosti utajení věci. Řada krajů se vyznamenala podáním důkazu, jak tam strana plně ovládá situaci. Několik krajů prodělalo velmi horké chvíle a situace se tam dnes dělá jako na bojišti, po těžké, ale vítězné bitvě.

Soudruh Zápotocký to již řekl: Kritické dny provádění peněžní reformy byly bezesporu vážnou zkouškou síly, vnitřní pevnosti a jednoty, kázně a celkové vůdčí schopnosti strany. A je jasno, že po tak vážné zkoušce je příkazem a úkolem zkoumati stav strany ze všech hledisek, i z toho hlediska, jaké zkušenosti nám akce peněžní reformy přinesla v ideologickém smyslu.

Je faktem, že strana se za kritických červnových dnů silně zachvěla v některých svých částech a v některých oblastech. Není jistě náhodou, že nejkritičtější události se dostavily v Plzni a v Ostravě, jak to bylo ostatně očekáváno, i když tu preventivní opatření nebyla v dostatečném rozsahu učiněna. Myslím, že pro události v Plzni a v Ostravě je vysvětlením především tamní složení strany, totiž ta skutečnost, že po únoru 1948 mohly při zrádném kursu činnosti Slánského bandy a z vůle tehdejších krajských sekretářů, patřících k bandě Slánského, vplynouti do řad strany v Plzeňském a Ostravském kraji zvláště desetitisíce sociálních demokratů, včetně zarytých pravicových živlů, mnohdy známých nepřátel a renegátů komunismu a většinou do morku kosti zkažených reformistů, korumpovaných dříve kapitalisty a angažujících se za první republiky v stávkokazeckých akcích. V Plzni a jinde pak vedle sociálních demokratů byly brány strany otevřeny po únoru 1948 i pro národní socialisty, ačkoli nikdy nebylo řečeno, že se s bývalými národními socialisty slučujeme a že národní socialisté mají přístup do strany, tak jako nikdy nebylo řečeno, že do komunistické strany mohou volně vstupovat bývalí příslušníci lidové strany a jiných buržoazních stran. Bylo nesporně nebezpečím to, že pravicové sociálně demokratické živly i jiné živly mohly získati legitimaci naší strany a mohly se krýti postavením členů strany a postavením dělníků, aby nabyly vlivu zvláště v závodech. Lidé Slánského tomu napomáhali. Jim konvenovala sociálně demokratická mentalita. Jim konvenovaly záměry sociálně demokratických pravicových živlů, jejichž jménem řekl jeden sociálně demokratický

předák, že pravíkoví sociální demokraté jdou do komunistické strany proto, aby v ní působili jako červ v jablku. Patřilo ke škůdcovství Slánského, že nebezpečí sociáldemokratismu bylo v naší straně podceňováno. Zcela formálně se chápala podmínka sloučení sociálně demokratické strany s naší stranou, totiž podmínka, že bývalí soc. demokratičtí straníci se plně vzdají sociáldemokratické ideologie a plně vstoupí na platformu marxismu-leninismu. Zajisté mnozí poctiví sociálně demokratičtí dělníci se se sociálně demokratickou minulostí rozešli a upřímně se snažili být komunisty. Avšak zapomnělo se, že o pravíkových sociálních demokratech dále platí charakteristiky Leninovy a Stalinovy, že pravíkový sociální demokrat, celou svojí duší renegát dělnické třídy, se umí svíjeti jako had, aby se podle situace přizpůsoboval a aby podle možností škodil dělnické třídě.

Se škůdcovskou činností pravíkových sociálních demokratů, kryjících se legitimací naší strany a postavením dělníka, měli jsme již po určitou dobu před červnem zkušenosti. Když se pátralo v některých případech po původu různých projevů nespokojenosti, štvání a stávek a provokačních demonstrací, přišlo se na bývalé sociální demokraty, jako na Prostějovsku nebo v České Lípě. Viděli jsme, že lidé, kteří se za kapitalismu plazili zbaběle po břiše před kapitalistickými vykořisťovateli, si troufají čím dál tím s větší drzostí vypovídat poslušnost naší lidově demokratické vládě. Sociáldemokratické živly se za nynějších červnových událostí všude rojily, jako by cítily možnost se ukázati v pravé své podobě bez masky. Lidé vypravují, jak se aktivizovali na Plzeňsku všelijací sociáldemokratičtí bonzové a jak se postupně dostávali do kuráže bývalí národní socialisté.

Velmi vážné poučení, které vyplývá z červnových událostí je to, že je nutno zaměřiti boj proti pozůstatkům sociáldemokratického zrádcovství, sociáldemokratického rozbíječství, sociáldemokratického marodérství a sociáldemokratického reformismu. Musíme viděti, že v bývalých pravíkových sociálních demokratech a národních socialistech jsou skryti mnohdy krajně zákeřní nepřátelé naší strany, krajně zákeřní nepřátelé socialismu. Musíme viděti, že pravíkově sociálně demokratické živly, pokud mají možnost se krýti legitimací strany a postavením odborově organizovaných dělníků, mohou sloužiti vnitřní i zahraniční reakci za nejlegálnější nástroj k úkladné práci proti našemu zřízení. Musíme viděti, že v zahraniční reakční emigraci hrají významnou úlohu bývalí příslušníci československé sociální demokracie a že ve spojení s aparátem II. internacionály a ve službách imperialistů pracují za tím cílem, aby s oporou sociálně demokratických pravíkových živlů měli v naší zemi konspirační kontrarevoluční hnízda.

Myslím, že přišla nyní chvíle, aby strana přezkoumala své vnitřní složení z hlediska boje proti sociáldemokratismu a aby nemilosrdně očistila své řady od lidí, již se ukázali v červnových dnech zákeřnými škůdci, nespolehlivými panikáři, přeběhlíky, lidmi, již do komunistické strany nepatří. Myslím, že nyní přišla chvíle, aby bylo důrazně řečeno, že uplatňování sociálně demokratických názorů je v komunistické straně nepřípustné a že příslušnost bývalých sociálně demokratických straníků stejně jako bývalých jiných straníků ke KSČ je možná jen za podmínky, že plně a bez výhrad se ztotožní v teorii, v ideologii i v praxi se zásadami marxismu-leninismu. Myslím, že pro nynější chvíli

platí přísloví, že je třeba kouti železo, dokud je žhavé. My musíme být důslední k očistě řad naší strany na podkladě zkušeností z červnových událostí. Někteří členové a funkcionáři jak známo se sami vyřadili tím, že vrátili legitimace strany a že svlékli uniformu Lidové milice. Byli to prospěcháři, kteří se nestyděli počínati si tak, že například předseda organizace řekl: Skládám funkci a odmítám svolat schůzi organizace, poněvadž mám 50 000 Kčs. Je nedůstojné, aby KSČ, strana Gottwaldova, strana Zápotockého měla ve svých řadách lidi takového ubohého smýšlení. Teď si můžeme zlepšiti složení strany. A nesmíme bédovati, že někde počet členů strany poklesne. I pro nás platí slova soudruha Malenkova z XIX. sjezdu KSSS, že pokud jde o sílu strany, nelze dávat přednost početnosti před kvalitním složením strany. Ostatně i při kvalitním složení může strana zůstat mohutná a silná, neboť na místo těch členů strany, kteří se sami v červnových událostech z řad strany vyřadili anebo kteří budou námi vyřazeni, můžeme získat za nové členy strany dobré dělníky a ty poctivé a četné lidi, kteří se v červnových událostech dobře zachovali.

Domnívám se, že nyní přišla chvíle, aby s tím větší jasností a ostrostí byla postavena otázka boje proti masarykismu, proti pozůstatkům masarykovské a benešovské ideologie. Dnes je nepochybné, že ztotožňovat se s masarykismem znamená blížiti se k pozici zrady na zájmech socialismu a zájmech vlasti. Za červnových událostí se ukázalo, že Masarykovy pomníky, Masarykovy busty a obrazy jsou symbolem kontrarevoluce, symbolem kontrarevolučních rozvratníků a provokatérů. Situace je nyní velmi vhodná pro rozhodné účtování s masarykismem. Neboť reakční zbytky jsou dnes zdceny a stoupenci masarykismu jsou kompromitováni. Lze jistě předpokládat, že v mnoha obcích a městech, kde jsou masarykovské a benešovské symboly, bude dnes obyvatelstvo již ochotněji chápat náš odpor proti těmto symbolům, jež měli v Plzni na svém štítě kontrarevoluční násilníci a že obyvatelstvo bude ochotněji souhlasit s tím, aby tyto symboly postupně a vhodným způsobem byly odstraňovány.

A tím slavněji musí být všude v naší zemi povznesena nesmrtelná památka soudruha Stalina a nesmrtelná památka soudruha Gottwalda, aby bylo jasno, že jim jako strůjcům nového šťastného života československého pracujícího lidu patří všechna úcta v této zemi.

Soudruh Zápotocký významně zdůraznil, proti jakým škodlivým tendencím musí být ještě zaměřen náš rozhodující ideologický boj po zkušenostech z červnových událostí. Za kritických červnových dnů se ukázalo, jaký škodlivý vliv na smýšlení části našich straníků měly názory pěstované po léta lidmi Slánského a označené soudruhem Gottwaldem jako tendence anarcho-trockistické. Tyto tendence byly pěstovány tím, že se provozovala demagogie s pojmem »dělník«, že se vůči dělníkům provozovaly pokrytecké lichotky, že se věci líčily tak, jako by být dělníkem znamenalo samo sebou míti správné názory, jako by být dělníkem znamenalo dovolit si jakékoliv názory a jakékoliv chování, jako by být dělníkem znamenalo dopouštět se jakékoliv neukázněnosti, neposlušnosti i opozičního odporu, stávek, provokačních demonstrací pod titulem demokratické svobody projevu mínění apod. Slánského lidé vypěstovali takovéto falešné lichocení dělníkům a licoměrně předstírali dělnický radikalismus, ačkoliv sami většinou pocházeli z rodin kapitalistických milionářů. Slánského lidé pěstová-

ním tohoto lživého kultu »dělníka« vytvořili stav, že inteligenti v řadách strany začali litovat, že nejsou dělníky, a mnohdy docela zapírali, že jsou inteligenty, doktory, studovanými lidmi a podobně. Pokryteckou demagogii s pojmem »dělník« lidé Slánského ostatně pěstovali již v minulosti. Vzpomínám si na to, jak například již v předválečné době se Slánský a Gutman vždy jako v Žebrácké opeře úmyslně oblékali do ošuntělých šatů, když šli na dělnické schůze naší strany. Pro čestného inteligenta může být vpravdě velikou ctí, že jako inteligent přešel na platformu dělnické třídy, že se v smýšlení, cítění a morálce ztotožnil s dělníky a tudíž může být právem rovnocenným členem strany. Ve smyslu nových stanov je dnes naše strana nejen stranou dělníků, ale i pracujících rolníků a pracujících inteligence. Čestný inteligent nemá důvodů zapírat před stranou, že je inteligent. Podívejte se do knihy »Stalin ve fotografiích« a najdete tam dotazník z roku 1931, vyplněný osobně soudruhem Stalinem. A tam na otázku, jaké sociální postavení má, odpověděl soudruh Stalin: Inteligent.

Je jasno, že demagogické otravování s pojmem dělník je vyloženě protimari-xistické, anarchistické, trockistické. Přináležet k dělnické třídě je přirozeně největší ctí a hrdostí, neboť dělnická třída je třídou dějinně nejpokrokovější, je revoluční třídou, je uskutečňovatelkou nového společenského řádu lidstva, socialismu a komunismu. Aby však dělník přispíval k plnění veliké historické úlohy dělnické třídy, musí býti třídě uvědomělý. Pokud není dělník třídě uvědomělý, může zájmům dělnické třídy a jejímu poslání působit škody. Může docela svou třídu zradit a odrodit se jí. Což nebyl dělníkem také Hampl, Bechyně, Tučný, Stříbrný, Majer a podobně. Sociálně demokratické rene-gátství bylo cele založeno na tom, že dělníci byli stavěni na stranu buržoazie a proti jejím revolučním cílům. A je zřejmo, jak může dělník dnes zájmům socialismu škodit, když je třídě neuvědomělý, když myslí na své úzké sobecké zájmy, když je například notorický absentér a fluktuant, když neuznává příkaz státní a pracovní disciplíny, nebo když je svojí duší v zajetí sociálně demokratického reformismu, nebo když je docela nakloněn sloužit za nástroj při rozvratných kontrarevolučních plánech. Vyznávat názor, že dělník sám ze sebe je uvědomělý a že sám může jíti správnou cestou, aniž by potřeboval komunistického vedení, je vyznáváním teorie spontaneity, kterou marxismus-leninismus tak ostře odmítá. Dělník, ponechaný sám sobě a svým názorům, může někdy dojít k osudným omylům a může být sveden i na osudnou cestu. Za událostí v Plzni se ukázalo malé měřítko, jak se i pod maskou dělnického radikalismu může dělat kontrarevoluce. A jak nebezpečí titoismu a trockismu, maskující se dělnickým radikalismem, může býti reálné. Jakoby dělnickou pozicí to v Plzni začalo a v několika hodinách věci dospěly tam, že byly ničeny obrazy soudruha Stalina, soudruha Gottwalda, soudruha Zápotockého, že byl vyvěšen obraz Benešův a provolávána sláva Eisenhowerovi. Také Bohumín je místem, kde se trockistické tendence již v minulosti uplatňovaly.

Pro věc socialismu je zhoubné připouštět anarchistické, anarcho-trockistické tendence mezi dělnictvem a dopustit, aby se mohly takové tendence ujmout ve straně. Pro věc socialismu je zhoubné nechápat, že strana je vůdčí činitel, že vztah mezi komunistickou stranou a dělnictvem je založen na tom, že strana je vyspělý předvoj dělnické třídy a všeho pracujícího lidu, předvoj vyzbrojený

vědou marxismu-leninismu a že strana je povolána dělnictvo uvědomovat, vést socialistickou výchovou, že strana dělnictvu ukazuje cestu, že strana dělnictvo vede a že bez uplatnění vedoucí úlohy dělnické strany a že při ustupování různým spontánním náladám a názorům masy lze jen cestu k socialismu poškodit.

Z červnových událostí vyplývá poučení, jak je třeba i u nás se potýkat s různými anarchistickými tendencemi, s nimiž účtoval již Marx a Engels, Lenin a Stalin, že to nutno mít na paměti, že Lenin řekl, že anarchismus vyrůstá ze stejných kořenů jako oportunistus, z kořenů maloměšťáckých. Nutno mít na paměti, že o trockismu řekl soudruh Stalin, že jest nejhorší odrůdou menševismu a že jest předvojem kontrarevoluční buržoazie. Z červnových událostí vyplývá poučení, jak je třeba vážně brát příkaz nových stanov strany, totiž aby se všem členům strany dostalo alespoň minima znalostí marxismu-leninismu. Ve spojení s novým rokem stranického školení bude nutno ve straně důkladně ujasnit mnoho zásadních otázek.

A jak to uvedl soudruh Zápotocký, musíme se zvláště snažit, abychom ve správném marx-leninském smyslu znovu jasně postavili otázku odborových organizací, vztah mezi komunistickou stranou a odborovou organizací jako svým vznikem nejpůvodnější a svým rozsahem nejširší masovou organizací dělnické třídy. Budeme muset osvětlit úlohu odborů v období výstavby socialismu a učinit vše pro to, abychom odborovým organizacím zjednali respekt jako legitimnímu prostředku ochrany sociálních zájmů dělnictva a abychom autoritu odborových organizací náležitě pozdvihli tím, že komunisté budou v závodech především působit jako odboráři vyznamenávající se nejlepšími vlastnostmi, a proto dělnictvem milovanými a dělnictvem následovanými.

Musíme řešiti zásahy strany i úkoly komunistů, pokud jde o zajištění vlivu Československého svazu mládeže na masy pracující mládeže a zajištění té možnosti, abychom z řad ČSM získávali nové členy strany jako nejnadanější nové členy, již by byli schopni stále osvěžovat bojovnou sílu strany a nésti její prapor vpřed k příštím vítězstvím. Pokud jde o mládež, uvědomujeme si my, kteří pracujeme v kulturní oblasti, že musíme s veškerou rozhodností přezkoumat poměry na školách, středních i vysokých, a to ať se jedná o studenty nebo učitele a profesory. My chceme použít uskutečnění nové školské soustavy jako příležitosti k tomu, abychom vyměnili nehodné ředitele škol, abychom očistili školy od špatných učitelů a abychom v zájmu zajištění dobrého ducha na školách se snažili co nejrychleji vychovat armádu nových učitelů, učitelů hlubokého socialistického uvědomění, učitelů oddaných lidově demokratickému zřízení a schopných naplnit školní výchovu duchem socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu.

Chci ujistit soudruha Zápotockého, že pokud jde o školy a i státní pracovní zálohy, budeme se snažit učinit konec škodlivému hýčkáni mládeže a škodlivé náročnosti mládeže. Nastoupíme zcela jiný, daleko přísnější kurs a budeme v řadách mládeže co nejrozhodněji potírat zvláště sklony k páskovství a chuligánství, kteréžto zjevy špatné morálky mládeže jdou vždy na ruku škůdcům socialismu a mohou se zvrhnout i v podporu kontrarevoluce. Ano, zvláště ve výchově mládeže musíme uplatnit zvýšené úsilí na poli ideologické činnosti.

V celém vnitřním životě strany musíme uskutečnit onu hlubokou proměnu, jak vyžadují nové stanovy strany. Na patřičnou výši musíme uvést zejména disci-

plínu ve straně, a to zvláště v souvislosti se zásadou demokratického centralismu, aby každému členu a každému orgánu strany bylo jasno, že v nových stanovách strany je obsažen nejen princip vnitrostranické demokracie, kritiky a sebekritiky, ale i princip demokratického centralismu, který znamená, že všechny orgány, všechny organizace strany, všichni členové strany, musí být ukázněně a jednotně poslušni rozhodnutí vedení strany a vlády.

Vskutku, velikou bitvu, kterou bylo provedení peněžní reformy a uskutečnění jednotného volného trhu, jsme vítězně vybojovali a skvěle vyhráli. Avšak toto veliké vítězství nám ve světle zkušeností z červnových událostí a ve světle prověrky stavu strany ukládá s veškerou vážností úkol, abychom splnili ten nejvýznačnější odkaz soudruha Gottwalda a abychom naši stranu učinili teď i vnitřně i ideologicky tím, čím má být ve smyslu nových stanov, bojovným svazkem stejně smýšlejících lidí, komunistů, skutečných komunistů, kteří si berou za příklad slavnou stranu Lenina a Stalina, Komunistickou stranu Sovětského svazu a kteří po jejím příkladu jsou odhodláni vítězně dovést cestu k zájnému cíli, k socialismu a komunismu.

Po červnovém vítězství vidíme před sebou perspektivu radostnou. Půjdeme nadšeně vpřed k socialismu, pod praporem Lenina a Stalina, v duchu odkazu Klementa Gottwalda a pod vedením našeho milovaného prezidenta soudruha Antonína Zápotockého.

[...]

Bedřich K o z e l k a - kraj Praha:³

Soudružky a soudruzi,

je na nás na všech, abychom dnes našemu štábu podali účty z toho, jak jsme splnili úkoly, které na nás jako na vedoucí funkcionáře v krajích byly ústředním výborem strany vloženy. Okamžitě po poradě, která byla v těchto místnostech minulou sobotu, jsme provedli taková opatření, že jsme svolali aktivity podle pokynů ústředního výboru. Vedle toho jsme také okamžitě provedli mobilizaci a během noci jsme poslali přes 160 lidí z krajského výboru a pracovníků ústředního výboru na jednotlivé okresy, abychom takovýmto způsobem usnesení strany a vlády o peněžní reformě zajistili.

Vedle toho jsme okamžitě zajišťovali stálé spojení krajského sekretariátu s okresními výbory a počítali jsme i s tím, kdyby nám někde vysadil telefon, aby všude byly spojky pomocí motocyklu. Takovýmto způsobem jsme si zajistili provádění pravidelného spojení a mám dojem, že po stránce zpravodajské jsme svůj úkol splnili.

Ovšem, soudruzi, i u nás v Pražském kraji se projevila celá řada nedostatků, tak jak o nich hovořil ve svém referátě soudruh Zápotocký. Ovšem nikde - a to bych chtěl podtrhnout, jsme se nesetkali s nějakým spontánním odporem proti opatření strany a vlády v peněžní reformě.

Hlavní chyba spočívala v tom, o čem zde již hovořil soudruh Zápotocký, to je nedůsledné dodržování státní disciplíny při výplatě záloh především. My s touto otázkou nedůsledného dodržování státní disciplíny se budeme muset stále vypořádávat, stále na všech úsecích.

Vidíme to kupříkladu nyní při řepě. Právě na základě těchto zkušeností, které jsme měli s uskutečňováním peněžní reformy, těchto zkušeností jsme použili k mobilizaci na jednocení řepy. Když jsme poslali znovu lidi na okresy, aby nám okopávku a jednocení zajistili, tak teprve teď se dostáváme k cifrám, které jsou pro nás znovu velikým poučením, jak není dodržována státní disciplína. Nemáme ještě konečná čísla, ale zdá se, že tak zhruba, až budeme mít čísla z jednotlivých okresů, budeme mít jeden a půl až dvě procenta nedoseté cukrovky v celém kraji. A to jsou velmi vážná čísla. Jedno a půl až dvě procenta v Pražském kraji představuje zhruba 1100 ha. To je vážná chyba, to je vážný nedostatek a my, jakmile dostaneme zítra přehled o situaci, poněvadž to bylo zemědělskému referentu KNV uloženo, tak si budeme volat jednotlivé předsedy okresních národních výborů jako komunisty, vedoucí tajemníky okresních výborů do byra krajského výboru a budou nám tam muset podat účty z toho, proč nebyla v každém jednotlivém okrese cukrovka zasetá.

Chci říci, že v této práci budeme důslední a že budeme z nedůslednosti jednotlivých předsedů okresních národních výborů a vedoucích tajemníků vyvozovat kádrové závěry, poněvadž není možné, abychom mlčky neustále přehlíželi ty úseky, kdy naši soudruzi vědomě klamou nadřazené orgány, v tomto případě krajský národní výbor nebo stranické orgány, krajský výbor. Jak potom můžeme dávat správná čísla ústřednímu výboru strany.

Druhá chyba, soudruzi, která se nám projevila při uskutečňování měnové reformy, podle mého názoru byla ta, že jsme se tak nějak uspokojili tím, že aktivity funkcionářů na okresech, které proběhly ještě v sobotu po zasedání rozšířeného krajského výboru, proběhly hladce a že okresní funkcionáři přijali opatření strany a vlády s naprostým souhlasem a s velikým nadšením. V důsledku toho jsme se také uspokojili a podcenili jsme síly třídního nepřítel. A to se nám potom vymstilo. Nám se to vymstilo kupříkladu v ČKD Stalingrad ve Vysočanech, kde, jak správně o tom hovořil soudruh Zápotocký, mezitím co naši funkcionáři, aktivisté na závodě schůzovali a radili se, jak zabezpečit usnesení strany a vlády o provádění měnové reformy, mezitím reakce vyvedla značnou část dělníků na dvůr a několika páskům se podařilo vytáhnout zhruba asi 500 až 600 lidí na ulici. Jenom díky rozhodnosti soudruha Zíbara, předsedy závodní organizace ČKD Stalingrad, a ostatních funkcionářů byla okamžitě přerušena schůze, soudruzi vběhli do ocelárny, kde se opřeli o poctivé funkcionáře-oceláře, vyvedli je ven a díky tomuto rychlému zásahu jsme dostali dělníky zpátky do závodu. A bylo zajímavé, jak mnozí z těch pásků rychle přelézali přes plot, poněvadž se mezitím brány zavíraly, jenom aby se zpátky do fabriky dostali. Když potom byly veliké diskuse na dvoře a když soudruzi z ústředního sekretariátu informovali soudruha Novotného, okamžitě jsme dali příkaz vyrukovat milicím a je zajímavé a příznačné, že jakmile se ukázali soudruzi z milic, bez pušek a jenom s civilními páskami, okamžitě jako když střílí do vrabců a všechno bylo zpátky v dílnách.

Soudruzi, při této celé akci se nám v mnohých závodech ukázala nerozhodnost některých našich funkcionářů. Při této příležitosti chci ukázat i na nerozhodnost některých našich pracovníků na úseku státní bezpečnosti. Například KV StB s. Kratina, když jsme na základě seznamu, který jsme dostali od soudruhů ze závodní organizace a závodní rady ČKD Stalingrad, vypracovali

seznam těch, kteří celou provokaci vedli, aby byli přes noc zajištěni a předložili jej soudruhu náčelníku, tak se nad ním zhrozil. Bylo to 46 lidí a krajský náčelník StB si na to netroufal. Omlouvám ho, protože je to mladý kádr, ale budeme mu muset pomáhat. Ukazuje se, jak málo pozornosti jsme věnovali výchově špičkových funkcionářů na úseku bezpečnosti, jak málo jsme se starali o pracovníky útvarových organizací na úseku bezpečnosti.

Měli jsme ještě horší zjevy, o kterých zde hovořil soudruh Zápotocký. A to, že na některých závodech mnohdy stáli komunisté v čele těchto protistátních akcí a v některých případech to byli dokonce i příslušníci LM a že příslušníci LM odmítali nastoupit s odůvodněním, že proti spoludělníkům nenastoupí. Nepochopili, že ti dotyční jsou jenom přechodně dělníci, kteří byli přeřazeni do výroby, kteří na sebe oblékli dělnickou halenu, ale nemají žádného práva se dělníky nazývat.

Naproti tomu měli jsme velmi hezké zjevy, kde se ukázala rozhodnost našich soudruhů. O té rozhodnosti příslušníků LM už jsem hovořil v případě ČKD Stalingrad. Vedle toho, když nám vyvstala stávková v Orlu a strašnické Tesle, byl tam poslán vedoucí oddělení průmyslu KV soudruh Novák. Ten po příchodu do závodu, když zjistil, jaká je situace, vystoupil na bednu a vyzval všechny komunisty z rozhodnutí KV KSČ, aby nastoupili okamžitě práci. Měli jste vidět, jak toto položení váhy strany, velkého významu strany, jak to na lidi působilo. Nastalo váhání a rázem všichni komunisté nastupovali na svá pracoviště, ke svým strojům. Toto vystoupení soudruha Nováka působilo jak v Orlu, tak i v Tesle velmi účinně. Jsou to velmi dobré zjevy. Je vidět, že váha, význam strany, význam nových stanov přece jenom, i když pomalu, se začíná v myslích našich funkcionářů zachycovat a působit.

Při této příležitosti bych chtěl ukázat také na důležitost odborů a v souvislosti s odbory i na důležitost naší pozornosti vůči ostatním masovým organizacím. My jsme v celé řadě případů ve většině obcí už reakci do značné míry zbavili pozic ve straně. Až na jednotlivé případy reakce už pozice ve straně nemá. Také z národních výborů převážná část byla odstraněna. Zapomínáme však na jednu vážnou otázku, a to jsou masové organizace. Je to hasičský sbor, Československý červený kříž a jiné, kam oni přemísťují své pozice, kde si vytvářejí legální pozice, odkud provádějí útok proti politice strany, proti politice národních výborů, a my ne dost v plné míře si uvědomujeme a ne dost v plné míře vedeme funkcionáře v Národní frontě k tomu zásadnímu, aby akční výbory Národní fronty byly strážci čistoty celé Národní fronty.

Chtěl bych ukázat na nedostatky ve finančním aparátě, jak o tom hovořil soudruh Zápotocký. My v centru republiky, v hlavním městě, jsme měli nejlepší možnost to pozorovat a můžeme potvrdit, co říkal soudruh Zápotocký. Ukázala se bezradnost ve finančním aparátě, především v Československé státní bance. Já se nebojím s plnou odpovědností tvrdit, že nebyť neustálého styku se všemi směnnými středisky a se stranou, že bychom úkoly nebyli zvládli. My jsme po stranické linii, za pomoci celého stranického aparátu, jsme museli dělat celou řadu zásahů, aby situace byla zvládnuta. Po určení zmocněnců na poradě u soudruha Širokého, kteří poté dirigovali celou výměnu ze Státní banky, měli jsme přehled o jednotlivých střediscích a mohli jsme postavit nových 99 středisek na jednotlivých závodech, na jednotlivých čtvrtích, a tak operativně

pomáhat. Vedle toho také byli jsme ve spojení s krajským vojenským velitelem, který velmi rychle pomáhal přisunovat vozy, aby rozvoz peněz byl plynulý.

Dále chci ukázat na nedostatky v obvodním aparátě. Nedostatky, se kterými jsme se setkali kupříkladu první den, kdy došlo ke změně, že v sobotu, když se zavíraly obchody, objevily se na nich tabulky s nápisy: Za účelem adaptací, nebo Za účelem bílení zavřeno. To provokovalo pražské obyvatelstvo, které vědělo, že to není pravda. V pondělí, když už bylo známo, že je reforma, tyto tabulky ještě na obchodech visely. Dále byl nedostatek v tom, že vzali nejdražší druhy zboží a začali je vystavovat, a když lidé porovnávali ceny v tisku s cenami zboží, které bylo za výklady, působilo to mnohé nedorozumění, provokovalo to lidi.

Z toho musíme vyvodit závěr, že budeme muset v daleko větší míře pomáhat našim funkcionářům, členům strany, pracujícím v obchodním aparátě. My jsme závodním organizacím v obchodě věnovali velmi málo pozornosti. Teprve politický sekretariát ÚV KSČ nás na tyto nedostatky musel upozornit.

Pamatuji se, že je to asi 14 dní až 3 neděle, že jsme dostali pokyny, abychom se daleko hlouběji zabývali prací závodních organizací v obchodě.

Soudružky a soudruzi, nám tyto nedostatky a všechna ta opatření, která jsme udělali při zajišťování usnesení strany a vlády o finanční reformě, přece jenom posloužila celou řadou poučení a my právě z té mobilizace, kterou jsme provedli k zajištění usnesení strany a vlády k zajištění peněžní reformy, jsme této zkušenosti použili k mobilizaci na jednocení řepy. Obtelefonovali jsme si okresy, kde byli soudruzi z krajského nebo ústředního výboru a takovým způsobem jsme si zajišťovali přehled o síle pomoci pracovníků KV na řepařských okresech. Řepařských okresů bylo 14. Zjistili jsme si, jaký je stav řepy, a pak jsme poslali na jednotlivé okresy celou řadu pracovníků jako při zajišťování peněžní reformy, a tito soudruzi byli instruováni tak, aby s vedoucím tajemníkem OV, předsedou ONV-MNV, s ředitelem státního statku vypracovali podrobný přehled o situaci v jednocení řepy, aby na vesnicích zjišťovali, kde v které obci řepa vázne, na každou jednotlivou obec konkrétně rozpracovali plán, aby zajistili jednocení, počet hektarů, svolávali předsedy vesnických organizací, místních národních výborů, tajemníky národních výborů, zemědělské referenty, předsedy JZD a tam zjišťovali, zda obec sama stačí, v tom případě pouze kontrolovali, kde nestačili sami obdělávat, poskytovali účinnou pomoc ať již brigádou, nebo jiným způsobem. Tato opatření se nám ukázala jako účinná, protože během neděle, v sobotu bylo to slabší, se nám podařilo zmobilizovat 28 000 brigádníků na jednocení řepy, a to se projevilo také ve výsledcích. Dnes už jsme se z toho nečestného místa dostali na druhé nebo třetí místo a dnes ráno bylo hlášeno, že máme 94,2% řepy jednoceno. Poučení, které jsme získali z peněžní reformy a jednocení řepy, chceme také důsledně použít při přípravě ke žnám a chceme na základě těch nedostatků, které se projeví, ještě vylepšit.

Při obou akcích se ukázala síla a akceschopnost naší strany a bude zapotřebí, abychom krok za krokem stále vylepšovali a odstraňovali tam, kde máme ještě nedostatky. Je velmi správný ten pokyn, který jménem ústředního výboru dává soudruh Zápotocký, abychom soustředili hlavní pozornost na zhodnocení událostí na všech úsecích a vyvodili z nich závěry a použili závěrů

k zjednání nápravy a ke správnému a důslednému uplatnění stanov strany, a to do všech důsledků.

[...]

[Závěrečné slovo Antonína Zápotockého]

Soudružky a soudruzi,

nebudu mít dlouhý závěr. Již diskuse sama nám ukázala na ty slabiny, které tady byly a všichni jsme se z této diskuse hodně naučili. Myslím, že z toho vyplynulo jasné poučení, že se jednalo opravdu o velikou politickou akci, která byla provedena v zájmu zajištění další výstavby socialismu. Všechna ta opatření nejsou ničím jiným než velikým krokem vpřed, učiněným k zajištění výstavby socialismu u nás. O to se má opřít všechno naše vysvětlování a všechna naše agitace, která měla již od začátku být takto zaměřena. Není možné, je-li postaven takový veliký politický cíl, se pouštět do vysvětlování maličností, vysvětlovat každému člověku, o co přijde a co získá. Jdeme-li za splněním takových velikých cílů, musíme připustit, že se pro splnění těchto cílů musí přinášet oběti.

Nechceme tvrdit, že uskutečníme výstavbu socialismu bez jakýchkoliv obětí. Soudruzi, domysleme ty věci. Když by naše výstavba socialismu byla opravdu ohrožena nebezpečím zvenčí, když by se mělo schylovat k válce, hrozilo-li by napadení naší vlasti, nemůžeme lidem vysvětlovat, co z toho získají a co ztratí. Musíme je mobilizovat k boji na ochranu socialismu. My musíme přinášet oběti a zmobilizovat všechno, aby byli lidé ochotni oběti přinést. Není to možno stavět tak úzkoprse a sobecky. Příliš se sklouzlo na vysvětlování maličností, hlavně všechny naše noviny i Rudé právo, to si musíme přiznat. Politická linie tam zaniká. Když Rudé právo v nejnepjatější situaci přineslo diagramy o šesti snížení cen v Sovětském svazu, to nebyla žádná agitace. Lidé říkali, dejte nám pokoj a ukažte nám, jak to bude vypadat u nás. My nesmíme v takových chvílích sklouznout na tak úzkou linii.

Myslím, že to je veliké poučení pro nás pro všechny. To se jasně všude objevilo. Tam, kde se správně politicky postupovalo, kde se nešlo cestou polemizování, tam to šlo, ale jakmile se někde objevily slabosti a začalo se licitovat, bylo to ztraceno. Když se řekne nejde to jinak, musí to tak být, jde o výstavbu socialismu, tak si přece lidé musí předložit otázku a my se nemusíme bát, aby si ji lidé předložili - mohou něco ztratit, kdyby výstavba socialismu byla ohrožena a kdybychom se vraceli do starých poměrů? Není dnes dělníka, který by si na tuto otázku odpověděl když nebude socialismus, tak já nic neztratím. Který dělník by mohl takto odpovědět? Každý příliš dobře cítí, že by velmi mnoho ztratil.

Ovšem jinak otázka stojí u vyakčňených, u bývalých fabrikantů a třídních nepřátel, ti si opravdu stále říkají, kdyby ten socialismus čert vzal, tak abychom z toho něco měli. A proto zase je přesvědčovat, že nic neztratí, je přece zbytečné. Oni museli ztratit. Dáváme jim možnost existence, ale musejí pracovat, ale ta možnost, aby znovu měli továrnu, aby měli znovu velkoobchody, banky, aby na ně druzí lidé dělali, tu možnost jim nikdy nedáme, ta je navždycky pro ně ztracena. Proto přesvědčování, že nemohou nic ztratit, na ně

neplatí. Oni museli ztratiti, ale existenci jim zajišťujeme, ale po jiné linii. To je další poučení.

Pokud se týče otázky mládeže - soudruhu Lisovi. Podívejte se, soudruh Lis to stavěl tak, jako kdybychom organizaci mládeže házeli přes palubu. Tak to postaveno nebylo. Jestli soudruh Lis přiznal, že ty zprávy, které docházely, na ně působily tak, jako by je tlačily přímo k zemi, tak na nás všechny to také muselo tak působit. Přece mládež, to je naše naděje, to je naše budoucnost.

Jestli chceme a věříme, že my socialismus dobudujeme a že přistoupíme k výstavbě komunismu, tak záruka, že tyto cíle uskutečníme, je v naší mládeži a ne v nás. Proto musí být mládež pro tyto věci vyzbrojena.

Je zde tato otázka. Mládež má svoje heslo »My jsme mládež nová, mládež Gottwaldova«, kladl bych, soudruzi, otázku, jak oni ideologicky toto heslo vysvětlují. Co to znamená? Jak ho vysvětlují? Vezměme si Mladou frontu, jak je toto heslo vysvětlováno. Proč je to nová mládež, Gottwaldova mládež, poněvadž má nejenom zajistit, ale ona má dokončit výstavbu socialismu. Má-li mládež výstavbu socialismu dokončit, tak ji pro splnění tohoto úkolu vyzbrojit.

Je tady taková otázka, je-li ještě dnes u nás výstavba socialismu ohrožena, má-li svoje nepřátele. Je ohrožena, má svoje nepřátele. Máme zde zbytky kapitalistické třídy, máme zde přežitky kapitalistických názorů, které jsou v řadách našich vlastních, v řadách dělníků, a mládež se má od těchto přežitků oprostit, má proti nim bojovat, má potlačovat staré kapitalistické sobecké choutky, má se vychovávat na nové lidi. Ukazovat jí, že jsou nepřátelé, proti kterým je nutno bojovat a vést je do boje proti všem kapitalistickým přežitkům, proti nepřátelům, do boje za výstavbu socialismu. To je bojový směr, který by se měl před naši mládež postavit.

Místo toho mládež staví požadavky vůči vládě, jak má zajistit budoucnost mládeže, co všecko má pro mládež udělat. Úplně obrácený poměr. Místo aby se před mládež stavělo, jaké úkoly má splnit a zajistit v budoucnosti, ve výstavbě socialismu, teď, když jsme na začátku výstavby, když se potýkáme s těžkostmi, mládež nám dává požadavky, zajistěte naši budoucnost.

Svoji budoucnost si musí mládež zajistit sama tím, že bojuje v prvních řadách za výstavbu socialismu. Tak je to třeba stavět. V této věci, když bych já si stavěl otázku, jak jako vedení mládeže postavíme úkoly mládeže při peněžní reformě a sjednocení trhu, určil bych heslo: peněžní reforma a sjednocení trhu znamená nový krok kupředu k výstavbě socialismu. Povinností mládeže je všude a na všech místech je provádět, provádění podporovat a proti všem nepřátelům, ať se kdekoliv vyskytnou, bojovně vystupovat.

Když takhle heslo postavíme, potom musí mládež rozumět svému poslání. Akce musíme zajišťovat bojovně. Když nepostavíme úkol bojovně, pak se mládež staví do bojové fronty na druhou stranu. Já jsem se ptal, jaké byly požadavky žáků železničářského učiliště, když vstoupily do stávky. Soudruh Lis nemá podrobnosti, ale byly asi takové: Zajistěte všecka naše práva.

S. K ö h l e r: Jaká jsou to práva?

S. Z á p o t o c k ý: To znamená, postarejte se o nás, abychom dostaly tolik a tolik masa, takové a takové šaty, uniformy, abychom byly tak a tak ubytovány, abychom mohly chodit na takové a takové zábavy, aby až se tady ve váš prospěch vyučíme, abychom přišly na taková a taková místa a měly takové a takové platy. Tak se pojímá zajištění práv mládeže. A to nebylo jen u těch žákyň. Tak se to pojímá všeobecně.

Já jsem mluvil na ÚV o otázce studentů. Dostal jsem celou řadu dopisů ze řad mládeže, ze řad členů, byly to protestní dopisy, že to není pravda, jak jsem to takhle mohl postavit. Já jsem na ty dopisy odpovídal: Podívejte se, kolik já dostávám dopisů s požadavky ze řad studentů. A ty studenty my posíláme do Moskvy. Přitom se stále zabýváme požadavky, to, co jim dáváme, je pro ně málo, přitom oni mají plné zabezpečení rodin doma, ale to nestačí, musíme jim dávat kapesné a pořád se říká, že je nedostatečné. Dříve nevím, co by u nás každý dělal, kdyby se mohl dostat studovat do Moskvy, jaké by přinesl oběti, dnes se ale staví otázka tak, že když půjdou studovat do Moskvy, že tím nám prokazují velikou milost. A musí na tom vydělat, o to se všichni snaží. A co všechno si s sebou, když přijedou domů, přivezou. A to všechno chtějí ještě osvobodit od cla. Vždyť oni mají právo na studiích vydělávat. Tak se všeobecně ta otázka staví.

Tak ji stavět je nebezpečné. Pak se může stát, že v takových rozhodujících okamžicích nám mládež sklouzne. Nestalo by se to, kdybychom jí jasně vytýčili bojové úkoly a cíle. V tom já věřím na mládež. Věřím v její bojovnost. Stojí jen otázka, jak to před mládež postavit.

K otázce vychovatelů. Jsou to mnohdy lidé nejhorsího kalibru, lidé vyakčnění, kteří se stávají vychovateli. V tom je nebezpečí. Oni také stavějí požadavky pro sebe: My jsme vychovatelé mládeže a v důsledku toho máme mít všechny výhody, jako např. v hornických domovech deputátní uhlí jako horníci, máme mít uniformy, prostě vedle svého platu všechny naturální požitky. A naše ministerstva jim v tom jdou na ruku. Také odborové organizace, zvláště Svaz horníků, jim jde na ruku, ten by se rozdal, poněvadž to nejde z jeho a jde to ze státních peněz. To jsou obtíže, které si přiděláváme.

Myslím, že by bylo nesprávné, když soudruh Lis staví otázku tak, že tady také byly kladné zjevy. To i v Plzni byly kladné zjevy. My v první řadě kritizujeme to, co nebylo kladné a co nás ohrožovalo. To neznámá pro nás udělat nad organizací mládeže, nad mládeží kříž, naopak, musí nás to pobídnout k tomu, obrátit všechnu pozornost, abychom ze Svazu učinili bojovnou organizaci, která má zajistit, ale nejen zajistit, ale i dokončit výstavbu socialismu a aby naše mládež byla mládež nová, mládež Gottwaldova. (Bouřlivý potlesk)

SÚA, fond 018, sv. 15, a.j. 110, s. 1-24, cyklostylová kopie; s. 25-31, 32-42, 43-48, 111-115, brožura - xeroxová kopie.

1 Vedoucí tajemník Krajského výboru KSČ Plzeň.

2 Ministr informací a člen politického sekretariátu ÚV KSČ.

3 Vedoucí tajemník Krajského výboru KSČ Praha.

1953, 17. červen, Praha. – *Dopis organizačního sekretariátu ÚV KSČ krajským výborům KSČ týkající se propouštění z práce za projevy odporu po měnové reformě.*

Některé závody v krajích Ostrava, Plzeň, České Budějovice aj. propouštějí lidi, kteří se nepřátelsky postavili k peněžní reformě. Vyskytly se případy, že těmto lidem při potvrzování rozvázání pracovního poměru je do občanských průkazů připisováno, že byli propuštěni pro pobuřování apod. Vzniká nebezpečí, že závody, úřady a organizace se spokojí s tímto administrativním opatřením, mohou nastat machinace s průkazy apod.

Krajský výbor KSČ,
k rukám vedoucího tajemníka

Vážení soudruzi,

v některých krajích se vyskytly případy, že lidem, kteří jsou propuštěni ze závodů pro nepřátelský postoj při měnové reformě, je vpisováno do občanských průkazů, že byli propuštěni pro pobuřování a podobně.

Platné předpisy nedovolují, aby do občanských průkazů byly vpisovány jakékoliv jiné údaje kromě potvrzení o rozvázání pracovního poměru. Vedle toho však není možno takovým administrativním opatřením nahrazovat nutnost prověřit si pracovníka, který je přijímán do zaměstnání, zjistit si, proč své dřívější zaměstnání opustil, nehledě k tomu, že takový postup by mohl vést k různým machinacím s občanskými průkazy.

Proto je třeba ihned zajistit, aby záznamy o příčinách propuštění ze zaměstnání nebyly v občanském průkazu prováděny. Dále je nutno zkontrolovat, zda osoby propuštěné ze závodů pro účast nebo organizování nepřátelských projevů při vyhlášení měnové reformy byly referáty pracovních sil přiděleny na jiné pracovní úseky a zda tito lidé byli do přidělených zaměstnání přijati. Není přípustné vytvořit stav, aby lidé zůstali bez práce. Zvláště je nutno přezkoumat, aby nedocházelo k přehnaným tvrdostem u těch dělníků, kteří se dali špatnými živly svést a nyní projevují snahu své chyby napravovat poctivou prací na pracovišti.

ORGANIZAČNÍ SEKRETARIÁT ÚV KSČ

1953, 18. červen, Praha. – Směrnice politického sekretariátu ÚV KSČ k zajištění výsledků měnové reformy a zrušení lístkového systému.

Opatření k zajištění výsledků peněžní reformy a zrušení lístkového systému

I.

Peněžní reforma a zrušení lístků na potravinářské a průmyslové zboží je výchozím krokem k dalšímu rozmachu našeho národního hospodářství a síly republiky a ke zvyšování hmotné a kulturní úrovně pracujících. Jejich plný úspěch je závislý na tom, jak budou umět stranické orgány, státní a hospodářský aparát, jakož i masové organizace v každodenní práci zajišťovat ony národohospodářské výsledky, které tyto reformy sledují. Podaří-li se straně a vládě, aby v blízké budoucnosti mohly přikročit k dalšímu snížení státních maloobchodních cen a tím ke zvýšení reálných mezd dělníků, platů zaměstnanců a příjmů rolníků, bude tento krok na cestě zvyšování hmotného a kulturního blahobytu pracujících nejlepším důkazem o správnosti provedených reforem, podnítí ještě více iniciativu pracujících, povede k dalšímu rozmachu národního hospodářství a bude novým naším příspěvkem k upevnění míru. Jakékoliv ochabnutí práce strany a státního a hospodářského aparátu v tom směru by však vyvolalo veliké obtíže v naší cestě vpřed k socialismu.

Politický sekretariát ÚV KSČ vytyčuje tyto směrnice pro zajištění výsledků peněžní reformy a zrušení lístkového systému:

II.

Pro činnost státního a hospodářského aparátu

A. Na úseku průmyslové výroby:

- 1) zajistit rovnoměrné plnění plánu, zejména plnění zakázek SD, LDS, energetiky, chemie a dolů;
- 2) snížit vlastní náklady v průmyslové výrobě v takovém rozsahu, který zabezpečí i vytvoření rezervy pro snížení cen v roce 1954;
- 3) zavést státní standardy a technické podmínky spotřebního zboží;
- 4) v textilní výrobě provést úpravu jejího rozsahu tak, aby zajišťovala množství, potřebné pro prodej při podstatně zvýšené jakosti a aby nebyly vytvářeny zásoby v hotových výrobcích, nýbrž v surovinách;
- 5) výstavbou chladírenských a mrazírenských prostorů odstranit výkyvy v zásobování obyvatelstva, zejména masem a tuky.

B. Na úseku zemědělské výroby a výkupu:

- 1) zlepšit surovinovou základnu potravinářského a lehkého průmyslu;
- 2) zvýšit výrobu a výkup ovoce a zeleniny, pěstování zeleniny v okolí velkých měst a vytvoření mléčných základen;
- 3) zlepšit stav ryb na tekoucích vodách a zajistit další rozvoj rybníkářství.

C. Na úseku financí:

Předkládá se zvláštní návrh.

D. Opatření na úseku mezd a práce:

- 1) zajistit rovnováhu mezi příjmy a výdaji obyvatelstva tím, že se nepřipustí neodůvodněné překračování mzdových fondů;
- 2) vypracovat dlouhodobý plán opatření ke zlepšení mzdového systému, zahrnující v to vlastní organizaci mezd, dále normování práce, řízení mzdové politiky a zvýšení pobídkové úlohy mezd;
- 3) lépe využívat pracovní síly, zejména zaměstnáváním vdaných žen a penzistů a organizováním práce s domácími dělníky, zejména s důchodci a vdanými ženami;
- 4) učinit přítrž rozrůstání administrativního aparátu a snížit počet zaměstnanců na úseku státní správy a hospodářských organizací.

E. Opatření na úseku obchodu a společného stravování:

- 1) zajistit plynulé krytí poptávky pracujícího obyvatelstva výrobou a dodávkami zboží pro obchod;
- 2) vytvořit dostatečné zásoby zboží a surovin, aby bylo možno vyrovnat výkyvy ve výkupu, výrobě nebo dovozu;
- 3) zorganizovat pravidelné dodávky zboží do prodejen potravinářského a průmyslového zboží;
- 4) pro rozvinutý socialistický obchod vytvořit velká prodejní střediska, zejména výstavbou velkých obchodních domů, prodejen typu »Gastronom« a spojováním menších prodejních místností;
- 5) nově zorganizovat závody společného stravování a převést je do systému ministerstva vnitřního obchodu.

F. Opatření na úseku statistické služby:

- 1) zavést především pořádek do sestavování měsíčních odpočtů základních bilancí spotřebního zboží;
- 2) sestavovat a předkládat měsíčně zprávy o čerpání mzdových fondů;
- 3) zdokonalit vůbec statistiku práce a mezd;
- 4) zajistit sestavování čtvrtletních údajů rodinných statistik.

III.

V popředí pozornosti strany, její politické, organizační i ideologické práce je zajišťovat všestrannou, mohutnou a neochabující mobilizaci pracujících za splnění těchto prvořadých úkolů rozvoje našeho národního hospodářství.

IV.

V souvislosti s prosazováním a uplatňováním usnesení vlády a strany ve stranických orgánech a mezi pracujícími ve státním a hospodářském aparátě a masových organizacích, zůstává jedním z hlavních úkolů stranické práce prosadit do deního života a práce všech členů a kandidátů plnění nových stanov. V jejich smyslu zajišťovat zvyšování ideologické, politické a organizační aktivity strany.

Jednou z nejdůležitějších je otázka pevnosti, semknutosti, ideové a organizační jednoty strany. Pevnost, semknutost a revoluční bojovnost na podkladě vědeckého světového socialistického názoru, prosazení demokratického centralismu do života strany, rozmach stranické, politické a organizační práce, to bude nejbližší úkol strany.

V.

Prověřit ve všech orgánech strany, jak se chovali v minulých dnech členové, kandidáti, funkcionáři strany, komunisté v masových organizacích, komunisté ve státním a hospodářském aparátě. Prověřit, jak aktivně pracovali a bojovali za provádění usnesení vlády a strany. Ty členy strany, kteří se ukázali malověrnými, kolísavými, ba i někde zaujímali nepřátelské stanovisko, odhalit, zbavit funkcí, postupovat proti nim ostře, ve smyslu ustanovení stanov strany, v zájmu upevnění ideologické a organizační jednoty strany.

VI.

Hlavním úkolem Revolučního odborového hnutí je rozvíjet socialistické soutěžení, boj za zhospodárnění výroby, boj za kvalitu výrobků, za dodržování státní a pracovní disciplíny, boj proti absenci, fluktuaci, chápat se iniciativy, býti organizátorem pracujících a rozhodujícím činitelem na závodech. V tomto denním boji současně kovat pevnou organizační jednotu Revolučního odborového hnutí. Očistit funkcionářské kádry odshora dolů od těch, kteří se ukázali kolísající a cizí zájmům dělnické třídy a na jejich místa vyzdvihnout dobré organizátory, lidi oddané vládě a lidově demokratickému zřízení.

VII.

Úkolem ČSM na závodech, vesnicích a na školách, v práci mezi širokými masami pracující a studující mládeže je vychovávat mládež v duchu socialismu a zaměřit její činnost na úkoly budování socialismu. Úkolem stranických orgánů od nejvyšších počínaje je pomoci ČSM vybudovat pevnou organizaci mládeže. Vést organizace ČSM k denní politické a ideologické práci mezi širokými řadami mládeže a odstranit z práce ČSM deklarativní ráz. Propracovat po linii ministerstev pracovních záloh, školství a osvěty, vysokých škol, zemědělství a všude tam, kde pracuje mládež, s vedením ČSM politickou, organizační a výchovnou náplň a provést kádrová opatření odshora až dolů, aby vedení mládeže bylo v rukách spolehlivých, politicky vyspělých soudruhů.

VIII.

Po linii státního a hospodářského aparátu provést důkladné zhodnocení provedení měnové reformy a zrušení lístků odshora až dolů ve všech resortech a vyvodit příslušné závěry. Odstranit ze státního, z hospodářského a finančního aparátu všechny ty, kteří se ukázali nepevnými, panikáře, byrokraty, živly, které zavinily v těchto dnech poruchy na úseku zásobování, financí a porušovali státní disciplínu. Využít této prověrky k tomu, aby státní aparát byl početně zmenšen, nastoupen u každého pracovníka boj za vysokou politickou a odbornou kvalitu práce, boj za zvýšení odpovědnosti, boj proti byrokracii, boj proti odtrženosti od mas, boj za důsledné prosazení státní disciplíny do

všech státních a hospodářských orgánů, počínaje ministry samými, konče dole na závodech, národních výborech a JZD.

IX.

V důsledku jednotného trhu je zvlášť důležitý úkol zabývatí se po linii strany, ROH a státního aparátu prací distribuční sítě. Vybudovat síť závodních organizací tak, aby komunisté pracující v distribuci byli pevně vedeni stranickými orgány. Provést prověrku celého distribučního aparátu odshora dolů, odstranit z něho ty, kteří při uskutečňování peněžní reformy a zavádění jednotného trhu zlehčovali usnesení vlády a strany v očích spotřebitelů záměrnými provokačními činy a nahradit je lidmi novými a schopnými, oddanými vládě a straně.

X.

Na úseku národní bezpečnosti zhodnotit průběh situace a provést příslušná opatření jak politická, organizační, tak i kádrová.

XI.

Ukládá se soudruhům ministrům propracovat tyto úkoly pro své ministerstvo a předložit pracovní plán soudruhům náměstkům předsedy vlády ke schválení do 30.6.1953.

Náměstkům předsedy vlády se ukládá provádění schválených opatření soustavně kontrolovat.

XII.

Ukládá se soudruhům tajemníkům ÚV KSČ, aby po linii strany, odborů a mládeže propracovali navržené úkoly a předložili organizačnímu sekretariátu do 25.6.1953.

XIII.

Ukládá se organizačnímu sekretariátu, aby plnění těchto úkolů pravidelně sledoval a informoval politický sekretariát a předsednictvo vlády, popřípadě předkládal návrhy na řešení.

Provede: předseda vlády s. Viliam Široký
spolu s náměstký a soudruh
Novotný spolu s tajemníky
ÚV KSČ.

[...]

Rozpracování II. kapitoly

A. NA ÚSEKU PRŮMYSLOVÉ VÝROBY

1. Rovnoměrné plnění plánu

Všeobecnou základnou zajišťování výsledků peněžní reformy a zrušení lístkového systému je rovnoměrné plnění plánu, pro něž opět obě tato opatření vytvářejí nebývale příznivé podmínky.

Usnesení:

Uložit všem ministrům, aby k zajištění rovnoměrného plnění plánu vybudovali systém operativní dispečerské kontroly plnění plánu, zejména plnění zakázek SD, LDS, energetiky, chemie a dolů.

2. Snížení vlastních nákladů

Příští snížení cen zajistit především účinným snížením vlastních nákladů. Do státního rozpočtu poplynou tak zvýšené příjmy, které nahradí úbytek daně z obrátu, k němuž dojde v důsledku snížení cen. Vláda učinila již opatření k zajištění zvýšeného úkolu snížení vlastních nákladů v letošním roce. Podobné opatření je třeba učinit i pro rok 1954.

Usnesení:

Uložit ministru-předsedovi SÚP, aby v návrhu plánu na rok 1954 stanovil úkol snížení vlastních nákladů v průmyslové výrobě v takovém rozsahu, který zabezpečí též vytvoření rezervy pro snížení cen v roce 1954.

3. Státní standardy a technické podmínky u spotřebního zboží

Velkým nedostatkem ceníků a překážkou kontroly jakosti výrobků je nedostatek schválených standardů a technických podmínek u spotřebního zboží. Technické podmínky a standardy musí mít odběratelské podniky k dispozici, aby mohly kontrolovat jakost výrobků. Strana a vláda se již několikrát tímto problémem zabývaly, avšak jejich usnesení nejsou plněna.

Usnesení:

- a) politický sekretariát konstatuje, že výrobní ministerstvo neplní usnesení strany a vlády o zavedení státních standardů a technických podmínek spotřebního zboží;
- b) uložit náměstkům předsedy vlády, aby v dohodě s výrobními ministry předložili předsednictvu vlády do 15. července 1953 plán, v jakých lhůtách a v jakém rozsahu budou na jednotlivých hospodářských úsecích vydány a zavedeny státní standardy a technické podmínky u spotřebního zboží;
- c) uložit s. Barákovi provedení rozhodných opatření v úřadu pro normalizaci, aby bylo zabezpečeno urychlené projednávání státních standardů a technických podmínek a zabezpečit projednání standardů u jednotlivých výrobků podle stupně důležitosti (nebo podle podílu v celkovém objemu).

4. Textilní výroba

V uplynulé době byly vytvořeny značné zásoby textilního zboží všeho druhu. Závadou při tom je, že textilní výroba při značně vysokém množství dodávek vyráběla zboží nižší a špatné jakosti, nesplnila usnesení o zlepšené jakosti, zejména vlněného zboží z důvodů, aby nemusela snižovat rozsah výroby. Cestou ke zlepšení je omezit výrobu textilního zboží pouze na množství potřebné pro prodej, zvýšit přitom podstatně jakost a vytvářet zásoby v textilních surovinách, zejména v bavlně a ve vlně a nikoliv v hotovém zboží.

Usnesení:

- a) politický sekretariát konstatuje, že ministr lehkého průmyslu nesplnil usnesení politického sekretariátu z 3.9. o zlepšení jakosti textilního zboží;
- b) uložit náměstkovi předsedy vlády (s. Beranovi), aby v dohodě s ministrem-předsedou SÚP, s ministrem lehkého průmyslu a vnitřního obchodu předložil do 30. srpna návrh na úpravu textilní výroby v takovém rozsahu, který by zajišťoval množství potřebné pro prodej při podstatně zvýšené jakosti a tak, aby nebyly vytvářeny zásoby v hotových výrobcích, nýbrž v surovinách.

5. Výstavba chladíren a mrazíren

Aby byly odstraněny výkyvy v zásobování obyvatelstva, zejména masem a tuky, třeba vybudovat dostatečné chladírenské a mrazírenské prostory. Kapacitu chladíren a mrazíren je třeba rozšířit tak, aby bylo možno v mase vytvořit k 31.12.1953 zásoby ve výši 65 000 tun, k 31.12.1954 ve výši 80.000 tun, v másle a sádle zásoby k 31.12.1953 ve výši 20 000 tun, k 31.12.1954 28 000 tun mimo běžné provozní zásoby. Zásoby v mase rozumí se včetně zásob v živém dobytku ve státních dokrmnách (zvýšením dosavadních stavů dobytka).

Usnesení:

Uložit ministru-předsedovi SÚP a ministryni potravinářského průmyslu, aby do 20. června předložili ke schválení dodatečný plán výstavby chladírenských a mrazírenských prostorů v druhém pololetí 1953, do konce července plán výstavby na rok 1954.

B. NA ÚSEKU ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBY A VÝKUPU

1. Zlepšení surovinové základny potravinářského a lehkého průmyslu

Usnesení:

Uložit ministerstvu potravinářského a lehkého průmyslu, aby se spolupráci s ministerstvem zemědělství předložila návrh usnesení strany a vlády ke zlepšení surovinové základny rozvojem technických plodin, zejména pokud jde o cukrovku, brambory, chmel, olejniny, tabák, len, vlnu a kůži do 31.7. 1953.

2. Zelenina a ovoce

Plénum ÚV KSČ v rezoluci z 8. ledna t.r. uložilo příslušným ministerstvům, aby ke zlepšení zásobování zeleninou a ovocem vypracovala s urychlením dokument strany a vlády o zvýšení výroby a výkupu ovoce. Dokument dosud nebyl předložen. Je nutno stanovit konečný termín pro předložení návrhu nejpozději do poloviny července, aby úkoly vyplývající z tohoto usnesení mohly být zapracovány do plánu na příští rok. Doporučujeme, aby dokument byl rozšířen i o část týkající se zpracování zeleniny a ovoce a uloženy úkoly ve výstavbě závodů na sušení, mražení a podobné zpracování a aby v části týkající se výroby bylo pamatováno na vytvoření velkých zeleninářských bází při důležitých městech.

Usnesení:

- a) politický sekretariát konstatuje, že ministerstva zemědělství, výkupu, potravinářského průmyslu a vnitřního obchodu nesplnila úkol uložený jim plénem ÚV KSČ 8.1. t.r. o vypracování dokumentu strany a vlády ke zvýšení výroby a výkupu zeleniny a ovoce;
- b) uložit ministru zemědělství, aby ve spolupráci s ostatními ministry předložil návrh usnesení strany a vlády k zabezpečení výroby, výkupu, jakož i pěstování ovoce (desetiletý plán perspektivní) do 16.7.1953;
- c) uložit ministru zemědělství, aby ve spolupráci s ostatními ministry předložil návrh usnesení strany a vlády o zajištění výroby a výkupu zeleniny se zvláštním zřetelem ke zvýšenému pěstování zeleniny v okolí velkých měst a současně o vytvoření mléčných základen do 16.7.1953.

3. Zlepšení stavu ryb na tekoucích vodách

Ve výrobě ryb v rybnících dosáhli jsme určitých úspěchů. Naprosto neuspokojivá a neustále se zhoršující je situace ve stavu ryb na tekoucích vodách. Příčiny jsou v tom, že stát otázce zarybnování nevěnuje pozornost ani finanční prostředky a ponechává tuto starost rybářským spolkům, dále v tom, že dochází k hromadnému uhynutí ryb v důsledku přezíravého postoje ředitelů podniků k otázce čištění vody, odtékající z továren do řek. Protože zásobování obyvatelstva rybami je naprosto neuspokojivé, je nutno učinit rázná opatření k zlepšení dnešní situace.

Usnesení:

- a) uložit ministru-předsedovi SÚP, aby v plánu na rok 1954 zajistil v dohodě s ministrem zemědělství dostatečné prostředky pro zarybnění tekoucích vod a pro výstavbu základen pro chov rybích násad ušlechtilých druhů ryb;
- b) uložit ministru spravedlnosti, aby zajistil přísné trestání osob, odpovědných za znečištění tekoucích vod, které vede k hromadnému uhynutí ryb;
- c) uložit ministru-předsedovi SÚP, aby v plánu na rok 1954 a v perspektivním plánu zajistil prostředky k opravě a vybudování čisticích stanic vody v průmyslových závodech, zejména chemického, papírenského, textilního a potravinářského průmyslu;
- d) uložit ministru státních statků a ministru zemědělství předložit předsednictvu vlády do 16.7.1953 materiál zabývající se dalším rozvojem rybníkářství, zvyšováním produkce rybníků.

C. NA ÚSEKU FINANCÍ

Předkládá se zvláštní návrh.

D. OPATŘENÍ NA ÚSEKU MEZD A PRÁCE

1. Zajistit rovnováhu mezi příjmy a výdaji obyvatelstva

Aby byla udržena mezi příjmy a výdaji obyvatelstva nutná rovnováha, je na úseku mezd třeba zajistit, aby nedošlo k neodůvodněnému překračování mzdo-

vých fondů. Měnová reforma a zrušení lístkového systému budou totiž nutně znamenat tlak na zvyšování mezd všemi způsoby, včetně snah po změkčování norem, připisování neodpracovaných hodin a nevykonané práce, zvyšování prémie, přeřazování zaměstnanců do vyšších kvalifikačních tříd a všeobecnou snahu po zvýšení mezd.

Usnesení:

- a) uložit Státnímu úřadu plánovacímu, všem ministrům, zajistit, aby byl přesně (ve lhůtách schválených vládou dne 30.5.1953) rozepsán zvýšený mzdový fond na závody a celý plán mzdového fondu na červen až prosinec 1953 v plném rozsahu definitivně přepracován. Státní úřad plánovací, všechna ministerstva a ostatní ústřední orgány jsou povinny provádět systematickou kontrolu čerpání a spotřeby mzdových fondů na každém podniku a závodu;
- b) uložit ministerstvu financí, Státní a Investiční bance, aby přísně kontrolovaly čerpání mzdových fondů a aby z překračování mzdových fondů jak v podnicích a závodech, tak i ve všech rozpočtových organizacích vyvodily přísné důsledky;
- c) uložit všem ministerstvům a Státní mzdové komisi, aby pro zbytek roku 1953 nebyly povolovány mzdové a platové úpravy, které by znamenaly zvýšení vládou schváleného mzdového fondu.

2. Zlepšení mzdového systému

Aby náš mzdový systém byl zlepšen a odměňování práce se stalo účinnější pobídkou k plnění plánů a zvyšování produktivity práce, **uložit Státní mzdové komisi vypracovat dlouhodobý plán opatření ke zlepšení mzdového systému podle těchto zásad:**

a) Na úseku organizace mezd:

- vypracovat podle sovětských zkušeností tarifně kvalifikační katalogy prací pro dělníky podle průmyslových odvětví s přesnými požadavky na kvalifikaci;
- rozvinout v masovém měřítku školení a výrobně technickou instruktáž k získání vyšší kvalifikace dělníků, mistrů a ostatních zaměstnanců;
- rozšířit a upevnit činnost útvarů práce a mezd v podnicích, závodech, hlavních správách a ministerstvech;
- vypracovat návrh opatření na zavedení pořádku do prémiování dělníků za úsporu paliva, elektrické energie, surovin, materiálu, nářadí atd., jakož i prémiování údržbářů. Současně s tím provést revizi všech platných prémiových řádů a odstranit všechny prémiové řády, které nevedou ke zvyšování výroby, produktivity práce, zlepšování jakosti a vedou k překračování mzdových fondů;
- postupně připravit nové tarifní stupnice odstupňované podle důležitosti odvětví, výrobních a pracovních procesů, kvalifikace, obtížnosti a namáhavosti práce, s přihlédnutím k pracím za horka a těžkým pracím za studena;
- zavést postupně do 30. října 1953 prémie za zvýšení jakosti výrobků;
- dořešit otázku platů a prémiování mistrů ve zbývajících odvětvích.

b) Na úseku normování práce:

- ministerstva a hlavní správy zajistí, aby v podnicích a závodech byla vypracována opatření k nahrazení zastaralých a překonaných odhadových norem normami technicky zdůvodněnými;
- vypracovat pro jednotlivá odvětví podle sovětského vzoru jednotné normy výkonu a úkolové sazby pro nakládání a vykládání, jednotné normy a úkolové sazby pro stavební práce, jednotné normativy pro práce v těžbě uhlí a rud;
- zvýšit počet normovačů v podnicích a závodech a organizovat pro zvýšení jejich kvalifikace krátkodobé a dlouhodobé kursy.

c) Na úseku mzdové politiky:

- vybavit v rámci plánovaného počtu pracovníků útvary práce a mzdy v podnicích a závodech a na ministerstvech zkušenými a kvalifikovanými kádry;
- vybavit také útvary práce a mzdy ve svazech ROH kvalifikovanými a zkušenými kádry;
- zavést na základě sovětských zkušeností účinnou a operativní evidenci ukazatelů práce v podnicích a závodech, zejména evidenci plnění norem, produktivity práce, výdělků a spotřeby mzdových fondů.

d) Na úseku zvýšení pobídkové úlohy mezd:

- uložit Státní mzdové komisi a výrobním ministerstvům ve spolupráci s ROH:
- vyřešit do 30. září 1953 konečně otázku zrušení naturálních dávek;
  - zavést do 30. září 1953 materiální odpovědnost a prémiování dělníků za jakost výrobků a kvalitářů za jakost přejímaného zboží.

3. Využití pracovních sil

Aby bylo využito pracovních sil, které se nyní po peněžní reformě a reformě trhu budou hlásit o práci:

- uložit všem ministrům, aby závody, kde je to z provozních důvodů jen možné, přijímaly do zaměstnání vdané ženy a penzisty na zkrácenou pracovní dobu;
- uložit všem ministrům, zejména ministru lehkého průmyslu, vnitra, ministru lesů a dřevařského průmyslu, aby organizovali ve svých závodech práci s domácími dělníky (důchodci, vdanými ženami);
- uložit všem ministrům, aby o výsledcích plnění obou těchto úkolů podali zprávu předsednictvu vlády do 30. října 1953.

4. Zabraňovat rozrůstání administrativního aparátu

Aby bylo zabráněno nezdravému narůstání administrativního aparátu, uložit předsedovi Státní systemizační komise a ministru financí:

- zesílit kontrolu výdajů na administrativní aparát a zakázat jeho další zvyšování;
- podat vládě do 30. září 1953 zprávu, jak je plněno usnesení vlády ze

- dne 3. července 1953 o provedení systemizace a zprávu o dalším postupu a programu systemizačních prací;
- c) uložit státní systemizační komisi, aby předložila návrh na snížení počtu zaměstnanců na úseku státní správy a hospodářských organizací.

E. OPATŘENÍ NA ÚSEKU OBCHODU A SPOLEČNÉHO STRAVOVÁNÍ

1. Zrušení lístkového systému zásobování a zavedení prodeje za jediné státní maloobchodní ceny zavazuje stranu a vládu, všechny hospodářské orgány a jejich pracovníky zajistit plynulé krytí poptávky pracujícího obyvatelstva. Za tím účelem je třeba vyrábět a dodávat na trh zboží jak v dostatečném množství, tak zejména v širokém výběru a dobré jakosti.

Usnesení:

- a) uložit ministru-předsedovi SÚP, aby v plánu na rok 1954 zajistil pro obchod dodávky nejdůležitějších druhů zboží v tomto rozsahu:

cukr	275.000 t
maso a masné výrobky	342.000 t
tuky	176.000 t
z toho máslo	52.000 t
sýry	18.000 t
luštěniny	20.000 t
rýže	30.000 t
zelenina	420.000 t
čerstvé ovoce	175.000 t
ovocné výrobky zahuštěné	46.000 t
ovocné sirupy	30.000 t
káva pražená	3.000 t
čaj	620 t
ryby a rybí výrobky	32.000 t
kožená obuv	21.500 tis. párů
gumová obuv	17.500 tis. párů
rozhlasové přijímače	150.000 kusů
elektrické ledničky	12.000 "
z toho: malé	8.000 "
elektrické pračky	75.000 "
jízdní kola	250.000 "
motocykly	26.000 "
osobní auta	1.500 "
smaltované nádoby	12.500 t
náramkové hodinky	220.000 kusů
duše a pláště pro jízdní kola	1.500 "

- b) uložit ministru zahraničního obchodu zabezpečit dovoz některých vzácnějších druhů zboží, znamenajících zpestření trhu (banány, kokosové ořechy, datle, fíky apod.).

2. Pro trvalé zabezpečení výsledků zrušení lístkového systému zásobování je třeba vytvořit dostatečné zásoby zboží a surovin, jimiž je možno vyrovnávat výkyvy ve výkupu, výrobě nebo dovozu.

Usnesení:

- a) uložit ministru-předsedovi SÚP, aby stanovil úkoly jednotlivým ministerstvům pro vytvoření státních rezerv a ústředních zásob v této výši:

	jednotka množství	k 31.12.1953	k 31.12.1954
chlebové obilí	tis. t.	500	500
maso a masné výrobky*)	tis. t.	65	80
tuky	tis. t.	26	34
z toho: máslo	tis. t.	6	8
sádlo	tis. t.	14	20
umělé tuky a oleje v hodnotě margarínu	tis. t.	6	6
surovina pro výrobu umělých jedlých tuků	tis. t.	8	12
cukr	tis. t.	100	120
mléčné konzervy	tis. t.	3	4
rýže	tis. t.	15	15
káva v hodnotě pražené	tis. t.	1,2**)	1,2
vejce k 31.8.***)	mil. kusů	300	320
k 31.12.	mil. kusů	100	100

Tyto zásoby rozšiřovat o vlnu, bavlnu, tabák, kaučuk, len, surovou kůži, kakaové boby, mastnou kyselinu na výrobu mýdla.

Pozn.: *) Včetně zásob v živém dobytku ve státních dokrmnách zvýšením dosavadních stavů ustájeného dobytka.

***) Možno zajistit jen dodatečným dovozem 1.000 t zelené kávy.

***) Dodavatelské zásoby MPP.

3. Plynulost zásobování: Vážne v důsledku toho, že velkoobchod rozváží zboží nepravidelně a v dlouhých časových intervalech. Vytvářejí se tímto hospodářsky neodůvodněné vysoké zásoby v maloobchodě anebo naopak zboží se vyprodá a nové není včas dodáno.

Usnesení:

Uložit ministru vnitřního obchodu, aby nejpozději do konce srpna 1953 zorganizoval pravidelné dodávky běžného koloniálního zboží do potravinářských prodejen nejméně jednou týdně, dodávky do prodejen s průmyslovým zbožím nejméně jednou za 14 dní a s ministryní potravinářského průmyslu zpřesnil plány rozvoje těch výrobků, které jsou dodávány častěji než jednou týdně; kromě toho aby zorganizoval možnost doplňkové dodávky podle denní potřeby prodejen.

4. Rozvinutý socialistický obchod vyžaduje vytvoření velkých prodejních středisek.

Usnesení:

Uložit ministru vnitřního obchodu a ministru-předsedovi SÚP, aby prozkoumali, zda a nakolik je možno v plánu na rok 1954 zajistit výstavbu a otevření pěti velkých obchodních domů a nejméně 25 prodejen typu »Gastronom«, dále nejméně 300 velkých prodejen spojením menších prodejních místností.

5. Organizace závodů společného stravování v komunálním hospodářství a výrobních závodech (závodní jídelny) je nesprávná, protože závody společného stravování nepatří do oblasti služeb, nýbrž obchodu. Nebylo dále splněno usnesení politického sekretariátu ze dne 3. září 1952 o vrácení hostinských místností, používaných k jiným účelům.

Usnesení:

- a) politický sekretariát konstatuje, že ministr vnitřního obchodu a ministr vnitra nesplnili usnesení z 3. září 1952 o vrácení hostinských místností jejich účelu; uložit jim, aby se tak stalo dodatečně, nejpozději do konce roku 1953;
- b) uložit ministru vnitřního obchodu, aby podal návrh do konce srpna na novou organizaci závodů společného stravování v systému ministerstva vnitřního obchodu;
- c) předložit předsednictvu vlády materiál o převedení závodních jídelen do systému ministerstva vnitřního obchodu do 30. září 1953 a zabezpečit převzetí těchto jídelen k 1.1.1954.

F. OPATŘENÍ NA ÚSEKU STATISTICKÉ SLUŽBY

Na úseku statistické služby projevují se závažné nedostatky, zejména pokud jde o sestavování měsíčních odpočtů základních bilancí zboží, o údaje o čerpání mzdových fondů a údaje rodinných statistik. Nedostatky statistických údajů znesnadňují všechny práce na úseku plánování, obratu zboží, mezd a cen. Státní úřad statistický nesplnil usnesení politického sekretariátu o měsíčním sestavování odpočtů u hlavních bilancí spotřebního zboží. Statistika práce a mezd je všeobecně na velmi nízké úrovni. Šetření o výdajích domácností je neuspokojivé a nemůže sloužit k analýzám o úrovni spotřeby rodiny a tím o kulturní a hmotné úrovni obyvatelstva. Nedostatky spočívají především v tom, že není zajištěna kontrola a prověřování údajů, které jsou v rodinných statistikách vykazovány. Všechny uvedené nedostatky je nutno s urychlením odstranit, aby byla zajištěna spolehlivá základna pro plánování snížení státních maloobchodních cen a zvyšování kulturní a hmotné úrovně obyvatelstva.

Usnesení:

- a) politický sekretariát ÚV KSČ konstatuje, že Státní úřad statistický nesplnil usnesení o měsíčním sestavování odpočtů u hlavních bilancí spotřebního zboží;
- b) uložit Státnímu úřadu statistickému, aby do konce června 1953 předložil vládě odpočty hlavních bilancí spotřebního zboží za leden až květen a

- postupně vždy do konce každého následujícího měsíce předkládal měsíční odpočty bilancí hlavních druhů spotřebního zboží;
- c) ukládá se Státnímu úřadu statistickému, aby nejpozději do konce června předložil zprávu o čerpání mzdových fondů za leden až květen a postupně vždy do konce každého následujícího měsíce předkládal měsíční zprávy o čerpání mzdových fondů; do konce července předloží Státní úřad statistický v dohodě se Státní mzdovou komisí návrh na zdokonalení statistiky práce a mezd;
- d) uložit Státnímu úřadu statistickému, aby do konce července předložil zprávu o opatřeních, která byla provedena ke zlepšení rodinných statistik, zejména pokud jde o přímou kontrolu údajů, a zajistil sestavování čtvrtletních údajů o šetřeném souboru rodin nejpozději 6 neděl po uplynutí každého čtvrtletí.

SŠA, fond 02-5, sv. 59, a.j. 159, s. 2-20, cyklostylová kopie.

4

1953, 30. červen, Praha. – Zpráva o projednávání usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ z 18. června 1953 krajskými výbory KSČ a plán byra KV KSČ Hradec Králové k jeho zajištění.

Zpráva o projednávání usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ o opatřeních k zajištění výsledků peněžní reformy a zrušení lístkového systému v krajských výborech strany

Do 30. června 1953 došly I. oddělení ÚV KSČ zprávy z těchto krajů: Praha, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Gottwaldov, Ostrava, Bratislava, B.Bystrica, Nitra, Žilina, Košice a Prešov.

Byra krajských výborů projednávala plán organizačního zajištění usnesení politického sekretariátu ÚV z 18.6.1953 ve dnech 24.-27. června. V krajích České Budějovice, Pardubice, Gottwaldov, Žilina a Prešov byly plány organizačního zajištění v byrech KV schváleny. Ve všech ostatních krajích bylo na základě diskuse členů KV a připomínek zástupců ÚV, kteří zde byli přítomni usneseno, že plány organizačního zajištění usnesení politického sekretariátu ÚV budou přepracovány. Současně byla stanovena data - v rozpětí od 29. června do 4. července 1953 - do kdy budou opravené nebo doplněné akční plány znovu projednány a zaslány ústřednímu výboru strany.

Příprava akčního plánu

Byro KV v Praze projednávalo usnesení politického sekretariátu ÚV 26. června 1953 a uložilo tajemníkům KV a vedoucím oddělení, aby do 30. června 1953 doplnili na základě diskuse předložený materiál. Dále aby sekretariát KV do

1. července provedl konečnou redakci akčního plánu s určením jednotlivých úkolů pro plán sekretariátu a byra KV. Doplněný akční plán bude předložen byru KV 2. července 1953. Byro KV uložilo dále oddělení masových organizací projednat usnesení politického sekretariátu ÚV ve stranických skupinách svazových orgánů ROH a v ČSM. Určuje termíny, do kdy má být provedeno zhodnocení KV, MV, OV KSČ, funkcionářů na hospodářském úseku, masových organizací a lidové správy, funkcionářů základních organizací a jednotlivých členů a jak postupně budou podávány zprávy byru krajského výboru.

V Jihlavě měli soudruzi plán organizačního zajištění usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ připraven včas. Nedostatkem však bylo, že v plánu nebylo počítáno s rozvinutím široké propagační kampaně a dále že v něm nebyly rozpracovány konkrétně úkoly na úseku průmyslu a zemědělství a úkoly související s uplatňováním stanov strany. Byro KV přijalo proto předložený plán jen jako zásadu organizačního zajištění a uložilo sekretariátu KV, aby jednotlivé úkoly obsažené v usnesení důkladně rozpracoval do akčního plánu. Soudruzi chtějí postupovat tak, že jednotlivá oddělení KV a komunisté v národních výborech a masových organizacích vypracují své akční plány a tyto budou pak shrnuty v jeden plán.

V některých krajích nezajistili soudruzi včas přípravu materiálů k zajištění usnesení politického sekretariátu ÚV. Například v Pardubicích se zabývali touto otázkou teprve po příjezdu zástupce ÚV. Také v Karlových Varech nebyl ještě 25. června žádný materiál připravován, ačkoliv krajský výbor obdržel usnesení politického sekretariátu ÚV již v pondělí 22. června. Teprve na zářek zástupce ÚV soudruha Gebauera byla provedena opatření, aby do rána, do 26. června byl akční plán vypracován. V důsledku špatné přípravy a uspěchanosti projevíly se v návrhu akčního plánu určité nedostatky. Povrchně bylo rozpracováno propagační zajištění, zesílení boje proti sociáldemokratismu a masarykismu a nedostatečně byly propracovány otázky týkající se rozvíjení socialistického soutěžení. Proto také bylo usneseno, aby návrh plánu byl přepracován.

Také v Liberci soudruzi nezajistili včas přípravu materiálu a byro KV projednávalo na svém zasedání 24. června 1953 pouze dílčí zprávy - z úseku průmyslu a organizační zajištění. Ani k těmto dílčím zprávám neobdrželi členové byra KV písemný materiál. Při projednávání usnesení politického sekretariátu ÚV nebylo pamatováno rovněž na jeho propagační zajištění a na návrh zástupce ÚV bude toto projednáno dodatečně na byru KV 2. července 1953. Ke kádrovým opatřením učinilo byro KV usnesení již 6. června 1953 a v akčním plánu k této otázce další usnesení nevytýčilo - pouze ukládá, aby usnesení ze 6. června bylo důsledně kontrolováno.

V kraji Brno a Ostrava budou akční plány přepracovány a znovu projednávány na byru KV 2. července a v Košicích 1. července 1953. Také v Plzni bude akční plán opraven a 30. června zaslán ústřednímu výboru strany.

Krajský výbor v Banské Bystrici obdržel usnesení politického sekretariátu ÚV 23. června 1953. Soudruzi však očekávali, že obdrží rovněž usnesení předsednictva ÚV KSS o zajišťování sjezdových usnesení, aby je rovněž zahrnuli do akčního plánu. Toto usnesení však přišlo pozdě - až v pátek 26. června - a schůze byra KV musela být proto odložena. V důsledku toho nebylo také možno

dodržet přesně termíny stanovené politickým sekretariátem ÚV KSČ a byro KV KSS bude projednávat akční plán až 30.6.1953.

Také v Bratislavě byro KV KSS usneslo, že do akčního plánu zahrne úkoly X. sjezdu KSS a skloubí je v jeden celek s usnesením politického sekretariátu ÚV KSČ. Celý akční plán takto upravený bude projednáván ještě jednou na byru KV KSS 1. července 1953. Podobně i byro KV KSS v Žilině projednávalo úkoly X. sjezdu KSS společně s usnesením politického sekretariátu ÚV KSČ. Výjimku slovenských krajů tvoří Prešov, kde byly projednávány zvlášť úkoly X. sjezdu KSS na zasedání rozšířeného pléna KV ve čtvrtek 25. června a usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ bylo probíráno druhý den, 26. června 1953, jako samostatný bod na byru KV.

Schválené akční plány krajských výborů

České Budějovice:

Soudruzi postupovali s vypracováváním akčního plánu tak, že k jednotlivým bodům usnesení politického sekretariátu ÚV doplňovali svůj plán práce na III. a IV. čtvrtletí o projednávání určitých otázek, které přímo souvisí s danými úkoly a tyto konkrétně formulovali. Tak například k úkolu »V textilní výrobě usilovat o výrobu zboží zvýšené jakosti, nevyrábět nadměrné množství...« bylo usneseno projednat ve III. a IV. čtvrtletí v byru KV tyto otázky: »Stav v textilní výrobě v kraji«, »Jak závodní organizace, komunisté v ROH, ČSM zajišťují mobilizaci pracujících v textilu k plnění úkolů, vyplývajících ze zajištění jednotného trhu«. Podobným způsobem pak bylo pokračováno při zpracovávání i ostatních částí usnesení. Okresním výborům bylo mezi jiným uloženo, aby usnesení projednávaly spolu s rezolucí krajského výboru z 20. června 1953 a pravidelně týdně kontrolovaly plnění tohoto usnesení a rezoluce KV. Zvláštní pozornost je v usnesení věnována zejména okresům Strakonice a Vimperk. V usnesení však nejsou rozpracována organizační zajištění, propagační kampaň, a chybí rovněž termíny k provedení kádrových opatření.

Pardubice:

Organizační opatření byla v akčním plánu KV rozvedena a termínována podle pokynů ÚV. Provedení kádrových opatření v okresních a krajských výborech je termínováno do 20. července, ve výborech základních organizací do 30. července 1953. Také plán propagační kampaně je podrobně rozpracován na základě pokynů organizačního sekretariátu ÚV. Na základě jednotlivých úkolů, vyplývajících z usnesení politického sekretariátu ÚV, byla zařazena do pracovního plánu KV řada nových otázek s přesným datem, do kdy má být ke každé otázce podána na byru KV zpráva. V akčním plánu KV však není dostatečně rozvedena směrnice politického sekretariátu ÚV, že převážnou část úkolů je nutno zajistit metodou rozvíjení socialistického soutěžení.

Gottwaldov:

Akční plán KV v Gottwaldově obsahuje pouze plán organizačních opatření, která jsou termínována v soulase s pokyny organizačního sekretariátu ÚV. K zajištění kádrových opatření budou vypracovány dílčí plány v odděleních KV

do 10. července 1953 a v okresech do 12. července. K zajištění propagační kampaně je uloženo III. oddělení KV, aby za účasti ostatních oddělení KV vypracovalo plán rozvinutí propagační kampaně do 1. července 1953.

K zajištění provádění usnesení politického sekretariátu ÚV bylo podle směrnice organizačního sekretariátu ÚV uloženo příslušným oddělením krajského výboru zajistit, aby hospodářské orgány spolu s odborovými orgány vypracovaly návrh rozvoje socialistického soutěžení v průmyslu, zemědělství, obchodě atd. a tyto plány aby byly předloženy byrům KV a OV nejpozději do 24. července 1953. Byly rozpracovány rovněž směrnice, jak zajistit provedení usnesení politického sekretariátu ÚV po linii ROH a ČSM, hospodářských a lidosprávních orgánů. Avšak ty úkoly z usnesení politického sekretariátu ÚV, které se týkají činnosti státního a hospodářského aparátu (druhý bod usnesení - co je třeba zajišťovat na úseku průmyslové výroby, zemědělské výroby atd.) v akčním plánu vůbec nejsou.

Žilina:

Plénum krajského výboru v Žilině projednávalo 27. června 1953 usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ spolu s návrhem na politické a organizační zabezpečení úkolů z X. sjezdu KSS. Usnesení, které krajský výbor přijal, neobsahuje však organizační zajištění k usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ. Celé usnesení krajského výboru se široce zabývá směrnici vytýčenou X. sjezdem KSS, konkretizuje na jejím podkladě nejbližší úkoly, které stojí před krajskou organizací. Pouze v jednom bodě - vnitrostranické úkoly - je krajskému a okresním výborům uloženo provedení kádrových opatření, která vyplývají z usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ. Usnesení o kádrových opatřeních nejsou termínována a jsou uváděna nikoli jako úkol vyplývající z usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ, nýbrž jako úkol vytýčený krajským výborem strany. V celém usnesení není ani zmínky o dokumentu politického sekretariátu ÚV KSČ.

Prešov:

Byro KV KSČ v Prešově projednávalo usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ samostatně, odděleně od zajišťování úkolů X. sjezdu KSS. Byla vypracována a schválena organizační opatření k zajištění usnesení politického sekretariátu ÚV. Usnesení, které byro KV KSS přijalo, se však vůbec nedotýká úkolů obsažených v usnesení politického sekretariátu ÚV v bodě II. - co je třeba zajišťovat na úseku průmyslové výroby, zemědělské výroby atd.

Opatření k zajištění akčního plánu

Po poradách s vedoucími tajemníky okresních výborů strany byly již v některých krajích svolávány porady s vedoucími funkcionáři ROH a ČSM a probírány s nimi úkoly, vyplývající z usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ.

V Jihlavě se ihned po zasedání byra KV konal aktiv komunistů - členů krajských výborů masových organizací, který projednal usnesení politického sekretariátu ÚV. Aktivu se zúčastnilo asi 150 soudruhů. Vedoucí tajemník KV přednesl na aktivu tentýž referát jako na schůzi KV. Nedostatkem však bylo, že referát nebyl upraven pro potřeby aktivu, zejména že nebyly podrobně roze-

brány úkoly masových organizací při zajišťování usnesení politického sekretariátu ÚV. V diskusi vystoupilo 14 soudruhů. Všichni souhlasně přijímali opatření k provedení prověrky funkcionářů a členů strany. Jejich diskusní příspěvky však vyzněly většinou tak, jako by prověrka měla být provedena jen v očistě strany. Téměř vůbec nebylo diskutováno o tom, jak funkcionáři jednotlivých masových organizací zajišťují úkoly vyplývající z usnesení politického sekretariátu ÚV.

Poznatky z diskuse v byrech KV

České Budějovice:

Někteří členové byra uváděli konkrétní případy hrubé nehospodárnosti v kraji. Například: převážení štěrku z Krumlova do Stříbra a obráceně ze Stříbra do Krumlova, které se děje někdy i tak, že se ani vagón štěrku nevykládá a opatří se jenom adresou na výchozí stanici, a tak se vrací, odkud přišel.

Závažné bylo sdělení soudruha dr. Škody, že plnění dodávek mléka a vajec se po měnové reformě nezlepšilo a že je trvale na horší úrovni než loňského roku.

Bylo konstatováno, že pokud jde o okresy Vimperk a Strakonice, kde došlo k protistátním demonstracím, je situace daleko příznivější ve Vimperku, kde členové byra OV provedli zhodnocení své dřívější práce a vyvozují správné politické závěry do budoucna. Složitá a obtížná je dosud situace ve Strakonících, zejména ve zbrojovce. Tam komunisté dosud nepochopili v plném rozsahu nedostatky ve stranické práci, nezaujmají dosud kritický postoj ke své práci a hledají viníky všude jinde než u sebe.

Do byra KV se dostavilo v průběhu jednání 6 členů byra okresního výboru ze Strakonice a byla s nimi projednána situace v jejich okrese. V rozpravě se ukázalo, že jak okresní výbor, tak zejména stranická organizace ve zbrojovce se již dlouhou dobu neřídila zásadou demokratického centralismu a vytváří se stav státu ve státě. Soudružka Prokopová uváděla řadu konkrétních případů, kdy soudruzi ze Strakonice nedbali usnesení krajského výboru a prosazovali své vlastní požadavky. Chybou krajského výboru bylo, že těmito tendencím nečelil.

Situace jak v byru OV, tak v organizaci ve zbrojovce nese dosud všechny znaky nesprávné činnosti v minulosti. U části komunistů ve zbrojovce se projevil nesouhlas s rezolucí KV, zejména s odvoláním sekretáře stranické organizace soudruha Teyšla. Místo aby funkcionáři a členové strany provedli kritiku své dosavadní činnosti, staví se proti krajskému výboru, vyhrožují hromadným odevzdáním legitimací nebo výpravou komunistů autobusem na krajský výbor do Budějovic. Sám soudruh Teyšl mluvil v byru KV o tom, že bude těžko některé členy strany přesvědčovat, že členové KV budou muset zdůvodnit usnesenou rezoluci a že komunisté ve zbrojovce mají plné právo žádat, aby krajský výbor rezoluci vysvětlil a zdůvodnil. Teprve po 4 - 5hodinové diskusi soudruzi ze Strakonice přiznávali své chyby a některé nesprávné názory. Plný dosah nekomunistických zjevů ve Strakonících však nepochopili.

Soudruh Hendrych uvedl, že funkcionáři strany ve zbrojovce v rozčilení vyklouzla z úst výhrůžka, že proti krajskému výboru vytvoří frakci.

U tajemníka okresního výboru i sekretáře stranické organizace ve zbrojovce se nadále projevuje naprostý nedostatek sebekritiky.

Hradec Králové:

K návrhu předloženého akčního plánu byly připomínky, které se týkaly zejména konkrétnějšího zaměření plánu.

Při projednávání úkolů lidové správy uváděl předseda KNV, že dostává příkazy z ministerstva zemědělství a ministerstva vnitra neuvolňovat žádné pracovní síly, které prováděly lístkovou agendu. Přesto, že při prověrce rozpočtu rada KNV snížila mzdové fondy, a proto bude nutno snížit stav zaměstnanců asi o 5%.

Jihlava:

Soudruh Leksiros upozornil v diskusi, že zemědělci nechtějí odebírat selata a vymlouvají se, že nemají peníze. Pozdní zástav selat může však ohrozit dodávku masa v zimních měsících.

Někteří soudruzi upozorňovali, že nejsou dodržovány směrnice ministerstva vnitřního obchodu o prodeji spotřebního zboží a že se jednotlivé druhy potravin prodávají i ve velkém množství.

Soudruh Novák, předseda prodejního družstva, poukazoval na to, že v jejich prodejně prodali ve čtyřech dnech 60 q cukru. Vinu však neviděl u sebe, nýbrž v okresních funkcionářích, kteří prý nabádali obchodníky, aby včas provedli objednávky dostatečného množství zboží.

Gottwaldov:

V průběhu diskuse se mezi jednotlivými pracovníky KV vyskytly nejasnosti o vyplácení zvýšených přídavků na děti členům JZD III. a IV. typu, nebo žijícím ve společné domácnosti s členem JZD III. a IV. typu. Tyto osoby podle usnesení politického sekretariátu nepobírají zvýšené příspěvky na děti. Soudruzi tvrdili, že to narušuje členskou základnu v těch místech, kde převážně jsou v JZD pracující ze závodů nebo jejich manželky, že z JZD vystupují. Tak je tomu v okresech Hodonín, Gottwaldov, Veselí, Hradiště, nikde však nejde o masový zjev vystupování. Jsou jen ojedinělé dotazy, zda bude vyplácen příspěvek členům JZD. V Ratiškovcích podalo odhlášky 23 členů - převážně havířů z Jihomoravských lignitových dolů. Předseda JZD je zaměstnán na dole. Sám má v rodině 5 dětí a poněvadž mu nebylo jasně vysvětleno, že bude brát přídávky na děti, ale nezvýšené, to je 38 Kčs na 1 dítě, zakolísal a s ním další členové JZD. Rozhodující úlohu v otázce vystupování z JZD hrály ženy havířů, kterým rovněž nebyla výplata přídavků na děti vysvětlena.

Na krajské odborové radě i na sekretariátě KV KSČ bylo zdůrazněno, aby bylo věnováno více pozornosti podpisování čestných prohlášení a vysvětlovány pracujícím důvody, proč členové JZD III. a IV. typu dostávají nezvýšený přídavek na děti. Diskuse k tomuto problému byla široce vedena v aparátě KV KSČ a přecházela na okresy a měla za následek, že v některých místech bylo na závodech zastaveno provádění čestných prohlášení a tím byl také vládou stanovený den pro výplatu rodinných přídavků - 26. červen 1953 - odsunut.

Hradec Králové 26. června 1953

Plán zajištění usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ ze dne 18.6.1953 o opatřeních k zajištění výsledků peněžní reformy a zrušení lístkového systému

I. Průmyslová a zemědělská výroba

- A.1) Oddělení průmyslu a stavebnictví připraví pro byro KV
- a) návrh na zásah do těch závodů, kde není plněn rovnoměrně plán,
  - b) zprávu o situaci v energetice, chemii a dolech s návrhy na řešení.
Do 20. července 1953, odpovídá s. Valtr
- 2) Byro KV projedná na své schůzi každých 14 dní zprávu o sovětských zakázkách a dodávkách pro země lidové demokracie, podle svého usnesení. Současně projedná vždy plnění plánu v těžkém průmyslu (zprávu připraví soudruh Brož).
Odpovídá s. Valtr
- 3) Byro KV ukládá soudruhu Kohlovi, aby zajistil do 15.7.1953 připravení zprávy o situaci a využití chladírenských a mrazírenských prostorů v kraji a možnostech jejich řešení a výstavby.
- B.1) Byro KV a byra OV projednají na svých schůzích ve III. čtvrtletí 1953 plnění usnesení strany a vlády k zemědělské výrobě.
- 2) Byra OV budou hodnotit týdně rozvoj soutěžení národních výborů podle usnesení byra KV ze dne 8.6.1953. Byro KV bude hodnocení provádět čtrnáctidenně.
  - 3) Byro KV ukládá předsedovi KNV a předsedům ONV, aby zajistili kontrolu a dodržení vzorových stanov JZD.
  - 4) Byro KV ukládá předsedovi KNV, aby zajistil přes zemědělský referát KNV zprávu s návrhem na řešení
    - a) jak zvýšit výrobu a výkup ovoce a zeleniny,
    - b) pěstování zeleniny v okolí velkých měst,
    - c) jak zajistit vytvoření mléčných základen v kraji,
    - d) zlepšit stav ryb na tekoucích vodách a zajistit další rozvoj rybníkářství.Zpráva bude podána do 31.7.1953.

II. Práce stranických orgánů

- 1) Byro KV ukládá všem OV a MV v Hradci Králové, aby se zaměřily ve smyslu stanov:
  - a) na dobudování stranických organizací na všech úsecích, ustavení stranických skupin a zajištění jejich činnosti do 30.11.53;
  - b) na kontrolu plnění přijatých usnesení o přijímání nových členů do strany;

c) na soustavnou kontrolu výborových, členských schůzí ZO KSČ, veřejných schůzí a důsledné dodržování ustanovení stanov strany.

Plnění těchto usnesení budou hodnotit byra KV, OV a MV jednou měsíčně měsíčním hlášením.

Odpovídá vedoucí tajemník OV

- 2) Byro KV a byra OV a MV budou důsledně provádět kontrolu usnesení politického a organizačního sekretariátu ÚV KSČ o RSS. Zvláště se zaměří na výběr a proškolení propagandistů.
- 3) Byro KV, jakož i OV a MV uloží svým poradnám a studovným provedení přednášek o protilidové činnosti T. G. Masaryka, boji proti kosmopolitismu a sociáldemokratismu a objasní reakční úlohu církví za plné podpory Společnosti pro šíření politických a vědeckých poznatků, osvětových besed a masových organizací. Plány vypracují do konce července 1953.

Odpovídá s. Blahník a vedoucí tajemník

III. Prověřování stranických orgánů a členů strany

- 1) Byro KV na své mimořádné schůzi dne 26.6.1953 prověří práci a postoj svých členů při provádění peněžní reformy.
- 2) KV na své mimořádné rozšířené schůzi dne 4. července 53 projedná usnesení politického sekretariátu ÚV a jeho zajištění. Po této schůzi prověří práci a postoj svých členů při provádění peněžní reformy.
- 3) Sekretariát KV za pomoci členů byra KV provede prověření pracovníků aparátu KV do 15.7.1953. Plán vypracuje sekretariát do 3.7.1953.
- 4) Jednotlivá oddělení KV za vedení tajemníků provedou prověření funkcionářů, kteří jim patří podle kádrového pořádku, a to do konce července 1953.
Odpovídá s. Havelka
- 5) Obdobně (jako v bodě 1 - 4) provedou prověření a zajištění usnesení politického sekretariátu ÚV, OV a MV v Hradci Králové do 31.7.1953. Byro KV doporučuje svolání mimořádných byr OV a MV do 3.7.1953. Ukládá se byrům OV a MV, aby sdělily termín svých schůzí.
- 6) Byro KV ukládá svolání rozšířených OV a MV v Hradci Králové, na kterých bude projednáno usnesení politického sekretariátu ÚV. Za účasti členů OV a okresního aktivu provedou OV a MV prověření výborů ZO do 15.8.1953.
- 7) Výbory základních organizací prověří pak stejně každého člena a kandidáta do 31.8.1953.
- 8) Při prověřování základních organizací budou se řídit OV a MV i výbory ZO usnesením byra KV ze dne 19. června t.r.

- 9) O prověřování funkcionářů a členů budou podávat základní organizace OV a MV a stejně OV a MV krajskému výboru týdně zprávu, která bude projednávána na každé schůzi byra KV, OV a MV.

Odpovídají vedoucí tajemníci

IV. Prověřování práce ROH

- 1) ROH provede prověření ve svých orgánech podle usnesení byra KV ze dne 19.6.1953.
- 2) KV svazů provedou prověření funkcionářských kádrů na závodech a očistu od těch, kteří se ukázali kolísající a cizí zájmům dělnické třídy a na jejich místa vyzdvihnou lidi oddané vládě a lidově demokratickému zřízení. Provedou do 31.8.1953.

Odpovídá s. Jeřábek

- 3) Na závodech, řízených ÚV svazů, projednají zajištění prověřování organizace strany s komunisty ze závodní rady a hospodářskými orgány.
- 4) Byro KV ukládá s. Jeřábkovi, aby zajistil prověření na závodech v rámci kraje, řízených oblastními výbory svazů.

V. Prověřování práce ČSM

- 1) ČSM provede prověřování ve svých orgánech podle usnesení BKV ze dne 19.6.1953 obdobně jako stranické orgány do 31.8.1953.

Odpovídá s. Šťastná

VI. Prověřování práce národních výborů a státních orgánů

- 1) BKV ukládá komunistům na KNV, aby zajistili prověření členů rady i pléna při plnění usnesení vlády a strany do 31.7.1953.
- 2) Předsedovi KNV ukládá provést prověření aparátu KNV do 31.7.53.
- 3) KNV využije tohoto prověření k tomu, aby aparát byl početně zmenšen a byla zvýšena osobní odpovědnost a kvalita politické i odborné práce každého jednotlivce. Bude provedeno do 31.8.1953.

Odpovídá s. Kohl

- 4) Obdobně uloží OV provedení prověření práce ONV a MNV. Do 31.8.53.

Odpovídají vedoucí tajemníci

- 5) Podobně provedou prověření soudruzi v SNB a spojích. Do 31.7.53.

Odpovídá s. Havelka

- 6) BKV ukládá komunistům v peněžnictví, aby obdobně provedli prověření svých orgánů do 31.7.1953.

Odpovídá s. Valtr

VII. Prověřování na úseku distribuce a ve výkupním aparátě

- 1) Ředitelům krajských správ, předsedkyni KS SpD a komunistům v distribuci se ukládá provést prověření distribučního aparátu odshora dolů a odstranit všechny, kteří se postavili nepřátelsky a nahradit schopnými lidmi, oddanými straně a vládě. Připraví oddělení PFO do 10.7.53. Provedou do 15.8.1953.

Odpovídá s. Valtr

- 2) BKV ukládá plnomocníku ministerstva výkupu a řediteli krajského výkupního závodu, aby s komunisty provedli prověření svých aparátů do 15.8.1953 a přijali obdobná opatření.

Odpovídá s. Blahník

VIII.

Byro KV bude pravidelně čtrnáctidenně hodnotit plnění usnesení politického sekretariátu ÚV.

SÚA, fond 05/1, sv. 416, a.j. 2463, s. 24-32, 1-4, cyklostylová kopie.

II.
ODBORY O MĚNOVÉ REFORMĚ

ZE ZPRÁV ODBOROVÝCH FUNKCIONÁŘŮ O UDÁLOSTECH
PO VYHLÁŠENÍ MĚNOVÉ REFORMY

5

1953, červen, Praha. – Část zprávy ústředního výboru Svazu zaměstnanců v hornictví o situaci v závodech po vyhlášení měnové reformy.

[...]

Průběh 1.6.53:

Došly zprávy z 11 revírů (mimo Kladno a Příbram). Podle zpráv opatření strany a vlády byla přijímána kladně a z některých závodů, kde byly společné schůze KSČ a ROH, byly zaslány souhlasné rezoluce vládě a ÚV KSČ. K rušivým zjevům došlo jen v revíru Sokolov, kde při výměně peněz v jedné obci odmítli výměnu 15 horníkům německé národnosti, pokud prý nepřijmou čsl. státní občanství. Z toho důvodu odmítlo těchto 15 horníků nastoupit odpolední směnu. Po zákroku KOR a KNV Karlovy Vary byla zjednána náprava.

Průběh 2.6.53:

Zprávy došly ze všech revírů. Opatření bylo, až na několik málo případů, přijímáno kladně. Jen v revíru Ostrava na dole Jeremenko odmítla odpolední směna sfárat (asi 200 lidí). Soudruzi žádali, aby jim mzdy za květen byly proplaceny v poměru 1:5. Zvolili ze svého středu tříčlennou delegaci, která měla odjet do Prahy. Když byla delegace na KV KSČ přesvědčena o nesprávném názoru, upustili soudruzi od cesty. Poté sfáralo asi 70 havířů a ostatní odešli domů. Noční směna fárala normálně. Podobná situace vznikla na dole Žofie, kde odpolední směna sfárala až v 16 hodin.

V sokolovském revíru byla ztížena situace tím, že byl právě zaváděn nepřetržitý pracovní týden, aniž by stranou, odbory a ředitelstvím byly vytvořeny pro to podmínky. Přesto, že některé závody odmítly v neděli fárat, usnesení o měnové reformě bylo přijímáno kladně a nedocházelo vcelku k žádným rušivým zjevům.

Průběh 3.6.53:

Podle zpráv byl ve všech revírech mimo Ostravu klid. Jen na dole Nejedlý II (Kladno) odmítla odpolední směna fárat. Po vysvětlení některých nejasností zástupcem Svazu soudruhům Králem nastoupili horníci v 15,30 směnu.

V ostravském revíru stávkující z dolu Václav se dostavili na důl Žofie a spolu s osazenstvem odešli na důl Čsl. pionýr. Požadovali výplatu za květen v poměru 1:5. Osazenstva všech tří dolů ještě v 17 hodin večer byla srocena na nádvoří dolu Pionýr. Na dole Stachanov ze 150 lidí odpolední směny sfáralo pouze 39.

Na dole Jeremenko ve dvou dnech bylo promeškáno celkem 826 směn. Ráno sfáralo ze 380 lidí pouze 155. Odpoledne z 260 sfáralo 175. Na dole Hlubina odpoledne z 370 zaměstnanců sfáralo do 16 hodin jen asi 120 lidí, kteří postupně vyjížděli zpět ven a v dole zůstalo asi 10 lidí.

Průběh 4.6.53:

Ve všech revírech vcelku klid. Jedině na ostravském revíru na ostravské Hlubině sfáralo z 500 lidí ranní směny v 7,30 pouze 180 lidí a na pomocné jámě Šalamoun sfáralo v 7 hodin 130 lidí. Dalších asi 40 lidí sfáralo do 8 hodin, takže celkem z 500 lidí ranní směny sfáralo asi 350 havířů. Na dole Stachanov byl ráno normální sjezd až na 100 lidí, kteří sfárali teprve v 7 hodin. Na Doubravě sfáraly osádky ranní směny až v 8 hodin. Na dole Václav do 8 hodin sfárala ranní směna až na 40 lidí. Nejtěžší situace byla na dole Žofie. Při nástupu ranní směny došlo dokonce k použití násilí na nádvoří dolu vůči funkcionářům a horníkům, kteří chtěli fárat. Teprve v 9,40 hodin se havíři odešli převléknout a postupně fárali do šachty až asi na 35 lidí. Po přímém zásahu soudruha Tesly se situace podstatně zlepšila.

Závod Ostroj zastavil ráno v 6 hodin práci a teprve v 10 hodin po celozávodní schůzi a po vysvětlení opatření se rozešli dělníci na svá pracoviště. Odpoledne se situace na závodech podstatně zlepšila. Funkcionáři většinou pochopili vážnost situace a situaci na šachtách postupně zvládli.

Průběh 5.6.53:

Na Ostravsku situace vcelku zvládnuta, v jiných revírech klid.

Průběh opatření strany a vlády v uhelných dolech, uranu, lignitu a naftě až na uvedené případy z ostravského revíru je možno hodnotit jako dobrý.

[...]

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 56, a.j. 191/5, s. 2-3, stroj. kopie.

6

1953, 1. červen, Hronov. – Zpráva odborové delegátky z podniku MÁJ v Hronově.

Do závodu MÁJ 01-Hronov jsem přijela po upozornění KV KSČ, že závod stojí, ve 13 hodin v pondělí dne 1. června t.r.

Závod je jednosměnný a má pracovní dobu do 15 hodin. Byl zde přítomen poslanec soudruh Borůvka, tajemník OV KSČ a KV KSČ. Závod ráno normálně pracoval, až když se po výboru KSČ sešla členská schůze KSČ, zastavili ostatní práci.

Zúčastnila jsem se skoro již uzávěru druhého zasedání výboru závodní organizace KSČ, kde se ukázalo, že ani členové strany nemají jasno a většina jich nesouhlasila s měnovou reformou. Některé soudružky prohlašovaly, když nepřesvědčují ostatní členové, že ony též nebudou a jedna prohásila, že je soc. dem. a že s tímto opatřením sama nesouhlasí a že tudíž nebude nikoho přesvědčovat. Po schůzi na tomto výboru, kde se zřejmě nedošlo k žádnému závěru, což se potvrdilo na sále, kde ani jeden člen strany nevystoupil, aby hájil naše zdůvodňování.

V závodě nepracovala celá tkalcovna, údržba, mistři a někteří zaměstnanci z přádelny. V sále mluvil poslanec s. Borůvka, který objasnil politický i hospodářský význam zrušení lístkového systému a měnovou reformu. Avšak i v referátě překřikovali s. Borůvku a měli sprosté poznámky. Když mluvil s. Borůvka o tom, že nás osvobodil Sovětský svaz, křičeli dělníci (ne jeden), že o tom by se dalo diskutovat. Když mluvil dál s. Borůvka o práci s. Gottwalda na tomto opatření, křičeli, že jsme jim tedy lhali už před rokem, když jsme říkali, že měnová reforma je pevná. Ani po referátě se nedalo normálně diskutovat. Většina křičela, že nevěří straně ani vládě, která je už podruhé okradla (r. 1945), že je to jasný »pangrot« vládě, že se dělníci vyšplhali na vedoucí místa, že jsou hloupí a že proto tak hospodaříme, že jsme povaleči, že bychom měli dělat v továrně. Roztrhli jsme proto tuto skupinu na 4 skupiny, kde jsme se snažili soudruhům osvětlit věc znovu, každému zodpovědět otázku, vypočetli jsme i výdělky i platy, přesto však jsme je nepřesvědčili, jen když jsem jim řekla, že jejich řeči nejsou jejich vlastní, ztichli. Dělníci se rozešli s nadávkami, že oni aby věčně dřeli a my jen žereme a nic neděláme. Předseda závodní rady, který je český socialista, neřekl za celou debatu ani slova. Mnoho lidí nadávalo na to, že vláda lidi zradila také z toho důvodu, že soutěžní referent podniku dal na plakát, kde se říkalo, aby lidé nedělali paniku, že měnová reforma nebude.

Před odchodem přijel na závod poslanec s. Pytlík.

Ze závodu 01 jsme šli na závod 03, který stál od rána.

Závod MÁJ 03

Na závod 03 nás postupně přišlo pět tajemníků - z OV KSČ, KV KSČ, poslanec s. Borůvka, poslanec s. Pytlík a já.

Závod nepracoval od rána, kromě tří tkadlen a ředitele, který je nemohl přesvědčit a šel tkalcovat, aby je aspoň získal pro práci.

Ráno začala jedna dělnice, bývalá živnostnice, vykřikovat Ať žije kapitalismus - a všichni ostatní se přidali. Podle slov soudruhů na poradě chodili prý najednou soudruzi bez odznaků a skládali funkce. Ředitel, který na závodě jediný si dovolil jít celou věc osvětlit, byl poplíván a vypískán a dělníci utekli ven. Celé dopoledne diskutovali na dvoře a druhé směně vyhrožovali: »Vy svině, jestliže půjdete dělat, tak vám držku rozbijem.« Ani druhá směna nenastoupila do práce. Na schůzi v závodní jídelně byl až na jednotlivé výkřiky celkem klid. Mluvil s. Borůvka a s. Pytlík. Referát s. Borůvky jsem neslyšela, ale s. Pytlík ukázal, jak se žilo na Hronovsku dříve, jaký je život dnes a podrobně jim rozebral otázku cen a mezd. Lidé poukazovali

hlavně na to, že budou mít málo peněz, že nebude zboží, že nedělali paniku a že nemají už půl týdne čím mastit a že se mělo vyměňovat v částce 5000 Kčs 1:1. Když nebyly žádné dotazy, byli požádáni, aby šli pracovat. Bylo na nich jasně vidět, že přesvědčení nejsou, odešli klidně a pracovat nešli. Zúčastnili jsme se znovu diskuse na dvoře, řekli jim, že okrádají stát a hlavně sebe, že ty soudružky (tři), které pracují, že mají již 20 Kčs vyděláno.

Posléze jsme se politické síly sešly v jídelně a dohodly jsme se, že opustíme závod, protože je prakticky naše přítomnost a hlavně 3 tatraplány dráždily.

Bylo dohodnuto, že tajemník OV KSČ bude se závodem ve stálém styku a že zavolá Hradec Králové, kdyby něco bylo. V Hradci na KVS jsem se s. Vackovou projednala celou věc a ráno měl do MÁJ 03 jeti s. Burkert, tajemník KVS. Soudružka Vacková měla podávat na ÚVS zprávu, avšak nedostala se soudruhem Burkertem spojení a tak v úterý odpoledne ještě nic nevěděla. Večer hlásila, že je celkem klid, že bylo ráno pobouření znovu, protože dcera oné Živnostnice rozhlásila po celém závodě, že jí lidově demokratická vláda zavřela mámu. Přesto však zavření této Živnostnice působilo nejvíc tak, že lidé šli později pracovat. Jediná soudružka, která má na dělníky trochu vliv, je předsedkyně závodní rady, byla pověřena OV KSČ, aby zajišťovala akci v závodě jinde.

Závod 07 nepracoval v pondělí až potom, kdy se dozvěděl, že stojí závod 01 a 03.

Celá tato stávka je organizována, což dokazují poznámky, výkřiky a dotazy, které byly zaměřeny jedním směrem.

Z pondělí na úterý bylo zjištěno rozvážení letáků, aby lidé nepracovali.

Janovská Vlasta v.r.

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 5, a.j. 191/5, s. 1-3, stroj. pr.vopis.

7

1953, 2. červen, Ústí n. Orlicí. - Zpráva delegáta ÚRO o situaci v závodě Utex 03 - Ústí n.Orlicí-Kerhartice.

Z tohoto závodu bylo hlášeno našemu Svazu předsedkyní závodní rady s. Flekačovou, že v závodě vypukla stávka v souvislosti s vyplacením zálohy (již druhé za květen) v poměru 1:50 přepočítací hodnoty. Na závod odjeli z MLP soudruzi Danielis a s. Norbert Dostál, hlavní inženýr HS bavlny.

Situace na závodě dne 2. června v 6 hodin:

Podle výpovědi předsedkyně závodní rady s. Flekačové, tajemníka KVS Pardubice s. Fišera a výpovědí několika soudruhů, členů výboru závodní organizace, došlo v tomto závodě k vytváření malých hlouček již v ranních hodinách. Údajně (podle výpovědi s. Motáka, člena strany od května 1945 a býv. příslušníka strany soc. dem., který je také v podezření z organizování stávky) přišli ráno po 6

hodinách mladí dělníci z přádelny do tkalcovny s tím, aby byla přerušena práce. Nato po krátké chvíli byl zastaven provoz ve tkalcovně i v přádelně. Technickým vedoucím se nepodařilo přesvědčit mistry o plnění pracovní a státní disciplíny, ba naopak, někteří z nich vyhrožovali přímo těm dělníkům, kteří doposud na strojích pracovali. Tak celý závod zastavil práci.

Důvody ke stávce:

Vlastní důvody stávky sahají přímo k sociálnímu složení zaměstnanců závodu. Mnozí ze zaměstnanců, členů a i funkcionářů strany mají značné množství peněz ukrytých doma. Dále, jde o kraj, v němž bylo silné středisko národních socialistů a pravicových sociálních demokratů. Již skutečnost, že v závodní organizaci strany, která má poměrně vysoký počet členů, a to 172 z 500 zaměstnanců, jest více jak 50 členů bývalých nár. soc. a soc. dem., kteří vstoupili do strany až po únoru 1948. Rovněž tak složení mistrů napomáhá podvratným živilům v závodě. Z deseti jest 7 bývalých nár. socialistů, lidovců a pravicových sociálních demokratů.

Záminka stávky:

Závod vyplatil zaměstnancům v pondělí dne 1. června zbytek mzdy v poměru 1:50 s tím, že ostatní jim bude proúčtováno ve formě doplatku v plné výši, tj. 1:5. Proti tomuto nesprávnému postupu závodu se postavili všichni zaměstnanci včetně členů strany s tím, že jde o nerespektování usnesení vlády o rovnoměrném rozložení mezd v měsíci květnu, podle kterého měly být vyplaceny mzdy a platy zálohově do 15. května a od 16. do 31. května doplatek.

Členové strany, namísto aby řešili tuto otázku jiným způsobem společně s ostatními, vstoupili do stávky.

Přítomní zástupci MLP podali okamžitě zprávu soudruhu ministrowi Málkovi, který jim slíbil projednat celou otázku v předsednictvu vlády.

Pracovalo se po celý den velmi málo, takže celková produkce obnáší pouhou třetinu normální směny.

Po tomto ujištění soudruhem ministrem došlo k částečnému uklidnění a byla zahájena práce jak v přádelně, tak ve tkalcovně.

Podle zprávy krajského výboru Svazu v Pardubicích dnešního dne. tj. 3.6., jest v závodě klid.

Obdobným způsobem byla vyplácena zálohová mzda všem zaměstnancům v celém národním podniku Utex, kde měli zaveden systém výplat podle dekád, a bez ohledu na vládní usnesení postupovali tak i s výplatou za měsíc květen. Údajně podle slov podnikového ředitele s. Nesejta bylo prý to zaviněno Státní bankou, která odmítla vyplatit podniku peníze.

Souhrnná částka obnáší přibližně 240 000 Kčs.

Zasedání byra OV KSČ Ústí n. Orlicí

2.6. večer zasedalo byro OV KSČ Ústí, kam byli také přizváni členové výboru závodní organizace KSČ - Utex závod 03. Na této schůzi byla projednávána celá otázka situace na okrese a hlavně v závodech n.p. Utex a Kovostav, v nichž došlo k rušivým výjevům.

Bylo učiněno konkrétní opatření, aby jednotliví pracovníci OV KSČ dnes ráno navštívili jmenované závody a podle potřeby provedli svolání výborů základních organizací stany.

Podle zprávy předsedy KVS Pardubice s. Tůmy, která byla odeslána dnes v 11 hodin, je obdobná situace jako včerejšího dne v Utexu 03, dnes v závodě Kovostav - Hnátnice.

J. Mevald v.r.

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52, a.j. 191/5, s. 1-2, stroj. prvopis.

8

1953, 3. červen, Strakonice. - Telefonická zpráva z 13,15 hod. o situaci ve zbrojovce Strakonice.

Stávková začala v 1/2 7. Na základě zatčení čtyři dělníci, kteří měli výhrady proti reformě. V nástrojárně se ráno srocovali a odtud jako první vyšli před trestnici okresního soudu. Srocení do této doby trvá stále a dosahuje počtu 800 lidí.

Celou akci vede nějaký Vondrys, který mluví k lidem v tom smyslu: My souhlasíme s opatřením strany a vlády, ale žádáme, aby okamžitě byli propuštěni zatčení. Podle informací v závodu mluvil k soudruhům řada funkcionářů i ředitel závodu. Demonstranti však tvrdohlavě trvají na propuštění zatčených a podle neoficiální zprávy měl být dán příslib propuštění. Byly organizovány ze soudruhů, kteří v závodě pracovali, to znamená asi 25 procent, ranní směny. Soudruzi nejlepší agitátoři, kteří byli vysláni mezi stávkující. Výsledek jejich práce je nepatrný, i když někteří z demonstrantů již odcházejí domů. Odcházejí také proto, že je doba k odjezdu autobusů. V pohotovosti vnitřní stráž není, i když soudruzi z SNB chtějí vyhlásit pohotovost.

Domnívám se, že vedoucí funkcionáři okresu jsou roztříštěni a nemají plán, jak celou věc skoncovat. V závodě včetně soudruha ředitele jsou toho názoru, že nyní po druhé hodině, po ukončení pracovní doby se celý tábor sám rozejde, aby se dostali domů.

Několik poznámek:

Opozici v táboru vedou mladí lidé. Průměrný věk 22 - 23 let. Svými demagogickými poznámkami přehlušují řečníka a nedají jej připustit ke slovu. Hlavní slovo má stále Vondrys. Je to bývalý předseda MNV (1945).

Zbrojovka č. tel. 251 - budeme volat.

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52, a.j. 191, strojopis.

1953, 3. červen, 23.27 hod., České Budějovice. – Zpráva Krajské odborové rady České Budějovice o událostech v České zbrojovce Strakonice.^a

Ráno si Česká zbrojovka Strakonice chtěla vynutit odchod zaměstnanců Fezky na náměstí. Přišli k vratům a domáhali se, aby jim bylo otevřeno, aby je vpustili dovnitř. Vrátný je tam nechtěl vpustit. Zaměstnanci vnikli do závodu a otevřeli vrata. Soudruh Libaňský, vedoucí podniku, předseda závodní rady soudruh Kuřim a předseda strany snažili se zaměstnance uklidnit. Do určité míry se jim to podařilo. Část zaměstnanců závodu Fezka přidala se do průvodu. Zaměstnanci^b závodu Fezka vyčítali dělníkům, kteří se zúčastnili ze závodu demonstrace, že jsou zrádci dělnické třídy. Zaměstnanci zbrojovky organizovali pochod na ONV.^c V závodě zůstalo asi 30 zaměstnanců. Jinak odešli všichni. Celkem se zúčastnilo demonstrace asi 2000 lidí. Akce byla organizována a postupně se přidávaly další závody. Organizátory byli zbrojováci, přidala se část Mlékáren, část Kovožávodů, část komunálního podniku Armastav a jiných menších závodů. S těmito zaměstnanci je asi 3000 demonstrantů. Celou demonstraci vyvolal bývalý zaměstnanec zbrojovky soudruh Vondrys, předseda MNV po 5. květnu, člen strany, který je již delší dobu nemocen. Demonstrace bylo přítomno ještě několik mladých, nerozumných zaměstnanců, kteří se zúčastnili jako hlavní činitelé demonstrace. Mezi nimi byli i členové strany a milice. Konkrétně soudruh Svach Václav. Demonstrující žádali, aby byli propuštěni zatčení. Prokurátor slíbil, že do 12 hod. budou přivezeni z Č. Budějovic. Po půl jedné dostavili se zástupci ÚRO, ÚVS a ministerstva všeobecného strojírenství. Část soudruhů, kteří zajistili zlepšení situace, odebrali se do zbrojovky, aby zajistili, aby odpolední směna nešla demonstrovat a druhá část provedla likvidaci demonstrace. Velmi vhodně zasáhli vojáci, kterým se podařilo demonstraci zlikvidovat. Zaměstnanci odpoledne nastoupili do práce, v odděleních se tvořily hloučky, zvláště v oddělení Zetor odd. ČZ. Zaměstnanci byli v závodě, ale nepracovali. V pozdější době zasedal ihned hlavní výbor a učinil potřebná opatření, aby byl zajištěn klid. ZR a DR pomohli ihned výboru v jednotlivých střediscích. Dnes došlo ve zbrojovce k zajištění 3 dalších osob.

Fezko Strakonice – zaměstnanci, kteří byli na demonstraci, vrátili se do závodu a účastnili se práce. Přišli jak spráskaní psi. Jinak ve Strakonických se to uklidňuje.

V závodě Kovosvit v Sezimově Ústí, závody Smaltovny I Budějovice – zastavení práce. Zaměstnanci chtěli vědět platy. Po vysvětlení zástupci KOR, KV KSČ zaměstnanci nastoupili ke strojům. Vedení závodu přislíbilo, že do 2 hodin budou zveřejněny tabulky o výdělcích. Slib byl dodržen. Klid.

Lipno – situace se zlepšila. Nepokoje sice nebyly, ale málo se pracovalo. Nejlépe si vede Karoflit.^d

Zbrojováci telefonicky žádají o solidaritu v okrese. Dotazovali se na situaci v ostatních závodech. Můžeme říci, že v kraji je klid až na nepatrné výstřelky.

Zásobování dobré. Nejvíce se kupuje máslo, tuk. Nedostatkem je, že před obchody stojí fronty. Ve frontách se nepříznivě diskutuje. Až když jdou kupující do obchodu, nastává dobrá nálada. Prodavači jsou ochotni a to rovněž působí na dobrou náladu. Chyba je v tom, že prodavači nedovedou zajistit přísun nejvíce nakupovaného zboží. Nedostatek másla a mléka.

Aktivu funkcionářů se zúčastnilo 40 politických sil. Usneseno, aby již všichni byli zítra na závodech před započítáním směn.

s. Stýblo

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52, a.j. 191, stroj. prvopis s rukopisnými poznámkami.

---

a V textu, který je pravděpodobně koncept, jsou četné opravy a škrty.

b V původním textu věta zní *Ostatní zaměstnanci závodu...*

c Rukopisná poznámka na okraji: *Na cestě vnikli do další provozovny Fezky a strhli k demonstraci většinu zaměstnanců.*

d Tato věta v textu škrtnuta.

10

1953, 3. červen, Ostrava. – Zpráva o situaci na dolech v Ostravě zaslaná Svazu horníků.

Svaz horníků – s. Teper 17,40

Je třeba upozornit ministra spojů, že telefonické rozhovory jsou rušeny, zasahují do nich provokatéři, kteří demagogicky vyhrožují, anebo sprostě nadávají. (V 17,45 vyřízeno. Hovořeno se s. Laipertem, náměstkem ministra spojů. Dělají opatření. Vyř. Fuchsa.)

Horníci z Václavky šli na Žofii, vyrazili vrata na Žofii a společně táhli na Pionýra. Žádají, aby byly peníze propočítány 1:5, nikoli 1:50. Na Stach. nesfáralo 100 lidí, na Jeremenku 175 lidí nesfáralo, na Hlubině ze 370 fáralo 120, ostatní ne.

Šalamoun: 80 horníků nesfáralo.

Soudruzi tvrdí, že akce je organizována třídním nepřítelem.

Odboroví a straničtí funkcionáři mají obavy vystupovat, neboť tvrdí, že se nenechají hodit do šachty. Tato situace se vytvořila u Trustu Orlová.

Demonstrující havíři žádají, aby vláda ihned zasedla a změnila své usnesení.

Zprávu převzal – s. Mutina

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52, a.j. 191 (KOR Ostrava), stroj. prvopis.

1953, 3. červen, Praha. – Část zprávy funkcionářů ÚRO o služební cestě do Hradce Králové, Náchoda a Hronova.

[...]

Situace v závodech

Ve všech závodech hronovské oblasti se už od 13 hodin dne 2.6. pracuje. Stávky začaly v pondělí už v 6 hodin ráno, kdy v hronovské oblasti z cca asi 13 závodů nestávkoval jenom jediný malý závod Rubeny. Jinak všechny závody postupně v době od pondělí 6 hodin ráno až do úterý 13 hodin většinou nepracovaly. Mezitím však byly také směny a úseky, které alespoň zčásti začaly pracovat, anebo pracovaly, zatímco druhá nebo třetí směna, která nastoupila potom, nepracovala buď vůbec nebo jen zčásti. Celá akce byla jasně organizována, neboť jsou zjištěny osoby, které vykonávaly spojky mezi jednotlivými závody. Stávkující v závodech byli informováni o tom, které závody také nepracují a stojí a když se konečně nechali přesvědčit a otázky vysvětlit, odmítli nakonec jít pracovat s tím, že začnou pracovat, až nastoupí do práce také závody druhé. Ve většině závodů, a to jak v textilních závodech Máj, tak v TOS a Kovotexu pracují býv. fabrikanti vyřazení národním výborem z přídělu potravinových lístků, kteří většinou ještě vlastní velké vily, v kterých bydlí sami, např. jako továrník Hupka z Kovotexu, býv. továrník Němeček, který pracuje v TOS, Hofman a celá řada jiných. Spojení mezi závody např. udržoval nějaký Kubík, o kterém je příslušným orgánům známo, že má spojení s italským vyslanectvím a dokonce osobně s italským vyslancem, že od italského vyslanectví dostal vůz za nějaké služby a druhý vůz sehnal pro jiného vesnického boháče. Soudruzi neměli ještě zjištěno, kde tento Kubík pracuje a zda vůbec je v některém hronovském závodě zaměstnán.

V závodě Kovotex, kde se začlo pracovat 2.6. ve 12,30 hod., vedl celou akci a byl mluvčím všech dělníků nějaký Winter, který byl zavřený za útěk za hranice, býv. technický úředník, který dnes pracuje u stroje, dobrý řečník, jehož společníkem v tomto závodě také jako černý vzadu vystupoval býv. továrník Hofman. Předseda organizace KSČ s. Vlach pak patřil také mezi ty, kteří se postavili proti usnesení strany a vlády a byl mluvčím stávkujících a obhajoval zastavení práce. Motivem stávky bylo, že dělníci nevědí, zač budou pracovat, zda za peníze, které vydělají, budou moci žít, vyskytly se hlasy také o existenčním minimu, které je prý 380 Kčs a které jim ani není zaručeno, celá řada z nich vyslovovala nedůvěru vládě. Mezi zaměstnanci je celá řada těch, kteří mají doma 20 i 30 tis., které si našetřili na různé věci jako nábytek, svatba apod., o které přijdou, prohlašovali, že vláda musela vědět a věděla, že dělníci mají našetřené peníze a že hranice měla být pro dělníky ne 300 Kčs ale 5000 Kčs. Po vysvětlení všech opatření a po zodpovězení konkrétních dotazů, týkajících se hlavně otázek mzdových, soudruzi však uznali správnost opatření a druhá směna už nastoupila normálně do práce a slíbila, že bude pracovat a úkoly splní.

V závodě MEZ Poříčí dal k zastavení práce v pondělí podnět člen výboru strany - mladý soudruh po pročtení článku, že svobodným bude se srážet větší daň. V závodě pracují většinou mladí do 27 let. Charakteristickým znakem toho, jak tito mladí lidé se dívají na stávky je, že bylo argumentováno některými z nich také tím, že budou-li dražší prezervativy, půjdou do stávky. Přestože tento soudruh dal podnět ke stávce a byl jejím iniciátorem a přiznal nakonec sebekriticky, že opatření jsou správná a že jeho chování a vystupování nebylo správné jako člena výboru organizace strany, že měl za usnesení strany a vlády bojovat, byl dojem soudruhů takový, že o správnosti usnesení a provádění měnové reformy a o tom, že nová daň ze mzdy je vyšší pro svobodné, nebyl přesvědčen.

V závodech nár. podniku Máj byla situace v úterý taková, že v Máji 1 byla zahájena ve 12 hodin práce a posledním požadavkem stávkujících bylo to, aby dostali mzdu včas, aby byla zaručena otázka zásobování. V půl druhé začala už chodit druhá směna, která přišla s úmyslem, že do práce nepůjde, debatovalo se v kroužcích, když však tito soudruzi viděli, že první směna pracovala, nastoupili v pořádku a včas do práce také a v závodě se už pracovalo normálně. V Máji 4 se celé pondělí vůbec nedělalo, v úterý ráno byla po zahájení práce znovu stávka a jako argument byla uváděna solidarita se zatčenou Středovou, tzv. dělnicí, býv. živnostnicí, která byla orgánem Bezpečnosti zatčena pro protistátní činnost. Po vysvětlení, kdo Středová je, že nejde o dělnici, ale o býv. živnostnici, která pracovala proti režimu, proti dělnické třídě, soudruzi svoji chybu uznali. V tomto závodě zastavili všichni zaměstnanci až na dva členy strany práci. Hlavní mluvčí, která nejvíce vedla štvavé protistátní řeči, byla nějaká Dostálková, která také dala soudruhovi, který pracoval, na stroj tabulku »zrádce dělnické třídy«. Zaměstnanci z tohoto závodu běhali po druhých závodech, aby nepracovaly také. Stranická organizace ani závodní rada nesvolaly včera ani dnes stranickou ani odborářskou schůzi, ředitel ani předsedkyně strany si to nepřáli, nechtěli vyvolávat prý nepokoje. Po svolání postupně výboru organizace, stranické schůze, kde byla soudruhům postavena otázka stanov a stranické disciplíny a byli vyzváni k tomu, aby nastoupili bezodkladně práci a získali pro práci další soudruhy, po svolání porady mistrů, kde byla mistrům postavena otázka jejich přímé zodpovědnosti za práci v závodě a dán jim příkaz k zahájení práce, začalo se pak od 12 hodin 2.6. pracovat. Z členské schůze strany byla zaslána rezoluce, kde ze 46 komunistů přišlo na schůzi 30, kteří sebekriticky přiznali, že se nechali strhnout reakčními živly, že nepochopili usnesení strany a vlády, že jim je nikdo nevysvětlil, že neměli dostatek argumentů. Soudruzi vytýkali nesprávnou kádrovou politiku, že na vedoucí místa přicházeli neschopní lidé. V tomto závodě se závodní rada v pondělí pokoušela jít na pracoviště, kam vyslal[a] své úsekové důvěrníky, avšak bezvýsledně. Zde, právě jako v druhých závodech, se projevila ta skutečnost, že jakmile byli odvoláni z pracoviště v pracovní době na schůzi komunisté nebo odboroví funkcionáři, byla druhými ihned zastavena práce, tvořily se hloučky a ani po návratu se už nešlo pracovat. Ve všech závodech Máje vůbec se projevila velká neinformovanost funkcionářů strany i odborů a jedinou informací prý soudruzi získali až v pondělí na krajském výboru svazu, což bylo pochopitelně již pozdě. V závodě Máj 3, když byl svolán

výbor strany, nechtěly soudružky vůbec nikoho z dílen na schůzi pustit a nakonec v tomto závodě postavili otázku tak, že zaměstnanci nastoupí do práce, když bude odvolán ze závodu ředitel a předseda strany. Stěžovali si dále na nezodpovědné jednání úředníka podniku s. Švarce, žádali, aby byl volán k zodpovědnosti, protože on svými informacemi a svým jednáním zavinil nespokojenost v závodě. Komunisté po schůzi se rozešli do dílen. Zavázali se, že budou pracovat a získají pro práci druhé. Potom byli svoláni mistři, kterým bylo uloženo okamžitě začít práci. Jejich odpověď však byla taková, že oni začnou pracovat, ale získávat druhé k práci že nebudou, to že není jejich úkolem, to že je úkolem jiných. Pak byla svolána závodní rada a ve 13.30 hod. závod začal pracovat. Po nastoupení druhé směny se v 15 hod. už pracovalo naplno všude.

Obdobná situace byla i v pondělí a v úterý dopoledne v závodech TOS Hronov, kde však byl až do likvidace stávký zástupce ÚVS soudruh Požárek.

V závodech textilu, z kterých se průmysl hronovské oblasti z největší míry skládá, nebyl však přes vážnost situace a přesto, že se v závodech v úterý ráno ještě nepracovalo, ani jediný zástupce ÚVS textil. Podle informací, které jsme dostali od soudruhů, přijela soudružka Janovská ještě se dvěma soudružkami v pondělí ráno do Hronova, zúčastnila se v jednom závodě schůze, když však chtěla mluvit, nebyla vůbec připuštěna ke slovu a v úterý ráno všechny tři z Hronova odjely. Na dotaz soudruhů, jaká je podle jejich mínění situace v závodech v Hronově a co budou v této věci dělat, pokrčila prý soudružka Janovská rameny a sdělila, že v Brně je situace lepší a že v hronovských textilkách je situace z celého textilu nejhorší. V Hronově byl jedině tajemník KVS textilu, kterého používal s. Jeřábek jako zmocněnec strany pro různé úkoly.

Abychom mohli podat zprávu o tom, jak vypadá situace v Hronově, považovali jsme za nutné - přesto, že situace podle sdělení vedoucího tajemníka KV KSČ s. Havelky a vedoucího tajemníka KOR s. Jeřábka byla už likvidována - ověřit si stav přímo v Hronově. Do závodů jsme nešli, protože už předtím tam bylo tolik lidí, že bylo správné rozhodnutí soudruhů nyní, když závody pracují, zbytečně mezi zaměstnance nechodit a nevyvolávat tak nové diskuse a tvoření hloučků v pracovní době a tím narušovat znovu práci. Soudruzi naši pomoc k likvidaci stávek nepotřebovali, protože podle sdělení s. Novotného, našeho zmocněnce, je v Hradeckém kraji lidí dost. Mimo to je v Hradeckém kraji případ Hronova ojedinělý a jinak se ve všech závodech podle informací a zpráv na KOR Hradec pracuje. Rušivé akce byly během pondělí v některých malých závodech jako Prefa, Libice okamžitě likvidovány. Tak například v Karose Jaroměř nepracovala v pondělí celá odpolední směna. Byla proto svolána stranická schůze a na ní byl zástupce ÚV KSČ odmítnut, schůze musela být rozpuštěna a konala se až odpoledne. V závodě pracuje celá řada býv. obchodníků a živnostníků. Na celozávodní schůzi členové strany patřili mezi nejhorší. O tom, jaká je odborářská práce v závodě, svědčí to, že přesto, že závodní rada byla před několika týdny zvolena stoprocentně, dodnes se členové závodní rady nemohou dohodnout a nikdo z nich nechce dělat předsedu. V TOSu Dobruška se soudruzi po vysvětlení zavázali rezolucí, že nahradí, co zameškali. Bližší zprávu o situaci v Hradeckém kraji podal už soudruh Novotný v pondělí.

Stávky v Hronově svědčí o tom, že se soudruzi nepoučili ze zkušeností, které měli v Hronově na 1. máje, ani ze stávek, které měli při rozdělování přídatkových lístků, podceňovali sílu reakce a nevyzbrojili funkcionáře dostatečnými argumenty, takže naši funkcionáři, kteří nejsou vyspělí, nechali se strhnout reakčními živly a masou těch zaměstnanců, kterých se přímo měnová reforma nějakým způsobem dotkla. Nestáli v čele, naopak celá řada z nich, a to ať stranických či odborových funkcionářů byla mluvčím stávkujících. [...]

ÚOA, fond ÚRO - s II, kr. 52, a.j. 191/5, s. 2-6, stroj. kopie.

12

1953, 4.-5. červen, Bohumín. - Zpráva o návštěvě Bohumínských železáren Gustava Klimenta.

Vývoj událostí po vyhlášení měnové reformy a zrušení vázaného trhu:

Neklid, který vznikl v podniku na základě nepochopení a špatného vysvětlení opatření strany a vlády, vyvrcholil ve středu dne 3.6. Práce byla zastavena nejdříve v mechanických dílnách kde měl nepřítel na základě špatného složení kádrů nejlepší podmínky pro svou rozvratnou práci. Podařilo se mu přimět dělníky, aby vytáhli z pracoviště a přiměli válcovnu a postupně další provozy, aby přestaly pracovat. Byla vyslána delegace do drátoven s výzvou k zastavení práce. Tato delegace však nic nepořídila. Podobně byly vyzvány i jiné fabriky. Potom vytáhli demonstranti, jsouce poštváni reakcí, na ulice a shromáždili se na bohumínském náměstí. Násilím donutili i dělníky drátoven, aby zastavili práci. I v samotných Bohumínských železárnách, odkud iniciativa vyšla, došlo k četným surovostem a násilnostem vůči pracovníkům, kteří se zdráhali opustit práci. Řadu žen, které se násilností vzpouzely, vytáhli ze závodu za vlasy. Demonstranti přepadli i nádraží, kde způsobili četné sabotáže na hradlech a výhybkách, takže bylo veliké nebezpečí vlakového neštěstí. Je zjištěno, že značná část osazenstva opustila v továrnách práci jen proto, že měla strach z bití. Jediná ocelárna byla udržena částečně v provozu díky statečnosti tavičů, kteří odmítli opustit svěřené jim pece.

Na bohumínském náměstí se demonstranti shromáždili kolem Masarykova pomníku a zpívali zde »Teče voda, teče...« a »Oral jsem, oral...«. Násilím vyhnali děti ze školy a přinutili je, ačkoliv děti usedavě plakaly, aby s nimi zpívaly uvedené písně. Rozvášnění demonstranti nepřipustili žádného řečníka, který se snažil je uklidnit, ke slovu, nepůsobila na ně ani řeč s. Tesly, který promluvil z rozhlasového vozu. Nakonec nastoupilo vojsko, které velmi taktickým a obezřetným způsobem postupně vyklidilo náměstí, aniž došlo k nějakým divokým srážkám.

Avšak ani potom dělníci práci nenastoupili. V noci z 3. na 4. června se konala v železárnách schůze funkcionářů strany a odborů, na níž byla stanovena linie dalšího postupu. Bylo ujednáno, aby byly vyslány do provozu dvojice agitátorů, které by přesvědčily osazenstvo, aby zahájilo práci. Ve čtvrtek v 5 hodin ráno byly dvojice, složené z uvědomělých dělníků, členů strany a odborového hnutí, instruovány a ve 3/4 6 hod. se odebraly do provozu. Podařilo se jim dosáhnout toho, že všechny provozy až na mechanickou dílnu, válcovnu a slévárnu zahájily práci. Sešla se závodní rada a vyloučila z odborové organizace provokatéra, úředníka Škodu, člena závodní rady, který svedl celou závodní radu na nesprávnou kolej, sestavil rezoluci proti vládě a rozeslal dopisy na ostatní závody s výzvou, aby zastavily práci.

V 1/2 7 hod. promluvil do závodního rozhlasu soudruh ministr Reitmajer a vyzval k nastoupení práce. Dvojice dále v dílnách agitovaly. Tři dílny i po projevu zůstaly před bránou uvnitř závodu. Venku stálo ještě asi 400 lidí, kteří vůbec nešli do závodu. Do tohoto davu byli znovu posláni agitátoři. Po delším přesvědčování se starší dělníci rozešli na pracoviště, u brány zůstala jen mládež a několik žen ze slévárny. Po vytrvalém přesvědčování se i tito rozešli, takže ve 1/4 10 hod. už nebylo na nádvoří nikoho. Nato vpochodovalo do závodu za zpěvu vojsko. Pro příští noc bylo učiněno opatření, aby ti, kteří nejvíce pobuřovali ostatní dělníky, nebyli vůbec vpuštěni do závodu a u brány zadrženi.

Ve čtvrtek dne 4.6. bylo vydáno provolání KOR, v němž bylo vyjádřeno stanovisko k událostem. Toto provolání jsem v noci ze čtvrtka na pátek dopravil do Bohumínských železáren s instrukcemi, jak s ním má být osazenstvo seznámeno a jak mají být zajištěna další opatření pro zabezpečení klidného chodu závodu. Ráno v 6 hod. se sešla závodní rada, která určila jednotlivé soudruhy, aby se rozešli do provozů, provolání s osazenstvem prodiskutovali a dosáhli schválení a podepsání rezoluce, která vyjadřovala souhlas všeho osazenstva s opatřeními strany a vlády, přiznání nesprávného postupu, slib, že nahradí způsobené škody, splní a překročí operativní plán podniku. Kromě toho rezoluce žádala přísné potrestání všech diverzantů a rozvratníků ve službách reakce a západních imperialistů. Byl jsem poslán se dvěma odborovými funkcionáři podniku do ocelárny, abych pomohl soudruhům tuto rezoluci zajistit. Během první a druhé směny po houževnatém osvětlování politické podstaty opatření podařilo se nám přesvědčit dělníky, aby rezoluci podepsali. Jen několik málo jednotlivců odmítlo podepsat. Největší úsilí přesvědčování si vyžádala věta, která mluvila o potrestání záškodníků. To proto, že mnozí dělníci, kteří byli na demonstraci, se obávali, že by se mohla vztahovat i na ně. I během přesvědčování o rezoluci byly cítit organizované zásahy reakce a její argumentace. Ostatní provozy, kde byla ovšem situace pro přesvědčování méně příznivá, rezoluci nepodepsaly. Přesvědčovací akce v ocelárně se asi po 2 hodiny účastnil sekretář ÚRO s. Hnilička. V pátek již se pracovalo v plné síle a plán podniku byl splněn na 116%. Soudruzi taviči dosáhli rekordních výkonů.

Příčiny událostí:

Hlavní příčinou je nedostatečná masově politická práce strany a odborů. Organizace strany a odborů nebyly schopny zavčas vysvětlit politický smysl a význam opatření strany a vlády, týkající se zrušení lístkového hospodářství a měnové reformy a nedovedly rázně překazit vystoupení rozvratníků a na místě je demaskovat jako nepřátele dělnické třídy a ukázat na jejich neproletářský původ a špatný charakter. V mechanických dílnách, kde neklid vznikl, nevystoupili komunisté-odboráři, aby dělníky odvrátili od stávků. Situace se zhoršila také tím, že uvědomělí dělníci byli odvoláni z provozu pro službu v milici. Tak se stalo, že reakce měla volné pole. Ředitel závodu, jednotliví funkcionáři byli v očích dělníků diskreditováni prohlášením, že měnová reforma nebude. Rozhňevaní dělníci je ke slovu vůbec nepřipustili a nedali jim možnost, aby svůj postup osvětlili a zdůvodnili. Jsouce poštváni reakcí, která tvrdila dávno předtím, že měnová reforma bude, označili vedoucí soudruhy za lháře a zrádce dělnické třídy. V rozhodujícím okamžiku nebylo autority, která by zneškodnila vliv reakce. Dělníci podlehli i nepravdivým tvrzením, že zálohy budou vypláceny za celý květen v poměru 1:50. Kromě toho mnozí z dělníků i jejich příbuzní byli postiženi, protože měli v domácnosti značné částky uspořádaných peněz. Tyto celkem podružné okolnosti, které se daly při větší pohotovosti organizací zvládnout, nakonec přehlušily nesmírný politický význam opatření strany a vlády. Závodní rada naprosto selhala pro své nesprávné politické složení. Byli v ní pouze tři organizovaní komunisté, z nichž dva byli odvoláni do milic a jeden z nich utrpěl před několika dny vážný úraz. Závodní řadu ovládal zmíněný Škoda, záškodník a diverzant. Aktiv funkcionářů jako by neexistoval.

Raška v.r.

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52, a.j. 191/5, s. 1-4, stroj. prvopis.

13

1953, 8. červen, Jihlava. – Část zprávy instruktora ÚRO o situaci v závodech kraje Jihlava po měnové reformě.

[...]

Situace v závodech

V žádném závodě Jihlavského kraje nedošlo k zastavení práce nebo k výtržnostem reakčních nebo neuvědomělých živelů. KOR organizovala v neděli v noci a hlavně v pondělí ráno obsazení některých důležitých závodů v kraji. Šest závodů národního podniku SUKNO Humpolec - počet 2500 lidí - bylo nebezpečí zastavení

práce z toho důvodu, že jim nebyly vyplaceny vůbec zálohy za měsíc květen. KOR vyslala svého zástupce do Humpolce, který spolu se zástupcem ÚV KSČ zajistil sepsání protokolu s ředitelem a hlavním účetním a především plynulý průběh výroby. Záležitost tohoto podniku byla na podkladě protokolu předmětem jednání vlády a její rozhodnutí o způsobu nového výpočtu daní bylo přijato v závodech tohoto podniku s uspokojením.

Motorpal Jihlava. - V tomto podniku vznikal neklid v řadách funkcionářů strany a odborů, zvláště když vedoucí oddělení PaM prohlásil, že jeho oddělení zatím s pracemi stojí, neboť mu není otázka mezd jasnou a když poslankyně Zimáková na aktivu funkcionářů sdělila, že se k této otázce nemůže přesně vyjádřit. Věc byla vysvětlena a situace napravena instruktorem ÚRO, který byl do závodu povolán. Z tohoto aktivu současně byla odeslána rezoluce vládě a ÚV KSČ. Ve velké části závodů Jihlavského kraje došlo k porušení příkazu státní banky z 12. května o vyplácení záloh vinou nedisciplinovanosti ředitelů a hlavních účetních. KOR přispěla k vysvětlení a uklidnění mnoha závodů tím, že je informovala a vysvětlovala jim jejich dotazy, obzvláště týkající se výplaty mezd, daní a podobně. Nesprávný výklad usnesení vlády byl zneužíván nepřátelskými živly k vyvolávání neklidu.

KOR v dohodě s ÚV KSČ uložila všem pracovníkům KVS, které závody mají postupně obsazovat, zajišťovat v nich besedy po linii ROH, zasílat telefonické zprávy a v závodech setrvat až do konce týdne. Tento úzký kontakt s aparátem strany v krajích a okresech velmi přispěl k zajišťování usnesení vlády a strany v závodech a k jeho postupnému příznivému přijetí většinou pracujících kraje.

Přes urgenci KOR nevyslal ÚV Svazu těžkého strojírenství žádného instruktora do nejdůležitějšího závodu kraje, do Žďárských strojíren. Proto byl tento závod obsazen instruktorem ÚRO. OV KSČ Žďár považoval zde situaci za uspokojivou podle posudku průběhu aktivu funkcionářů KSČ. Den po aktivu se ukázalo, že nedostatek diskuse na aktivu stranických funkcionářů nebyl výrazem spontánního kladného přijetí usnesení vlády a strany. Celozávodní výbor KSČ i závodní rada považovaly zajištění usnesení vlády cestou aktivu straníků za dostatečné přesto, že se na pracovištích objevovaly kverulantské řeči i samotných funkcionářů. Přesto závodní rada se nesešla a předseda závodní rady ji odmítal přes naléhání instruktora ÚRO svolat během týdne. Jelikož se největší nespokojenost projevovala v některých odděleních ocelárny, dal instruktor ÚRO neprodleně svolat besedu ve formovně a tavírně a na odpoledne prosadil svolání závodní rady a dílenských funkcionářů. V besedě se projevil vliv třídních nepřátel v závodě, kterému podlehl předseda dílenské rady i četní funkcionáři strany a odborů v tomto oddělení. (V diskusi obhajovali kulacké i jiné kapitalistické živly a velmi ostře vystupovali proti opatřením vlády.) Beseda i odpolední aktiv funkcionářů přispěl k částečnému uklidnění, vyvrácení nesprávných názorů a vedl k organizačnímu zajištění besed na pracovištích během dalších dnů. Za tím účelem byl do konce týdne vyslán pracovník KOR, aby pomohl a kontroloval činnost závodní rady.

Pilníkárna Jihlava. - Zde byla situace v začátku týdne neklidná, dělníci poukazovali na referát tajemníka OV KSČ, který měl těsně před vydáním usnesení vlády a strany. Tajemník OV KSČ (Burget) na aktivu prohlásil: »Kdo věří, že zůstanou šatenky, věří Sovětskému svazu, kdo říká, že šatenky budou zrušeny, věří Američanům. Až se budou rušit lístky, budou strana a vláda 14 dní předem tuto věc s pracujícími projednávat.«

Je pochopitelné, že těchto výroků se zneužívalo nepřátelskými živly v době po 31. květnu, i mezi spolehlivými dělníky.

Pro charakteristiku postoje některých funkcionářů závodních nebo dílenských rad:

Předseda závodní rady závodu TOKOS: »Teď je lepší nic nedělat a lidi nedráždit.«

Předseda závodní rady MODETA 01 na aktivu zaměstnankyň: »Mně se to taky nelíbí.«

Člen pléna KOR Jihlava s. Černochoch na zasedání pléna KOR prohlásil, že tímto opatřením vlády byla narušena důvěra pracujících k funkcionářům v závodech, neboť přesvědčovali, že k žádné reformě nedojde. Připouštěl nutnost vládního opatření, avšak technická stránka a její provádění je prý jinou věcí.

Ukázalo se, že funkcionáři v závodech nechtěli organizovat besedy na pracovištích a obávali se provádět neustálou přesvědčovací práci buď z toho důvodu, že se nedovedli orientovat v opatřeních vlády a strany, nebyli přesvědčeni o jeho správnosti anebo se stavěli přímo proti němu. Tam, kde dovedli funkcionáři ukázat perspektivu našeho hospodářství a další likvidaci posledních kapitalistických pozic, byli pracující vždy přesvědčeni o správnosti opatření vlády a strany.

[...]

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52, a.j. 191/5, s. 2-5, stroj. kopie.

14

1953, 11. červen, Praha. - Části přílohy ke zprávě Svazu zaměstnanců hutního průmyslu a rudných dolů o situaci v závodech po vyhlášení měnové reformy.

V době od 1. do 2. června se neprojevovalo na závodech našeho svazu žádné nedorozumění a nebyly hlášeny žádné nedostatky. Situace se změnila 3. června. V kraji Ostravském a Pražském se projeví nedostatky s vyplácením záloh a to zapříčinilo, že zvláště v závodě Bohumínské železárny bylo několika jednotlivci způsobeno, že téměř všechny provozy zastavily práci a dožadovaly se všech možných výhod, které neměly naprosto nic společného s usnesením strany a vlády.

Podobná situace se projevila v Železárnách Stalingrad, a to v mostárně, dále v Drátovnách Bohumín. V Pražském kraji to byl HUPRO Praha a důl Anna Březové Hory, v kraji Budějovickém Kobohutě Strakonice. V ostatních závodech našeho svazu se nic neprojevilo.

Příklady z výše uvedených závodů:

Nedostatky se projevily v Železárnách Stalingrad, kde několik jednotlivců z mostárny chtělo strhnout ostatní pracující ke stávce, což se jim do určité míry podařilo, ale po zásahu pracovníků KVS a funkcionářů odborů a strany bylo včas provedeno opatření a práce dále pokračovala. Mezi živly, kteří chtěli narušit chod celého závodu i našeho hospodářství, byl Kocián Jan, bulač směn, fluktuant, jako původce stávky v mostárně, Matěj Bedřich, syn živnostníka a rozbíječ jednoty dělnické třídy v první republice a Butor Miroslav, syn vrchního oficiála, spoluiniciátor stávky a Hartenberger Robert, živnostník [...]. Když byli tito lumpové odhaleni a ukázáno pracujícím, kdo je chtěl strhnout, pochopili všichni zaměstnanci Železáren Stalingrad, že nešlo jen o usnesení strany a vlády, ale že šlo těmto lumpům daleko o více, a proto byli ihned zatčeni a ze závodu propuštěni. Na základě toho pracující Železáren vyhlášovali závazky, zvláště stará válcovna, střední trať vydala výzvu ke všem ostatním provozům, aby se plně postavily za usnesení strany a vlády a žádaly o potrestání všech viníků a zároveň uzavíraly závazky k předčasnému splnění plánu v jejich závodě.

V Železárnách Bohumín 3. června pod záminkou usnesení strany a vlády vystoupili bývalí živnostníci, podnikatelé, vyakčnění četníci, příslušníci Hitlerovy armády a podobní, kteří brutálním způsobem chtěli strhnout pracující do stávky, což se jim také podařilo, až na část dělníků z ocelárny, a za velkého křiku vtáhli do sousedního závodu Drátovny Bohumín. Rovněž v tomto závodě se jim podařilo zastavit práci způsobem, že tloukli pracovníky, násilím odtrhávali dělníky od strojů a s velkým průvodem šli dále do dalších závodů, jako do chemičky, kde ženy tahali za vlasy a chtěli je dostat ze závodu ven. I to se jim podařilo a pak táhli dále do ČSD dílen a chtěli se zmocnit železničního uzlu v Bohumíně. Vtrhli i na stavby a rovněž zde dělali nepokoj. Bylo vidět, že šlo o organizovanou akci. Ihned bylo učiněno opatření, že do závodu přijeli pracovníci KVS Ostrava, z ÚVS soudruh Malík, z MHD soudruh ministr a s. Modr, vedoucí ekonomie práce a přes veškeré výzvy, které trvaly téměř dva dny, se nepodařilo celý dav lidí upokojit a zajistit další provoz na závodě. Tyto živly také ztloukly našeho tajemníka KVS s. Šebestu, který v závodě usnesení zajišťoval. Pozoruhodné jest, že nejhlavnějším iniciátorem byl pracovník Škoda, člen ZR, který také posílal na ÚRO i MHD dálnopisem rezoluci, co všechno zaměstnanci chtějí. Přesto se však podařilo za pomoci soudruha Tesly, tajemníka ÚV KSČ, a všech ostatních znemožnit další úmysly těchto záškodníků, kteří strhli ostatní pracující - a ve čtvrtek opět v nočních hodinách a hlavně ráno v pátek byla zahájena práce.

Přítom je zajímavé to, že druhý den, kdy dělníci zůstali stát, v podstatě již nehovořili o měnové reformě, nýbrž žádali na základě falešné solidarity propuštění těch, kteří byli jako agenti a provokatéři den předtím pozatýkáni. O jaké lidi přítom v podstatě šlo, kteří si troufali mluvit jménem dělníků:

Jest to například Škoda, vedoucí organizace práce, jednatel ZR, bývalý živnostník. Dále Břoňková-Zeinerová, [...] od vstupu do závodu jako stálý provokatér, Grochol, bývalý strážník, v únoru 1948 vyakčňný, anebo Kula - bývalý hostinský, a další bezcharakterní lidé bez dělnické cti, jako Piňor, Šindler, Machil, Budník, Dobrocký, Biolek, Rozsival a další a další jiní. Velká část těchto lidí byla do února nár. soc. a pravicovými soc. dem. vychovávána v nenávisti k našemu lidově demokratickému zřízení. Mnoho ze zatčených provokatérů jsou bývalí SSmani, vyakčňní důstojníci, velkoobchodníci, bohatí živnostníci a kulaci.

Jako nedostatek se projevilo to, že při svolání CV KSČ v BŽGK se sešli pouze jeho dva členové, protože ostatní byli ve službě jako členové milice. To bylo také příčinou toho, že provokatéři měli v závodě dost volnou ruku, protože milice byla mimo závod. Rovněž CV KSČ nemohl odpovědně jednat.

Další nedostatek spočíval u samotné ZR, která nedokázala aktivizací všech funkcionářů předejít provokačním činům, ale činila opatření, až když se projevíly vážné nedostatky. Rovněž tak byly nedostatky ze strany vedení závodu, že neurčilo, aby mistři byli zodpovědní za své úseky.

Další příklad je možno uvést z dolu Anna Březové Hory, kde rovněž byla příčina stávky nejdříve schůze zaměstnanců, kde se dožadovali vyplacení zálohy 1:5, a dále pak i záměrnost několika rozvratníků. Zde ovšem nese hlavní vinu samotné podnikové ředitelství, které zaměstnancům, kteří měli v měsíci dubnu mzdy ve výši od 6000 do 12 000 Kčs, vyplatilo pouze zálohu ve výši 1500 až 2500 Kčs. Tato záloha byla vyplacena zaměstnancům pracujícím přímo ve výrobě a pokud se týká zaměstnanců technických a administrativních, byla tato záloha vyplacena ve správném poměru. Když se pracující dožadovali vysvětlení, bylo jim řečeno pracovníkem Šindelářem, který je dnes zatčen a který byl vedoucím mzdové účtárny, že dostanou vše vyplaceno za celý květen 1:5, což ovšem nebylo pravda. Pracovníci se dožadovali, aby přišel sám podnikový ředitel s. Brož a podal vysvětlení. Ovšem s. Brož neprovedl sebekritiku, ani pracovník Šindelář, a naopak podlehli tlaku pracujících a sami souhlasili s návrhem, aby byla vyslána delegace na ministerstvo, kterou tam sami vezli, a zástupce ministerstva aby přišel věc vysvětlit. Proto přijeli na MHD tři funkcionáři a žádali o pomoc. Na základě toho jeli do Příbrami náměstek ministra s. Freisler, ředitel HS s. Pekárek a člen předsednictva ÚVS s. Pastorek. Po velmi dlouhé diskusi a hovoru k zaměstnancům nebylo zajištěno, aby nastoupili do práce a ještě ve čtvrtek dne 4.6.1953 téměř 1/3 pracovníků nepracovala. Byli to především funkcionáři odborové organizace - ÚD, kteří byli iniciátory a neuposlechli výzvy k sfárání. Ukázalo se také, kdo byli tito lidé a bylo přistoupeno k zatčení několika jednotlivců. Také se projevil vyznamenaný pracovník v rámci závodu s. Říha, který objížděl ostatní doly, aby se přidaly. Rovněž s. Coubal ve službě milice svlékl pásku a podnikal rozvratné akce.

I zde, jako v jiných závodech, bylo usnesení strany a vlády opět záminkou a ukázalo se, že několik rozvratníků, podobně jako v Bohumíně, situaci využilo a chtělo strhnout pracující ke stávce. V pátek nastoupili již normálně všichni havíři na svoje pracovní místa.

Je pozoruhodné zmínit se také o HUPRO Praha, kde nedošlo k žádnému zastavení práce, ale v nedostatečné pohotovosti strany, odborů i vedení podniku dělaly DR úplně živelně schůze, ze kterých zasílaly rezoluce na ZR i na vedení podniku ohledně proplácení diet, prémie apod. 1:5. To připustili i funkcionáři DR a rezoluce podepsali. Místo aby dělali souhlasné rezoluce pro přijetí usnesení strany a vlády, dělali rezoluce jiné. Samozřejmě, že byli i pracovníci, kteří svými řečmi a postojem rozvraceli pracovní morálku v závodě. Musíme ovšem i kritizovat pracovníka KOR Praha s. Nevrlého, který byl do závodu zadělen a který připustil svolání členských schůzí a podepisování rezolucí. Na celozávodní členské schůzi ROH HUPRO dne 8.6.1953 bylo v souvislosti s projednáním usnesení strany a vlády poukázáno na ty, kteří byli iniciátory rezolucí apod. Celkem to bylo 7 lidí, kteří byli propuštěni ze závodu. Mezi nimi i pracovník Končinský, který nabádal všechny zaměstnance k hromadnému vystupování z ROH. Šlo vesměs o technicko-inženýrské kádry - nár. socialisty. Po této celozávodní schůzi přišli dokonce dva inženýři na ÚVS a domáhali se spravedlnosti, že prý jsou nevinní a že jde o osobní věci. Po přešetření pracovníkem ÚVS přímo v závodě bylo znovu dokázáno, že jsou to živly, které do závodu nepatří.

Další závažný případ projevil se v Kovohutích Strakonice, kde byli pracující tohoto závodu strhnuti zaměstnanci Čs. zbrojovky Strakonice a téměř polovina zaměstnanců Kovohutí Strakonice účastnila se průvodu po městě. I zde se ukázalo, kde byla příčina tohoto špatného zjevu. Iniciátorem byl mistr Hradský, bývalý předseda ZR. Zde ovšem byla zastavena práce pouze na několik hodin.

To jsou nejzávažnější případy, které se projeví v našich závodech ve Svazu. V ostatních závodech mimo diskuse se nic neprojeví. Naopak byly mnohé závody, které zaslaly souhlasné rezoluce s usnesením strany a vlády, jako např. Kovohutě Ostrava, Ocelárny 1. máje v Mostě, Válcovny trub Gustava Klimenta v Chomutově, Kovohutě Istebné, podnikové ředitelství Nučice a zaměstnanci slévárny NHKG Kunčice. Byla ještě celá řada závodů, které poslaly souhlasné rezoluce. Mimo jiné byly také uzavírány socialistické závazky, jako např. v Kovohutích Hostivař. Byla to skupina tavičů v partě s. Červenky, který uzavřel dobrý socialistický závazek na předčasné plnění plánu. Rovněž na dole Krupka Vrchoslav byly učiněny závazky na předčasné splnění plánu. Zavázali se, že pololetní plán splní do 25. června.
[...]

Návrh na opatření:

Z výše uvedeného rozboru vyplývá, že si musí ÚVS vzít velké ponaučení i všechny jeho složky a být více bdělejší a ostražitější a ještě pohotovější v zajišťování usnesení strany a vlády, ať se týká jakéhokoliv směru. Dále z toho vyplývá, že bude nutno uplatňovat více kritiky a sebekritiky a uplatňovat více diktatury proletariátu. Proto předsednictvo ÚVS bude nekompromisně postupovat ve všech případech, které se v závodech, kde byl zastaven provoz, projeví. V těchto závodech budou ustaveny čestné soudy, kde budou kritizováni a odhalováni ti, kteří situaci v závodě způsobili, dále budou propouštěni zaměstnanci

ze závodů, jak se již stalo v Bohumíně, na dole Anna v Březových Horách a v Železárnách Stalingrad Místek, HUPRO Praha, dále budou funkcionáři zbavováni funkcí v ZR, DR, ÚD i komisích. Funkcionáři budou vyloučeni i z KVS, jak to provedli již na KVS Ostrava, kde vyloučili dva náhradníky z BŽGK. Také na KVS Praha dojde k vyloučení funkcionářů z pléna. Rovněž bude přistoupeno k tomu, aby byli pracovníci, kteří porušili pracovní morálku, vyloučeni z členství v odborové organizaci, jako se stalo například na dole Anna, kde na schůzi SR, které byl přítomen s. Kopáček, člen předsednictva ÚVS, konkrétně řešili případy všech, kteří narušili pracovní morálku v závodě. V tomto závodě byl rovněž nejlepší pracovník s. Říha kritizován a byl mu odebrán poukaz na zahraniční rekreaci. Dále bude používáno i snižování dovolených, a to za jednu promeškanou směnu dva dny z dovolené a i jiných výhod apod.
[...]

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 56, a.j. 191/5, s. 1-5, 7-8, stroj. kopie.

15

1953, 15. červen, Praha. - Část zprávy Svazu zaměstnanců v tisku o situaci v Jihočeských tiskárnách ve Vimperku po měnové reformě.

[...]

Jediný náš závod Jihočeské tiskárny Vimperk vstoupil do stávký a zúčastnil se demonstrace, která ve Vimperku byla. Po přešetření celé situace bylo zjištěno: Ve čtvrtek dne 4.6. zaměstnanci nastoupili směnu a pracovali jako dříve. V místním textilním závodě a závodě dřevařském došlo k přerušení práce a k pochodu městem. Demonstranti těchto závodů vnikli do našeho závodu a vyzývali naše zaměstnance, aby opustili práci. Při tom došlo k výměně názorů a k sprostým nadávkám těm, kteří odmítli práci zastavit. Většina zaměstnanců podlehla těmto výzvám a závod opustila. V závodě zůstalo asi 30 lidí ze 180, kteří vytrvali na pracovišti.

Po přešetření se zjistilo, že někteří naši zaměstnanci aktivně se zúčastnili demonstrace, a proto bylo dohodnuto, že 36 lidí opustí závod. Členové strany byli ze strany vyloučeni. Po tomto zákroku bylo projednáno s hlavní správou snížení výrobního plánu v důsledku odchodu lidí a výrobní úkoly budou přeneseny jinam.

Závodní rada selhala zcela. Byla proto zbavena funkce a ÚV svazu byl jmenován tříčlenný přípravný výbor, který připraví volbu nové závodní rady a současně shromáždí materiál o účasti a provinění jednotlivých členů. Členská schůze je svolána na 24.6., kdy bude nová volba závodní rady provedena a kdy současně bude rozhodnuto o těch, kteří se provinili.

Boháček v.r.

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 56, 131/5, stroj. prvopis.

1953, 15. červen, Praha. – Části zprávy Svazu zaměstnanců v průmyslu textilním a kožařském o situaci po měnové reformě v krajích a v některých závodech.

[...]

KVS České Budějovice:

Do tohoto kraje byl vyslán již v neděli 31.5.1953 pracovník ÚVS s. Stach, který obsadil celozávodní konferenci ROH v závodě Fezko Strakonice, jejíž průběh byl dobrý. Na konferenci byla také nanesena otázka měnové reformy, kterou delegáti přijali s uspokojením. Po konferenci byla otázka reformy diskutována s některými členy nové ZR, s ohledem k přípravě projednávání na pracovištích. Dle nedělního stavu se předpokládalo, že v závodě proběhne vše v naprostém klidu. K nedorozumění došlo až ve středu, a to následkem vpádu zaměstnanců České zbrojovky Strakonice do fezárenských závodů. Tito byli asi 2 hodiny zdržováni na dvoře, kam se dostali po vyvrácení vrat u vchodu do závodu. O zdržení provokatérů na dvoře se zasloužili někteří funkcionáři strany, ROH a vedoucí činitelé závodu. Po nějaké době však vtrhli zaměstnanci zbrojovky do dílen a vyzývali dělnictvo, aby opustilo svá pracoviště. Ve většině případů neměli úspěch. Většina zaměstnanců zůstala i po vyhrožování ze strany provokatérů na svém pracovišti. Práci opustila asi 1/3 zaměstnanců. Provokatéři vyzývali ke stávce pod heslem »Fezárenští dělníci, pomozte nám osvobodit naše uvězněné kamarády«. (Den před demonstrací byli zatčeni 4 zaměstnanci zbrojovky, kteří již delší dobu pracovali proti republice, což při výslechu potvrdili.)

V průběhu provokace v závodě Fezko velmi provokativně vystupovala zaměstnankyně Fezko, bývalá živnostnice Zábranská a úřednice Literová, které byly druhý den zatčeny. V závodě se nepracovalo dvě a půl hodiny. Následující den byla výplata záloh a očekávaly se další provokace, proto byla po linii všech funkcionářů zajištěna informovanost zaměstnanců. Od 14,00 hod. 3.6. t.r. byl v závodě klid a zaměstnanci, kteří opustili závod se zavázali, že zameškanou dobu napracují.

Situace ve Strakonících měla vliv i na další závody v Českobudějovickém kraji. Tak hned ve čtvrtek 4.6. t.r. přestali pracovat v závodě Šumavan Vimperk a zaměstnanci tohoto závodu použili metod vůči ostatním závodům ve Vimperku, jako provokatéři ve Strakonících. Provokace ve Vimperku byla daleko většího rozsahu než ve Strakonících. Ve Vimperku stály všechny závody a také studenti hospodářské školy vyšli do ulic. V samotném závodě Šumavan musela opustit v den stávky závod nejlepší pracovnice soudr. Bartíková, která byla sledována provokatéry, jmenovitě Myslíkovou a Holubovou, které ji chtěly napadnout. Tyto dvě osoby byly později zatčeny. Když se jim nepodařilo však ublížit přímo soudr. Bartíkové, roztrhaly její fotografii, která byla vystavena na čelném místě v závodě a vyhodily ji z okna. V tento den opustila závod také závodní lidová milice. Při návštěvě závodu bylo zjištěno, že v závodním internátě je poslouchán západní rozhlas. V tomto internátě není žádný vychovatel. Při celé

provokaci zůstalo jen pět funkcionářů, kteří se snažili zabránit demonstraci. Také v tomto závodě byl pracovník ÚVS a dodatečně i KVS. Nutno říci, že den po provokaci měla být ustavující schůze ZR. Na tuto schůzi se však většina členů ZR nedostavila. Za tohoto stavu byl pověřen řízením závodní rady prozatím starý předseda ZR (ustavující schůze bude po urovnání a zjištění všech nedostatků v závodě). Na schůzi ZR byl okamžitě vypracován (společně se ZO KSČ a vedením závodu) plán pro zajištění dalšího chodu závodu. Dva dny po demonstraci zaměstnanci z jednotlivých pracovišť vyhlásili nedělní směnu k napravení zameškané doby. (Celozávodní nedělní směna bude 14.6. t.r.) Je nutno říci, že v závodě Šumavan Vimperk v prvních řadách provokatérů stáli mistři. Během akce došlo v závodě k zatčení těchto osob: Uhlířová, Tengler, Holubová, Myslíková. Dále byli propuštěni z vedení závodu tito zaměstnanci: Jitřanský - plánovač, Vydrač - skladový účetní, Grulichová - nákupčí, Pešková - vedoucí technického odd., Kunešová - účetní, Vrzalová - mistrová, Mráčková - mistrová a osm zaměstnanců z výroby.

Stav Šumavanu měl vliv i na ostatní pobočné závody tohoto národního podniku. Tak závod Šumavan Vacov stávkoval čtyři hodiny, Prachatice tři hodiny, Kolínec tři hodiny a Klatovy O2 šest hodin.

Zde nutno říci, že spojkou mezi závody a Strakonice byli někteří řidiči od autobusů ČSAD. (Potvrzuje to fotografie pořizená bezpečnostními orgány zaměstnankyně Šumavan Prachatice, která opustila závod a čekala na informace u autobusu.) V pobočných závodech Šumavanu se nepracovalo, dle informace ze základního závodu pro nejasnosti ve mzdách. V ostatních závodech Českobudějovického kraje se pracovalo, v některých však byly také nejasnosti v otázce mezd, a to hlavně tam, kde nebyly vyplaceny zálohy. Nevyplacené zálohy byly v těchto závodech: OT České Budějovice, Konopa Český Krumlov, Šumavan Vodňany.

Pracovníky ÚVS byly navštíveny tyto závody: Fezko Strakonice, Šumavan Vimperk, Prachatice, Vodňany a Otavan Třeboň. V této době konal také KVS mimořádnou plenární schůzi, rozšířenou o předsedy ZR s programem jak zajistit klidný průběh po vyhlášení měnové reformy.

[...]

KVS Hradec Králové:

Také v tomto kraji došlo v několika závodech ke stávce. Tak v závodě Úpolen O2 v Úpici přestali pracovat 4.6. t.r. jako první mistři. V závodě se nepracovalo celkem šest hodin. V této době se konala celozávodní schůze všech zaměstnanců. Ke stávce došlo prý proto, že v závodě byla rozšířena zpráva, že dělníci budou dostávat pouze základní mzdu a že bude prověrka norem atd. Do této doby ředitel závodu vůbec neinformoval dělníky a informaci podal teprve tehdy, když dělnictvo přestalo pracovat. Z celého závodu pouze jedna dílna - konfekce - pracovala. Na celozávodní schůzi byli přítomni za ÚVS soudr. Poláková a Sládková, které společně na schůzi referovaly asi 1 hod. 20 minut. (Schůze byla svolána před jejich příjezdem na závodě - prý si ji zaměstnanci vynutili.) Ve vedení závodu byla v této době nemohoucnost a někteří vedoucí

činitelé říkali, že stávka se dala čekat a tak se vyjádřil i samotný ředitel závodu. V celé akci jak funkcionáři strany, tak odborů stáli stranou a také na výzvu zástupců ÚVS, aby se dostavil předseda ZR nebo jiný funkcionář, který ho zastupuje, se žádný nedostavil. Po celozávodní schůzi v dohodě se zástupcem předsedy ZR, který se po celozávodní schůzi objevil, byla svolána schůze ZR rozšířená o předsedy DR. Na této schůzi byl podrobně vysvětlen význam opatření strany a vlády. Ve středu a ve čtvrtek ráno před stávkou byly šířeny v závodě řeči, že Kladno a Ostrava stávkuje a že v Ostravě teče dělnická krev a že je třeba být solidární s dělníky. Situace byla vyhocena zejména proti funkcionářům Svazu. Dále nedaleko Úpice v Potštejně, kde je Kombinát svazových škol, byly vylepeny plakáty s podobným plakátem[!]. Příčinu a další podrobnosti vyšetřuje OV KSČ. Byl vypracován plán jak zajistit další klidný průběh na pracovištích. Ředitel závodu požádal o účast ZR, kdyby nevystačil s argumenty. Kromě jiného bylo dojednáno, že ředitel závodu každé ráno, event. po směně svolá mistry a projedná s nimi situaci na pracovištích. V dalším období byl v závodě klid a ve všech provozovnách se pracovalo. Druhý den přišla do ZR deputace, která žádala, aby navrhli zameškanou dobu k napravení. Obdobná situace byla v pondělí ráno 1.6. v n.p. Úpolen 01 Úpice - nepracovali cca 6 hod. Další závod Hradeckého kraje, který nepracoval, je MÁJ Hronov, závod 01, 03, 07. Závod 01 přestal pracovat 1.6. t.r. ráno po výborové schůzi závodní organizace KSČ. Potom byla svolána další schůze výboru ZO KSČ, které se zúčastnila soudr. Janovská, kde se ukázalo, že samotní členové strany nemají jasno a většina z nich nesouhlasila s měnovou reformou. Na této schůzi nedošlo k žádnému závěru a členové strany v celém průběhu akce byli pasivní. V závodě nepracovala tkalcovna, údržba, mistři a někteří zaměstnanci v přádelně. V závodě v průběhu stávky byl také přítomen soudr. poslanec Borůvka, který se snažil vysvětlit na schůzi měnovou reformu a zrušení lístkového systému. Při schůzi byl však přerušován výkřiky a sprostými poznámkami. Na této schůzi se nedalo vůbec diskutovat a většina přítomných křičela, že nevěří straně ani vládě, že je již podruhé okradla od roku 1945, že to je jasný pankrot vlády, že se dělníci vyšplhali na vedoucí místa, že jsou hloupí a proto tak špatně hospodaří a že přítomní zástupci vedoucích složek v závodě jsou povaleči a že by měli dělat v továrně. Jelikož za tohoto stavu nebylo možno dojít k závěrům, byli rozděleni stávkující do čtyř skupin, ve kterých se snažili zástupci vyšších orgánů vysvětlit celou otázku. Za celou dobu stávky neřekl předseda ani jednoho slova. (Předseda ZR je český socialista.) Dále mnoho zaměstnanců nadávalo na to, že vláda zradila lidi a také z toho důvodu, že soutěžní referent podniku vylepil plakát, kde se říkalo, aby lidé nedělali paniku, že měnová reforma nebude.

Také v závodě MÁJ 03 závod nepracoval 1.6. t.r. od rána kromě tří tkadlen a ředitele, který je nemohl přesvědčit a šel tkalcovat, aby alespoň někoho získal pro práci. Provokaci začala bývalá živnostnice, která vykřikovala Ať žije kapitalismus, a všechny ostatní se přidaly. Podle slov soudruhů na poradě komunistů chodila většina soudruhů bez odznaků, skládali funkce. Jediný ředitel závodu si dovolil vystoupit před osazenstvo a byl poplíván a vypískán, dělníci utekli ze závodu ven. Na dvoře závodu diskutovali celé odpoledne a odpolední směně vyhrožovali »Jestliže půjdete dělat, vy svině, tak vám rozbi-

jeme držku!« A tak ani druhá směna nenastoupila. Poté byla konána v závodní jídelně schůze, která byla až na jednotlivé výkřiky klidná. Na této schůzi mluvil soudruh Borůvka a Pytlík, kteří rozebrali dřívější život na Hronovsku a také otázku dnešních a dřívějších mezd. Na této schůzi nebylo žádných dotazů, a proto byli požádáni zaměstnanci, aby šli pracovat. Ze schůze odešli zaměstnanci klidně, avšak pracovat nešli. Pracovat se začalo až teprve 2.6. na druhé směně. A to v obou závodech n.p. MÁJ.

Také v závodech Kovotex byl neklid. V závodě Tepna Babí došlo k částečnému přerušení práce na jednu hodinu. Po vysvětlení zástupců KVS neklid odstraněn. V jiných závodech Hradeckého kraje byl vcelku klid, i když v Tepně Náchod 01 bylo nedorozumění v otázce mezd a pracovní morálka byla narušena. V tomto případě jde o neuposlechnutí příkazu státní banky při výplatách.

Pracovníci ÚVS navštívili v Hradeckém kraji tyto závody: Mileta Smidary, Tepna Náchod, Orban Doudleby, Tiba Dvůr Králové, a jak již uvedeno, MÁJ Hronov.

KVS Pardubice:

V pondělí byl ve všech závodech tohoto kraje celkem klid. Pouze v závodě Utex 06 došlo k přerušení práce a byl povolán tajemník KVS, aby vysvětlil celou situaci zaměstnancům, proč nebylo splněno vládní usnesení o výplatě 50% zálohy mezd a platů za měsíc květen 1953. Po vysvětlení zaměstnanci ihned nastoupili práci. Dále došlo ke stávce v Utexu 03 v Kerharticích. Je třeba upozornit na sociální složení zaměstnanců v závodě. Mnozí zaměstnanci i funkcionáři strany mají značné množství ukrytých peněz doma. Dále jde o oblast, v níž bylo silné středisko národních socialistů a pravicových sociálních demokratů. Také skutečnost, že v závodní organizaci KSČ z počtu 172 členů je více jak 50 členů bývalých národních socialistů a sociálních demokratů, kteří vstoupili do strany až v roce 1948. Rovněž složení mistrů napomáhá podvrtným živlům v závodě. Tak z deseti mistrů je sedm bývalých nár. socialistů, lidovců a pravicových sociálních demokratů.

Závod vyplatil zálohu 1.6.1953 v poměru 1:50. Proti tomuto nesprávnému, ale hlavně pozdnímu postupu závodu se postavili všichni zaměstnanci včetně členů strany s tím, že jde o nerespektování usnesení vlády o rovnoměrném rozdělení mezd v měsíci květnu. Členové strany místo aby řešili jiným způsobem tuto otázku, vstoupili s ostatními zaměstnanci do stávk. V 15.00 hod. toho samého dne zaměstnanci nastoupili do práce. (S podnikovým ředitelem - členem OV KSČ je zavedeno stranické řízení - další bude ze strany MLP.)

Ke stávce došlo také v závodě Kovostav Hnátnice, kde zaměstnanci přerušili práci a žádali vysvětlení zástupcem KVS soudr. Tůmou, který se ihned na závod dostavil. Po vysvětlení mzdové otázky a měnové reformy zaměstnanci pokračovali v práci. Kromě těchto závodů také v závodě Modeta Litomyšl odešli zaměstnanci v pondělí 1.6. t.r. zčásti do města pod záminkou výměny peněz, a tak v závodě zůstalo pracovat pouze 30% zaměstnanců. V úterý dne 2.6. byla práce v tomto závodě již v normálním chodu.

4.6. t.r. byl již ve všech závodech kraje klid a již se všude normálně pracovalo. Pouze v závodě Hedva Choceň došlo k nesrovnalostem, a to proto, že se vedení závodu nepostaralo, aby zaměstnanci obdrželi vyplacené mzdy. Avšak

i v tomto závodě po zásahu soudr. Dubského z ÚVS a Fišera z KVS byla záležitost likvidována. Situace v Pardubickém kraji byla zaviněna hlavně tím, že vedení závodů nedodržela vládní usnesení o výplatách záloh za měsíc květen ve výši 50%. Pochopitelně těchto nedostatků využila reakce k tomu, aby zneklidnila zaměstnance, což se jí pro nedostatečnou připravenost podařilo.

KVS konal v pondělí 1.6. t.r. aktiv předsedů ZR všech závodů v kraji, kde podrobně informoval o usnesení strany a vlády a současně uložil přítomným předsedům a funkcionářům zajistit klidný průběh v závodech.

Janovská v.r.

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52. a.j. 191/5, s. 1-3, 4-7, stroj. prvopis.

17

1953, 19. červen, Praha. - Části zprávy ústředního výboru Svazu zaměstnanců závodů všeobecného strojírenství pro předsednictvo ÚV Svazu o situaci v závodech po měnové reformě.

[...]

V krajích Hradec Králové, Olomouc, Ostrava, Praha a Č. Budějovice došlo v některých závodech k porušení pracovní a státní disciplíny tím způsobem, že zaměstnanci nepochopili správně usnesení strany a vlády, nechali se strhnout třídním nepřitelem a jeho demagogickými frázemi a zastavili práci. Bylo to v těchto závodech:

Zbrojovka Strakonice, Tesla J.Hakena Praha-Strašnice, Karosa Jaroměř, Metaz Kukleny, některá oddělení závodu Aero Vysočany, některá oddělení závodu AZNP Mladá Boleslav, Tatra Kopřivnice, Rudý Letov, Závody 9. května Praha-Nusle, České loděnice Praha-Libeň, Meopta Přerov.

V závodě **Metaz n.p., Kukleny**

nenechali vůbec zaměstnanci referentku Stolínovou hovořit, pískáním a přehlušování její řeči znemožnili další referát. Příčina byla v tom, že několik bývalých živnostníků a obchodníků svým demagogickým vystupováním strhlo na svou stranu zejména mladé zaměstnance závodu. Rozhlašovali, že jsou poškozeni ti, kteří šetřili na nábytek, že chtějí mít zabezpečeno, aby se na každého dostalo, že žádají, aby platy byly zvýšeny, aby neměli hlad a bídu a dokonce předseda závodní rady žádal, aby někdo za měsíc na závod přišel a ověřil si, kdo měl pravdu, zda tito tluchubové anebo strana a vláda.

Stejným způsobem byla zastavena práce v závodě **Karosa n.p., Jaroměř**, kde nepracovali od 6,00 hodin ráno až do odpoledne. Příčina zastavení práce v tomto závodě tkví ve špatné práci odborové skupiny a hospodářských orgánů, neboť pracující byli zneklidněni tím, že nebyli však informováni a seznámeni

s usnesením. Dokonce ani funkcionáři ZO KSČ nebyli přesvědčeni o správnosti tohoto usnesení a referent z ÚV KSČ nestačil vysvětlit vše a přesvědčit funkcionáře o správnosti. Odpoledne dostavil se do závodu zástupce KV KSČ soudruh Matěna. Jeho projev byl přerušován bývalými obchodníky a živnostníky, kteří však po určité době umlkli a zaměstnanci byli přesvědčeni o správnosti usnesení. V závěru schůze slíbili, že ztrátu v hodinách napracují. V tomto závodě bude třeba s urychlením vyřešit funkci předsedy závodní rady, který dosud není zvolen, i když od celozávodní členské schůze uplynula doba jednoho měsíce. Dále nutno vyřešit takovou skutečnost, že v závodě je zaměstnán bývalý majitel ve funkci dispečera a několik přísluhovačů.

Jinak v kraji Hradec Králové bylo usnesení v závodech zajištěno bez vážnějších nedostatků, pracující jej s radostí přijali.

V Pardubickém kraji, i když nedošlo k zastavení práce a porušení pracovní disciplíny, projevil se závažný nedostatek v práci předsedy závodní rady závodu **Karosa n.p., Vysoké Mýto s. Myšky**, který tím, že měl doma 8400 Kčs, se cítil poškozen usnesením strany a vlády a odmítl zaměstnance osobně přesvědčovat o správnosti vládního usnesení. Členové závodní rady, když viděli v předsedovi takového člověka, který se nepostavil do čela a neprovedl žádná opatření k zajištění, nepůsobili také k správnému zajištění usnesení. Nebýt stranické organizace, i v tomto závodě třídní nepřítel by mohl vystoupit se svými demagogickými řečmi. Soudruh Myška ještě podporoval svým jednáním zaměstnance, kteří nesouhlasili s měnovou reformou, což se projevilo zejména v soustružně, kde se splnil plán na pouhých 10% za směnu, i když práce zastavena nebyla. Vliv na nesplnění plánu v soustružně měl dílovedoucí tohoto oddělení a jeden soustružník, bývalý soukromý podnikatel, kteří zaujali k vládnímu usnesení zamítavé, skoro nepřátelské stanovisko.

V kraji Olomouc probíhalo zajišťování usnesení dobře, až na závod **Meopta n.p., Přerov**, kde vedoucí tajemník KOR soudruh Látal slíbil zaměstnancům, že jim záloha za první část měsíce května bude vyplacena 1:5 a vehementně dálnopisy, které zasílal na ÚVS a ministerstvo, žádal o povolení této výplaty. Odpovědi, které byly zasílány, první dálnopis s. Látalovi, jasně ukazovaly na nesprávnost tohoto požadavku, s čímž se však nespokojil a zaslal dálnopis druhý ve formě ultimáta, že žádá ÚVS, aby u ministra bylo prosazeno vyplacení zálohy za prvních 14 dnů v květnu 1:5. Na tento dálnopis bylo přímo předsedovi závodní rady soudruhu Říhovi odpovězeno, neboť se současně na dálnopis podepsal, že je to stanovisko libivé politiky, nepřátelské a nesprávné z hlediska usnesení strany a vlády a že je to v rozporu s tímto usnesením. V závodě některé dílny zastavily práci proto, že funkcionáři závodní rady, strany, vedení závodu, vedení libivou politikou báli se jít do dílen zaměstnancům vysvětlovat význam usnesení tak, jak se o tom přesvědčil náš pracovník soudruh Vaňous, že v případě zastavení práce jedné dílny předseda soudruh Říha odmítl jít s ním na toto pracoviště a lidem vysvětlit význam usnesení.

V závodě **Tatra n.p., Kopřivnice** byla zastavena práce v mechanické dílně, asi 300 lidí. Jinak ostatní oddělení pracovala v klidu. Práce v této dílně byla zastavena proto, že zálohy za prvních 14 dnů v květnu nebyly vypláceny podle příkazu ministra a došlo k vyplácení nízkých záloh, takže zbývající část musela být zaměstnancům vyplacena 1:50. Po vysvětlení i zde byla práce zahájena a nedošlo k žádnému dalšímu porušení pracovní a státní disciplíny.

V závodech Pražského kraje, největšího kraje našeho Svazu, nedošlo ani v jednom případě k nesouhlasu s usnesením strany a vlády. Všechny projevy zastavení práce nebo jiné měly vznik v tom, že např. v závodě **Rudý Letov n.p., Letňany** zastavily dvě velké haly práci asi na 2 hodiny proto, že ředitel závodu nařídil, aby se polévky platily 40 Kčs ve staré měně, což nebylo správné a na zásah tajemníka Svazu byly dány polévky na úvěr a v závodě nastal klid.

Nebo například v závodě **Č. loděnice n.p., Libeň** došlo ke svolání celozávodní schůze bez vlivu závodní rady, jejíž funkcionáři seděli v místnosti závodní rady a byli upozorněni na to, že v závodní jídelně čeká osazenstvo, aby mu bylo vysvětleno, jak to bude s normami, s jejich překračováním a vůbec, jak to bude se zajištěním práce pro další období. Tato celozávodní schůze, i když byla svolána reakčními elementy, po vysvětlení odměny za práci, možnosti vysokých výdělků při vysokém plnění plánu dostala charakter výrobní porady, na které za přítomnosti ředitele hlavní správy s. Klivana byly řešeny důležité výrobní otázky dodávek pro Sovětský svaz. Zaměstnanci hovořili o tom, že chtějí do stanoveného termínu vyrobit o půl sacího bagru navíc.

Nebo v závodě **AZNP, Mladá Boleslav** byla zastavena práce jenom proto, že někteří reakční elementi v oddělení mechanika vykládali, že nelze překračovat normy o víc než o 30% a že to, co dělník bude dělat navíc, nedostane zapláceno. Nedostatkem v tomto závodě bylo to, že funkcionáři strany byli svoláni na členskou schůzi v 7,30 hod., takže v dílnách mohli různí našeptávači a jiní provádět nekontrolovaně svou nekalou akci. I v tomto případě byly velmi rychle věci vysvětleny a nedošlo k dalšímu porušení pracovní kázně.

Vážnější však bylo porušení pracovní kázně v závodě **Aero n.p., Vysočany**, kde asi 100 zaměstnanců na výzvu dělníků ze Stalingradu opustilo závod ve snaze jít demonstrovat proti usnesení strany a vlády. Tento projev protistátního zaměření nenašel však širokého ohlasu a jednalo se asi spolu se stalingradskými o 300 až 400 lidí, kteří, když viděli, že nemají oporu a sílu, začali se rozcházet. Bylo komické, když se vraceli do závodu tito svedení zaměstnanci a setkali se se zamčenými vraty a došlo dokonce k tomu, že prosili a plakali, aby byli puštěni do závodu, že chtějí pracovat a že v žádném případě neměli v úmyslu škodit lidově demokratickému zřízení.

K zastavení práce v závodě **Tesla n.p., Praha-Strašnice** došlo proto, že vedení závodu nesplnilo řádně příkaz ministra o vyplácení zálohy za prvních 14 dnů v květnu a při shluknutí na nádvoří dožadovali se toho, aby mzda za květen byla vyplácena jedna ku pěti. Zde je nutno upozornit na nesprávné stanovisko

a počínání ředitele závodu s. Pelanta, který v tomto případě úplně obcházel orgány odborové organizace i stranu a na shromáždění vyzval přítomné k tomu, aby si zvolili zástupce, s kterými bude jednáno o požadavcích pracujících a jinak ať prý jdou pracovat. Pochopitelně že byli zvoleni největší mluvkové a do závodu zařazení administrativní a jiní pracovníci, v jejichž čele stál Exler. Na poradě s. Pelant sdělil, že žádá dva zástupce, kteří s ním pojedou za ministrem s. Jonášem požadavky projednat. K tomu však nedošlo, neboť s. Jonáš vyslal do závodu náměstka soudruha Nálevku, ředitele HS s. Švába a s. Picmause, aby věci přímo v závodě projednali. Na poradě delegátů, kteří byli zvoleni z dílen, bylo jasně řečeno, že usnesení strany a vlády nedovoluje jinak postupovat než vyplatit 1:5 druhých 14 dnů měsíce května. A zde došlo k tomu, že předsedkyně závodní rady soudružka Bartošová nevystoupila a neřekla jasné stanovisko odborové organizace a nechala dále na shromáždění hovořit Exlera, který vystoupil asi takto: Nemůžeme to dostat, ať vám to vysvětlí zástupci MVS, kteří jsou v závodě. Tím dal prakticky signál k novému projevu nesouhlasu a hvízdáním a řevem byl přivítán u mikrofonu soudruh Nálevka a s. Šváb. Do této situace zasáhli naši soudruzi Vácha, Novák a Chvátalová, pracovníci KVS, a z KORu dva soudruzi, kteří rozdělili shluknutí na dvoře na menší celky a tak vyklidili dvůr. Potom byl za účasti našich soudruhů a celozávodního výboru vypracován plán zajištění úplného klidu na závodě. Byly organizovány besedy, na kterých pracovníci vysvětlovali význam usnesení a setkali se s takovými hlasy, že kdyby jim bylo takto usnesení již dříve vysvětleno, že nemuselo dojít ke stávce. Z tohoto případu je nutno dělat závěry směrem k odborové organizaci v tom smyslu, že se ukázala jako naprosto neschopná stát v čele veškerého dění na závodě a bude nutno z toho vyvodit patřičné závěry.

V kraji České Budějovice proběhlo zajišťování usnesení v pondělí 1. června v klidu, bez vážnějších poruch. Jedině v závodě Česká Zbrojovka n.p., Strakonice ranní směna přestala pracovat, a to na základě výzvy závodního rozhlasu, který hlásil, aby se komunisté zúčastnili aktivu o měnové reformě. Tato výzva závodního rozhlasu dala podnět k zastavení práce, což organizovaly nepřátelské živly a přímí agenti západních imperialistů. Tvořily se skupiny, ve kterých se diskutovalo o opatřeních strany a vlády bez funkcionářů, tyto diskuse nebyly nikým usměrňovány a v mnoha případech udávali tón diskuse ti lidé, kteří měnovou reformou byli poškozeni, jako bývalí obchodníci a hostinští, kteří měli doma vysoké částky staré měny. Aktivity komunistů trvaly 1 1/2 hodiny a po celou dobu bylo pole vyklizeno a reakční elementy a lidé nepřátelsky smýšlející mohli provádět svůj rej. Tady je nutno se zmínit o tom, že pracovník našeho svazu soudruh Řezanka a nám k dispozici daný pracovník ÚRO s. Fiala neuposlechli a nepostupovali podle jim dané instrukce a linie a dostavili se na závod až po 10. hodině, kdy již závod nepracoval a byl stržen do stávky. Po skončení aktivu a vrácení se funkcionářů do dílen byla zčásti práce zahájena a nedošlo již k dalšímu porušení pracovní disciplíny. Odpolední a noční směna nepodala svůj normální výkon a byly tvořeny též hloučky, které však funkcionáři dovedli již přesvědčovat a pracující se k strojům vraceli. 2. června byl v závodě možno říci naprostý klid. Došlo však k zatčení čtyř za-

městnanců, a to: Kuly, Kuncla, Koreně a Bernase. Zatčení těchto zaměstnanců nemělo žádnou souvislost s usnesením strany a vlády, neboť šlo o zatčení agentů americké špionážní služby. Avšak přísluhovači a přímí pomocníci těchto agentů využili toho k tomu, že 3.6., kdy byla prakticky snížena bdělost a ostrážitost funkcionářů a hospodářských pracovníků, začali šířit názory, jako že jde o projev dělnické solidarity, že se musí pracující postavit za to, aby zatčení byli propuštěni a že toho lze dosáhnout jedině demonstrací před soudem v městě. Začali přebíhat z jedné dílny do druhé a vykřikovat, že je stávka, že se jde manifestovat na náměstí za propuštění zatčených dělníků a že je povinností z hlediska dělnické solidarity, aby všichni demonstrovat šli. Ještě v závodě v nástrojárně, kde se shromáždili, hovořil k nim ředitel závodu, funkcionáři ÚV KSČ v čele s poslancem Bubníkem, ale shromáždění stejně odešli. Třídní nepřítel vykonal totiž svými demagogickými řečmi během 2.6. a v noci z 2. na 3. daleko víc práce než naši funkcionáři. A tak došlo k tomu, že rozběsněných asi 2000 zaměstnanců zbrojovky vydalo se do ulic, do jiných závodů, kde násilím si vynutili účast na demonstraci. Po zjištění stavu, který nám byl hlášen asi v 10 hodin, byl vyslán do závodu okamžitě soudruh Nosek a Michálek spolu s ing. s. Knytlem z MVS, aby tuto protistátní akci likvidovali. Soudruzi po příjezdu do Strakonic okamžitě organizovali funkcionáře závodní rady a strany s tím, že půjdou mezi demonstrující zaměstnance několika závodů v množství asi 3000 a v hloučcích je budou přesvědčovat, aby se vrátili do práce. Tento způsob se ukázal jako účinný a správný a mnoho zaměstnanců postupně začalo se vracet do závodu. Ve 13,00 hodin bylo na náměstí cca asi 800 lidí. V té době připochovalo na náměstí vojsko pohraniční stráže se zpěvem a na ulicích stojící občané a naši soudruzi svým skandováním Ať žije naše lidově demokratická armáda, Pojďte s námi do práce znovu získali asi 500 lidí k návratu do závodu, takže okolo 14 hodin zůstalo prakticky na náměstí 200 - 300 demonstrujících, kteří byli vojskem za pochodu na náměstí vytlačeni. V čele demonstrujících se postavil bývalý předseda národního výboru Vondrys, který se stal mluvčím a při zatčení a výslechu prohlásil a vlastnoručně podepsal: »Já jsem vůl, že jsem nebyl zticha a že jsem se tak brzy odhalil, neboť jsem mohl ještě dlouho škodit zbrojovce, celému kraji a tím i lidově demokratickému zřízení.« Dále bylo zjištěno, že Vondrys udržoval od roku 1945 neustálé spojení písemné a styk s důstojníky americké armády, kterým také odesílal různý špionážní materiál.

Mimo těchto, kteří zradili zájmy dělnické třídy, kteří se postavili přímo na platformu třídního nepřítel, musíme vidět ty pracující, jako např. s. Dvořákovou z odd. [ ]^a, která, když se demonstranti vyhnuli ze dvora, postavila se s rozpjatýma rukama proti nim a volala: »Když za okupace odváděli mého tátu do koncentračního tábora, to jste nikdo neřekl ani slovo pro jeho záchranu, a nyní pro čtyři lumpy, špiony a záškodníky, kteří byli právem zatčeni, chcete stávkovat a demonstrovat a tím narušovat naše budování.« Stejně správně postupoval mistr z opravny strojů, který se železem v ruce chránil dveře svého oddělení a nepustil do svého oddělení nikoho, kdo by chtěl narušit pracovní morálku zaměstnanců jeho oddělení. Z tohoto oddělení také nikdo nebyl mezi demonstrujícími. Rovněž pracovníci Rot a Parkes zůstali na pracovištích i přes vyhrožování některých zaměstnanců a podali dvojnásobný výkon.

Těchto případů byly v závodě desítky a možno říci stovky. Celý průběh a charakter ukazoval, že nejde o usnesení strany a vlády o měnové reformě, ale že vystoupení bylo dlouho připravováno a že zatčení čtyř špiónů bylo podnětem k vyvolání protistátních akcí. Bude nutno mimořádně zvýšit péči a pozornost tomuto závodu z ústředního výboru Svazu, zejména věnovat pomoc nově zvoleným funkcionářům závodní rady, aby se dovedli vypořádat s veškerými pozůstatky ve svém závodě, s pozůstatky nepřátelské ideologie v myšlení lidí i s třídními nepřáteli.

[...]

- 2) Ukládá se všem závodním radám: Zajistit vypracování přehledu o třídním složení členstva, zejména pokud jde o členy, kteří se rekrutují z vrstev maloobchodníků, inteligence, vesnických boháčů, kteří nastoupili do závodů a jsou nyní členy odborové organizace. Na základě tohoto přehledu zajistit jejich rozmístění a věnovat těmto zvýšenou péči a pozornost při jejich výchově. Zvláště sledovat ty, kteří zanášejí nepřátelskou ideologii mezi řady našeho členstva a všechny pracující a energicky se s nimi vypořádat.
- 3) Doporučuje se závodním radám závodů ČZ Strakonice, Karosa Jaroměř, Aero Vysočany, Tesla Strašnice, Tatra Kopřivnice, Závody 9. května Praha-Nusle, AZNP Ml. Boleslav, Loděnice Libeň, Metaz Kukleny, Rudý Letov Letňany, Meopta Přerov, aby projednaly ve schůzi závodní rady porušení pracovní disciplíny svých členů a po zjištění těch, kteří stávkovali, nebo jiným způsobem práci přerušili, vyměřit tyto tresty:
  - a) zameškal-li směnu nebo více směn, postupovat tak, jako by se jednalo o neomluvenou směnu, a to se všemi důsledky, i ztrátou nároku dvou dnů dovolené za jednu zameškanou směnu,
  - b) promeškané hodiny nebudou propláceny v žádném případě ani základní mzdou a musí být v plném rozsahu napracovány v organizovaných nedělních nebo jiných směnách,
  - c) v závodech, kde došlo k porušení pracovní disciplíny, stávkám a demonstracím, ustavit čestné soudy z nejosvědčenějších funkcionářů. Tyto čestné soudy na základě konkrétního materiálu proti těm, kteří stáli v čele narušení našeho budování, budou je na veřejných členských schůzích soudit a vyhlášovat tresty podle stanov a povahy provinění, a to: důtka, důtka s výstrahou, vyloučení z řad ROH a ve zvláště závažných případech, kdy došlo k porušení zákonů lidově demokratické republiky, předat viníky prokuratuře.
- 4) Všem závodním radám se doporučuje odvolat z funkcí ty členy závodní rady, dílenských rad i úsekové důvěrníky, kteří ve dnech zajišťování usnesení o měnové reformě se nepostavili za toto usnesení, zejména ty, kteří stáli na straně demagogů, reakce a zradili zájmu dělnické třídy.

[...]

VOA, fond Kovo, Svaz zaměstnanců všeobecného strojírenství, kr. 6, s. 3-9, 12-13, stroj. kopie.

1953, 22. červen, Plzeň. – Zpráva Krajského výboru Svazu zaměstnanců potravinářského průmyslu Plzeň o opatřeních závodních rad v souvislosti s plzeňskými událostmi 1. června 1953.

Krajský výbor Svazu zaměstnanců
potravinářského průmyslu Plzeň

Zpráva o opatřeních, které učinily závodní rady v souvislosti
s plzeňskými událostmi dne 1. června 1953

Plzeňské pekárny:

Jaroslav Jirota, Marta Grulichová, Anna Helcová, Růžena Urbánková, Zdena Lázničková, Eva Pitnerová, Alžběta Větrovcová, Miloslava Kušková, Anna Králová, Marta Janečková, Voříšková a Soprová. Všichni tito zaměstnanci se provinili tím, že odešli z pracoviště před provozovnu ze zvědavosti, do průvodu byli vtaženi a když zjistili, že jde o protistátní akci, vrátili se na pracoviště a pokračovali v práci.

- 1) Shora uvedeným byl odejmut výdělek za den 1.6. t.r.
- 2) Zkrácení řádné dovolené o jeden týden.

Vědomi si svého provinění uzavřeli všichni individuální socialistické závazky.

Zaměstnanci:

Potočiár - šofér, zatčený pro účast na demonstraci

- 1) Odnímá se mu výdělek za den 1.6. t.r.
- 2) Propuštěn ze zaměstnání od 1.6. t.r.
- 3) Vylučuje se z řad ROH
- 4) Nepřiznává se mu nárok na řádnou dovolenou

Jaroslav Urban - za provokatérské řeči na pracovišti

- 1) Vylučuje se ze řad odborářů
- 2) Odnímá se mu výdělek za den 1.6. t.r.
- 3) Propustiti jej s platností od 1.6. t.r.
- 4) Nepřiznává se mu nárok na dovolenou

Václav Lejček - zatčený

- 1) Odnímá se mu výdělek za den 1.6. t.r.
- 2) Odnímá se mu dovolená
- 3) Propuštěn
- 4) Vyloučen z řad ROH

Emil Květoň - pekař, předán bezp. úřadům pro účast na demonstraci

- 1) Rozvázán pracovní poměr
- 2) Vyloučen z řad ROH
- 3) Odnětí mzdy za den 1.6. t.r.
- 4) Nepřiznána dovolená

Josef Hervert, pekař - předán bezpečnostním orgánům pro účast na demonstraci

- 1) Rozvázán pracovní poměr
- 2) Vyloučen z řad ROH
- 3) Odnětí platu
- 4) Nepřiznání dovolené

Josef Rada, předník - pro pobuřující řeči

- 1) Krátí se mu dovolená o 1 týden
- 2) Překládá se na manuální práci

Václav Šlaif, pekař - rušení pracovního klidu

- 1) Přeložen na jiné pracoviště
- 2) Krátí se mu dovolená o 3 dny
- 3) Vylučuje se z řad ROH

Plzeňská mlékárna:

Demonstrace se zúčastnili 2 zaměstnanci, a to úřednice Davidovičová a Josef Chaloupka, expedient mléka. S těmito byl rozvázán pracovní poměr a jsou zbaveni členství v ROH a všech nároků.

Zpč. lihovary Božkov:

Zaměstnanci porušili pracovní klid - nesouhlas s měnovou reformou.

Zaměstnanci:

Kratochvíl	- půjde na 6 týdnů na brigádu
Holeček	- půjde na 6 týdnů na brigádu a bude zbaven funkce jednatele [ZR]
Vilímová	- bude přeložena z administrativy na půl roku na manuální práci na závodě
Zieglerová	- bude přeložena na jiné pracoviště, a to do umývárny lahví do 31.12.1953.

Plzeňské pivovary:

Celkem 22 případů, dalších 6 řeší.

Propuštění:

Fogl Kúd	- Raitmaier
Truka	- Fládr
Škoda	- Kubeš
Procházka	- Štekl
Moravec	- Prachař

Na jiná pracoviště jsou přeloženi:

Mikeš, Vostrý, Raus, Ludvík, Průcha, Lang, Rybák, Štainer.

Příklady, jaká budou provedena opatření vyplývající z členství, nejsou ještě u všech provedena, neboť se převážně jedná o členy KSČ.

Členové KVS během celé akce byli na svých místech, tj. na závodech a účinně pomáhali při zajišťování všech úkolů.

Za:

František Kepka
předseda KVS

VOA, fond ÚVOS - potraviny, kr. 19, s. 1-2, stroj. kopie.

ZE SOUHRNNÝCH INFORMATIVNÍCH ZPRÁV
»O ZAJIŠŤOVÁNÍ USNESENÍ VLÁDY A STRANY O PROVEDENÍ MĚNOVÉ REFORMY A ZRUŠENÍ
LÍSTKŮ NA POTRAVINÁŘSKÉ A PRŮMYSLOVÉ ZBOŽÍ«, VYPRACOVANÝCH SEKRETARIÁTEM ÚRO

19

1953, 1. červen, Praha. – Část první informativní zprávy.

[...]

Ve všech krajích zajišťují KOR v dohodě s KVS projednávání usnesení vlády a strany v úzké spolupráci s KV KSČ a stranickým aktivem v závodech. Ze všech konajících se aktivů jsou odesílány rezoluce straně, vládě a ÚRO.

Podobné hlášení přichází i z ostatních krajů. Přes tyto dobré výsledky projevuje se však na některých schůzích krajských výborů svazů slabá účast funkcionářů. Příčina této neúčasti je v tom, že závody nepracují a že krajským výborům svazovým výborům se nepodařilo v tak krátkém čase svoje funkcionáře dostihnout. K rušivým momentům nedochází.

Diskuse na těchto aktivech je spontánním vyjádřením funkcionářů ROH s opatřeními. Jedinci však kritizují, že nebyla včas učiněna taková opatření, která by postihla spekulanty, kteří před měnovou reformou vykoupili značnou část průmyslových výrobků.

Průběh dosavadních aktivů ukazuje, že naši funkcionáři dobře chápou usnesení vlády a strany. To, že se nevyskytly žádné negativní projevy je zárukou, že usnesení je našimi funkcionáři správně chápáno a že i význam opatření bude správně pracujícím našich závodů vysvětlen.

VOA, fond ÚRO - S II, kr. 52, a.j.191/5, s. 4, stroj. kopie.

20

1953, 2. červen, Praha. – Část druhé informativní zprávy.

[...]

Kraj Praha

Pracující Pražského kraje přijali ve velké většině klidně a se zadostiučiněním usnesení vlády a strany. K nespokojenosti došlo jen tam, kde funkcionáři nedovedli včas zmařit pokusy provokatérů vyprovokovat dělníky k projevům nesouhlasu s usnesením.

Například v závodě Tatra Smíchov kromě jednoho oddělení »vagonky« přijala všechna oddělení rezoluce, ve kterých vyslovují radostné uspokojení nad novými opatřeními vlády. Podle zjištění bylo nepřijetí podobné rezoluce ve »vagonce« způsobeno demobilizovaným plukovníkem a hrstkou jemu příznivých lidí.

Ve většině závodů se podařilo funkcionářům strany a odborů správně vysvětlit všechny otázky a tak zamezit dlouhotrvajícím debatám v hloučcích, případně nepokojům. Například v Aero Vysočany nebyla učiněna opatření, aby dělníci, kteří neměli ještě nové peníze, dostali jídlo.

K vážnějším rušivým jevům došlo v AZNP Mladá Boleslav, kde se podařilo likvidovat nespokojenost v 11,30 hod., v Elektrosvitu a v Auto Praga, v Rudém Letovu, kde byly díky úspěšné spolupráci strany a odborů všechny projevy nespokojenosti urovnány. K vážnějším projevům nespokojenosti došlo v ČKD Stalingrad. V době, kdy funkcionáři byli na aktivu v závodě, využili provokatéři situace a podařilo se jim shromáždit větší počet pracujících na prostranství před oddělením malých strojů. Někteří provokatéři se oblékli v šatnách, vyšli do ulic a vyzvali sousedící závod Auto Praga k solidárnosti a k podpoře ve stávce. Po přesvědčovací práci agitátorů se podařilo hlouček snížit až na stovku výlučně mladých lidí, kteří povykovali na nádvoří až do 12,30 hod. V odpolední směně byl naprostý klid a všude se normálně pracovalo. Provokatérům se podařilo vylákat zaměstnance falešnou zprávou o schůzi. K nespokojenosti přispělo i to, že závodní rada nedala dělníkům včas informace a vedení se vůbec nepostaralo během neděle o to, aby bylo včas zřízeno výměnné středisko.

Podle sdělení krajské odborové rady trvá dosud stávka v Interieru Vysočany 01, kde ředitelství nevyplatilo zálohy na květen a dělníci nemají ani 300 Kčs na výměnu. Přesto, že byli v závodě pracovníci ÚV KSČ a ÚV Svazu a tři pracovníci OV KSČ, nepodařilo se urovnat rozpory. Výsledek celodenního jednání je nové dohadování ráno, přičemž dělníci nebudou pracovat. Do závodu bude vyslán hned ráno pracovník ÚRO.

Kraj Plzeň

V Plzni došlo v souvislosti s měnovou reformou k vážným událostem. V ranních hodinách se podařilo skupinám provokatérů a reakčních elementů vyvolat projevy nespokojenosti falešnými informacemi o zásadách měnové reformy v některých závodech. V ET Doudlevecku, v některých dílnách Škodovky, pod jejichž vlivem zastavili dělníci na určitou dobu práci. Drtivá většina pracujících se svést nedala, aktivně zasahovala proti stávkujícím, takže se podařilo v závodech likvidovat projevy nespokojenosti. Reakční bojůvky vytáhly do ulic, kde se k nim přidaly další reakční elementy v Plzni.

Krajská odborová rada měla dobrý přehled o situaci, byla správně informována a v neustálém spojení s ÚRO. Ústřední rada odborů vyslala v odpoledních hodinách dvacetičlennou politickou skupinu pracovníků k dispozici KOR. Soudruzi budou ještě v nočních hodinách hovořit s pracujícími závodů V.I.Lenina.

Jasně se ukázalo, že demonstrace byly organizovány plzeňským podzemím. Již v neděli odpoledne byla rozšířena ve Stupnu, kde bydlí zaměstnanci ET Doudlevice zpráva, že v závodě bude stávka.

Skutečně v ET Doudlevice začala reakce organizovat hned ráno 1. června stávku. Využila k tomu doby, kdy se konal aktiv komunistů, na němž bylo vysvětlováno usnesení vlády a strany. Za nepřítomnosti komunistů se podařilo strhnout několik stovek lidí k zastavení práce. (Většina z těch, kteří zastavili práci, byli mladí zaměstnanci.) Reakce se snažila za každou cenu dostat lidi z továrny. Podařilo se jí organizovat odchod 50 lidí a po opětovném úsilí dalších 200. Asi 250 lidí se vydalo do Plzně. V městě vnikli do radnice, vyvěsili obraz Beneše a způsobili vážná zranění komunistům a komunistkám pracujícím na JNV. Pokusili se k dalším provokacím strhnout i soudruhy ze závodů V.I.Lenina, což se jim nepodařilo, protože jen malá hrstka se dala svést. Zatím se ve městě srotily hloučky zbytků buržoazie, které vyrostly v odpoledních hodinách po spojení s reakčními bojůvkami z ET Doudlevice na skupinu 2000 lidí. Ke svým provokacím na ulicích přidala tato skupina další násilné činy, když ničila obrazy a busty státníků, vyhazovala státní prapory a šlapala po nich, podpálila desku cti na náměstí Dukelských hrdinů atd. Na krátkou dobu se zmocnila místního rozhlasu. Vnikla také do krajského soudu, kde podpálila spisy správního soudu. Do trestního soudu se jim nepodařilo vniknout. Stačilo, když se jim soudruzi Fikerlec a Hanzlíček postavili se zbraní v ruce.

Již v dopoledních hodinách se proti úmyslům reakce postavili dělníci. V odpoledních a večerních hodinách uspořádaly závody manifestační průvody po městě a na náměstí, kde trvaly do večerních hodin a zcela jasně ukazovaly, že dělníci a pracující jsou pro měnovou reformu, že nesouhlasí s demonstrací reakčních vrstev. Těmito průvody byly likvidovány veškeré bojůvky, které ve městě byly. Manifestanti odstranili sochu Masaryka a na její místo umístili obrazy soudruha Zápotockého a soudruha Malenkova.

Krajské odborové radě byl dán pokyn, aby zítra vysvětlovali funkcionáři pracujícím, oč šlo reakcionářům, kdo byli organizátoři provokací a v čí prospěch tyto byly vedeny. Tak budou vytvořeny podmínky, aby pracující vyhlašovali závazky zaměřené na odstranění škod, které způsobila reakce dnešní demonstrací a narušením provozu závodů, k dalšímu prohloubení socialistického soutěžení a ke splnění pátého roku Gottwaldovy pětiletky.

V Plzeňském kraji se podařilo dále reakci falešnými zprávami o krácení norem a platů vyprovokovat stávku I. směny v TOS Holoubkov. K částečnému přerušení práce došlo v TOS Strašice, v Blovicích, a nebezpečí stávky bylo ve slévárně dílen ČSD Plzeň. V ostatních závodech, především ve svazech zaměstnanců občanské správy, výkupu, potravin a lučby byla přijata opatření kladně. V Průmstavu přijali ostrou rezoluci, ve které žádají, aby proti všem rušitelům pořádku a klidu bylo ostře zakročeno. Z celé řady závodů byly zaslány projevy souhlasu s usnesení vlády a strany.

Je třeba zvláště kladně hodnotit to, že zaměstnanci státního obchodu projevují velmi kladný poměr. Mají spíše starosti o organizační věci, o to, jak zajistit prodej, než o osobní zájmy.

[...]

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52, a.j. 191/5, s. 3-6, stroj. kopie.

21

1953, 3. červen, Praha. - Část třetí informativní zprávy.

[...]

Pracující vystupují s velkou rozhodností proti rušitelům a provokatérům, kteří se pokoušejí zmást dělnictvo štváním, vyvolávat neklid rozšiřováním falešných zpráv a podryvat důvěru k vládě a straně. V závodech, kde takoví lidé vystoupili, jsou jejich záměry odhalovány a jejich pokusy jsou pracujícími v zárodku zneškodňovány. Nejlépe o tom svědčí plzeňský případ, kde dělníci v E.T. Doudlevcích, v závodě V.I.Lenina a v řadě jiných závodů, kde se ještě dnes ráno provokatéři pokoušeli dělníky provokovat. Dělníci se ovšem nedali svést, postavili se ostře proti nim, žádali jejich propuštění ze závodu, tvrdé potrestání všech rušitelů a odmítali s nimi pracovat. Dělníci se rovněž staví odmítavě k těm, kdo měli značné částky doma a souhlasí s tím, že byli reformou postiženi. Podobně jako v Plzni je také v pražském závodě těžkého strojírenství Stalingrad dnes již naprostý klid.

Zprávy z krajů svědčí o tom, že v mnoha případech bylo znepokojení mezi dělníky i jejich protesty vyvolány porušením státní disciplíny, chybami při vyplácení květnových mezd, případně záloh.

Z většiny krajů je hlášen nedostatek drobných peněz nové měny, z některých míst jsou hlášeny potíže způsobené nedostatečným počtem výměnných středisek a přechodnými poruchami v zásobování.

Situace v pražských závodech byla, srovnáme-li ji se včerejším dnem, ještě klidnější. Rušivé zjevy byly zlikvidovány. V závodě Interier ve Vysočanech, kde byla včera zastavena práce, se v ranních hodinách dostavili pracovníci KV KSČ a ÚRO. Byla uspořádána schůze komunistů, na níž bylo rozhodnuto, že všichni příslušníci strany zahájí práci. Straničtí i odboroví funkcionáři se pak rozešli na jednotlivé pracovní úseky, vysvětlovali význam usnesení vlády a strany a působili k zahájení práce. Na schůzích úseků se zaměstnanci zavázali, že ztracený čas napracují. Zasluhou široké agitační práce byla o půl deváté ráno zahájena práce. Značnou vinu na událostech má vedení závodu, které porušilo státní disciplínu a nedodrželo směrnice o výplatě mezd. Bylo zjištěno, že iniciátorem rušivého vystoupení dělníků a zastavení práce byl kulak Mara, bývalý vlastník 40 ha hospodářství.

Podobné živly vyvolaly rušivé výstupy i ve vysočanské Tesle, v závodě Julia Fučíka.

Ve večerních hodinách došla zpráva KOR Praha o situaci na dole Štefánik v Příbrami. Na tomto dole byla konána velmi bouřlivá schůze, dělníci odepřeli nastoupit práci a chtěli odeslat protestní rezoluci. Pro souhlasnou rezoluci hlasovalo pouze 5 lidí. Zpráva uvádí, že hlavní podíl na nepokojích měli brigádníci a trestanci.

Tyto případy však zůstaly ojedinělým zjevem. V ostatních závodech pracující vyjadřují souhlas s opatřením vlády a strany a přijímají manifestačně rezoluce a usnesení o závazcích (Slapy nad Vltavou, Spolana Neratovice a další).

V plzeňských závodech se po včerejších manifestacích dělníků, kteří svým vystoupením vyjádřili naprostou důvěru k vládě a straně a odpověděli tak na kontrarevoluční vystoupení reakčních živlů, pracovalo normálně.

Ostravští dělníci na třineckých stavbách vykonali dobrou agitační práci mezi svými soudruhy, když již v neděli organizovali instruktáže funkcionářů, které vyslali v pondělí ráno k vlakům a autobusům, aby pracovníkům vysvětlili politický význam měnové reformy. Obdobná situace byla na Kružberské přehradě a na stavbě v Ližbicích.

Podle zpráv ze včerejšího dne a z dnešního dopoledne se v ostravských závodech pracovalo normálně. Dnes v 11,30 hod. odmítlo na dole Jeremenko sfárat 200 havířů, kteří žádali, aby jim byly vyplaceny mzdy za celý květen v poměru 1:5. Odvolávali se na to, že v témže poměru musí platit nájemné, elektřinu, daně apod. Po vystoupení s. Hilšera sfáralo 76 horníků, 130 jich však práci nenastoupilo a odešlo domů. Podobné důvody uvádějí horníci na dole Žofie, když nechtěli nastoupit do práce. Po důkladném vysvětlení však horníci sfárali. Dnes večer koná se schůze KV horníků, rozšířená o předsedy závodních rad, na které budou učiněna opatření pro zítřejší den. Ministerstvo paliv k této situaci nezaujalo stanovisko a nemá v Ostravě své pracovníky.

V Libereckém kraji je usnesení přijímáno příznivě, z jednotlivých závodů jsou hlášeny socialistické závazky. Závodní výměnná střediska hlásí, že v průměru se vyměňuje 14 000 Kčs na jeden kmenový list.

Vážnější byl průběh událostí v závodě Kovosvit Sezimovo Ústí, kde na včerejší bouřlivé schůzi došlo k výtržnostem, při nichž zástupce ÚV KSČ nebyl připuštěn ke slovu a člen SNB byl napaden.

Na Slovensku je situace dobrá, přestože na některých místech vážne zásobování.

V případech, které uvádíme, se ukázalo, jak některé odborové orgány nedovedou být ještě dostatečně pohotové, nedovedou dostatečně předvídat a zajistit, aby v místech, kde se nám projevují politické slabiny, byli včas vysíláni nejzkušenější pracovníci. To se např. prvně potvrdilo v závodě ČSZ Strakonice. V době, kdy byl svolán aktiv komunistů a funkcionářů ROH, byl z oddělení moto dán signál k zastavení práce, což se přeneslo i do ostatních středisek. Protože na pracovištích nebylo ani jednoho funkcionáře, reakci se podařilo vyvolat nespokojenost a zastavit práci. Přitom používala falešných argumentů, že nové ceny jsou v praxi vyšší, než jsou stanoveny usnesením vlády

a strany, že mzdy nebudou stačit na krytí nejnужnějších životních potřeb a že i v ostatních závodech se stávkuje atd.

V souvislosti s touto stávkou ČSZ Strakonice se projevila falešná solidarita i v některých závodech. 2. června se dostavila do ČSZ Strakonice delegace pobočného závodu v Blatné v počtu 8 lidí, z nichž 7 prohlásilo, že nesouhlasí s opatřením vlády a strany. Odmítli dát příkaz do Blatné, aby zaměstnanci nastoupili do práce, dokud se nepřesvědčí, že ve Strakonici se pracuje. Ještě dopoledne se však podařilo vytvořit takovou situaci v závodech, že zaměstnanci čtyř oddělení ČSZ ve Strakonici znovu do práce nastoupili. Jinde, např. v Papírnách Č. Budějovice, pokoušeli se bývalí živnostníci narušit situaci tím, že záměrně vypočítávali vyšší náklady na životní potřeby. Propočty zvyšovali tak, aby na jejich krytí nestačila dělníková mzda. Byli však odhaleni a před všemi pracujícími usvědčeni ze lži.

Nepohotovost odborových orgánů se však daleko ve větším měřítku promítla na Hradecku v hronovské oblasti. Ještě včera soudruzi z KOR tvrdili, že situace v kraji je příznivá, ačkoliv z dřívějška znali a měli zkušenosti právě z hronovské oblasti, kde se již dříve projevily vážnější momenty, např. při přidělování přídatkových lístků a kde také již na 1. máje se vyskytly určité provokace. Přesto, že situaci v kraji znali, neučinili potřebná opatření k politickému zajištění usnesení vlády a strany v těchto závodech. V hronovské oblasti došlo k vážné situaci. Všechny závody, až na Rubenu Hronov, stávkovaly. Stávka trvala od 1. června od 6 hod. ráno a skončila dnes ve 13 hod. Nebyla však nepřetržitá, místy se po určité dobu pracovalo. Při zjišťování příčin stávky bylo zjištěno, že ve většině závodů byla celá akce organizována. Dělníci a ostatní zaměstnanci už v pondělí ráno nenastoupili ke strojům, ale shlukovali se a nechtěli nastoupit do práce, dokud se jim nedostane vysvětlení v některých částech usnesení vlády a strany. To, že stávka byla organizována, ukazuje skutečnost, že mezi jednotlivými závody byly spojky. Stávkující byli informováni o situaci v závodech druhých. Projevila se falešná solidarita v tom, že ani jeden závod nechtěl nastoupit, dokud nenastoupí druhý. Stávkující Máj 4 postavil dokonce požadavek, že nastoupí do práce tehdy, až bude odvolán ředitel závodu a předseda závodní organizace strany. Stávka byla vyvolána reakčními živly, zvláště bývalými fabrikanty, kteří v závodech pracují. Reakce používala falešných hesel, argumentace, falešná čísla k propočítávání mezd a cen životních potřeb atd.

Slabá naše masově politická práce zapříčiňuje, že část pracujících se v určité situaci dostává pod vliv třídních nepřátel, dokud tito nejsou odhaleni. Tak tomu bylo i v hronovské oblasti. Odboroví funkcionáři byli málo ofenzivní a dokonce zakolísali. Nestáli v čele. Dá se však očekávat, že zítra nastoupí všichni zaměstnanci hronovské oblasti do práce.

Přesto, že ve zprávě je uváděno několik negativních příkladů, shodují se všechny zprávy z krajů v tom, že usnesení vlády a strany je přijímáno v závodech s povděkem a že si pracující stále jasněji uvědomují dosah a význam těchto opatření pro celý další vývoj.

[...]

1953, 4. červen, Praha. – Části čtvrté informativní zprávy.

[...]

I dnes se objevily některé rušivé případy. Je to především případ Bohumína a Strakonice.

Již ve včerejší zprávě jsme uváděli nepokoje v ČSZ Strakonice a na Ostravsku. Stávka na strakonické zbrojovce pokračovala ještě dnes. Zaměstnanci zbrojovky vyšli v ranních hodinách do ulic a snažili se získat i další závody. Podle zprávy KOR České Budějovice se jim to ani v jediném závodě nepodařilo. K průvodům demonstrantů se připojila jen část zaměstnanců fezární, mlékáren, Armastavu a jiných menších závodů. Na náměstí se srotilo asi na 3000 osob. Ukázalo se, že stávka byla připravována, celou demonstraci vyvolal bývalý zaměstnanec zbrojovky Vondrys, bývalý předseda MNV z r. 1945, a nepřátelští agenti. Stávka ve strakonické zbrojovce byla skončena dnes v 15,00 hod. Druhá směna nastupuje do závodu celkem spořádaně. Pracovníci strany i odborů připravují na zítřek velkou přesvědčovací akci.

Rovněž stávky v Hronovském okrese jsou likvidovány. Funkcionářům se podařilo přesvědčit pracující o správnosti opatření vlády a strany a získat je k nastoupení do práce. I zde se ukázalo, že nepokoje byly vyvolány záměrně třídním nepřítelem, bývalými továrníky a šmelináři, jako jsou např. bývalí továrníci Hupka, který pracuje v Kovotexu, Němeček z TOSu, Hofman a celá řada jiných. Spojení mezi těmito živly bylo udržováno prostřednictvím spojky.

Tato situace znovu potvrdila nedostatečnou přípravu a předvídatost našich odborových orgánů, kteří nedostatečně vyzbrojili funkcionáře v závodech argumenty, nepřipravili je na zajištění celé kampaně a neprovedli intenzivní přesvědčovací kampaň v partách a skupinách.

Již včerejší zpráva upozorňovala na nepříznivou situaci na Ostravsku. Situace se zhoršila v Bohumíně, kde došlo ráno k nepokojům a velkému shluku. Naším soudruhům se nepodařilo situaci zvládnout. Demonstranti se shromáždili na náměstí v Bohumíně. Kromě zaměstnanců bohumínských železáren zúčastnili se demonstrace i zaměstnanci ostatních závodů. Bylo to celkem asi 3000 lidí. Demonstrace trvala od 11,00 do 14,00 hod. odpoledne. Demonstranti nikoho nepřipustili k projevu, kdo chtěl situaci vysvětlit. Naproti tomu měli velký úspěch a potlesk ti, kteří mluvili proti usnesení vlády a strany. Vykřikovalo se, aby protestní rezoluce proti usnesení stranu a vlády bohumínských železáren byla přijata.

Bohumínské železářny stojí, mimo ocelárnu. Projevují se některé charakteristické rysy, jako v Plzni. Demonstranti šli do ulic, násilím nutili lidi opustit práci, dopustili se např. toho, že na ČSD hradlaře shodili z hradel, zbili je, vyzývali zaměstnance i druhých závodů k účasti na demonstraci, např. ženy tahali za vlasy ven ze závodu a když přišli na náměstí, u sochy Masaryka zpívali hymny. Celá situace vypadá na akci promyšlenou, organizovanou. Někteří naši funkcionáři, např. Škoda, Misník a jiní, kolísají. Základní rozdíl proti

situaci v Plzni je vážná skutečnost, že v Bohumíně jde v podstatě o celý závod, že dělníci se dali zneužít, zatímco v Plzni dělníci rozbili reakci. Pracovníci strany i odborů vyvíjejí všechno úsilí zvládnout situaci v Bohumíně. Aktiv politických pracovníků KOR a krajských výborů svazů za účasti tajemníka ÚVS s. Malíka projednal dnes v noci znovu celou situaci a učinil některá opatření k zvládnutí situace.

Situace je vážná zvláště proto, že i na některých šachtách na Ostravsku dochází k nepokojům. Tak např. na dole Žofie trvají nepokoje už druhý den. Dnešní dopolední směna odmítla fárat. Sfárala pouze část komunistů a vojáci. Stávkující čekali na odpolední směnu, kterou strhli s sebou a šli na důl Pionýr v počtu asi 300 lidí. Havíře z dolu Pionýr se jim však nepodařilo strhnout s sebou. V malých hloučcích se vraceli zpět. Na šachty byli vysláni odboroví pracovníci. Jejich metoda spočívá především v tom, přesvědčit a získat především odborové funkcionáře, aby sami se snažili vytvořit takové podmínky, aby situaci mohli zvládnout.

Přes uvedené projevy nespokojenosti situace na Ostravsku je vcelku uspokojivá. Zdrucující většina pracujících přijímá usnesení vlády a strany klidně.

Mimo Ostravsko se projevily případy stávek nebo pokusů organizovat stávky i v některých krajích, ovšem ne v tak velkém rozsahu. Tak např. v loděnicích v Libni v Praze v ranních hodinách dělníci vynutili svolání celozávodní schůze. Šlo především o nesprávný výklad mzdových otázek. Práce zde byla zahájena až po třetí hodině odpoledne.

V nočních hodinách podalo nám ministerstvo hutí prostřednictvím ÚVS zprávu o tom, že v Rudňanských dolech byla zastavena dnes večer práce. Zprávu jsme si ověřovali přes SOR a KOR Košice a ukázalo se, že zpráva se nezakládá na pravdě.

[...]

Situace se jeví dnešního dne takto: Ze všech krajů se zvyšuje počet závodů, kde zaměstnanci zasílají souhlasné rezoluce a telegramy. Mimo Ostravský kraj, kde poměrný klid v prvních dnech byl porušen projevy nespokojenosti v Bohumíně a na některých dolech, zlepšila se situace ve všech krajích. Ohniska nepokoje se podařilo izolovat a z valné části jednotlivě likvidovat a takové činy před pracujícími odhalit jako porušení státní disciplíny. Skutečnost, že ve velké většině závodů je přijímáno usnesení strany a vlády kladně, dokládají zprávy pracovníků ÚRO a ústředních výborů svazů, kteří byli od soboty v krajích a vracejí se někteří dnes do Prahy.

Ukazuje se, že třídní nepřítel se stále pokouší zanášet nedůvěru a nespokojenost a dezorientovat pracující. V jednotlivých krajích se objevují a zanášejí zprávy o stávkách, stanném právu v ostatních, třeba velmi vzdálených místech. Rozšiřují se také správy o vseobecných stávkách. V této situaci je třeba, aby odboroví funkcionáři presli do ofenzívy. Aby nedovolili třídnímu nepříteli,

provokatérům získat půdu mezi dělníky a používat je ke svým zájmům. To znamená nepodlehnout falešnému názoru, který se v celé řadě krajů objevuje, aby se dělníci nechali v klidu, aby mezi ně funkcionáři nechodili. Naopak, je třeba, aby funkcionáři zvýšili péči o dělníky, aby jim vysvětlovali, jaké záměry má třídní nepřítel, aby soustavně odhalovali ty, kteří se snaží této situaci využít. Funkcionáři musí ukazovat dělníkům a zaměstnancům politické cíle, které měnová reforma sleduje a perspektivy dělnické třídy.

VOA, fond ÚRO - S II, kr. 52, a.j. 191/5, s. 2-4, 5, stroj. kopie.

23

1953, 5. červen, Praha. - Části páté informativní zprávy.

[...]

Ohniskem nepokojů je dnes Ostrava. V dopoledních hodinách situace v Ostravském kraji byla nadále vážná. Počet závodů, kde vznikly nepokoje, se rozšiřoval. Nepokoje se přenesly i do některých stavebních závodů (sídliště Poruba a Stalingrad). K nepokojům došlo i ve Vítkovických železárnách (mostárna). Přenesly se i na některé další doly. Na dole Žofie havíři ani dnes ještě nesfárali. Určité nepokoje se projevují i v Karviné.

Situace se zlepšuje. Bohumínské železářny již pracují. Pouze mechanická dílna chtěla ráno opustit závod, ale funkcionářům strany a odborů se podařilo přesvědčováním zaměstnance vrátit na pracoviště. Taktéž Třinecké stavby v Bohumíně již pracují. Rovněž zaměstnanci Bohumínských drátoven nastoupili do práce, ale klid mezi zaměstnanci ještě není.

Na základě zjištěné situace byla o 1/2 1 vyslána do Ostravy zvláštním letadlem třináctičlenná brigáda politických pracovníků Ústřední rady odborů, vedená sekretářem ÚRO s. Hniličkou.

Během celého dne byl sekretariát ÚRO s KOR v Ostravě ve stálém styku. Podle večerních zpráv se dá usuzovat, že situace na Ostravsku se zlepšuje. Nástup noční směny ukazuje, že poměry se konsolidují.

[...]

Ve včerejší zprávě jsme se již zmínili o tom, že třídní nepřítel se pokouší zanést nedůvěru do řad pracujících a vyvolat dezorientaci. Dnes se to projevilo zejména v Pražském kraji. V dopoledních hodinách došlo do Ústřední rady odborů několik zpráv o přípravě stávek v závodech. Kolem 11. hod. sdělil soudruh Svatoš, pracovník Svazu zaměstnanců závodů všeobecného strojírenství, že ho volal předseda závodní rady Avie a hlásil, že Stalingrad ve 2 hod. má

zastavit práci. K této stávce se mají připojit pracující ze závodu Aero a Auto-Praga. Dále uvedl, že jsou obcházeny autobusy a trolejbusy na lince Libeň - Vysočany a zaměstnanci vyzýváni, aby zastavili dopravu a zúčastnili se průvodu do Prahy. Předseda závodní rady Avie obdržel tuto informaci od poručíka vnitřní stráže. Do větších pražských závodů byli okamžitě vysláni soudruzi z Ústřední rady odborů i z některých ústředních výborů svazů, aby zamezili případným nepokojům. Bylo zjištěno, že v závodech se normálně pracuje. Funkcionáři odborových orgánů byli informováni o možnosti pokusu takovéto akce a připraveni zmařit v zárodku jakýkoliv pokus k vyvolání nespokojenosti.

Krajská odborová rada v Plzni nám dnes podala zprávu o tom, jak se pracující vypořádávají s těmi, kteří se zúčastnili organizovaných kontrarevolučních akcí. V Leninových závodech byly ustaveny soudružské soudy, před které jsou postaveni všichni, kteří se aktivně podíleli na stávkách a demonstracích. Soudružské soudy tvrdě a spravedlivě trestají provinilce tím, že je vylučují z kolektivů, z odborové organizace a vážné případy předávají k trestnímu stíhání. Podobným způsobem se postupuje i ve strakonické zbrojovce i jiných závodech.

V Českobudějovickém kraji i dnes došlo k dalším nepokojům, hlavně ve Vimperku. V ranních hodinách v závodě Šumavan byla zastavena práce a zaměstnanci vyšli do ulic. Podařilo se jim získat účast některých zaměstnanců tiskárny a nemocnice. Ve Vimperku bydlí celá řada zaměstnanců, kteří pracují ve Strakonících. Přesto, že tato skutečnost byla našim funkcionářům známa, neučinili předem opatření, aby případným nepokojům předešli.

Dnešní události ve Vimperku i na Ostravsku jsou pro nás ponaučením, že je třeba být i nadále v pohotovosti a ve střehu a mobilizovat všechny pracující k bdělosti a ostražitosti.

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52, a.j. 191/5, s. 2-3, 3-4, stroj. kopie.

24

1953, 6. červen, Praha. - Části šesté informativní zprávy.

Dnes nastalo uklidnění ve všech závodech, ve kterých se ještě včera vlivem působení reakčních živlů projevovala nespokojenost. Byla likvidována především dvě ohniska včerejších nepokojů, a to na Ostravsku a ve Vimperku v Českobudějovickém kraji.

Ve Vimperku v textilním závodě Šumavan ještě dnes ráno zaměstnanci nepracovali 2 hodiny. Žádali propuštění zaměstnankyň, které byly včera zatčeny pro organizování stávky v závodě. Také v Depu v Karlových Varech projevila se nespokojenost zaměstnanců s měnovou reformou z hlediska některých mzdových otázek.

Do závodu byli vysláni pracovníci KOR a krajského výboru svazu. K vážnějším poruchám nedošlo.

Dotazy a zprávy z jednotlivých krajů, především z Olomouce a Gottwaldova ukazují, že naši odboroví funkcionáři nepřešli ještě do ofenzívy, jak byla dána linie na aktivech svolaných ve středu večer na KOR, ale že nadále sklouzávají na vedení a vysvětlování zásadních otázek měnové reformy z technického hlediska.

Závažným momentem je i to, že vyvolané nepokoje byly v některých závodech zajišťovány po linii aparátu stranických, odborových i jiných orgánů, zatímco funkcionářský aktiv nestál v čele zajišťování usnesení, na řešení otázek se plně nepodílel, dokonce v některých závodech dostal se do vleku reakčních živlů nebo přímo se zúčastnil stávek.

[...]

Nástup do zaměstnání 5.6. byl normální, nastoupili jen někteří jednotlivci. Na schůzích a aktivech funkcionářů byla diskutována situace, která vznikla akcí provokatérů. Na schůzích jsou přijímány rezoluce, které odsuzují jednání provokatérů a žádají ve smyslu svolání předsednictva KOR, aby proti nim bylo zakročeno. Podle zpráv ve večerních hodinách jsou soudruzi z krajského výboru strany přesvědčeni, že situace v Ostravě je vyřešena.

V Bohumínských železárnách a v ostatních závodech Bohumína byla rozvinuta široká masová politická práce. Agitační dvojice odhalují záměry provokatérů, vysvětlují podstatu, příčiny nepokojů a získávají podpisy pro rezoluce, které odsuzují provokatéry. V některých závodech Ostravska jsou již přijímány závazky jednotlivců a kolektivů k náhradě vzniklých ztrát ve dnech nepokojů.

Poněkud jinak se vyvíjela situace ve Vimperku. Soudruzi ve zprávě uvádějí, že k uklidnění v závodě Šumavan dopomohlo zejména to, že ředitel předčasně vysvětlil, jak budou vypočítávány výkonové normy. Ovšem nepodařilo se zde vysvětlit politický význam peněžní reformy a tím docílit trvalého politického výsledku. Zůstává nebezpečí, že může v závodě při podobných příležitostech dojít k podobným rušivým zjevům.

O velikosti škod způsobených zastavením práce ukazuje příklad ze závodů V.I.Lenina v Plzni. Za pracovní čas ztracený stávkou mohly by být vyrobeny ve strojárně I tři turbíny o výkonu 450 kW, v lokomotivce jedna průmyslová úzkorozchodná lokomotiva typu KC 4, v TS hale jeden kladivový mlýn o průměru 1600, na který čekají Nové hutě Klementa Gottwalda. Nebo v České zbrojovce ve Strakoniciích ukázali funkcionáři pracujícím, že promeškaným časem závod ztratil 2 000 000 Kčs v nové měně.

Oproti celkovému uklidnění v českých krajích byly v dopolední zprávě Slovenské odborové rady uváděny některé rušivé zjevy na Slovensku, kde dosud byla velmi dobrá situace. V Grafocelpapu, Technocelpapu v Ružomberku vznikly v některých

pracovních úsecích projevy nespokojenosti. V Banskobystrickém kraji, ve Fiřkově byla podpálena prodejna oděvního obchodu Vesna. Večerní zpráva Slovenské odborové rady však o těchto nepokojích nehovořila.

[...]

Kromě telegramů a rezolucí ukazuje příznivější situaci především způsob, jakým se dělníci vypořádávají s těmi, kteří porušili státní a pracovní disciplínu a podlehli provokatérům, nebo kteří sami organizovali zastavení práce. Až na malé výjimky soudružské soudy nebo čestné soudy správně posuzují závažnost jednání jednotlivců a samy navrhují, jak mají být potrestáni. Někde působí nedostatečná politická příprava soudružských soudů, že jejich rozhodnutí je ovlivněno předcházející líbivou politikou některých mistrů a funkcionářů. Například v Mlékárnách v Plzni rozhodl čestný soud nepotrestat mistra Zoubka, který si vzal jeden den dovolenou, zúčastnil se protistátního projevu a provolával na něm hesla. Nesprávnost rozhodnutí čestného soudu se prokázala, když byl Zoubek zatčen. Ve slévárně barevných kovů závodů V.I.Lenina byla zřízena komise pod vedením předsedy dílenské rady, která se předem podrobně seznámila s materiálem a projednávala jeden případ po druhém, opírajíc se o svědectví dělníků. Po této přípravě mohla komise dobře pracovat a odhalit účastníky demonstrací, kteří shazovali busty a obrazy ve veřejných budovách, stejně jako ženu, která svedla k účasti na demonstraci skupinu mládeže z učňovských domovů. V plzeňských závodech V.I.Lenina rozhodne o návrhu trestu členská schůze, které komise jednotlivé případy předloží.

[...]

Příloha šesté informativní zprávy sekretariátu ÚRO

Zpráva ze závodu ČZ ve Strakoncích

V pondělí dne 1. června 1953 ranní směna nastoupila k normální práci. Z rozhodnutí ZO KSČ byly svolávány rozhlasem aktivity všech komunistů k instruktáži o usnesení strany a vlády. Odchodem komunistů z pracovišť bylo ponecháno volné pole třídnímu nepříteli, který využil této příležitosti ke štvání proti usnesení vlády a strany, došlo ke srocování zaměstnanců na pracovištích a k zastavení práce v celém závodě v důsledku měnové reformy. Závodní rada v této vážné chvíli úplně zklamala, ukázala se její neschopnost. Nemůže být na omluvu to, že závodní rada je teprve týden po volbách a většina funkcionářů je nově zvolena. Vliv odborové organizace nebylo v závodě nikde znát. Práci úsekových důvěrníků na pracovišti nebylo vidět. Proto bylo umožněno třídnímu nepříteli rozvinout činnost a strhnout a vyprovokovat většinu zaměstnanců k zastavení práce. Činnost odborové organizace byla kritizována na celozávodním výboru strany a na základě této kritiky v úterý dopoledne se konala schůze závodní rady, aby učinila opatření, jak seznámit pracující s usnesením strany a vlády. Závodní radě v této práci pomáhal soudruh Slach z KOR z Českých Budějovic. Během dvou hodin se podařilo uvést závod do chodu. Odpolední, noční směna i

všechny směny v úterý sice byly obsazeny v plném počtu, ale plnění plánu bylo nízké.

Tento zdánlivý klid vyvolal u stranických i odborových funkcionářů mínění, že je vše v pořádku, soudruzi nešli na pracoviště, nevysvětlovali a neagitovali. Dokonce byla uplatňována falešná teorie, aby nikdo z politických pracovníků mezi zaměstnance nechodil. Předseda ZO KSČ i tajemník OV KSČ zakázali pracovníkům, kteří chtěli jít na pracoviště mezi zaměstnance, aby mezi zaměstnance nešli. Prý je třeba, aby zaměstnanci se uklidnili a že sami začnou normálně pracovat. Rovněž i ředitel závodu podporoval toto stanovisko. Tento falešný názor vyvrátil teprve soudruh Pastyřík z ÚV KSČ, ale až ve středu, když stávka byla skončena.

V úterý 2.6. ráno byli ve svých bytech zatčeni čtyři zaměstnanci, kteří v pondělí aktivně napomáhali organizaci a rozšíření nepokojů. Jsou to agenti západní agentury, kteří se přímo podíleli na organizování stávky. Již v úterý odpoledne a večer byly nejen v závodě, ale i ve městě šířeny zprávy, že nebudou-li zatčení propuštěni, bude zbrojovka stávkovat.

Ve středu ráno začalo se v závodě pracovat normálně. Po půlhodinové práci se podařilo provokatérům práci zastavit v celém závodě a soustředit zaměstnance během několika minut v nástrojárně. Zaměstnanci, kteří odmítali zúčastnit se stávky, byli násilně od strojů odehnáni (jedné soudružce vyhrožovali, že ji hodí do řemenů, jakmile s nimi nepůjde).

Ke stávkujícím se ihned dostavil ředitel závodu, předseda ZR a ZO KSČ, pracovníci ÚV a KV KSČ, poslanec soudruh Bubník, kteří byli v závodě přítomni. Později se dostavili pracovníci KOR, ÚVS všeobecného strojírenství a ÚRO. Ke stávce došlo tak, že reakce využila zatčení čtyř zaměstnanců, kteří den předtím se projevíli jako provokatéři, rozšiřovala zprávy, že jsou nespravedlivě zatčeni a štvála lidi do stávky za jejich propuštění.

Shromáždění zaměstnanci rozhodně odmítli návrh podnikového ředitele, aby se vrátili na svá pracoviště, a vyslali své delegáty, kteří by zjistili důvody zatčení čtyř zaměstnanců. Jednotliví řečníci byli umlčováni křikem a hlučením. V davu se ozval výkřik: »Pojďme si pro ně«, který byl signálem k hromadnému odchodu ze závodu asi 2000 lidí. Byla vykřikována hesla, např. »Když bude stát zbrojovka - bude stát celá republika«. Závodní stráž ani milici se nepodařilo zabránit odchodu a byli násilím donuceni otevřít bránu. Cestou k okresnímu národnímu výboru vnikli stávkující násilím do tří vlnařských závodů »fezárný«, kde vylomili brány, násilně vnikli na pracoviště, kde vyzývali a v některých případech donutili část zaměstnanců těchto závodů, aby se k nim připojili. Převážnou většinu stávkujících tvořili mladí lidé. Šli k budově ONV.

Nikdo z těch, kteří v závodě vyzývali k zastavení práce a donucovali zaměstnance k účasti na stávce, se nepostavil do vedení stávky. Teprve ve městě se do čela stávkujících postavil zaměstnanec závodu Vondrys, bývalý předseda MNV

(dřívější národní socialista, později vyloučený člen strany), který byl přeřazen do výroby, avšak do pracovního procesu se řádně nezapojil. Je to typický marodér, nepracuje již jeden a půl roku.

Ke shromážděnému davu před ONV (asi 3000 lidí) Vondrys stále mluvil a štvál. Řediteli závodu ani dalším řečnickům, kteří se snažili ukázat na nesmyslnost stávky, se nepodařilo stávkující přesvědčit, protože rozbouřený dav je nenechal vůbec mluvit.

Stávkujícím bylo slíbeno okresním prokurátorem propuštění zatčených do 12 hodin. Teprve po přešetření věci krajským prokurátorem bylo zjištěno, že není možno zatčené propustit, poněvadž jejich provinění je závažné. Jeden z nich je špion, druhý jeho pomocník a další dva byli usvědčeni z protistátní činnosti.

ZO KSČ a ZR vyslaly mezi stávkující agitátory, kteří měli zaměstnance přesvědčit k návratu do zaměstnání. Někteří zaměstnanci, kteří se sami přesvědčili o nesmyslnosti stávky, vraceli se do závodu, takže z původně 3000 stávkujících zbyla v poledních hodinách polovina. Vondrys, který řídil toto srocení, začal si veřejně vyřizovat osobní věci s některými zaměstnanci.

Po 13. hodině prošly se zpěvem útvary PS místem stávky, k nim se přidali agitátoři s voláním »Jdeme pracovat« a tím strhli velkou část pracujících k rozchodu. Po této akci zůstalo na místě asi 300 lidí, kteří vytvořili jednotlivé hloučky. Tito byli vytlačeni novým sevřeným nástupem jednotek PS. Vondrys a další čtyři provokatéři byli zatčeni.

V závodě na pracovištích zůstalo asi 300 zaměstnanců, kteří ve velké většině pracovali. Do práce se rovněž zapojili zaměstnanci, kteří se během stávky vraceli do závodů. Na odpolední směnu nastoupilo asi 35% zaměstnanců. Noční směna pracovala normálně. Aktivní organizátoři stávky již nebyli vpuštěni do závodu. Po ukončení stávky zasedal hlavní výbor KSČ za účasti všech stranických i odborových pracovníků, vyslaných vyššími orgány do závodu. Po tomto zasedání byli do všech dílen mezi pracující vysláni agitátoři.

Ve čtvrtek nastoupila ranní směna v plném počtu. Na pracovištích proběhly krátké schůze komunistů a schůze dílenských rad. Na jednotlivých provozech hovořili funkcionáři s jednotlivými zaměstnanci o událostech v závodě.

Ve čtvrtek ráno byli svoláni mistři vedením závodu na aktiv. Podnikový ředitel soudruh Nosek ostře pranýřoval účast mistrů na událostech v minulých dnech. 20 mistrů se aktivně zúčastnilo stávky a převážná část mistrů se nesnažila zaměstnance zadržet u strojů, přesvědčit je o nesprávnosti a škodlivosti jejich počínání. Dokonce byly i takové případy, že mistři donucovali dělníky, aby opustili pracoviště a zamykali dílny, aby se nemohli vrátit zaměstnanci na pracoviště.

Když ředitel závodu hovořil o odpracování nedělní směny a nahrazení vzniklých ztrát, někteří mistři neměli nic jiného na starosti, než se dohadovat, zda bude ke mzdě vyplacen příplatek za nedělní práci. To svědčí o jejich úrovni a poměru k událostem v závodě a nakonec o jejich postoji k lidově demokratické republice.

[...]

Události v závodě ukázaly na velké nedostatky v práci všech odborových složek na závodech. Bylo dosti případů, kdy členové dílenských rad i závodní rady i úsekoví důvěrníci byli mezi prvními, kteří vyšli do ulic a strhli i ostatní. Ukázala se plně nebojovnost, nerozhodnost a slabost funkcionářů, kteří nebyli schopni situaci zvládnout.

Přesto, že pondělním nepokojům byl přítomen pracovník ÚVS všeobecného strojírenství soudruh Řezanka, nehlásil vyšším orgánům, že v závodě jsou nepokoje. Podlehli vlivům domácích funkcionářů a nezakročil ve vážné situaci. Soudruh Růžička, člen závodní rady, dokonce tvrdí, že situaci ve strojírně svým vystoupením ještě zhoršil.

Také vedení závodu nebylo schopno zvládnout situaci a někteří vedoucí zaměstnanci se agilně stávky zúčastnili. Rovněž tak několik zaměstnanců zvláštního oddělení. Hlavní účetní, který v minulých dnech prohlašoval, že nebude možno včas udělat výplatu, protože na to nestačí, ve středu stávkoval a s ním celá účtárna.

Mistři na pracovištích z velké části selhali. Nedokázali udržet zaměstnance u strojů a dvacet z nich dokonce se velmi aktivně stávky zúčastnilo.

Organizace Československého svazu mládeže na závodě při těchto událostech úplně zklamala. Mládež patřila mezi největší výtržníky a křiklouny jak v závodě, tak i na místě stávky. Tajemník, uvolněný funkcionář, šel mezi prvními demonstranty.

ZO KSČ nesehrála vedoucí úlohu na závodě, nedávala příklad masovým organizacím a nevedla pracující v boji proti provokatérům a výtržníkům. Bylo dost »straníků«, kteří podporovali provokatéry v jejich práci.

Ihned po skončení stávky všechny složky na závodě kriticky zhodnotily dosavadní práci a činnost v uplynulých dnech. Stávka v závodě ČZ Zbrojovka Strakonice stala se důkladnou prověrkou všech příslušníků strany i členů ROH. Stala se školou všem funkcionářům, mistrům i vedení závodu. Události v tomto závodě nám ukázaly, jaké mohou být výsledky špatné práce odborových složek na závodech.

VOA, fond ÚRO - SII, kr. 52, a.j. 191/5, s. 1, 2-3, 5; příloha s. 1-4, 6-7, stroj. kopie.

**PŘEDSTAVENSTVO ÚSTŘEDNÍ RADY ODBORŮ O OPATŘENÍCH
VYPLÝVAJÍCÍCH Z PRŮBĚHU MĚNOVÉ REFORMY**

25

1953, 19. červen, Praha. – Záznam projevu prezidenta republiky Antonína Zápotockého na schůzi představenstva ÚRO.

Tenkrát v roce 1951 jsme byli svědky toho, že nám přebytek kupní síly na trhu vyvolával paniku, neboť jak víme, tehdy došlo k oněm velkým výkupům a nákupům a naši nepřátelé začali rozšiřovat pověsti o tom, že u nás bude měnová reforma a že je potřebí proto nakupovat. To, že u nás ku zrušení vázaného trhu musí jednou dojít a že musí jednou dojít také ke měnové reformě, si dovedl každý spočítat na prstech, to si dovedli spočítat také naši nepřátelé, a proto se připravili na to, že až budeme provádět tato opatření, že to bude pro ně vítanou příležitostí jich využít k vyvolávání paniky. Panika s nákupy, která byla vyvolávána, měla za účel znemožnit provedení těchto opatření. Když my totiž děláme zásahy a připravujeme se na uvolnění trhu a najednou se hodí miliardy tezaurovaných peněz na trh a všechny tyto zásoby se vykoupí, bylo naše šetření zbytečné, protože co jsme si našetřili, najednou jsme o to přišli. Proto, když jsme připravovali tato opatření, museli jsme je připravovat tajně. Nemohli jsme říci: Podívejte se, my připravujeme měnovou reformu, připravujeme to a ono opatření. Kdybychom to byli řekli, byli by nám naši třídní nepřátelé, zbytky buržoazních a kapitalistických vrstev, které tu ještě máme, hodili všechny své přebytky na trh a byli by opatření, která jsme v zájmu všeho pokroku a výstavby socialismu pomýšleli udělat, znemožnili. A proto jsme museli připravovat tyto věci tajně, že tato příprava má své výhody a také své nevýhody, je pochopitelné.

Nevýhody v tom, že jsme nemohli naši dělnickou veřejnost informovat, zkrátka připravit ji na to, co se chystá. Jak se ukázalo, zasáhla měnová reforma pochopitelně citelně všechny zbytky kapitalistických vrstev, ale nemohla se obejít bez toho, aby nezasáhla i určité dělnické vrstvy, aby nezasáhla i u dělníků ty, kteří měli v peněžích určité úspory. Má-li dělník našetřeny určité peníze, je těžko od něho žádat, aby v takovém případě skákal radostí. (Veselost.) To je samozřejmé. Musíme být připraveni na to, že se ho tyto věci nemile dotknou a je pochopitelné, že nepřátelská agitace nalezne u těchto lidí, i když patří k dělnické třídě, v určité chvíli půdu. Dělník v prvním okamžiku nevidí výhody těchto opatření a nutnost, kterou tu s sebou přináší socialistická výstavba, on pouze vidí, že měl dnes 5000 Kčs a že najednou za ně dostává třeba jenom 500 Kčs. Je pochopitelné, že takováto opatření radost nevyvolávají. My jsme museli provést všechny přípravy a volit datum k 1. červnu, a to proto, že tu šlo o zemědělské vrstvy. My jsme nemohli provádět peněžní reformu po žních, protože by to znamenalo, že bychom od jednotných zemědělských družstev, malých a středních rolníků vykoupili úrodu za staré peníze, které bychom pak znehodnotili. Důsledek toho by byl, že naši rolníci by neměli být po celý rok z čeho živi. Rolník je totiž odkázán na to, co strží především o žních a po žních. My jsme museli tedy provést měnovou reformu

přede žněmi, abychom novou úrodu vykupovali od jednotných zemědělských družstev, středních a malých rolníků za nové hodnotné peníze. To byl jeden z důvodů, proč jsme prováděli měnovou reformu k 1.červnu t.r. Dále pak vytvoření zásob přede žněmi nám dává záruku, že s těmito zásobami vydržíme a že se nám nestane, abychom měli v některém směru nedostatky.

My dnes bezprostředně před novými žněmi vcházíme k systému jednotného trhu, čekáme nové výkupy a máme zásoby obilí a chlebovin na 3/4 roku. To nám zaručuje, že i kdyby byl zvýšen výkup chleba, jak se v prvních dnech po měnové reformě ukazovalo, že se nám nemůže nic stát, že nás nic nemůže překvapit.

My jsme vedle toho vytvořili také zásoby ve všech ostatních druzích zboží. Myslím, že na trhu je to vidět, že ti, kteří pochybovali a měli strach, jak to bude vypadat například, když uvolníme mléko, že jejich obavy se nepotvrdily. Pozoruhodné to bylo zvláště například u mléka. Když přišlo uvolnění, tak v mé rodině také říkali: Teď mléko nedostaneme, protože jsme je nedostali na lístky, tím méně je dostaneme nyní. Najednou však přišla hospodyně z nákupu a řekla: Nyní nemusím čekat na mléko ve frontě, mléka je dost. Myslím, že toto bylo největší překvapení. Proč? Na jedné straně se ukázalo, že se zvýšil výkup u mléka. Když totiž rolníci měli tezaurované peníze, nebyli nuceni mléko takovou měrou prodávat. Když jsme nyní tezaurované peníze odstranili, rolníci jsou nuceni prodávat, chtějí-li dostat nové peníze. A na druhé straně natolik nenakupujeme. Když bylo zboží na lístky, každý se domníval, že příděl na lístky musí vykoupit, i když jej nespotřebuje. I kdyby měl dát mléko kočce nebo psovi, vykoupil je, poněvadž to bylo na lístky. To je samozřejmý pocit hospodyně, poněvadž lístky měly určitou hodnotu a každá žena na konec měsíce si dělala starosti, aby všechny příděly vybrala. Slyšeli jsme často Ježíšmarjá, vždyť jsem nevybrala lístky. Na to jsem říkal: Když jste to nevybrala, tak jste je nepotřebovala. Odpověď byla zpravidla: Ale je jich škoda. Nyní se kupuje jen to, co je potřebí. Peníze nepropadají, kdežto lístky propadaly na konci měsíce. To jsou první zkušenosti, které zatím máme s provedenou reformou i s provedeným uvolněním trhu.

Nyní bych se chtěl zmínit o tom, jaký byl účel opatření, co jsme jimi sledovali, jaké jsme si při tom vytýčili zásady a jestli to, co jsme sledovali, se podařilo, nebo zda zde byly také určité chyby.

Jak jsem již řekl, bylo by zbytečné diskutovat o tom, zda bylo nutno tato opatření provést. Chceme-li dělat správnou socialistickou politiku, která znamená snižování cen, nemůžeme tuto politiku dělat při dvojím trhu. Na vázaném trhu jsou ceny poddimenzované a na volném trhu jsou zase nepoměrně předimenzované, takže když tam nějaké snížení cen provádíme, nemá to žádný význam. Každý vidí veliký rozdíl mezi cenami na vázaném a volném trhu a když se na volném trhu něco sníží a uvolní, nikdo s tím nepočítá. Vedle toho je i přebytek kupní síly, takže každé snížení ceny vyvolává nebezpečí, že bude nedostatek zboží na trhu, jak jsme se o tom také přesvědčili.

Ze všech těchto důvodů opakuji, bylo opodstatněno to, co jsme provedli. Zásadou bylo postihnout především zbytky buržoazních a kapitalistických vrstev, u kterých byly velké přebytky peněz. Když jsme znárodňovali továrny, velkoobchody, banky apod., ale neznárodňovali jsme soukromý majetek, a nemohli jsme často ani podchytit ulité zásoby, které tu byly. Vidíme stále ještě znovu

a znovu a čtete to každou chvíli v novinách, na jaké ukryté zásoby se přichází. Máme případy klenotníků, zlatníků, lékárníků, velkoobchodníků, kteří při znárodňování ukryli zboží za miliony, toto zboží zpeněžovali a nastřádali veliké kapitály, které byly nebezpečím v těchto rukách, neboť to byly kapitály třídního nepřítele, který je mohl využívat proti nám. Cílem měnové reformy bylo tyto nastřádané kapitály, které dělaly desítky miliard, postihnout, zneškodnit, aby nám nemohly být hozeny na krk, aby nám nemohly rozvracet naše hospodářství. To se nám podařilo.

Druhá otázka byla chránit dělnické mzdy, neznehodnotit dělnické mzdy, protože jsme nemohli uchránit dělnické úspory, tak jsme se chtěli nedotýkat dělnických mezd. Ti, kteří jsou odkázáni na mzdy a platy, nemohou do budoucnosti za těchto okolností prodělat. Tato zásada byla tu stanovena. Provedení této zásady si vyžádalo, jak se potom ukázalo, přesunutí doby dělnických výplat, a to k polovině května vyplatit mzdy za první polovinu května. Rozhodnutí o těchto věcech bylo učiněno, přiznávám, pozdě. Mělo být provedeno aspoň již v polovině dubna, abychom se na to mohli připravit. Že bylo provedeno pozdě, bylo chybou. Docela sebekriticky řeknu, že to bylo naší chybou a vysvětluji to tím, že když se připravovaly všechny tyto věci - a připravovaly se téměř rok - přišla smrt soudruha Stalina a smrt soudruha Gottwalda a tím, že po dva měsíce jsme byli velmi zaměstnáni, poněvadž bylo potřebí dělat celou řadu změn a určitých opatření politických, se nám termín přípravných prací zkrátil a musili jsme to potom dohánět v dubnu a květnu. Při tom se stalo toto nedopatření, že se rozhodnutí stalo pozdě. Při tom se ukázalo, že kdybychom měli dostatek státní disciplíny, nemusilo dojít k věcem, ke kterým došlo, že mzdy nebyly vyplaceny do poloviny května a nejpozději do 20. května. Více než v 85% mzdy vyplaceny byly, ale zůstala řada závodů, kde mzdy vyplaceny nebyly, poněvadž nebylo dostatek disciplíny, protože naši ředitelé a někde i závodní rady i partajní organizace začaly diskutovat, je-li to správné, je-li potřebí výplaty přesunovat, a tak někde vypláceli mzdy až 25.-29. a někde až 30. května a někde je vůbec nevyplatili.

To byla chyba, že jsme musili z těchto důvodů říci, že i nevyplacené mzdy znehodnocujeme. Něco jiného je ze zásadního stanoviska, jestliže znehodnocujeme peníze a něco jiného je, jestliže znehodnocuji mzdy. Z našeho odborářského, dělnického stanoviska je politicky nesprávné znehodnocovat mzdy a my přesto, že jsme to věděli, musili jsme k tomu přistoupit, poněvadž když jsme vyplatili z 85% mzdy do 15. května ve staré měně, nemohli jsme přiznat zbývajícím 15% vyplacení 1:5. To by bylo těch 85% poškozeno. Musili jsme tedy tuto zásadu zachovat. Z dělnického stanoviska, když mám dostávat mzdu vyplacenou 1:50, je to politická chyba. Tuto politickou chybu mohl nepřítel a třídní nepřítel dobře zužitkovat. Ukázalo se, že provádění měnové reformy neskýtalo dostatek agitačních prostředků a důvodů třídnímu nepříteli, protože když začali poukazovat, jak to, že peníze jsou znehodnoceny, já zde mám 50 tisíc a teď za to mám dostat jen toto? Na druhé straně ten, kdo měl jen 300 Kčs a mnohý je ani neměl, řekl: Já bych byl rád, kdybych měl 50 tisíc Kčs a dostal 1:50, neboť bych byl na tom pořád lépe, nežli teď, tak co brečíš, když jsi měl 50 nebo 100 tisíc a já mám jen 300 Kčs a nesmím brečet. Tedy samotné měnové reformy se nebylo možno chytit.

Druhá otázka byla otázka mezd, protože když se dělník nebo zaměstnanec brání, aby mu nebyla znehodnocena mzda a žádá, aby mu nebyla znehodnocena, není to reakční požadavek - to musíme přiznat. A proto jsme dali třídnímu nepříteli do rukou určitou zbraň, kterou mohl zužitkovat. On ji zužitkoval, a proto došlo v některých místech k poruchám, demonstracím a někde i stávkám. Ale myslím, zase je vidět, jak tam, kde máme organizaci v pořádku, kde máme řádné organizační vedení, ať odborové nebo politické, že chyby, které jsme udělali, daly se překonat a překonaly se. Tam si to lidé nechali vysvětlit. Kde máme organizační slabiny, kde máme špatné vedení, kde ve vedení jsou slabiny, kde soudruzi sami ztratili hlavu, ba někde i sami vedoucí organizace podlehli sobeckým choutkám a přáním a neměli na zřeteli veliký politický cíl výstavby socialismu, tam nám to jak se říká prasklo. Tam ztratilo vedení místo a dostali je do rukou naši třídní nepřátelé. To se stalo v Plzni a na některých místech jiných závodů. A to si musíme přiznat, že tyto věci objevují dnes slabiny našeho hnutí politického i odborového. Kde jsme to měli v pořádku, se žádný malér nestal a kde toho nebylo, tam se staly maléry.

Musíme docela sebekriticky chyby, které se staly - a já docela otevřeně na ně poukazují - přiznávat, ale musíme na druhé straně zase říci, že když mi někdo chce říkat, že vina byla v téhle věci, nebyla vina jen v téhle věci, poněvadž - marná sláva, jsme jen lidé a když provádíme určité věci, vždy se nějaká chyba může stát. A zde je potom otázka síly, naše ideje, síla našeho přesvědčení a síla našeho rozhodnutí, zda ty chyby dovedeme překonávat. A když je nedovedeme překonávat a sami vedoucí soudruzi podlehnou panice, chyby se zvětšují a mohly by vést potom i ke katastrofě.

Staly se i jiné chyby organizační při výměně peněz. Zde je potřebí kritizovat náš finanční aparát, že nebyl dostatečně připraven. Ukázalo se, že čtyři dny, které byly na výměnu stanoveny, stačily k tomu, aby byla výměna provedena a kdyby byly bývaly v pondělí v 8 hodin ráno všude na místě peníze a kdyby byla bývala učiněna dostatečná opatření, výměna peněz musela jít úplně hladce a byli bychom se vyvarovali mnohých těžkostí a svízelností, které z toho vznikly.

A to, že jsme ohlásili, že v 8 hodin ráno se začnou peníze vyměňovat, že jsme stanovili výměnná střediska a že tam ještě odpoledne v jednu hodinu a někde ani v pět hodin peníze nebyly, to samozřejmě musilo lidi popuzovat. Myslím, soudruzi, že bych sám nebyl spokojen, kdybych někde pět hodin čekal ve frontě a kdyby mi stále říkali: za půl hodiny zde peníze budou a peníze by zde nebyly ani za půl hodiny, ani za hodinu, ani za dvě a dokonce ani ne za pět hodin. To pochopitelně popuzuje. Byla to vina našeho finančního aparátu. Z toho musíme vyvodit důsledky, protože když se mají vyměnit za čtyři miliardy peněz a když ve hlavních střediscích začnou počítat v pondělí ráno jednotlivé bankovky a vydávat je, je to špatné. Takto se přece nikdy v bankovním světě nepočítá, protože tam, kde jsou bankovky v balíčkách, počítají se celé balíčky. Když bude chtít někdo miliardy přepočítávat na koruny a desetikoruny, mohli bychom vyměňovat dva měsíce a nestačili bychom to. To byly další nepořádky.

Měli jsme potom i v obchodním aparátě nedostatky, poněvadž když byla provedena výměna peněz a změna cen - my jsme ceny vyhlásili v novinách - někde nám je nedodrželi a chtěli využít toho, že lidé to nemají dostatečně propočí-

táno a dávali vyšší ceny, než byly stanoveny. Poněvadž máme v obchodním aparátě pozůstatky starých obchodnických a výdělečných živlů, dávaly nám provokativně do výkladů jen drahé zboží, zboží lepší jakosti a podobně. To byly všechny nedostatky, které byly zjišťovány. My si z nich musíme brát poučení, vyvozovat z nich závěry a dělat pořádek, protože akce, která zde byla, nám objevila naši velkou sílu, naše velké možnosti, ale objevila nám i naše slabiny a nedostatky. My se z těchto nedostatků, které se objevily, musíme učit a musíme je odstraňovat.

Soudruzi, nyní bych chtěl mluvit k další práci. My jsme si sjednocením trhu a provedením měnové reformy všechny obtíže, které jsme měli, značně usnadnili. Získali jsme pevnou základnu k tomu, abychom mohli dělat správnou cenovou politiku. A správná cenová politika v socialismu znamená snižování cen. My jsme si vědomi toho, že zvláště u některých výrobků jsou naše ceny přepjaté. Dám vám hned příklad cukru. To je pro budoucnost cena neudržitelná. Musili jsme však cenu cukru stanovit tak, poněvadž víme, že ho po nedostatečné ložské úrodě, kdy se nám řepa špatně urodila, kdy nám zapadla namnoze do sněhu, máme cukru nedostatek. Kdybychom stanovili nízkou cenu cukru, vznikne nám z toho úplná panika, protože s těmi zásobami cukru nestačíme, když bude za cenu levnější. Na volném trhu se řídí ceny zásobami a poptávkou. Když bude velká poptávka, protože je to laciné, nestačíme se zásobami. Musíme vědomě odbyt cukru regulovat cenami. A proto je pro nás v této chvíli tak důležité, aby příští úroda cukrovky a příští kampaň byla dostatečná. Jakmile bude dostatečná úroda a kampaň, musíme a máme možnost ceny cukru zlevňovat. A v tom je právě velká a výchovná otázka, na kterou nyní upozorňuji.

Blahobyť občanstva v socialismu a při budování socialismu nevytvářejí peníze. Blahobyť se vytváří množstvím vyrobených hodnot. A když my neobděláme cukrovku a nevyrobíme dostatečné množství cukru, lidé si nebudou moci dost osladit, ať je cukr za jakoukoliv cenu. Když ho dáme lacině a je ho dostatek, osladí si jen ti, kteří si ho mohli koupit tím, že se ve frontě dostali na přednější místa. Ti, kteří se dostanou na zadnější místa, ti už potom cukr nedostanou. To nezávisí od ceny, to závisí od množství. Tak je tomu u všech našich výrobků.

Když chceme stupňovat blahobyť, musíme mít dostatek potřeb. A proto záležel zdar této měnové reformy, zdar sjednocení trhu pro první chvíli na množství zásob. To znamená nastřádat takové zásoby, abychom nával nákupní, který zde bude, mohli zdolat. Někteří lidé totiž, když se objevily některé věci, které dlouho na trhu nebyly, ještě nevěří a nakupují do zásoby. Toho se nevyvarujete. Stačí, když někteří lidé začnou dělat paniku, to a to nebude, a strhnou i ty, kteří nechtějí paniku a strhnou i naše soudruhy. Mnohý vám řekne: Tak vidíš, já jsem byl blázen, že jsem nenakupoval. Já jsem věřil a nenakupil, tím jsem se ošidil, měl jsem raději nakupovat. To vám řeknou i komunisté. Proti tomu není žádný očkovan.

Otázka naší další cesty k blahobyti záleží od naší výroby. Myslím, soudruzi, že právě odborová organizace a její vedení může se chlubit tím, že od začátku budování naší lidově demokratické republiky odborové hnutí na tyto věci poukazovalo. Nemusíme se stydět za všechno to, co jsme už před osmi lety říkali. Nám nemůže nikdo říci, že by odborové hnutí bylo dělníky podvádělo,

že bychom byli na začátku, kdy jsme ještě bojovali o moc, dělníkům říkali něco jiného než říkáme dnes. Já bych mohl, soudruzi, uvádět řadu citátů, upozornil bych, že hned 20. června 1945 před osmi roky - když jsme začínali budovat teprve jednotné odborové hnutí, prohlásili jsme, že trvalé zlepšení existence může vyrůst jen z veliké činnorodé práce. [»]Abychom mohli více dávat a přidělovat, musíme více vyrábět v továrnách i na poli. Neváhám proto říci otevřeně všem našim dělníkům a zaměstnancům, že zvyšování životní úrovně nemůžeme začít žádným lineárním zvyšováním mezd a platů, že musí být zahájeno organizováním činnorodé práce a zvyšováním pracovních výkonů.«

To jsme měli odvahu říci v červnu 1945, když jsme proti sobě měli celou smečku politických reakčních stran, které se pokusily v únoru 1948 o puč a zvrácení naší cesty k socialismu. Řekli jsme docela otevřeně jako odborová organizace: Teď tvoříme nový socialistický řád a když se chceme dopracovat k socialismu, otázka zvyšování životní úrovně není závislá od zvyšování mezd a platů. Je závislá od zvyšování výkonů a zvyšování výroby. A to je neodvratitelný a neoddiskutovatelný zákon socialismu, na kterém socialismus buduje všechnu svoji víru v budoucnost. Zvýšení výroby, zvýšená výroba hodnot a zvýšení produktivity práce. Nic by nebylo lepšího, soudruzi, než zvyšovat mzdy a platy. Na to stačí tisknout peníze. Ale jestli peníze jenom tiskneme a nepodložíme je žádnou hodnotou, nově vyrobenými hodnotami, vyrobenými na poli i v továrně, jak chcete žít v blahobytu. Peněz se nikdo nenají. Nakonec se s nimi musí něco stát, nakonec se přebytečná síla peněz musí nějakým způsobem odstraňovat. Jiné východisko není. Když je přebytek kupní síly a nemáme za to výrobky a nemáme zboží, tak nám kupní síla není nic platná. Ta nám vyvolává jen paniku, poruchy a vede nás jen ke škodám a nemůže nás vést k zvyšování blahobytu a zlepšování dělnické existence.

Mohl bych jít dál a probírat citáty. Ale vezměte si naši novou odborovou politiku a pročtěte si tam všechno, co jsme řekli na naší první konferenci, co jsme řekli na prvním sjezdu odborů, co jsme hlásali při každé příležitosti, když jsme bojovali o čistotu odborů. Znovu a znovu jsme poukazovali na otázku blahobytu. Otázka zlepšení existence, to je otázka výroby a ne otázka peněz. A proto myslím, že proti každému můžeme se na naše tvrzení a na správnost naší politiky, jak jsme ji od začátku zaváděli, odvolávat.

A proto myslím, soudruzi, že dnes, když jsme provedli sjednocení trhu a když jsme uskutečnili měnovou reformu, je důležitá otázka, jak dál. Nebudu se chlubit a nebudu říkat, že ceny, které jsme nyní stanovili, i když proti dřívějšímu volnému trhu znamenají v mnoha případech snížení! Jestliže chceme dále rozvíjet blahobyt a jestliže chceme zvyšovat životní úroveň, musíme ceny snižovat. Mohli bychom uvádět příklad Sovětského svazu, který po provedení sjednocení trhu po válce už šestkrát snížil ceny. Každým snížením cen se zhodnocuje reální mzda dělníka a pracovníků. Po linii musíme také jít. Dnešní ceny musí být stále a stále snižovány. A snižovat je budeme moci tenkrát, soudruzi, když více hmot vyrobíme. Dávám za příklad cukr. Kdybychom snížili cenu cukru, dělali bychom špatnou politiku, nebyli bychom hospodáři, poněvadž když ten cukr nemáme, tím, že ho dáme laciněji, tím ho nikdo více nedostane. Musíme se více přičiňovat. Máme všechny možnosti a podmínky, abychom dostatek cukru měli. Počasí je nám letos příznivé. Můžete se podívat jak to vypadá na poli.

Tam, kde se včas řepa vyplela, okopala a sjednotila, dnes už jsou řádky zakryty, jak se říká. Tam, kde to neprovedli, tam ještě je ohnice, a řepa jako mrkvička a co s ní? Soudruzi, tu je otázka naší zemědělské výroby a našich zemědělských družstev. Může myslet družstevník, že se budou mít členové družstev dobře, když budou mít špatnou řípu? Když někdo špatně hospodaří, tak za to bude bit v socialistickém řádu. Socialistické zřízení nemůže zajišťovat dobré bydlo tomu, kteří nepracují, nebo špatně pracují. Na čí úkor by se to zajišťovalo? To znamená, že my jsme sice kapitalistické příživníky odstranili, ale že by nám v socialistické společnosti vyrůstali noví příživníci, že by naši úderníci a dobří pracovníci pracovali a namáhali se a museli by žít ty, kteří lajdačí, vynechávají směny a špatně pracují a vyrábějí nám zmetky, to my v socialistické společnosti nemůžeme dělat. Můžeme odměňovat jen opravdu dobrou práci, dobré výkony a zásluhy. Musíme dojít k tomu, že ti, kdož lajdačí, to pocítí na své životní úrovni, že jim nebudeme dávat všechny výhody a sociální vymoženosti, které dnes máme.

To je, soudruzi, velmi důležitá otázka odborové organizace. Jen si započítejte, jaké dnes máme sociální výhody, jaká je naše dovolená, jaká je naše rekreace, proti dřívějšímu, jaké jsou naše rodinné přídavky, pojištění, zavedení stravování atd. Soudruzi, copak myslíte, že by to mohlo být, kdyby nebylo jednotné odborové organizace. U nás si mnozí nadhazují otázku, že teď, když máme socialistický stát, že bychom nepotřebovali odborovou organizaci. Stát má zajistit všechny tyto věci. Ne, soudruzi, u nás by nebylo rodinných přídávků, ani takové dovolené, u nás by nebylo také rekreace, u nás by nebyla celá řada jiných sociálních vymožeností, kdyby tu nestála pevná a silná jednotná odborová organizace. (Bouřlivý dlouhotrvající potlesk)

Domnívám se, že je to namnoze i chybou mnohých našich vedoucích orgánů a soudruhů v odborovém hnutí, že si tento význam odborové organizace absolutně neuvědomují, že mnohým se zdá, že to všechno co dnes máme, spadlo jako zralé jablko do klína a nevidí, že by to nebylo, kdyby nebylo jednoty odborů a jejich síly. Klade-li si potom někdo otázku, proč má být členem odborové organizace, je tu od tohoto odborové organizace, aby nám ukázala, proč má být členem. Proč jsme zakládali odborové organizace za éry kapitalistického režimu? Odborová organizace měla za úkol chránit dělníka proti zvětšování kapitalistického vykořisťování, poněvadž sám jednotlivý dělník se proti tomuto vykořisťování neubráníl. Tam, kde nebylo odborové organizace, kde nebylo dělnické solidarity, tam se vykořisťování zvyšovalo, mzdy se snižovaly, v době krize byli dělníci vesměs propuštěni, neměli žádného zastávání, žádných podpor apod. Podle toho, jak silná byla odborová organizace, jak byla silná její solidarita, podle toho se mohli dělníci proti vykořisťovatelům bránit a vykořisťování zmenšovat. Odborová organizace byla tu dělníkům zárukou, že kapitalistické vykořisťování nebude stoupat donekonečna.

V socialistickém státě odborová organizace musí být dělníkům zárukou, že budou mít zaměstnání, že dostanou za poctivou práci řádný plat, že budou mít nárok na celou řadu sociálních vymožeností, ale na druhé straně musí být odborová organizace zárukou státnímu zřízení, že dělníci za to, co dostávají na sociálních vymoženostech a na platu, budou odvádět řádnou práci a budou zachovávat pracovní disciplínu. (Potlesk)

Kdybychom tuto záruku neměli v odborové organizaci, tak nemůžeme dávat ta sociální opatření a vymoženosti, které dnes dáváme. Můžeme je dávat jen tenkrát, když odborová organizace garantuje, že za to, co dělníci dostanou, že budou také svoje povinnosti konat. Tak je to v socialistickém zřízení. Proto je takový velký význam jednotné odborové organizace.

Jak má odborová organizace tyto dělnické zájmy chránit, aby se všechny socialistické vymoženosti udržely, aby se blahobyt zvyšoval, aby tu bylo více a více levnějších a dobrých výrobků. Odborová organizace je hlavním organizátorem výroby. Odborová organizace je hlavním strážcem produktivity práce, poněvadž je to v jejím zájmu, v zájmu jejích členů, které ona hájí, aby práce byla produktivní, aby práce byla správná, aby všichni za svoji mzdu také pořádnou práci odváděli, poněvadž když odborová organizace o to nebude dbát, když v socialistickém státě nebude práce hodnotná, nebude produktivní, když v socialistickém státě se budou vyrábět zmetky, tak toto hospodářství musí zbankrotovat. Vžijte se do toho. Často se v obchodech nadává, jaký hadr nám to v konfekci krejčí ušili, když to má jeden rukáv kratší, když ty košile se nedají obléci, jsou úzké a dělané jen na vytáhlé lidi, na nezaměstnané, kteří jsou živi od žebračenek (smích v sále) a podobné věci. Otázka výroby a otázka správné výroby, to je otázka blahobytu. Když se budou vyrábět zmetky, nemůže být blahobyt. Podívejte se, na to je celá řada příkladů. Když si koupíte nějaký strojek, nářadí atd., přispívá to k zvýšení vašeho blahobytu, když to přinesete domů a ono to nefunguje (smích), řeknete si, že je to setsakramentský blahobyt (smích), když jsem na to dal takové peníze a ono to nehraje (smích). Je potřeba, aby si toho odborová organizace všimla.

Mám tu zprávu od našeho ministerstva zahraničního obchodu za IV. čtvrtletí 1952 o tom, jaké zboží bylo vráceno z jednotlivých skladů, protože bylo zmetkové. Jsou to deseti- a stamilionové ztráty, které jsme utrpěli. Ministerstvo zahraničního obchodu vydává tyto zprávy čtvrtletně. Co s nimi dělá? Dostávají je výrobní ministerstva. Říkám, podle mého názoru v první řadě tyto zprávy má dostat ÚRO (bouřlivý dlouhotrvající potlesk), naše odborové svazy, má to jít do továren závodním radám, aby se z toho mohly vyvozovat důsledky a náprava. Co je mi platné, když dostanou takovou zprávu o několik desítkách stran, kde je vyčísleno, co všechno nám bylo vráceno a kolik milionů jsme museli odepsat, když to zmizí ve stolcích ministerstev a nevyvodí se z toho žádné důsledky. To je pro dobrovolnou organizaci veliká zbraň a veliká pomůcka a s tím se musí jít do závodů. Toto, soudruzi, je jen otázka našeho zahraničního obchodu. Podívejme se nyní na otázku našeho vnitřního obchodu. To ještě na zahraniční trh se obvykle dávají kvalitnější výrobky (veselost v sále), a co je špatné, to se nechává doma (smích). Vypadá to k smíchu, ale my tím bijeme sami sebe. Sami sebe okrádáme, a nedivte se potom, že to s tou zvýšenou úrovní nejde kupředu jak bychom si přáli. Soudruzi, otázka správné výroby, otázka odstraňování zmetků, to přece není žádný tak veliký problém. Je to potřeba se tomu věnovat. Nemluvím o tom, když zavádíme novou výrobu, tak než se přijde na všechny základy technologie, než to dáme dohromady a než to vyzkoušíme, je pochopitelné, že tu mohou být změny. O tom není sporu. Mluvím o výrobě, která už je zaběhnutá celá desetiletí, kde to umíme, kde jsme vždycky dobré věci dělali, kde naše výrobky měly svůj zvuk, tam zmetkovitost nemá žádnou omluvu. To vězí v lidech

a jejich lajdáctví, když si myslí, že v socialistickém státě je všechno dovoleno, že socialistická výroba všechno snese, že se mohou vyrábět zmetky. To není pravda, soudruzi. Dám vám jeden příklad z mé činnosti v družstevním hnutí. My jsme na Kladně, ještě za starého Rakouska, měli pekárnu. Pekli jsme chleba a pak jsme si řekli, že na chlebě se vydělá méně a začali jsme vyrábět housky. Zřídili jsme tedy družstevní výrobu housek. A takové mrzáky pekla naše dělnická pekárna (sních v sále). Měli jsme tam dělníky, kteří byli dobrými pekaři, u soukromníků. Říkali jsme: Soudruzi, jak je to možné, že v dělnické pekárně pečete takové mrzáky, když u Linsmajera jste pekli dobré housky? A on říká: Soudruzi, když jsme v družstevním podniku, tak přece nemůžete od nás žádat, abychom na to dávali takový pozor jako u soukromého pekaře. Vždyť ta připálená houska, ta se dá také sníst, moje máma říká, že kdo jí připálené, je hezčí. - Ale, soudruzi, přesvědčte konzumenta, že bude hezčí, když bude jíst připálené housky, když od soukromého pekaře je dostane nepřipálené. A tak naše dělnická pekárna zkrachovala, poněvadž jsme nemohli konkurovat se soukromými podnikateli, kteří pekli pořádně housky, kdežto my jsme pekli mrzáky. Naši soudruzi dělníci si to nedali vymluvit a stále říkali: Když jsme v družstevním podniku, nebudu se tak namáhat jako u toho soukromého podnikatele.

To je příklad a také mnozí dnes si myslí, že za socialistické výroby je všechno dovoleno, že musí dostat svoji mzdu v každém případě, že socialistický stát je tady proto, aby se o ně postaral. To nesmíme trpět a musíme proti tomu pokračovat. Ti dělníci, kteří nám takto lajdácky pracují, to musí pocítit. V socialistickém zřízení nemůžeme dávat každému podle jeho potřeb. Ta teorie jednoho žaludku neplatí. Můžeme dávat každému podle jeho zásluh, výkonnosti a podle hodnoty práce, kterou nám vyrobí. A strážcem musí být odborová organizace. Ta musí střežit, aby dělník za dobrou práci dostával dobrý plat a aby ten, kdo podává špatnou práci, pocítil to také na svém výdělků. Jen tak půjdem kupředu, jen tak se bude naše výstavba socialismu rozíjet a jen tak budeme spět k blahobytu. Žádná jiná cesta není. Proto musíme na otázku kvality naší výroby klást opravdu veliký důraz.

Další otázka je úspornost. U nás si mnozí myslí, že v socialismu je i po této stránce všechno dovoleno, že socialismus všechno snese. Jde tu o otázku našich investic apod. Soudruzi, věřte mi, že naše ztráty, které vznikají z toho, že podnikáme spoustu staveb, které nemají dostatek projekční připravenosti, jsou miliónové. Trpíme velikášstvím, tím, že si lidé myslí, že v socialismu je možno honem všechno sfouknout »už aby to bylo«, a to dělají naše MNV, závody, KNV, každá instituce, závodní rady - u nás to musí být, honem to postavte, jen aby se už začalo s tou stavbou. Myslí, že když začnou se stavbou, že je vyhráno, i když nejsou plány a projekty a když nakonec také není materiál ani pracovní síly, zůstává to rozestavěno apod. Vezměme si například otázku výstavby našich elektráren. Všude, kde mají řeku a dvě skály naproti sobě, hned říkají: Tady musí být údolní přehrada, honem nám ji postavte a postavte elektrárnu - jen aby se už začalo. Kdybychom neměli rozestavěno tolik elektráren, byli bychom dnes na tom lépe. Začíná se stavět bez projektů, máme nakonec všechno rozestavěno, ale co nemáme, to je elektrárna. Co je pak platné takové podnikání? Za to jsme bití všichni, to se odráží na naší úrovni a blahobytu. Když se všechno rozestaví a nedokončí, nedává to žádný užitek, je

to špatné hospodářství a za ně doplácíme. My, dělnická třída, jsme odpovědni za tyto věci. Nemůžeme vinit nikoho jiného. Uvedu vám příklad přímo od nás z Hradu. Nemyslete si, že u nás je to všechno v nejlepším pořádku. Tam se také staví, přišli na to, že prý jsou tam špatné garáže z bezpečnostních důvodů a všech možných jiných, že je tam nebezpečí ohně a že je tam potřebí postavit garáže. Pak začali projektovat. Vždycky na to musí být hromada komisí, bezpečnostní, umělecká, památková, každá komise do něho mluví, každá něco chce a nakonec garáže se už staví po tři léta, stály už 80 milionů a ještě nejsou hotové. Kdy budou a co budou nakonec stát, to nevím. Je to vlastně jako taková malá přehrada, co se staví. A když se člověk ptá, jak k tomu došlo, proč se to dělá, proč se tam utopí celé vagóny cementu, řekne se: Toto chtěla Bezpečnost, toto chtěl památkový úřad, toto nařizovala umělecká komise, toto chtělo zase ministerstvo vnitra, to chtělo ministerstvo stavebnictví - všechny ty komise to schválily. Ptám se: Soudruzi, kdo však je za to odpovědný? Ty komise nám mohou nanejvýš radit, ale odpovědný je ten, kdo to platí. A vy si nemáte nic nechat předepisovat, co nesouhlasí s hospodárností.

Na to musí dbát i dělníci. Zeptal jsem se například soudruha, šedesátiletého zedníka: »Řekni mi, je účelná ta práce, kterou tady děláte?« On říkal: »Soudruhu prezidente, o tom se já nemohu vyslovovat.« »Proč se nemůžeš vyslovovat?« »Já jsem tady zaměstnán.« »Já se tě ptám jako soudruha a právě proto, že jsi tady zaměstnán. Je to správné, že se tyto schody bourají, když se budou zase znovu stavět, že to musíte roztloukat kladivy - řekni mi to na své dobré svědomí.« »Soudruhu, na to já nemohu odpovědět.« »Dobře, ale kdybys o tom rozhodoval?« »No, to bych takovou blbost neudělal.« (Potlesk) Tak ty víš, že je to blbost a přece to tady děláš. Nedivil bych se, kdybys se musel bát, že když tady nebudeš dělat, nedostaneš práci jinde. Ale o zedníky je přece dnes nouze, kdybys tady nebyl zaměstnán, všude se jako zedník uplatníš. Proč na to neupozorníš, proč neřekneš, že nemá smysl dělat takové věci a rozbourávat žulové schody, které se budou znovu stavět. Nevíš, proč se to dělá? - Oni prý říkali, že ve sklepech pod těmito schody jsou krápníky.

Tak ty krápníky jsou důvodem - a bude to stát pár set tisíc. Pamatuji se, že ještě když jsem byl kluk, stloukali jsme pod kameny železničních mostů krápníky. Je tomu 60 let, ty mosty stojí, nezbouralo se to a nepadlo to proto, že tam byly krápníky. Ale u nás se to bourá a bude se to dělat znovu.

Když se to vypráví, je to k smíchu, ale když se podíváte kolem sebe, uvidíte, kolik se u nás takových zbytečných prací dělá. A dělníci chodí a říkají: Který vůl to projektoval. - Ale to říkají po straně. Tady je přece potřebí, aby se bojovalo proti tomu, aby se zbytečnosti nedělaly. Soudruzi, vždyť to jde z našeho, když se dělají zbytečné věci, pocítíme to my všichni na své životní úrovni. My potřebujeme při výstavbě socialismu dělat věci, které jsou opravdu důležité a dělat je tak, aby to pokud možno málo stálo, aby se kavalírsky nerozhazovalo, mnozí si však myslí, že se tím ještě mohou chlubit.

Uvedl bych zase příklad. Ve Vonoklasech - už jsem o tom několikrát mluvil - v obci se 400 obyvateli za 16 miliónů kulturní dům. Je tam sál pro 600 lidí a přitom je tam 400 obyvatel i s malými dětmi. Když tam dnes hrají biograf, je tam 10 lidí. Nevědí si s tím rady. 16 miliónů se proinvestovalo a barák stojí zbytečně. To přece nemůže taková obec udržet, nemohou sehnat ani uhlí,

aby to vytopili - mají totiž v tom baráku ústřední topení. Byli jsme celí šťastní, když na to dostali subvence. Ale soudruzi, kam bychom došli s takovým hospodářstvím, když bychom takovým způsobem stavěli své kulturní domy? Marně se teď přemýšlí, co s tím barákem dělat? Není to možno využít ani na nějaké školení apod., protože k tomu by tam bylo zapotřebí bytů, v nichž bychom mohli tyto soudruhy umístit. A tak je to celý rok prázdné. A takovou radost z toho měli, že to postavili. Ale to se neuvažuje a myslí se: V socialismu je každé kavalírství dovoleno. Ale soudruzi, ani v socialismu se kavalírství nevyplácí.

To je otázka úspornosti a odborová organizace musí k této otázce přihlížet, musí své členy v tomto směru vychovávat a musí dělníky upozorňovat, že když se zde takové nesprávné věci objevují, musí se proti nim bojovat. Soudruzi, je nutno vštípit dělníkům to přesvědčení, že nejsme v kapitalistické společnosti. V kapitalistické společnosti jsme mohli takové věci dělat, neboť nám nezáleželo na tom, když jsme dělali nějakou práci, jaká je hodnota té práce. To bylo věcí podnikatele. Dnes však se nemůžeme takto na věci dívat. Nejhorší je to při tzv. státních a veřejných pracech, protože na ty se dívají mnozí tak, že když to podniká stát, může se to odflinknout, že se tam nemusí pracovat. Takový názor byl v době kapitalistického státu. Já jsem dělal také na takové práci v Uměleckoprůmyslovém muzeu, když se tam dávaly věci, které přišly z pařížské výstavy. Mne si tehdy zavolal sochař Sucharda a řekl: Je to rozbité, jak dlouho byste na tom dělal, než byste to tam postavil a spravil? Zamyslel jsem se a řekl jsem si: Je to státní práce, mohu si tam odpočinout. Řekl jsem tedy, že bych na to potřeboval týden, ale v duchu jsem si řekl, že za tři dny by to bylo hotovo. Ale on řekl: To nejde, to je málo. Odpověděl jsem: Tak tam mám být 14 dní? A on zase řekl: To je málo, to je málo. Řekl jsem: Tak měsíc? Ale on zase na to, že je to málo. Řekl: »Já vám to mohu zadat jenom když to budete dělat nejméně 10 neděl.« A byla to práce na tři dny. Když jsem to chtěl dostat, musel jsem tam opravdu těch deset týdnů dělat. A nejtěžší bylo předstírat, že člověk tam něco dělá. Nedělal jsem si z toho tehdy žádné svědomí, protože to bylo v kapitalistickém státě. (Potlesk) Řekl jsem si: Když to neokradu já, okrade to někdo jiný. Jako odborová organizace nesplnila tento úkol vůči dělníkům, který jsme převzali, že budeme jejich životní úroveň stále a stále zlepšovat. Když se takto pracuje, prodělá se. To se musí zbankrotovat, to musí potom všichni na své životní úrovni pocítit. A my jsme tady jako odborová organizace od toho, abychom lidem vysvětlili ten veliký převrat, který se stal tím, že jsme odstranili soukromokapitalistické vykořisťování. Musíme vysvětlovat, jak úplně jiný je poměr k práci, k mzdovým otázkám, k úspornosti, k využívání pracovní doby apod.

To všechno jsou úkoly, které souvisí s reformami, které jsme provedli. Tyto reformy nás mají vést rychlejším tempem k výstavbě socialismu, to znamená k zvyšování blahobytu všech. A na nás teď závisí, zdali možnosti, které tady jsou, využijeme. Soudruzi, kdyby nám neměla produktivita práce stoupat, kdyby se nám mělo oběživo množit i při nové měně v důsledku toho, že bychom platili věci, které neskýtají žádného užitku, že bychom platili práci, která nedává žádné hodnoty, tedy by nám všechny ty věci, které jsme provedli, nebyly nic platné a za několik let bychom došli zase k těm koncům, kde jsme byli dnes. Nemohli bychom snižovat ceny, nemohli bychom zhodnocovat reálnou mzdu. Tady

stojí před námi skutečně ten úkol vyrábět víc, abychom mohli více dodávat na trh a abychom mohli ceny snižovat, jak u potravin, tak u všeho průmyslového zboží. Jen tím může stoupat blahobyť. A to je teď úkol, před kterým stojíme. S tím jsou ovšem spojeny i otázky absence, fluktuace, správného využívání pracovní doby a jiné a jiné věci.

Podívejme se, soudruzi, od 1. července vstupuje v platnost zákon o boji proti absenci a fluktuaci. Absence a fluktuace, to je takový bič naší výroby. Kdyby u nás nebyla tak ohromně stoupla absence a fluktuace, kde nám prozahálky dělají až 25%, to znamená, že až čtvrtina dělníků zůstává doma a nepracuje - jak by to vypadalo s plněním našeho plánu, kde bychom už dnes byli! A je zase velikým úkolem odborové organizace, aby na tyto věci obracela pozornost, protože to je spojeno s otázkou plnění plánu, s otázkou úspěšnosti a se všemi těmi problémy, které před námi stojí.

Soudruzi, bylo by mylné, kdybychom si mysleli, že se zítra usnese a vydá zákon proti absenci a fluktuaci a tím že se těchto věcí zbavíme. Zrovna tak by bylo mylné, kdyby si někdo řekl, že teď může ty, kteří vynechávali šichty, trestat, že je můžeme případně zavírat a tím že bude po absenci. Soudruzi, to je absolutní nesmysl. Žádnými trestními opatřeními se nedají tyto věci zlomit. To je výchovný prostředek, který tu odborová organizace dostává do rukou. My musíme před všechny dělníky postavit, jaké škody z toho vznikají, musíme je na to upozornit, že škodí sami sobě, když jsou lajdáky, když vynechávají směny a když tím zaviňují potom hospodářské poruchy ve výrobě, neplnění plánu apod.

Trestání - to už je to poslední, k čemu saháme. Bylo by úplné neštěstí, kdybychom si mysleli, že ty tisíce a desetitisíce, které vynechávají směny, pošleme do kriminálu. Tím bychom absolutně nic nedokázali. To je prostředek, kterým mohou působit a který je už ten poslední, když už nic jiného nepomohlo a když všichni uznávají, že jde o tak nenapravitelného lajdáka, že už s ním nemůžeme nic jiného svést. A má to být také výstražný příklad pro všechny ostatní. Není to však samoučel. Nejsme přece sadisté, netrestáme proto, že bychom našli radost z toho, že můžeme někoho zavřít. Jsou takoví lidé, kteří mají radost z toho, když mohou někomu jinému udělat něco zlého, ale my v socialismu nic takového neznáme, my netrestáme proto, abychom se na někom mstili, abychom někoho poškodili. My trestáme proto, abychom ho napravili. A tak se na to musí také dívat odborová organizace. Je to tak jako třeba s výchovou dětí. Když to někdy musí být, dovedu také vnuka spráskat, ale nemám z toho žádnou radost, naopak je mně líto, že jsem ho musel trestat. A tak je to také v socialistické společnosti. Nám musí být líto těch, které musíme trestat. Takto se musíme na věci dívat a proto musíme udělat všechno, abychom lidi nemuseli trestat, abychom je napravili. Ale jsou lidé, na které nic jiného neplatí, ale hrozba, že mohou být trestaní přece jen na ně hodně platí. On ten kluk také si dává pozor, když ví, že ho mohou spráskat. Ale kdyby věděl, že dědeček má takové měkké srdce, že kdyby kluk provedl nevím co, vždycky mu to odpustí, stal by se z něho nakonec lump, soudruzi.

U nás je to také tak. Jsou mnozí dělníci, kteří si myslí, že je jim všechno dovoleno a že na ně nikdo nemůže. Tím se kazí a my je nesmíme nechat kazit, my je musíme napravit, my z nich musíme udělat řádné členy společnosti. Z této stránky se musí odbory na tyto věci dívat.

Už v Sokolově jsem se zabýval otázkou příslušnosti k odborové organizaci, že nemůžeme každého trpět v odborové organizaci, protože my jako odborová organizace přebíráme garancii za možnosti, které dnes jako dělnická třída dostáváme, garancii za to, že budeme plnit své povinnosti vůči státu. Když někdo vědomě rozvrací pracovní disciplínu, když chce sabotovat nebo dokonce vyvolávat protistátní akce, my ho v odborové organizaci trpět nemůžeme. Když někoho z odborové organizace vyloučíme, tak to ovšem musí pocítit. Máme dnes v ruce nemocenské pojištění, které jsme nepředávali do rukou odborové organizace proto, aby měla větší fondy a aby mohla hospodařit s více penězi. Nemocenské pojištění jsme dali odborové organizaci proto, že má největší zásluhu na tom, že zde takové nemocenské pojištění máme a proto, aby ho mohla použít jako výchovného prostředku proti těm, kteří své povinnosti neplní. Odborová organizace, když vylučuje ze svých řad členy, má právo, aby jim nemocenské příspěvky byly sníženy. (Potlesk) Ti, které ze svého středu vyloučíme, musí pocítit, co ztrácejí tím, že nejsou členy odborové organizace. Kdybychom tyto věci takto nespojovali, pak by se nám každý lajdák vysmál. Říkal by: Oni mě vyloučili, já nemusím platit příspěvky, budu lajdačit dál a budu si pěkně žít.

Zase však varuji, soudruzi, abyste toto nedělali například takovým způsobem jako v Plzni ve Škodovce, kde soudruzi - když jim to tam ujelo - vyloučili 800 členů z odborové organizace a v Doudlebích 300 členů. Jaká je to politika sahat k takovým opatřením? Taková politika musí ztroskotat a nemůže vést k nápravě. Takovou politikou bychom si zneprátelili masu dělníků. Když budu dělat takovou politiku, pak si vyberu na takovém závodě nejvíce 10 nebo 20 dělníků a přesvědčím všechny lidi, že je nutno proti těmto zakročit. A ještě provedu veřejný soud na závodní schůzi a když takoví dělníci půjdou do prosíka a když budou slibovat, že se polepší, když budou například poukazovat na to, že mají rodinu, pak k nim budeme milosrdní a dáme jim půl roku nebo třičtvrté roku lhůtu, abychom poznali, jak se budou chovat a jak budou pracovat. Vyloučení z odborové organizace musí tedy býti výchovný prostředek. Odborová organizace má býti školou dělníků, má býti školou socialismu. Proto my do odborové organizace bereme každého dělníka, bez ohledu na jeho přesvědčení. My ho chceme vychovávat. My nemůžeme trpět sabotéry, musíme však přemýšlet, jak ze sabotérů vychovat pořádné lidi. To je účel odborové organizace a celého našeho odborového života. Tyto věci nesmíme paušálně pojímat a nesmíme tyto možnosti využívat. Nesmíme také sahat k propouštění dělníků z práce. Chceme si dělat nezaměstnané? Já mohu dělníka dát na horší práci a když bude dělat dobrotu, musíme mu dát vyhlídky. Když nad někým zlomím hůl, budu z něho mít věčně nepřítele. My si nechceme však rozmnožovat řady svých nepřátel, my chceme ze špatných lidí dělat dobré lidi. Proto musíme přemýšlet, jakých metod máme v tomto směru použít, abychom toho docílili. To jsou důležité problémy a otázky v odborové organizaci. Je třeba zařídít, aby všechny věci přinášely prospěch, který od nich žádáme.

Ještě bych se rád zmínil o mzdové politice, o které jsem již mluvil. Naše mzdová politika nebyla vždycky správná. Nebyla správná proto, že jsme se nedrželi zásady, kterou jsme si vytýčili, že máme odměňovat zásluhy a že nemůžeme zvyšovat mzdy jen tam, kde se zvyšují výkony a kde to je odůvodněno zvýšenou

produktivitou práce. My jsme však zatěžovali naše hospodářství přesčasy a různými prémie. Včera například zasedalo předsednictvo vlády. Přišel tam také návrh na úpravu pracovních a mzdových podmínek místních sběračů mléka. Bylo řečeno, že to schválila odborová organizace, mzdová komise, organizační sekretariát strany a ministerstvo potravinářského průmyslu. V návrhu se jedná o lepší organizaci sběru mléka, s čím každý musí souhlasit. Sběrači mléka jsou lidé, kteří jsou přitom denně zaměstnáni asi 2 hodiny. Mají obstarávat také agitaci, aby rolníci odváděli více mléka. Za svoji činnost dostávali určitou odměnu. Nyní přišel návrh, že mají být přijati jako zaměstnanci, že jim má být stanovena hodinová mzda 10,20 Kčs - to bylo ještě ve staré měně - že mají dostávat za zvýšený výkup prémie. Nad tím bych se ještě nepozastavil. Dále však v návrhu je, že všichni ti, kteří budou pracovat dvě hodiny denně, mají podléhat sociálnímu a penzijnímu pojištění a že mají dostávat všechny nemocenské požitky, důchody a také rodinné přídatky. Nad tímto návrhem jsem zůstal omráčen. Za dvě hodiny práce denně dávat nemocenské a sociální pojištění a rodinné přídatky? Když sběrač mléka odbyde svoji práci za 2 hodiny denně, znamená to, že by dostal za měsíc asi 600 Kčs a když by měl například šest dětí, dostal by k tomu ještě 400 Kčs rodinných přídatků, nepočítaje ještě nemocenské pojištění. Je možno, soudruzi, takto hospodařit? Na rodinné přídatky to musí druzí dělníci vydělat. Sběrač mléka za ty dvě hodiny denní práce nevydělá na rodinné přídatky. Toto si nemůžeme v socialismu dovolit. A takový návrh projde všemi našimi instancemi a nikdo si toho nevšimne. Kdybychom takto hospodařili, nesplníme sliby, které dělníkům dáváme, že jim pomůžeme k lepší existenci a že jim zajistíme lepší budoucnost. Všechny tyto vymoženosti jsou vázány na otázku produktivity práce. Podle toho, jaká je produktivita, mohu zavádět sociální vymoženosti. Nemohu je však zavádět v takovém směru, aby mně tyto vymoženosti celé hospodářství rozvracely a ohrožovaly. Mnozí naši soudruzi si počínají tak, že se domnívají, že jsme již opravdu v komunismu. V komunismu můžeme dávat každému podle jeho potřeb. Abychom to však mohli dávat, znamená to, že bychom naši výrobu museli dostat na takový stupeň výrobnosti, že nám nic nebude scházet. Když si tedy někdo vzpomene, že chce mít automobil, tak mu ho můžeme dát, poněvadž těch automobilů máme tolik, že nevíme co s nimi. A tak je to s každou potřebou. Museli bychom mít například tolik cukru, že by nám již ten sladký život nechutnal. Stejně tak jako neodměřujeme vodu, když máme rybníky, a každému dopřejeme, aby si vypil například 10 litrů vody. Stejně tolik bychom museli mít piva, abychom nemuseli nikomu jeho dávku odměřovat. Když to sneseš a chceš býti celý den bez sebe, tak si to vypij. Výroba by tedy musela tak stoupat, že bychom všeho měli dost. My však vidíme, že výroba na takovém stupni není. My doposud nemáme dostatek a nemůžeme proto dát např. každé ženě tolik šatů, kolik by si přála. Kdybychom byli v komunismu, musíme si říci: když tě to baví převlékat se každých pět minut, no tak si to dělej. Mě by to nebavilo, já jsem velmi nerad, když se mám převlékat dvakrát za den, a to v případě, že mi přijde na návštěvu některý vyslanec. Jsou však ženy, které to baví se převlékat každých pět minut. Budeme-li v komunismu, můžeme jim to umožnit. My jsme ale v socialismu, a nemůžeme proto tyto věci dělat, my můžeme každé dát jen podle toho, jaké má zásluhy, jaký podává výkon. Podává-li mizerný výkon, musí třeba celý rok chodit v jedné šatech.

Takhle musíme stavět všechny tyto otázky a ne jinak a jen tímto způsobem se také dostaneme kupředu.

Jako odborová organizace máme velké možnosti, a tu bych apeloval na soudruhy vedoucí naší odborové organizace, aby se nebáli tyto otázky jasně stavět před dělníky, protože je to v zájmu dělnictva, v zájmu výstavby socialismu a šťastné budoucnosti nás všech.

Co je platné, soudruzí, když zakrýváme skutečný stav věci, když dělníkům neřekneme, co nám škodí a co nám prospívá, když necháváme mnohé dělníky v bláhovém přesvědčení, že je všechno v pořádku, že si všechno můžeme dovolit a že nám nic nemůže škodit. Když potom přijde k takovýmto opatřením, řeknou nám lidé otevřeně: Proč jste nám to neřekli, proč jste neměli odvahu mluvit pravdu, proč jste nás neupozorňovali na nebezpečí, které tu je. My jsme povinni dělníky na tyto věci upozorňovat, poněvadž víme, že je to v zájmu dělníků a v zájmu šťastné budoucnosti. Budeme-li na tyto věci upozorňovat, není zde síly, která by naše úmysly a cíle mohla zhatit, není žádná síly, která by nám mohla zabránit, abychom šťastný život pro nás všechny nepřipravili a nevybudovali. To odvisí od nás, od vedení odborové organizace na závodech.

A nyní nakonec bych chtěl říci ještě jednu věc. K tomu ke všemu je potřebí na jedné straně v odborech vnitřní demokracie a na druhé straně organizační disciplíny. Podívejte se, co my dnes na závodech máme. Musíme to říci docela otevřeně. My tam máme namnoze anarchii a ne řádnou odborářskou disciplínu. Když jsme za kapitalistického režimu budovali odborovou organizaci, když jsme organizovali stávky a boje dělníků proti kapitalistickému vykořisťování, nikdy jsme nedovolili v řádech odborů organizování stávek spontánně bez přípravy, bez usnesení odborové organizace. Nedovolili jsme, aby si kterýkoliv křikloun na závodě mohl vystoupit a říci: Teď toho necháme. A to bylo za kapitalistického režimu. Říkali jsme: »Má-li být stávka účinná, musí být organizována. Není možné, aby někdo vystoupil a říkal - zarazíme to.« A to bylo oprávněné. Taková věc musela být předložena schůzi odborové organizace, ta to musela schválit, dále zahájení stávky muselo schválit okresní vedení, krajské vedení a ústředí. Jinak jsme stávku neuznali.

A co vám dnes lidé dělají? Kterýkoliv křikloun a vyakčnený element vám najednou na závodech vystupuje a organizuje stávky a vzbouření a odborová organizace k tomu mlčí. Odborová organizace z toho nevyvozuje důsledky. A to není správné jednání. Taková odborová organizace by nedovedla hájit zájmy dělníků, která by trpěla takovouto anarchií. Takováto odborová organizace by šla k rozvratu a když se rozvrátí odborová organizace, přijdou dělníci o své vymoženosti. Tak je třeba tyto věci vidět. Bez odborové organizace nemůžeme dávat výhody a vymoženosti. Ty můžeme dávat jen tenkrát, když odborová organizace bude zárukou, že naše výroba půjde kupředu, že bude zbavena všech poruch, že se plány budou plnit. Když by se plány neplnily, musíme odbourávat výhody. Tu by, soudruzí, nebyla žádná pomoc. Jinak bychom dospěli k bankrotu. Proto je životním zájmem dělníků a odborové organizace, aby tyto věci do sebe zapadaly. Při každé smlouvě musí být totiž dva partneři. Jeden zaručuje výhody a druhý zaručuje zase podmínky, aby výhody mohly být dávány. Na jedné straně je to naše zvyšovaná výroba a na druhé straně musí dělníci tyto možnosti dávat. Vždyť nikdo přece nemůže říci, že by naše vzrůstající výroba nedodržovala

všechny závazky, které dělníkům byly dány, že by nedodržovala poskytování dovolených, vyplácení rodinných přídatků, nemocenských podpór a všech příspěvků na závodní stravování. Všechny tyto věci se u nás poskytují, za kapitalistického režimu je dělníci neměli. Jsou to tedy vymoženosti odborového hnutí a odborové organizace. Kdyby zde odborové organizace nebylo, nebyly by zde ani tyto vymoženosti. Vůči dělníkům je odborová organizace zárukou, že tyto výhody budou dostávat a vůči státu je odborová organizace garancí a partnerem, který skýtá záruku, že dělníci budou konat své povinnosti. Tak zní smlouva. Nemohou být jednostranné smlouvy, že by někdo své povinnosti plnil, své závazky dodržoval a druhý nikoliv. Stát své povinnosti koná a dodržuje. Slíbil, že u nás nebude nezaměstnanosti. My vidíme, že nezaměstnanost není. Slíbil, že bude rozmnožovat pracovní příležitost, že dáme dovolenou v takovém a takovém rozsahu, že budeme poskytovat takové a takové nemocenské podpory atd. atd. Všechno to se dodržuje. Naproti tomu bylo slíbeno, že dělníci budou osm hodin poctivě pracovat, že pracovní dobu neprozahálejí, že ji vyplní usilovnou prací, že budou dodržovat pracovní disciplínu, že budou přesně chodit na pracovní směny a že budou vyrábět hodnotné výrobky. Toto všechno musíme také od dělníků žádat.

Opakuji tedy: Není možné, aby jedna strana smlouvu dodržovala a druhá ji porušovala, nebo aby určitá část dělníků své závazky nedodržovala. Většina jich je dodržuje. Řekl bych, že na 90% dělníků nám smlouvy dodržuje a právě proto si naše hospodářství nemůžeme dát od 10% lajdáků rozvracet, protože tím by 90% poctivých dělníků nakonec o své výhody přišlo. A to by bylo nespravedlivé. Proto je v zájmu 90% poctivých pracovníků, abychom přinutili 10% lajdáků, aby konali své povinnosti. Je to věcí odborové organizace, která má k tomu také sílu. V posledních dnech se ukázalo, jaké masy dělníků a obyvatelstva stojí za naší odborářskou politikou a s touto politikou souhlasí a podpírají ji. I když jsme měli nějaké výstřelky, co to bylo, soudruzi, v poměru ke všem dělníkům. Tak například v Plzni to bylo zcela nepatrné procento lidí. Proto se nesmíme bát proti tomuto procentu vystoupit, chce-li nám podkopávat naši výstavbu socialismu a ji mařit.

Nedoporučuji zde nějaká drastická opatření, říkám, že máme postupovat výchovným způsobem, správně stavět všechny otázky, ale nesmíme se zastavit před donucováním. Když někdo říká: »Proti dělníkům není možno zakročovat, dělníky není možno trestat«, musíme se na věc podívat ze správného stanoviska. My se při výstavbě socialismu opíráme o dělnickou třídu, která je nositelem moci. Kdybychom neměli za sebou dělníky, nemohli bychom vládnout. Co budeme dělat, když nebudeme mít dělníky za sebou, když dělníci s námi nebudou souhlasit? To je třídní otázka. O dělníky se musíme opírat. Ale to neznamena, že každý, kdo pracuje, každý dělník si může dělat co chce. Uvedu vám zde příklad: Když jsme za kapitalistického režimu zahájili stávkou a vedli boj, stávalo se, že najednou nám kapitalisté začali verbovat stávkokaze. Kdo byli ti stávkokazi? To byli dělníci, často ti nejobozejší dělníci, nejméně třídně uvědomělí a nejvíce zbídačelí. My jsme například zahájili stávkou a najednou nám na Šumavě zverbovali často nezaměstnané chudáky a přivezli je do Prahy. My jsme tyto chudáky přesvědčovali, že stávkokaze nemají dělat. Ale když si nedali říci a lezli na stavby, mlátili jsme je bez ohledu na to, že to byli

dělníci. Jakmile totiž přejde dělník na druhou stranu barikády a zradí své třídní stanovisko, jakmile přechází na stranu buržoazie a postaví se do fronty třídního nepřítel, jdeme nemilosrdně proti němu. Tak velí otázka třídního boje. (Potlesk) Kdybychom totiž proti stávkokazům nezakročovali, nebyli bychom vyhráli žádnou stávku. Zaměstnavatelé a kapitalisté by si dovedli vždycky najít vhodné oběti, které by pro tu chvíli koupili, aby stávku zlomili. Když jde o otázku třídního boje, přestávají všechny ohledy. Kdo stojí na druhé straně barikády a je proti třídním zájmům, je v té chvíli třídním nepřítelem, i kdyby byl desetkrát dělníkem. Tak je třeba se na tyto věci dívat. A věc je horší tím, že na mnohé závody jsme dali příslušníky bývalých kapitalistických tříd, kteří na závodě dnes vystupují v roli dělníků. My jim dáváme příležitost k práci, když budou poctivě pracovat, budeme je ochotni přidělit do odborové organizace, kde budou používat všech výhod, které odborová organizace skýtá, jen když řádně pracují, budou řádnými členy; když budou organizovat sabotážní a protistátní akce proti našemu socialistickému státu, budeme proti nim vystupovat, pak jsou naši třídní nepřátelé.

Tak myslím, že je potřebí na všechny otázky se dívat a tak se na ně musí dívat odborová organizace. Když touto cestou půjdeme, když odborová organizace zesílí svůj vliv, i když vzrostou těžkosti, které se ještě objevují, přemůžeme a odstraníme je, splníme své povinnosti a splníme potom také slib, že budeme krok za krokem, rok od roku životní úroveň zvyšovat. Když zavedeme systém úspornosti, budeme dodržovat pracovní dobu a využívat ji, když budeme správně hospodařit se sociálními vymoženostmi, naše výstavba socialismu musí jít kupředu, naše životní i kulturní úroveň se musí zlepšovat a ceny potravin a výrobků klesat, protože to je naším zájmem, naším příkazem. A čím dříve si zavedeme pořádek do výroby, čím více omezíme absenci a fluktuaci, čím více omezíme zneužívání pracovní doby, výrobu zmetků apod., tím dříve budeme slevovat, tím více budeme slevovat a tím častěji. I my se musíme dostat na linii, na kterou se dostal Sovětský svaz, znovu a znovu přicházet se snižováním cen potravin a výrobků a tím zvyšovat životní úroveň a reálné mzdy.

To je úkol odborové organizace, to stojí před odborovým hnutím, tento úkol stojí před vámi jako funkcionáři, tento úkol stojí před ústředím, svazy, závodními radami, všechny možnosti k tomu máte, všechnu sílu, která je odborovému hnutí dána, jen je potřebí jí využítí a jít směle do toho a postavit to socialisticky, ne malicherně, a postavit to s tím cílem, že chceme všechny dělníky a nakonec všechno obyvatelstvo získati pro výstavbu socialismu a že je získati můžeme tím, když je přesvědčíme, že naše jednání je správné, že nechceme nikomu ubližovat, že nechceme nikoho věšet a zbytečně trestat, naopak, že ze všech lidí chceme udělat řádné budovatele socialismu, aby si budovali sami sobě lepší společnost a podmínky, aby budovali radostný a šťastný život také pro svoje děti a všechny budoucí. (Bouřlivý, dlouhotrvající potlesk, skandované volání: Ať žije soudruh Zápotocký!)

III.
PERZEKUCE PO MĚNOVÉ REFORMĚ

Přehled o stávkách a o srocní v jednotlivých závodech
v době peněžní reformy¹

Závod	Počet zaměst- nanců	Datum srocní	Počet účastníků	Před- vedeno	Pro- puš- těno	Vazba
ČKD Stalingrad, Praha	8000	1.6.	800+1000	58	23	35
Aero Vysočany Praha	4330	1.-2.6.	350+100	18		18
Auto Praga Vysočany	5900	1.6.	200	5		5
Čsl. loděnice, Praha	700	3.6.	510			
Tesla Karlín, Praha	1400	2.6.	400			
Tesla Strašnice, Praha	2000	3.-4.6.	800+100	2	1	1
Jawa, Praha	1400	4.6.	60			
Jatky, Praha	1200	3.6.	150	3		3
OREL, Praha-Hloubětín	400	2.6.	200	5	1	4
Pragoděv, Praha	850	3.6.	400			
Orbis, Praha	280	2.6.	120			
AZNP, Mladá Boleslav	7200	1.-2.6.	400	3	2	1
Pal, Mrač	180	3.6.	24	1	1	
Cihelny, Uhříněves	230	3.6.	40			
Strojírny a slévárny, Brandýs n.L.	800	3.6.	100			
Mitas, Průhonice	100	3.6.	46	1		1
ZONA, D. Měcholupy	72	1.6.	18			
Pal, Žampach	160	3.6.	15	2	1	1
SRD, Jílové	390	4.6.	20			
Rudý Letov, Letňany	4600	1.6.	260	9	8	1
Důl Nejedlý, Libušín	1200	2.6.	90	4	4	
Důl Anna Štef., Příbram	520	3.-4.6.	170+60	5	1	4
ČKD, Kutná Hora	578	3.6.	300	5	1	4
Hefa, Úvaly	100	3.6.	8			
Komunální podniky, Poděbrady	800	3.6.	3			
Modena, Pečky	350	2.6.	150			
Státní statek, Kosto- mlaty	30	4.6.	10			
Ingstav, Neratovice	50	4.6.	15	1	1	
Švermovy závody, Slaný	2600	4.6.	50	1	1	
Správa st.silnic, Slaný	40	3.6.	6			
Cihelny, Zlonice	55	2.6.	15			
Čs. zbrojovka, Strakonice	6200	1.-3.6.	150+1500	23	6	17

Závod	Počet zaměst- nanců	Datum srocení	Počet účastníků	Před- vedeno	Pro- puš- těno	Vazba
Šumavské pily, Strako- nice	50	3.6.	25			
Okresní stavební kombinát, Strakonice	190	3.6.	160	2		2
Vinařské závody Strako- nice	3100	3.6.	500	6	5	1
Kovohutě, Strakonice	140	3.6.	40	1		1
Průmysl mléčné výživy, Strakonice	120	3.6.	70	1		1
Impregnační závody, Strakonice	130	3.6.	80	1	1	1
Energostav, Strakonice	80	3.6.	60			
Jihočeské pivovary, Strakonice	180	3.6.	150			
Šumavan, Vimperk	600	4.6.	550	4	1	3
Jitona, Vimperk	250	4.6.	200			
Jihočeské tiskárny, Vimperk	240	4.6.	200			
Sfinx, Č. Budějovice	500	3.6.	250			
Armstav, Vimperk	500	4.6.	150	4		4
Šumavské pily, Vimperk	54	4.6.	30	2		2
Jihočeské pivovary, Vimperk	80	4.6.	5			
Vyšší hospodářská škola, Vimperk	90	4.6.	80	1	1	
Šumavan, Prachatice	200	2.6.	150	1	1	
Jitex, Písek	2000	3.6.	200			
Šumavské pily, Písek	40	4.6.	40			
Oděvní tvorba, Písek	50	4.6.	50			
Kovosvit, Písek	250	4.6.	20			
Kovosvit, Sezimovo Ústí	1000	1.6.	800	3		3
Motorlet, Velešín	1200	1.6.	700	3		3
Silniční správa, Jindřichův Hradec	12	3.6.	12			
Jitex, Vodňany	145	2.6.	15			
Igla, Trhové Sviny	200	3.6.	50	1		1
Závody V.I.Lenina, Plzeň	34058	1.6.	1231	104	5	99
ČSD, Plzeň	6000	1.6.	15	11	7	4
Strojírny, Klatovy	370	1.-2.6.	20+240	5	4	1
Armstav, Jinonice	200	1.-2.6.	50+110	7	2	5
Šumavan, Klatovy	400	3.6.	80	2	1	1

Závod	Počet zaměst- nanců	Datum sročení	Počet účastníků	Před- vedeno	Pro- puš- těno	Vazba
Čs. zbrojovka, Blatná	175	1.-2.6.	170			
Armastav, Blatná	107	2.6.	107			
Šumavan, Kasejovice	96	2.6.	96			
TOS, Holoubkov	680	1.6.	70			
TOS, Strašice	200	1.6.	200			
Závod Buzuluk, Rokycany	210	1.6.	105			
Sport, Horažďovice	130	2.6.	130			
Jitex, Horažďovice	210	2.6.	210			
Jáchymovské doly, Horaž- ďovice	300	2.6.	90			
ČSAD, Horažďovice	30	2.6.	4			
Kdyňské strojařské závo- dy, Domažlice	1600	1.6.	1600			
Ogara, Karlovy Vary	80	1.6.	80			
Lesostavby, Karl. Vary	140	2.-5.6.	140			
Stalinovy závody, Záluží	8500	1.6.	70	5	2	3
Technosklo, Žel. Brod	80	3.6.	76	5	1	4
Silka, Hrádek n.Nisou	77	2.6.	60			
Průmstav, Lubeník-Košice	450	5.6.	350	3	3	
Kovohutě, Mokrá	700	5.6.	120			
Grafocelpap, Ružom- berok	1230	4.6.	665	1	1	
Technocelpap, Ružom- berok	1250	4.-5.6.	500			
Pilana, Vlašky	76	5.6.	5	1	1	
Jáchymovské doly, Ryb- níček (noční směna)	165	1.6.	150			
TOS, Dobruška	300	1.6.	200			
Máj I, Hronov	600	1.6.	400	1	1	
TOS 3, Hronov	420	1.6.	200	1	1	
Automobilové závody, Kvasiny	550	1.6.	450			
Máj III, Hronov	330	2.6.	200			
Máj II, Hronov	490	2.6.	330			
Máj IV, Hronov	290	2.6.	200	1		1
TOS I, Hronov	120	2.6.	120			
TOS III, Hronov	420	2.6.	200	1	1	
Důl Stachanov, Radvanice	680	4.6.	320			
Úpolen, Úpice	520	4.6.	400	2		2
Jasná III, Krčín	100	4.6.	100			
Tonet, Franštát	400	2.6.	30			

Závod	Počet zaměst- nanců	Datum srocení	Počet účastníků	Před- vedeno	Pro- puš- těno	Vazba
MEZ, Frenštát	1200	2.6.	700			
Tatra, Bukovice	1200	2.6.	200			
OKD, Poruba	1300	4.6.	600			
Kovozávod, Místek	6800	3.-4.6.	180+900			
Slezan, Místek	3000	4.6.	110	3	3	
Tatra, Kopřivnice	7000	1.6.	800	3	3	
Tatra, Příbor	200	1.6.	90			
Cementárny, Štramberk	580	2.6.	85			
Důl Čs. armády 1, Karviná	1860	4.6.	204			
Důl Čs. armády 2, Karviná	1300	4.6.	237	2	1	1
Důl Doubrava, Ostrava	2185	4.6.	180	1	1	
Důl Václav, Ostrava	1132	3.-4.6.	218			
Důl Žofie, Ostrava	1880	2.-4.6.	350+297+240	19	16	3
Železářny Bohumín	3000	3.-4.6.	2000+1000	32	27	5
Chemické závody, Bohumín	300	3.6.	100			
Drátovny, Bohumín	2500	3.-4.6.	1500			
Důl Stachanov, Ostrava	550	3.6.	150	2		2
Důl Jeremenko, Ostrava	150	3.6.	150	1		1
Důl Šverma, Ostrava	370	4.6.	20			
Důl Hlubina, Ostrava	700	4.6.	280			
Ostroj, Ostrava	314	4.6.	200			
VŽKG, válcovna za studena		4.6.	160			
VŽKG, válcovna za tepla	2500	4.6.	50			
Ostrava						
VŽKG, vysoké pece,	1000	1.6.	30			
Ostrava						
VŽKG, mostárna, Ostrava	1200	4.6.	200			
VŽKG, ocelárna, Ostrava	1380	1.6.	40			
VŽKG, výhybkárna, Ostrava	300	4.6.	300			
ČSD, Bohumín	1780	3.6.	100	4	4	

Zprávy o stávkách

Kraj Praha: 32 závodů a 6490 lidí stávkovalo, z toho 28 závodů jeden den a 4 závody dva dny. Zatčeno 76 osob. Hlavní příčiny: nejasnosti při výplatě mezd.
České Budějovice: 28 závodů a 6367 lidí stávkovalo. Z toho 27 závodů jeden den a 1 závod dva dny. Zatčeno 38 osob. Příčiny: nejasnosti při výplatě mezd a solidarita se stávkujícími.

Plzeň: 16 závodů a 2928 lidí stávkovalo, z toho 13 závodů jeden den a 3 závody dva dny. Zatčeno 106 osob a při demonstraci 230. Příčiny: nejasnosti při výplatě mezd, odraz událostí v Plzni.

Karlovy Vary: 2 závody s 220 zaměstnanci stávkovaly, z toho 1 závod dva dny. Příčiny: nedostatečné vysvětlení peněžní reformy a pozdní vyplácení mezd.

Ústí n.Labem: 1 závod se 70 lidmi stávkoval jeden den.

Liberec: 2 závody se 136 zaměstnanci stávkovaly jeden den.

Hradec Králové: 14 závodů a 3388 zaměstnanci stávkovali jeden den.

Ostrava: 11 601 zaměstnanců stávkovalo ve 29 závodech, z toho 24 závody jeden den, 4 závody dva dny, 1 závod tři dny, zatčeno bylo 65 osob. Příčiny jako v jiných krajích: nespokojenost s propočtením daně ze mzdy.

Žilina: 785 lidí stávkovalo ve 4 závodech, 3 závody jeden den a 1 závod dva dny.

Košice: V 1 závodě stávkovalo 305 lidí jeden den.

V Československu stávkovalo celkem 32 359 pracujících ve 129 závodech. Z toho 114 závodů jeden den, 13 závodů dva dny, 1 závod tři dny a 1 závod čtyři dny. Zatčeny byly 472 osoby.

SÚA, fond Peněžní reforma, cyklostylová kopie.

---

1 Tyto údaje jsou oficiální a ne zcela úplné. Počet závodů a zejména stávkujících byl mnohem větší. Např. u Leninových závodů (Škoda) Plzeň je uvedeno 1 231 stávkujících, ale Informační bulletin ÚV KSČ konstatoval, že závod opustilo 2 - 5 tisíc zaměstnanců a šlo demonstrovat. Nelze přesně určit skutečný počet stávkujících, ale s jistotou lze uvést, že byl nejméně jednou tak vysoký než udávala oficiální statistika.

27

1953, 16.-22. červenec, Plzeň. – Zprávy krajské správy Státní bezpečnosti v Plzni o procesech s demonstranty pro Hlavní správu StB ministerstva národní bezpečnosti.

Dne 16. července 1953

Hlavní správa StB
správa státně bezpečnostního vyšetřování
k rukám s. pplk. Doubka

Předmět: Zpráva o procesech s demonstranty

Dne 13. července 1953 proběhly dva procesy, a to se skupinou **Melka a spol.** a **Nečas a spol.**

Ve skupině **Melka a spol.** byly vyneseny následující rozsudky:

Melka Václav, 1933, vyhýbá se práci, syn majitele zábavních podniků, vždy bezpartijní, odsouzen k 8 letům odnětí svobody.

Modrý Jaroslav, 1896, zámečnický, od r. 1945 - 1949 v KSČ, vyloučen, odsouzen k 5 rokům odnětí svobody.

Drnec Jaroslav, 1905, zámečnický, syn kovářského dělníka, dříve KSČ, nyní bezpartijní, odsouzen k 2 1/2 roku odnětí svobody.

Chudoba Bartoloměj, 1913, kulak, t.č. dělník, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Čepelák Václav, 1936, učeň elektromechanik, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Dobišová Marie, 1935, pomocná dělnice, dcera dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena k 15 měsícům odnětí svobody.

Civišová Marie, 1933, jeřábnice, dcera elektromontéra, vždy bezpartijní, odsouzena k 15 měsícům odnětí svobody.

Kuráňová Margita, 1924, krmička ČSSS, dcera maloročníka, vždy bezpartijní, odsouzena k 2 rokům odnětí svobody. Do rozsudku podala odvolání.

Štrunc Josef, 1924, dělník, syn 11 ha rolníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 7 měsícům odnětí svobody.

Jílek Václav, 1936, syn dělníka, dělník, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Hájek Josef, 1934, dělník, syn dělníka, [...] vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody.

Reichl Jaroslav, 1921, technický úředník, syn zřízence, od r. 1947 - 49 v KSČ, vyškrtnut. Odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Ing. Beneš Jan, 1919, výzkumný referent ZVIL n.p. v Plzni, syn úředníka, do r. 1948 nár. soc., od 1948 do 1952 člen KSČ, vyloučen. Odsouzen k 2 rokům odnětí svobody a ztrátě občanských práv.

Marovičová Eva, 1930, skladová účetní, dcera úředníka, vždy bezpartijní, odsouzena k 1 roku odnětí svobody.

Lohr Jiří, 1933, soustružník, syn úředníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Balvín Stanislav, 1935, vyhýbá se práci, syn kováře, vždy bezpartijní, odsouzen k 3 měsícům odnětí svobody.

Giebitz Karel, 1934, soustružník, syn pomocného dělníka, bez politické příslušnosti, odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Baťa Michal, 1934, frézař, syn zřízence, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 měsícům odnětí svobody.

Čečilová Růžena, 1931, dělnice, dcera dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena ke 3 měsícům odnětí svobody.

Ve skupině **Nečas a spol.** byly vyneseny tyto rozsudky:

Nečas Josef, nar. 1915, syn živnostníka, býv. obchodní příručí, nyní dělník, od 1945 do 1948 nár. soc., odsouzen k 7 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Doležal Karel, 1901, syn dělníka, dělník, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Bartásek Oldřich, 1932, syn dělníka, dělník, vždy bezpartijní, odsouzen k 5 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Štěpánová Libuše, 1934, dcera advokáta, jeřábnice, vždy bezpartijní, odsouzena ke 2 rokům odnětí svobody.

Volín Vlastimil, 1928, syn zámečnicka, dělník, vždy bezpartijní, odsouzen ke 4 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Davidovič Ladislav, 1936, syn býv. přísl. SNB, učeň, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Koželuh Albín, 1934, syn hostinského, naviječ, vždy bezpartijní, odsouzen k 3 rokům odnětí svobody. Trest nepřijal, vyžádal si doručení písemného rozsudku.

Dlouhá Libuše, 1931, dcera četníka, revolverářka, vždy bez politické příslušnosti, odsouzena k odnětí svobody na 1 rok.

Kudýn František, 1925, soustružník, syn dělníka, vždy bez politické příslušnosti, odsouzen na 1 rok odnětí svobody.

Jílek Josef, nar. 1927, topič, vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Ulč Bohumil, 1908, živnostník, od roku 1945 do roku 1948 v soc. dem., odsouzen k 5 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Davidovičová Ludmila, 1934, úřednice, dcera býv. přísl. SNB, vždy bezpartijní, odsouzena k 9 měsícům odnětí svobody.

Kočárek Miloslav, 1927, zámečnický, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Kratochvíl Jan, 1934, syn živnostníka, soustružník, vždy bezpartijní, odsouzen k 3 měsícům odnětí svobody.

Herlička Karel, 1932, dělník, syn zámečnický, bez politické příslušnosti, odsouzen k 2 měsícům odnětí svobody.

Davidovičová Vlasta, 1932, ošetřovatelka, dcera býv. přísl. SNB, vždy bez politické příslušnosti, odsouzena k 6 měsícům odnětí svobody.

Bruha František, 1918, býv. obchodník, úředník, od roku 1946 do 1948 v soc. dem., odsouzen k 5 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Dne 14. července 1953 byly souzeny skupiny **Trem l a spol.** a **Schafhauser a spol.** Ve skupině **Trem l a spol.** byly vyneseny následující rozsudky:

Trem l Jaroslav, 1920, kulisář v divadle, syn uklízečky, vždy bezpartijní, odsouzen k 10 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv.

Votlučka Jaroslav, 1913, majitel klenotnické živnosti, vždy bezpartijní, syn úředníka, odsouzen k 3 rokům odnětí svobody, ztrátě čestných práv, propadnutí jmění a zákaz pobytu v Plzni.

Neužil Miroslav, 1921, normovač, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen ke 2 rokům odnětí svobody.

Růžička Adolf, 1928, posunovač, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody.

Macháček Josef, 1935, montér, syn dílovedoucího, vždy bezpartijní, odsouzen k 9 měsícům odnětí svobody.

Hataj František, 1929, dělník, syn kulaka, vždy bezpartijní, odsouzen ke 2 rokům odnětí svobody.

Bozděch Josef, 1933, posunovač, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody.

Voják Jaroslav, 1931, lakýrnický dělník, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 15 měsícům.

Žežulka Josef, 1934, strojní zámečnický, syn slévače, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Kouba Adolf, 1913, dělník, syn dělníka, bezpartijní, odsouzen ke 3 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Pfeffer Bohumil, 1935, zámečnický, syn živnostníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 9 měsícům odnětí svobody.

Karnoldová Anna, 1936, dělnice, dcera dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena k 18 měsícům odnětí svobody.

Běloch Josef, 1909, zemědělec, t.č. v JZD, syn obchodníka, vždy bezpartijní, odsouzen ke 2 rokům odnětí svobody.

Pospíšil Viktor, 1936, učeň mědikovec, syn živnostníka, vždy bezpartijní, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody.

Mašek Jaroslav, 1936, učeň, syn živnostníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 9 měsícům odnětí svobody.

Hanzlíček Jindřich, 1936, kovář, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 7 měsícům odnětí svobody.

Šašek František, 1932, zámečnický, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen ke 2 1/2 roku odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Ve skupině **Schafhauser a spol.** byly vyneseny tresty:

Schafhauser Karel, 1919, býv. truhlářský pomocník, t.č. obrázeč, od 1932 do 1936 soc. dem., 1937 člen národní gardy, od 1945 až 1949 v KSČ - vyloučen, odsouzen k 5 rokům odnětí svobody, ztrátě čestných práv občanských a zákaz pobytu v Plzni.

Tomášek Rudolf, 1915, býv. živnostník - nyní lakýrnický dělník, od roku 1945 až 1948 člen KSČ, odsouzen k 6 rokům odnětí svobody, ztrátě čestných práv občanských, zákaz pobytu v Plzni.

Veselý Jindřich, 1932, syn dělníka, malíř pokojů, vždy bezpartijní, odsouzen k 7 měsícům odnětí svobody.

Jelínek Otto, 1933, jeřábník - dříve malíř, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 8 měsícům odnětí svobody.

Rubášová Marie, 1934, jeřábnice, dcera zem. dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena k 6 měsícům odnětí svobody.

Růžička Vladimír, 1933, syn úředníka, vazač, dříve studující, bez politické příslušnosti, odsouzen k 8 měsícům odnětí svobody.

Kasal Karel, 1930, automechanik, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Gula Jan, 1913, dělník, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Bejvlová Marie, 1933, dcera malozemědělce, servírka, vždy bezpartijní, odsouzena k 5 měsícům odnětí svobody.

Nováková Anna, 1933, dělnice, dcera dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena ke 3 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Čechura Ladislav, 1908, býv. živnostník - autodopravce, t.č. dělník, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 rokům odnětí svobody, ztrátě čestných práv občanských a zákaz pobytu v Plzni.

Tenková Marie, 1905, dcera zedníka, dělnice, vždy bezpartijní, odsouzena k 7 měsícům odnětí svobody.

Čadová Emilie, 1923, obchodní příručí, jeřábnice, dcera dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena k 8 měsícům odnětí svobody.

Sytařová Sylva, 1930, jeřábnice, dcera dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena k 6 měsícům odnětí svobody.

Kouba Miloslav, 1927, syn metaře, zámečnický, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Skalka Emil, 1933, syn topiče, dělník, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Vokáč Stanislav, 1927, syn dělníka, cukrářský - nyní vychovatel učňů, vždy bezpartijní, odsouzen ke 2 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Roscherová Věra, 1928, v domácnosti - dříve jeřábnice, dcera dělníka, od roku 1947 až 1951 členka KSČ, odsouzena k 1 roku odnětí svobody.

Všichni obvinění trest přijali kromě Karnoldové, Čechury a Vokáče, kteří si vyžádali písemné doručení rozsudku do rukou obhájců.

Dne 15. července 1953 probíhal před lidovým soudem v Plzni jeden proces, a to se skupinou Zámečková a spol., kde byly vyneseny následující tresty.

Zámečková Anežka, 1902, majitelka prodejny tabákových výrobků, dcera dělníka, od roku 1945 do sloučení v soc. dem., potom do roku 1949 v KSČ, odkud byla vyškrtána. Odsouzena k 10 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Juzíková Zdenka, 1934, průvodčí, dcera dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena ke 4 měsícům odnětí svobody.

Procházka Vojtěch, 1908, býv. majitel krejčovské živnosti, t.č. dělník, za prvé republiky soc. dem., od r. 1945 bezpartijní. Odsouzen k 2 1/2 rokům odnětí svobody, konfiskaci 1/2 jmění, ztráta čestných práv občanských.

Albrecht Jiří, 1935, vrtač, syn dělníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody.

Škardová Jarmila, 1934, dcera majitele drogerie, dělnice, vždy bezpartijní, odsouzena ke 3 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Loukota Vladislav, 1935, kuchař, [...] syn dcery obchodníka s dobyt看em, vždy bezpartijní, odsouzen k 8 měsícům odnětí svobody.

Svobodová Marta, 1932, dcera dělníka, vždy bezpartijní, švadlena, odsouzena ke 2 rokům odnětí svobody.

Vogel Antonín, 1907, živnostník - holič, t.č. pomocný dělník, syn živnostníka, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 rokům odnětí svobody, konfiskace 1/2 jmění, ztráta čestných práv občanských.

Fládrová Miloslava, 1923, pomocná dělnice, dcera dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena ke 3 měsícům odnětí svobody.

Polák František, 1905, cidič odlitků, syn dělníka, za prvé republiky soc. dem., od r. 1949 v KSČ, odsouzen k 5 rokům odnětí svobody, ztráta čestných práv občanských.

Nebeský Otto, 1926, syn úředníka, dělník, vždy bezpartijní, odsouzen k 7 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Čížek Bohumil, 1912, úředník, syn strojvedoucího, od roku 1945 soc. dem., od 1948 v KSČ, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody.

Meluzin Karel, 1909, býv. hodinář - nyní dělník, syn živnostníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 5 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Zenkl Jaromír, 1902, syn staničního mistra, artista - t.č. pouliční prodavač, vždy bezpartijní, vzdálený příbuzný Petra Zenkla, odsouzen k 8 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských.

Pinkava Václav, 1934, syn zedníka, elektrotechnik, vždy bezpartijní, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody.

Obvinění trest přijali kromě Zámečkové, Meluzina a Zenkla, kteří se odvolali.

Dne 16. července 1953 budou provedeny procesy se skupinami Jílek a spol., Krüger a spol., dne 17. července 1953 Krinesová a spol., Fencel a spol., a v sobotu dne 18. července 1953 jeden proces se skupinou Pikart a spol. Ostatní procesy budou provedeny v příštím týdnu.

Kpt. Miloš Kořínek v.r.

Plzeň, dne 17. července 1953

Hlavní správa Státní bezpečnosti
správa státně bezpečnostního vyšetřování
k rukám s. pplk. Doubka

Předmět: Průběh procesů s obviněnými akce »demonstrace«

16. července 1953 byla souzena skupina Jílek a spol., kde byly vyneseny následující rozsudky:

Jílek Adolf, 1919, dělník, dříve živnostník, syn živnostnice, dříve člen lidové strany. Odsouzen k 3 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských na stejnou dobu.

Herink Bohumil, 1904, dělník, t.č. důchodce, od 1931 člen soc. dem., nyní bezpartijní, zproštěn všech bodů žaloby.

Hofman Jindřich, 1932, pomocný dělník, syn úředníka, nyní bezpartijní, odsouzen k 6 týdnům odnětí svobody.

Jůdl Miloš, 1933, zedník, syn průvodčí, bezpartijní, 6 týdnů odnětí svobody.

Bittermann Alois, 1908, pomocný dělník, od 1926 - 1928 v mládeži soc. dem., nyní bezpartijní, 4 roky odnětí svobody a ztráta čestných práv občanských.

Žižanovič Antonín, 1920, Jugoslávec, dělník, býv. obchodník, syn pomocného dělníka, vždy bezpartijní, zproštěn pro nedostatek důkazů pro bezpečné prokázání viny.

Čapková Růžena, 1935, radiomechanička, dělnického původu, vždy bezpartijní, zproštěna všech bodů žaloby.

Kasal František, 1912, cidič odliktů, dělnický původ, od 1945 - 52 člen KSČ, vyloučen, odsouzen k 2 měsícům odnětí svobody.

Černý Václav, 1891, inspektor fin. stráže v.v., vždy bezpartijní, zproštěn všech bodů žaloby.

Valdman Oldřich, 1933, pekař, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Veigl Stanislav, 1934, strojní zámečnický, dělnického původu, vždy bezpartijní. Zproštěn všech bodů obžaloby.

Matheisl Karel, 1931, dělník, dělnického původu, bezpartijní, odsouzen ke 2 měsícům odnětí svobody.

Osvald Ladislav, 1934, malíř pokojů - dělník, vždy bezpartijní, zproštěn celé žaloby.

Šnajdr František, 1925, živnostník, syn živnostníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Ve skupině **Krügera a spol.** byly vyneseny následující rozsudky:

Krüger Rudolf, 1905, laborant, býv. majitel fotoateliéru a obchodu, do 1948 jednatel lidové strany, odsouzen ke 4 rokům odnětí svobody, ztrátě občanských práv a konfiskace jmění.

Nováková Bedřiška, 1932, úřednice, dělnického původu, bez politické příslušnosti, odsouzena k 8 měsícům odnětí svobody.

Humlová Danuše, 1930, dělnice, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena k 6 týdnům odnětí svobody.

Sedlák Jan, 1926, strojník, syn živnostníka, vždy bezpartijní, odsouzen k 15 měsícům odnětí svobody.

Bartoš Josef, 1927, zámečnický, dělnického původu, od 1945 - 46 v KSČ, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Barchánková Marie, 1928, jeřábnice, dcera živnostníka, vždy bezpartijní, odsouzena k 8 měsícům odnětí svobody.

Rys Václav, 1927, dělník krejčovský, nyní brusič, dělnický původ, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 týdnům odnětí svobody.

Blahovec Bohumil, 1912, soustružník, dělnického původu, bezpartijní, odsouzen k 2 měsícům podmíněně na dobu 2 roků.

Špillerová Růžena, 1931, jeřábnice, dcera dělníka, vždy bezpartijní, odsouzena k 6 měsícům odnětí svobody.

Zehle Vladimír, 1935, elektromechanik, syn výpravčího, vždy bezpartijní, zproštěn všech bodů žaloby.

Šimek Josef, 1920, řeznický dělník, vždy bezpartijní, dělnického původu, 6 měsíců.

Šimice Vladimír, 1932, strojní zámečnický dělník, dělnického původu, vždy bezpartijní, vyloučen z řízení pro předběžné zkoumání duševního stavu.

Černohorský Josef, 1935, elektrotechnik, syn býv. mjr. ČSA, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Holub František, 19[ ]^a, za první republiky majitel obuvnické živnosti, za první republiky nár. soc., od r. 1940 bezpartijní, odsouzen k 15 měsícům odnětí svobody.

Janovský Jan, 1909, dělník, syn dílovedoucího, od r. 1945 - 1948 v KSČ, vyškrtnut, odsouzen k 2 rokům odnětí svobody. Do rozsudku podal odvolání.

Kreidlová Marie, 1919, naviječka, dělnického původu, bývalá příslušnice nár. soc., odsouzena k 3 měsícům odnětí svobody.

Procesy probíhaly bez závad.

Vzhledem ke skutečnosti, že obviněný Fencel Josef, který měl mít hlavní líčení dne 17. července 1953, se připravoval k provokaci za účelem kompromitace StB, kdy byl dříve ke spolupráci získán a dle jeho vyjádření chtěl svou trestnou činnost anulovat tím, že by uvedl před soudem, že byl přímo StB na demonstraci poslán, bylo s krajským prokurátorem projednáno jeho vyloučení z procesu ve skupině a obviněný Fencel bude později, po skončení skupinových procesů, souzen samostatně. Výše uvedené rozhodnutí doporučil i předseda senátu, který měl rozmluvu s obviněným Fenclem při publikaci žaloby.

Kpt. Kořínek v.r.

D á l n o p i s

Dne 17. července 1953

Hlavní správa Státní bezpečnosti
správa státně bezpečnostního vyšetřování
k ruk. náčelníka s.pplk. Doubka

Předmět: Zpráva o průběhu procesů

Dne 17. července 1953 byl konán proces proti patnáctičlenné skupině demonstrantů, v jejímž čele byla Anežka Krinesová.

Krinesová Anežka, 1931, úřednice, dříve ošetřovatelka, dcera kulaka, bezpartijní, odsouzena ke 3 rokům odnětí svobody a ztrátě občanských práv na 3 roky.

Fišerová Helena, 1932, úřednice, dcera číšníka, vždy bezpartijní, odsouzena ke 3 měsícům odnětí svobody.

Makrlík Václav, 1915, pomocný dělník, syn průvodčího vlaků, vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody.

Štekl Břetislav, 1900, dříve lakýrník, nyní důchodce, od roku 1945 - 50 KSČ, odkud byl vyloučen. Odsouzen ke 3 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských na 3 roky.

Kopecký Jaroslav, 1934, zámečnický, syn býv. dozorce vězňů, vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody.

Reithar Miloš, 1935, zámečnický, syn dělníka, vždy bezpartijní, byl zproštěn.

Rokůsek Ladislav, 1924, soustružník, dělnického původu, od roku 1945 do 1952 v KSČ, odkud byl vyloučen. Odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Popek Josef, 1933, mechanik, ze živnostnické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen k 8 měsícům odnětí svobody.

Bůžek Josef, 1919, dělník, vždy bezpartijní, odsouzen k 5 měsícům odnětí svobody.

Preis Jaroslav, 1934, soustružník, syn úředníka, vždy bezpartijní, odsouzen ke 2 rokům odnětí svobody.

Lhoták Josef, 1933, strojní zámečnický, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 měsícům odnětí svobody.

Meca Antonín, 1920, konstruktér, syn býv. štábního rotmistra, vždy bezpartijní, odsouzen ke 2 rokům odnětí svobody.

JUDr. Hegner Josef, 1902, advokát, člen advokátní poradny, syn městského fyzika, od r. 1945 - 1948 ve straně nár. soc., odsouzen k 1 roku odnětí svobody a propadnutí celého jmění.

Pfeffer Jan, 1920, strojní zámečnický, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody.

Bažant Václav, 1935, dělník, syn živnostníka, bezpartijní, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody podmíněčně na 2 roky.

Všichni obvinění trest přijali kromě **Štekla**, **Meci**, **Hegnera** a **Pfeffera**, kteří požádali o písemné doručení rozsudků do rukou svých obhájců.

Dále bylo konáno přelíčení se čtrnáctičlennou skupinou, v jejímž čele stál obviněný **Jan Holeček**.

Holeček Jan, 1916, čistič oken, býv. živnostník, syn pomocného dělníka, od r. 1945 do r. 1948 soc. dem., odsouzen ke 4 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských na 5 let.

Bešták Josef, nar. 1923, zámečnický, syn dílovedoucího, od r. 1945 do r. 1948 v soc. dem., odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Brůha Bohuslav, 1933, obchodní příručí, nyní automontér, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody.

Šúchová Otilie, roz. Fenclová, nar. 1926, žehlíčka, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena k 6 týdnům odnětí svobody.

Fujová Libuše, 1935, čalounická dělnice, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena k 6 měsícům odnětí svobody.

Šafář František, 1907, úředník, dělnického původu, vždy bezpartijní, byl zproštěn.

Štauber Jan, 1934, truhlářský dělník, syn středního zemědělce, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Blendui Georgij, 1930, pomocný dělník, dělnického původu, od r. 1949 v KSČ, byl zproštěn.

Šiška Stanislav, 1935, učeň, syn živnostníka, vždy bezpartijní, zproštěn.

Marešová Marie, 1932, jeřábnice, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena ke 4 měsícům odnětí svobody.

Dvořák Václav, 1925, kontrolor, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 2 rokům odnětí svobody.

Havránek Josef, 1923, kovář, syn malozemědělce, od r. 1947 - 50 KSČ, odsouzen ke 2 rokům odnětí svobody.

Janda-Weber Vladislav, 1933, syn důstojníka ČSA, vždy bezpartijní, odsouzen k 5 měsícům odnětí svobody.

Hanzlík Václav, 1907, horizontář, bývalý obchodník, býv. člen lid. strany, odsouzen k 5 rokům odnětí svobody, konfiskace poloviny jmění a ztráta čestných práv občanských na dobu 5 let.

Procesy probíhají bez závad, názory veřejnosti podle průzkumu k výši trestu jsou rozdílné. Část schvaluje nízké tresty, další část očekávala tresty vyšší.

V pondělí, tj. 20. července 1953 budou provedena dvě přelíčení se skupinou **Pikart a spol.** a **Moravec Gustav a spol.** Dne 21. července 1953 veřejný proces **Kasíková a spol.** a neveřejný **Moravec František a spol.** Dne 22. července 1953 bude proveden veřejně poslední proces **Otradovec a spol.**

Kpt. Kořínek v.r.

Dne 20. července 1953

Hlavní správa Státní bezpečnosti
správa státně bezpečnostního vyšetřování
k rukám náčelníka s. pplk. Doubka

Předmět: Zpráva o průběhu procesů

Dne 20. července 1953 byly před lidovým soudem v Plzni souzeny dvě skupiny v neveřejném líčení. Ve skupině **Gustav Moravec a spol.** byly vyneseny následující tresty:

Moravec Gustav, 1913, dělník, od roku 1946 v nár. soc. straně, odsouzen k 1 roku odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských na 3 roky.

Vaník Bohumil, 1917, vozíčkář, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 14 měsícům odnětí svobody.

Khek Miloslav, 1932, brusič, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 měsícům odnětí svobody.

Kasík Vojtěch, 1932, strojní zámečnický dělník, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 14 měsícům odnětí svobody.

Kadlec Josef, 1934, kovářský dělník, ze živnostenské rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody.

Zeman Karel, 1927, dělník, dříve holič, dělnického původu, do roku 1948 v nár. soc., odsouzen ke 2 měsícům odnětí svobody.

Šmíd Jaromír, 1923, student hudební školy, dělnického původu, od roku 1948 v KSČ, odsouzen ke 3 měsícům odnětí svobody.

Vávra Bohumil, 1916, syn bankovního úředníka, od roku 1945 do roku 1949 v KSČ - vyloučen, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody, ke ztrátě občanských práv na 3 roky a zákazu divadelní činnosti navždy.

Malík Václav, 1922, divadelní herec, dělnického původu, bezpartijní, odsouzen k 9 měsícům odnětí svobody, ke ztrátě občanských práv na 3 roky a zákaz divadelní činnosti na 3 roky.

Krs Václav, 1899, býv. vrch. strážm. SNB, nyní pomocný dělník, 1945 - 1948 ve straně nár. soc., potom v KSČ, odkud byl v roce 1951 vyloučen. Odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Zahradníčková Jiřina, 1920, úřednice, dcera býv. ředitele ZVIL Plzeň, vždy bezpartijní, odsouzena k 1 roku odnětí svobody a ztráta občanských práv na 5 let a propadnutí celého jmění.

Kučera Alois, 1925, dělník, ze živnostenské rodiny, od 1948 do 1950 kandidát KSČ, odsouzen ke 2 rokům odnětí svobody a ztrátě občanských práv na 5 let, propadnutí celého jmění a zákaz pobytu v oblasti JNV Plzeň na 10 let.

Bošina Václav, 1901, úkolář, ze živnostenské rodiny, dříve živnostník, býv. národní socialista, odsouzen ke 2 měsícům odnětí svobody.

Šamberger Ladislav, 1923, rýsovač, syn dílovedoucího, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 měsícům odnětí svobody.

Šubrt Miloslav, 1928, hudebník v orchestru KOD Plzeň, ze živnostenské rodiny, vždy bezpartijní, zproštěn.

Blavíc Jaroslav, 1929, býv. úředník, nyní skladník, syn býv. pplk. armády, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Všichni obvinění trest přijali.

V další skupině **Pikart Bohuslav a spol.** byly vyneseny následující rozsudky.

Pikart Bohuslav, 1932, traktorista, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 rokům odnětí svobody a ztrátě občanských práv na 3 roky.

Egenvald Václav, 1933, vozíčkář, ze zemědělské rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 rokům odnětí svobody a ztrátě občanských práv na 5 let.

Rubášová Libuše, 1933, jeřábnice, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena k 1 1/2 roku odnětí svobody.

Červený Jaroslav, nar. 1922, tesař, syn hajného, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 1/2 letům odnětí svobody a ztrátě občanských práv na 3 roky.

Matoušek Vladimír, 1932, zámečnický, z dělnické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Šneberger Miloslav, 1924, dělník, truhlář, syn výhybkáře, vždy bezpartijní, odsouzen k 3 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských na 4 roky.

Johánek Jan, 1926, dělník, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k odnětí svobody na 4 měsíce.

Honzíková Marie, 1910, úřednice, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena ke 2 měsícům odnětí svobody.

Honzík Josef, 1921, zámečnický, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 2 rokům odnětí svobody.

Čechura Oldřich, 1918, frézař, dělnického původu, za 1. republiky v soc. dem., odsouzen k 1 1/2 měsíce odnětí svobody.

Kolařík Stanislav, 1934, strojní zámečnický, z úřednické rodiny, vždy bezpartijní, byl zproštěn.

Rosolová Anna, 1921, dříve služebná - nyní číšnice, dcera dělníka, od 1945 do 1950 KSČ, vyloučena, odsouzena ke 3 měsícům odnětí svobody.

Wanka Bohuslav, 1933, soustružnický, z úřednické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Rejzek Rostislav, 1927, dříve zemědělec, nyní dělník, vždy bezpartijní, odsouzen k 7 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských na 5 roků.

Urban Miloslav, 1913, býv. holičský pomocník, od roku 1948 majitel holičské živnosti, syn divadelního herce, vždy bezpartijní, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody.

Valentová Jaroslava, 1932, ošetřovatelka, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena k 1 1/2 měsíce odnětí svobody.

Volšánová Dagmar, 1930, telegrafistka, z úřednické rodiny, vždy bezpartijní, byla zproštěna.

Všichni obvinění trest přijali kromě Honzíka, který si vyžádal písemné doručení rozsudku do rukou obhájce. Průběh obou procesů byl klidný, nedošlo k žádným rušivým jevům.

Dne 21. července 1953 budou provedeny dva procesy. Veřejný proces se skupinou Kasíková a spol., do které byl připojen též Katera a Hořejší Jarmila. Podle agenturního průzkumu na celách jsou všichni obvinění připraveni na to, vypovídat podle pravdy.

Další zprávu podám dne 21.7.1953 v poledních hodinách o průběhu veřejného procesu.

Kpt. Kořínek v.r.

Dne 21. července 1953

Hlavní správa Státní bezpečnosti
správa státně bezpečnostního vyšetřování
k rukám náčelníka s. pplk. Doubka

Předmět: Zpráva o průběhu procesu

O 21,30 hodin skončil proces se skupinou **Moravec František a spol.**, který byl souzen neveřejně a v němž byly vyneseny následující rozsudky.

Moravec František, 1911, holič - nyní dělník, za první republiky v soc. dem., od roku 1945 v KSČ, odkud byl v 1950 vyloučen. Odsouzen k 5 rokům odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských na 5 let.

Bokr Drahomír, 1933, elektromechanik, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 5 měsícům odnětí svobody.

Kopelent Stanislav, 1927, elektromontér, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 2 měsícům odnětí svobody.

Nový Karel, 1926, jeřábník, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Bylina Otakar, 1926, jeřábník, ze Živnostenské rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen k 1 roku odnětí svobody.

Čiperová Bohumila, 1929, výhybkářka, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena k 18 měsícům odnětí svobody.

Pašek Václav, 1909, konstruktér, z úřednické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 rokům odnětí svobody, ztrátě čestných práv občanských na 6 roků a konfiskaci poloviny jmění.

Pašek Václav, 1934, soustružník, syn konstruktéra, vždy bezpartijní, odsouzen k 3 měsícům odnětí svobody.

Kocumová Zdenka, 1928, býv. pomocná dělnice, nyní ošetřovatelka, z dělnické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzena ke 4 měsícům odnětí svobody podmíněně na 2 roky.

Ubl František, 1933, řidič buldozeru, z dělnické rodiny, vždy bezpartijní, byl zproštěn.

Šucha Jiří, 1934, student průmyslové školy, dělnického původu, vždy bezpartijní, byl zproštěn.

Hauptman Rudolf, 1930, býv. majitel řeznické živnosti, nyní řidič, syn prodavače dobytka, vždy bezpartijní, odsouzen k 5 rokům odnětí svobody, ztrátě čestných práv občanských na 5 let, konfiskaci poloviny jmění.

Kutzendörfer Petr, 1913, býv. majitel lakýrnické živnosti - nyní lakýrnický dělník, ze Živnostenské rodiny, do roku 1948 v lidové straně, odsouzen k 5 měsícům odnětí svobody.

Staněk Jaroslav, 1923, stroj. zámečnický, dělnického původu, vyloučen k KSČ, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody.

Rendlová Vlasta, 1914, v domácnosti, ze Živnostenské rodiny, vždy bezpartijní, odsouzena k 2 měsícům odnětí svobody.

Proces dobře řídil předseda senátu Vojáček, za prokuraturu Zábranský, který po vynesení rozsudku v krátkém projevu politicky zhodnotil význam vynesených trestů.

Veřejné přelíčení s Kasíkovou a spol. bylo ve večerních hodinách přerušeno po závěrečných slovech obviněných. Rozsudek bude vyneseno po 23. hodině.

Kpt. Kořínek v.r.

Dne 22. července 1953

Hlavní správa Státní bezpečnosti
správa státně bezpečnostního vyšetřování
k rukám s. pplk. Doubka

Předmět: Zpráva o průběhu procesu

Ve veřejném přelíčení byla souzena skupina Kasíková a spol. Soud vynesl po přelíčení následující tresty:

Kattera Pavel, 1925, strojník - nyní vedoucí provozu v Armastavu, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 14 rokům odnětí svobody, ztráta práv na 10 let, propadnutí jmění.

Hořejší Jarmila, 1933, úřednice, dcera kulaka, vždy bezpartijní, odsouzena ke 2 1/2 roku odnětí svobody, ztráta čestných práv občanských na 5 let.

Thomayer Jindřich, 1934, řidič, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 15 měsícům odnětí svobody.

Kasíková Věra, 1928, dělnice, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena ke 3 1/2 roku odnětí svobody, ztráta čestných práv na 5 let.

Skolka Vojtěch, 1910, dříve úředník - nyní dělník, syn rolníka, od 1946-1948 v nár. soc., od roku 1950 v KSČ, odsouzen ke 4 rokům odnětí svobody, ztráta čestných práv na 5 let.

Vildová Hana, 1935, pomocná dělnice, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena k 1 roku odnětí svobody.

Karlová Antonie, 1933, servírka, z dělnické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzena k 2 1/2 roku odnětí svobody, ztráta čestných práv na 5 let.

Förster Jaroslav, 1936, učeň, syn býv. důstojníka ČSA, vždy bezpartijní, zproštěn.

Belza Václav, 1909, technický úředník, dělnického původu, od roku 1945-1948 v nár. soc., po únoru KSČ, v roce 1950 vyloučen, odsouzen k 15 měsícům odnětí svobody.

Jedličková Božena, 1901, pradlena, dcera dílovedoucího, od roku 1945 do 1948 v nár. soc., zproštěna.

Frömer Ladislav, 1925, býv. obchodní příručí, nyní brusič, z úřednické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 měsícům odnětí svobody.

Frömerová Amalie, 1931, býv. obchodní příručí, nyní dělnice, z úřednické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzena ke 2 měsícům odnětí svobody.

Ištok Stanislav, 1924, strojní zámečnický dělník, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 rokům odnětí svobody, ztráta čestných práv na 5 let.

Šubrtová Věra, 1931, úřednice, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena ke 3 měsícům odnětí svobody.

Raška Jiří, 1934, student prům. školy, syn truhláře, vždy bezpartijní, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody podmíněně na 2 roky.

Koptíková Josefa, 1901, dříve služebná, nyní v domácnosti, z rolnické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzena ke 3 měsícům odnětí svobody.

Mazal Karel, 1912, úředník, z úřednické rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody.

Pěchouček Václav, 1913, dělník, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 týdnům odnětí svobody.

Coufalová Eugenie, 1911, v domácnosti, ze živnostenské rodiny, vždy bezpartijní, odsouzena ke 3 měsícům odnětí svobody.

Kovařík František, 1900, býv. nájemce kamenolomu, syn zřízence ČSD, za první republiky v nár. soc. straně. odsouzen k 15 měsícům odnětí svobody.

V průběhu procesu nedošlo k žádným provokacím, měl dobrý spád. Všichni obvinění tresty přijali.

Kpt. Kořínek v.r.

Dne 22. července 1953

Hlavní správa Státní bezpečnosti
správa státně bezpečnostního vyšetřování
k rukám náčelníka s. pplk. Doubka

Předmět: Zpráva o průběhu procesu

Dne 22. července 1953 byla za přítomnosti 100 - 120 občanů souzena poslední skupina **Otradovec a spol.** a byly vyneseny následující rozsudky:

Otradovec Emil, 1923, [...] nyní svářeč, syn býv. četníka, od roku 1946 do 1948 v soc. dem., odsouzen k 15 měsícům odnětí svobody.

Nazarkevych Ilja, 1932, elektrotechnik, syn bělogvardějce inženýra, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 rokům odnětí svobody, ztráta čestných práv občanských na 5 let.

Mikulášek Jaroslav, 1933, pomocný dělník, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 10 měsícům odnětí svobody.

Hron Roman, 1934, strojní zámečnický dělník, syn přísl. SNB, vždy bezpartijní, odsouzen k 6 měsícům odnětí svobody.

Dobízl Václav, 1933, instalatér, ze živnostenské rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen k 2 rokům odnětí svobody.

Marko Petr, 1921, elektrosvářeč, syn malozeměděle, v roce 1950 vyloučen z KSČ, odsouzen k 7 měsícům odnětí svobody.

Jelínková Vlasta, 1937, dělnického původu, průvodčí, vždy bezpartijní, odsouzena k 7 měsícům odnětí svobody a nařízena ochranná výchova.

Smržová Irena, 1914, úřednice, dělnického původu, od roku 1948 v KSČ, odsouzena k 8 měsícům odnětí svobody.

Slavík Alexandr, 1923, opravář, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 5 roků odnětí svobody a ztrátě čestných práv občanských na 5 let.

Šilhánek Josef, 1919, elektromechanik, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen k 9 měsícům odnětí svobody.

Oliberius Václav, 1902, zámečnický, syn hajného, od 1925 do 1939 v soc. dem., od roku 1945 - 1948 v KSČ, vyloučen, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody.

Šmídová Bohumila, 1935, bez trvalého zaměstnání, dělnického původu, odsouzena k 7 měsícům odnětí svobody.

Bruhová Marie, 1935, stavební dělnice, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena k 6 měsícům odnětí svobody.

Titze Jaroslav, 1931, mědikovec, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 4 roků odnětí svobody, ztráta čestných práv občanských na 5 let.

Kadlec Václav, 1920, kovář, ze Živnostenské rodiny, vždy bezpartijní, odsouzen k 15 měsícům odnětí svobody.

Hahn Josef, 1935, strojní zámečnický, syn vlakvedoucího, vždy bezpartijní, odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody.

Modráková Irena, 1934, servírka, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzena k 6 měsícům odnětí svobody.

Fous Josef, 1934, frézař, dělnického původu, vždy bezpartijní, odsouzen ke 3 měsícům odnětí svobody.

Všichni obvinění trest přijali kromě **Nazarkevyče**, který si vyžádal písemné doručení trestu do rukou obhájce.

Průběh procesu byl klidný, nedošlo k žádným rušivým zjevům. Zbytek obviněných, kteří nebyli zařazeni do žádných ze souzených skupin, bude souzen samostatně v tajném přelíčení, u slabších případů bude ze strany prokuratury přistoupeno k propuštění na svobodu.

Kpt. Kořínek v.r.

A MV ČR, sv. H-193 Měnová reforma 1953, s. 1-22, stroj. prvopis.

---

a Písařská chyba: 1981.

1953, 17. červen - 1. červenec, Ostrava. - Zprávy Krajské správy Státní bezpečnosti v Ostravě o stavu a výsledcích vyšetřování osob v souvislosti s měnovou reformou pro Hlavní správu StB ministerstva národní bezpečnosti.

V Ostravě dne 22. června 1953

Ministerstvo národní bezpečnosti
správa státně bezpečnostního vyšetřování
Praha

Z p r á v a

o stavu a výsledcích vyšetřování osob zatčených při protistátních demonstracích v souvislosti s měnovou reformou, provedených orgány
Veřejné bezpečnosti

V průběhu protistátních demonstrací a na základě vyšetřování bylo Veřejnou bezpečností

zatčeno celkem	8 osob
vyšetřováno na svobodě	16 osob
ve vazbě	0 osob
předáno soudu	22 osob

1. **Hudeček Zdeněk**, nar. 7.9.1920, [...] t.č. úředník národního podniku Průmstav Ostrava, bez politické příslušnosti, zatčen 8.6.1953. Hudeček Zdeněk pobuřoval na veřejnosti proti lidově demokratickému zřízení. K činu se doznal. Bylo na něj učiněno trestní oznámení krajské prokuratury v Ostravě.
2. **Kloda Jiří**, nar. 20.3.1933, zámečnick, t.č. automechanik ČSSZ, strojní závod v Praze, bez stranické příslušnosti. Zatčen dne 3.6.1953. Kloda Jiří pobuřoval a snižoval vážnost prezidenta republiky. K činu se doznal, byl oznámen okresní prokuratury v Ostravě.
3. **Střilka Antonín**, nar. 7.12.1911 v Opavě-Kateřinkách, obchodní příručí, zámečnick v n.p. Ostroj v Opavě, od r. 1948 do 1950 kandidát strany KSČ. Zatčen dne 12.6.1953. Střilka Antonín pronášel pobuřující výroky na veřejnosti o měnové reformě, rozšiřoval nepravdivé zprávy, že příslušníci Lidové milice stříleli do dělníků. Střilka se k činu doznal a byl předán okresní prokuratury v Opavě.
4. **Bulek Karel**, nar. 23.7.1909 v Opavě-Kateřinkách, dělník, t.č. bez pracovního poměru, od r. 1928 do 1939 člen KSČ, nyní bez politické příslušnosti. Vyšetřován na svobodě. Jmenovaný pronášel pobuřující výroky o měnové reformě. Na jmenovaného bylo podáno trestní oznámení okresní prokuratury v Opavě.
5. **Černý Zdeněk**, nar. 23.1.1895 v Praze, dříve velkostatkář, nyní dělník národního podniku Ostroj, bez politické příslušnosti. Vyšetřován na svobodě. Černý Zdeněk pronášel pobuřující výroky na veřejnosti o měnové reformě. Trestní oznámení podáno okresní prokuratury v Opavě.

6. **Sup Jan**, nar. 18.9.1917 v Praze, dříve Živnostník-pekař, nyní brigádník, bez politické příslušnosti. Zatčen dne 4.6.1953. Sup Jan byl zatčen pro rozšiřování poplašných zpráv v brigádnickém domově v Karviné. Svými výroky vzbudil rozruch mezi ostatními brigádníky. Sup Jan byl předán okresní prokuratuře v Karviné.
7. **Hajduček Antonín**, nar. 13.6.1906 v Pustkovci, okr. Bílovec, bývalý Živnostník (obuvník), nyní člen závodní stráže, nebyl politicky organizován. Zatčen 3.6.1953. Hajduček Antonín byl zatčen pro pobuřování v souvislosti s měnovou reformou. K činu se doznal - bylo na něj podáno trestní oznámení okresní prokuratuře v Krnově.
8. **Loryš Vilém**, nar. 4.2.1903 v Záblatí, okr. Ostrava, dříve číšník, nyní dělník, od r. 1946 do r. 1948 člen KSČ, souzen pro pokus ilegálního útěku do zahraničí. Zatčen dne 3.6.1953. Loryš Vilém doznal, že pobuřoval v hostinci v Krnově v souvislosti s měnovou reformou. Trestní oznámení podáno okresní prokuratuře v Krnově.
9. **Hartenberger Robert**, nar. 13.8.1913, bývalý Živnostník (pokrývač), nyní dělník v železárnách Stalingrad, od r. 1945 do 1948 člen nár. soc., nyní bez politické příslušnosti, zatčen dne 5. 6. 1953. Hartenberger doznal, že dne 3.6.1953 pobuřoval k protistátní demonstraci v železárnách Stalingrad. Trestní oznámení bylo podáno okresní prokuratuře v Místku.
10. **Pavlíček Vojtěch**, nar. 23.4.1910, obchodní příručí, nyní dělník železáren Stalingrad, od r. 1945 do 1948 člen nár. soc. strany, nyní bez politické příslušnosti. Vyslýchán na svobodě. Pavlíček Vojtěch pobuřoval proti republice tím, že hanobil republiku v souvislosti s měnovou reformou v železárnách Stalingrad.
11. **Chýlová Marie**, nar. 13.3.1891 v Krásné, okr. Místek, důchodkyně, bez politické příslušnosti. Vyslýchána na svobodě. Jmenovaná v souvislosti s měnovou reformou hanobila spojenecké státy. Trestní oznámení podáno okresní prokuratuře v Místku.
12. **Drozdová Štěpánka**, nar. 10.12.1917 v Hulvákách, okr. Ostrava, v domácnosti, manželka ředitele spořitelny v Hlučíně, bez politické příslušnosti. Vyšetřována na svobodě. Jmenovaná v důsledku měnové reformy pronášela hanlivé výroky. »U výměny peněz je policajtů a vojáků jako červených psů a bylo by dobře je odvéztí na brigádu do řepy.« Trestní oznámení podáno okresní prokuratuře v Hlučíně.
13. **Kubík Kondrát**, nar. 3.6.1907 v Bohumíně, dělník n.p. BŽGK Bohumín, bez politické příslušnosti, vyšetřován na svobodě. Jmenovaný v souvislosti s měnovou reformou pronášel hanlivé výroky »Četníci a státní úředníci dostali vyměnit obnos 20 000 Kčs 1:5, kdežto dělníci dostali v tomto poměru vyměnit pouze 300,- Kčs.« Trestní oznámení podáno okresní prokuratuře v Hlučíně.
14. **Šestáková Lydie**, nar. 11.8.1912 v Dobroslavicích, okr. Hlučín, dělnice, t.č. v domácnosti, členka KSČ, od r. 1945 členkou Sokola, vyšetřována na svobodě. Šestáková Lydie v souvislosti s měnovou reformou pronášela nepravdivé zprávy tím, že »četníci nedělají nic a dostali 1:5 a havíři, kteří musí dřít, dostali 1:50.« Trestní oznámení podáno okresní prokuratuře v Hlučíně.

15. **Marek Leo**, nar. 17.8.1922 v Dobroslavicích, okr. Hlučín, bývalý živnostník-řezník, nyní vedoucí prodejny Pramen, od r. 1945 člen soc. dem., po sloučení až do dnešního dne člen KSČ. Vyšetřován na svobodě. Marek Leo zadržen pro vyvěšení šátku, který znázorňoval obsazení Kladska s nápisem »Pravda vítězí«, vychvalující anglickou a americkou armádu. Trestní oznámení podáno okresní prokuratuře v Hlučíně.
16. **Krautwurst Josef**, nar. 20.3.1934 v Koběřicích, okr. Hlučín, zaměstnáním kovář, bez politické příslušnosti. Vyšetřován na svobodě. Jmenovaný doznal, že dne 1.6.1953 v průběhu výměny peněz pronášel pobuřující výroky, kterými urážel lidově demokratické zřízení. Trestní oznámení podáno okresní prokuratuře v Hlučíně.
17. **Tesařík František**, nar. 19.8.1904 v Těšicích, okr. Hodonín, bývalý příslušník četnictva, t.č. zaměstnán jako pokladník u komunálních podniků Bohumín. Zatčen 18.6.1953. Tesařík František byl zatčen v souvislosti s protistátní demonstrací v Bohumíně, jelikož se aktivně zúčastnil s ostatními výtržníky provokací na náměstí v Bohumíně. K spáchanému činu se doznal a trestní oznámení bylo podáno okresní prokuratuře v Ostravě.
18. **Hlavička Viktor**, nar. 23.12.1896, bývalý živnostník, nyní přední dělník v BŽGK Bohumín, v době první republiky člen nár. soc., nyní bez politické příslušnosti. Vyšetřován na svobodě. Hlavička Viktor byl vyšetřován pro přestupek v oboru výživy a zásobování a šíření nepravdivých zpráv, ježto prohlašoval, že nemá co jíst a že v ČSR dojde k drahotě. Trestní oznámení nebylo dosud podáno.
19. **Hlavičková Božena**, nar. 16.12.1895, v domácnosti, bez politické příslušnosti, vyšetřována na svobodě. Hlavičková Božena byla vyšetřována pro přestupek v oboru výživy a zásobování a šíření nepravdivých zpráv, ježto prohlašovala, že nemá co jíst a že v ČSR dojde k drahotě.
20. **Harovník Vladimír**, nar. 7.4.1933 ve Staré Boleslavi, okr. Brandýs n/Labem, úředník, bez politické příslušnosti. Vyšetřován na svobodě. Jmenovaný pronášel v závodě národního podniku Baterie v Budišově, že byl v Praze, že je tam stanné právo, že dělníci nechtějí pracovat a stávkují. Trestní oznámení podáno okresní prokuratuře ve Vítkově.
21. **Kahánek Miroslav**, nar. 31.12.1912 ve Studénce, okr. Bílovec, dříve dělník, nyní vedoucí provozovny, od r. 1945 člen strany KSČ. Vyšetřován na svobodě. Kahánek pronášel pobuřující výroky v souvislosti s měnovou reformou. Pronášel, že ústřednímu výboru KSČ nevěří, že tito jej obelhali a jiné výroky. Trestní oznámení bylo podáno okresní prokuratuře ve Vítkově.
22. **Wolfová Marie**, nar. 13.8.1927 v Janovicích, okr. Klatovy, dříve úřednice, nyní v domácnosti, bez politické příslušnosti, vyšetřována na svobodě. Jmenovaná byla vyšetřována v souvislosti s vyhlášením měnové reformy pro pobuřování proti republice. Na jmenovanou bylo podáno trestní oznámení okresní prokuratuře v Ostravě.
23. **Černý Antonín**, nar. 24.5.1928, povoláním dělník, od r. 1945 do r. 1952 člen KSČ, nyní bez stranické příslušnosti. Vyšetřován na svobodě. Černý Antonín byl vyšetřován pro pobuřující výroky, které pronesl na veřejnosti o příslušnících Lidové milice, kdy prohlašoval, že »žerou za jejich

peníze a lístky, aby šli pracovat, že jeho chránit nemusí«. Trestní oznámení podáno okresní prokuratuře v Ostravě.

24. **Žabenský** Bohumil, nar. 24.9.1922, dělník, t.č. elektrikář v NHKG, bez politické příslušnosti. Vyšetřován na svobodě. Jmenovaný v souvislosti s měnovou reformou rozšiřoval nepravdivé zprávy, že příslušníci SNB dostali vyměnit všechny peníze 1:5. Příklad je dosud ve vyšetřování.

Náčelník vyšetř. odboru:
npor. Štěpánek v.r.

V Ostravě, dne 23. června 1953

SNB - Správa státně bezpečnostního
vyšetřování
Praha

Z p r á v a
o stavu a výsledcích vyšetřování osob zatčených
při protistátních demonstracích v souvislosti s měnovou reformou

V průběhu protistátních demonstrací a na základě vyšetřování bylo:

zatčeno celkem	90 osob
vyšetřováno na svobodě.....	10 osob
zavázáno ke spolupráci.....	15 osob
propuštěno na svobodu.....	36 osob
nyní ve vazbě.....	29 osob
předáno soudu.....	0

1. **Rezek Karel**, nar. 16.12.1899 Vyšehořovice, okr. Český Brod, bývalý četník, t.č. povrchový dělník na jámě Václav v Orlové, bez politické příslušnosti do r. 1948. V únorových událostech vstoupil do KSČ jako kandidát. Zatčen dne 3.6. 1953. Karel Rezek byl zatčen v průběhu protistátní demonstrace na jámě Pionýr jako provokatér. Doznal, že dne 3.6.1953 rozšiřoval na dole Václav nepravdivé zprávy o vysokých cenách potravin. Dále, že v čele výtržníků násilím vnikl na důl Pionýr, kde jeho společníci snažili se zastavit provoz. Na jámě Pionýr Rezek vystoupil a nabádal účastníky demonstrace k zastavení práce do doby, nežli si vynutí demonstranti nesmyslné požadavky na vyplacení mzdy. [...]
2. **Kaplita Teofil**, nar. 16.10.1911 v Dolních Marklovicích, bývalý hostinský, t.č. horník na jámě Václav v Orlové, do r. 1951 ve straně KSČ, bez politické příslušnosti. Zatčen dne 3.6.1953. Kaplita byl zatčen jako jeden z hlavních iniciátorů protistátní demonstrace na dole Václav v Orlové, na dole Pionýr a Žofie. Doznal, že se demonstrace aktivně zúčastnil, avšak popírá vedoucí úlohu při násilném vniknutí do strojovny dolu Pionýr. [...]

3. **Brzenczková Klementina**, nar. 5.5.1928 v Chyrzanově - Polsko, dělnice, nyní naražečka na dole Václav v Orlové, do r. 1950 členka KSČ, bez stranické příslušnosti. Zatčena dne 3.6. 1953. Brzenczková podporovala při protistátní demonstraci hlavního iniciátora četníka Rezka, společně s dalšími provokatéry vnikla násilím do objektu jámy Pionýr. Doznala, že na dole Václav dne 3.6.1953 organizovala s četníkem Rezkem a hostinským Kaplitou výtržníky, s kterými odešla na důl Žofie a Pionýr. Na pokyn Rezka snažila se přinutit jménem výtržníků závodního dolu Pionýr k zastavení provozu. Sama rozšiřovala mezi horníky nepravdivé zprávy o vysokých cenách potravin. [...]
4. **Turina Alois**, nar. 18.8.1913 v Pardubicích, býv. technický úředník, t.č. horník na dole ČSA v Karviné, bez politické příslušnosti. Zatčen dne 4.6.1953. Turina Alois byl zatčen jako hlavní iniciátor protistátní demonstrace na dole ČSA, úsek II., a zastavení provozu. Doznal, že dne 3.6.1953 předem se dohodnul s Vojáčkem, Skácelem k zastavení provozu dolu ČSA. Sám ovlivňoval horníky, kteří chtěli fárat, od nastoupení práce, přičemž prohlašoval, že nesmí nastoupit zaměstnání do doby, nežli bude vyřešena otázka vyplacení mzdy za měsíc květen. Když Turina zjistil, že demonstrace se rozrostla do velkých rozměrů, snažil se přimět horníky k fárání. [...]
5. **Skácel Jan**, nar. 13.9.1934 v Pardubicích, bývalý administrativní úředník, nyní zaměstnán jako brigádník na dole ČSA v Karviné, dosud nebyl politicky organizován. Zatčen dne 6. 6. 1953. Skácel Jan byl zatčen pro účast na provokačních demonstracích na dole ČSA a pro rozšiřování štvavých pobuřujících zpráv. Doznal, že mezi pracujícími rozšiřoval nepravdivé zprávy, že v Ostravě je stanné právo a v Bohumíně je stříleno do dělníků. Jak sám vypověděl, protistátní činnost prováděl z nenávisti k lidově demokratickému zřízení, jelikož jeho matka, bývalá továrnice, byla zatčena a odsouzena k 25 letům žaláře pro špionáž. [...]
6. **Vojáček Alois**, nar. 7.7.1906 v Drahaněch, okr. Prostějov, klempíř, t.č. zaměstnán jako horník na dole ČSA v Karviné, člen strany KSČ od roku 1945 do r. 1952. Zatčen dne 4.6. 1953. Vojáček Alois byl zatčen jako jeden z hlavních iniciátorů protistátní demonstrace na dole ČSA, které se aktivně zúčastnil. Doznal, že se dohodl se spoluzaměstnancem Turinou v důsledku protistátní demonstrace v Bohumíně na zastavení práce na dole ČSA. Sám vyzýval horníky k nefárání a k demonstraci za prosazení nesmyslných požadavků o vyplacení mzdy. [...]
7. **Kocián Jan**, nar. 27.5.1928 ve Staříčí, okr. Místek, bývalý textilní mistr, t.č. montér železáren Stalingrad, politicky nebyl organizován. Zatčen dne 4.6.1953. Kocián Jan je hlavní iniciátor protistátní demonstrace v železárnách Stalingrad, kde svými pobuřujícími výroky snažil se ovlivnit pracující k účasti na protistátní demonstraci. Doznal, že společně s Miroslavem Botorem již den před protistátní demonstrací dohodl se na vyprovokování osazenstva železáren Stalingrad při průběhu ranní desetiminutovky. Kocián využil druhého dne desetiminutovky a pobuřujícími výroky strhl část neuvědomělých zaměstnanců k protistátní demonstraci.

Se svým společníkem Bedřichem Matějem snažil se o zastavení provozu v celém závodě. Při pokusu uprchnout byl zatčen. [...]

8. **Matěj Bedřich**, nar. 12.6.1909 v Bohumíně, strojní zámečnick, t.č. svářeč v Železárnách Stalingrad, od roku 1937 organizován ve straně nár. soc. do roku 1948. Zatčen dne 4.6.1953. Matěj Bedřich společně s bulačem směn Janem Kociánem podle předem stanovené domluvy zorganizovali dne 3.6.1953 na pracovišti v Železárnách Stalingrad protistátní demonstraci a zastavení provozu v mostárně a v jiných odděleních. Doznal, že v průběhu pracovní doby nabádal zaměstnance Železáren Stalingrad k zastavení provozu a opuštění zaměstnání do doby, nežli budou vyřešeny jejich nesmyslné požadavky v úpravě platů. [...]
9. **Botor Miroslav**, nar. 13.11.1923 v Radvanicích, řezník, t.č. dělník Železáren Stalingrad, dosud nebyl politicky organizován. Zatčen dne 22.6.1953. Botor Miroslav byl zatčen na základě výpovědí Jana Kociána a Bedřicha Matěje, kterými je usvědčován, že je původcem protistátní demonstrace v Železárnách Stalingrad. Doznal, že společně s Janem Kociánem dohodl se předem na vyprovokování výtržnosti a zastavení provozu v Železárnách Stalingrad. Provokačními hesly ovlivňoval zaměstnance Železáren k zastavení práce do doby, nežli budou vyřešeny jejich nespravedlivé požadavky v otázce úpravy platu.
10. **Řepiský Bohumil**, nar. 8.4.1932 ve Václavovicích, okr. Místek, zaměstnán jako automechanik u svého otce, býv. autodopravce, nyní zaměstnán jako údržbář v dílnách ČSAD v Ostravě, bez politické příslušnosti. Zatčen dne 3.6.1953. Řepiský Bohumil byl zatčen jako hlavní iniciátor při organizování protistátní provokace mezi zaměstnanci ČSAD v kraji Ostrava. Doznal, že dne 3.6.1953 v ranních hodinách spojil se s řidičem ČSAD Josefem Šinkem, dispečerem střediska ČSAD v Šumbarku Josefem Milichem a synem bývalého majitele autodopravy Maxmiliánem Konečným k zastavení provozu osobní autodopravy. Své společníky Josefa Milicha, Josefa Šinka, Maxmiliána Konečného určil jako spojky, které měly uvědomit o připravované provokaci všechny řidiče na státních linkách v Ostravském kraji. K tomuto účelu smluvili si heslo, které mělo být oznámeno na jednotlivé odbočky telefonicky. [...]
11. **Šink Josef**, nar. 28.11.1923 v Darkovicích, okr. Hlučín, dříve automechanik, nyní řidič ČSAD v Ostravě, bez politické příslušnosti [...]. Zatčen dne 3.6.1953. Šink Josef byl zatčen pro účast na přípravě protistátní demonstrace u ČSAD v Ostravě a v Šumbarku. Doznal, že dne 3.6.1953 v ranních hodinách spojil se s iniciátorem protistátní demonstrace Bohumilem Řepiským, který jej pověřil úkolem zorganizovat ve středisku Šumbark prostřednictvím Josefa Milicha zastavení provozu a soustředění řidičů ČSAD osobních linek v Ostravě. Jmenovaný podle pokynů Bohumila Řepiského společně s Milichem k zastavení provozu připravoval ostatní střediska autobusové dopravy v Ostravském kraji. Dále se zúčastnil porady s Řepiským, kdy mu předal heslo, kterým pomocí telefonu měl být dán pokyn pobočkám ve 14.00 hodin k zastavení provozu. [...]

12. **Milich Josef**, nar. 2.3.1925 v Dobré, okr. Místek, dříve řidič u soukromého autodopravce, nyní dispečer střediska ČSAD Šumbark, bez politické příslušnosti. Zatčen dne 9.6. 1953. Milich Josef byl zatčen jako jeden z hlavních iniciátorů připravované protistátní demonstrace v n.p. ČSAD v Ostravě. Doznal, že dne 3.6.1953 vešel ve styk s Bohumilem Řepiským, Josefem Šinkem, podle jejichž pokynů organizoval zastavení provozu u ČSAD - středisko Šumbark. Z titulu své funkce přemlouval řidiče k zastavení provozu a odjezdu s prázdnými vozidly do Ostravy. Dále doznal, že okrádal národní podnik o důležité náhradní součástky k vozidlům, které prostřednictvím Řepiského přes Bazar prodával zpět dílnám ČSAD v Ostravě. [...]
13. **John Vilém**, nar. 20.5.1909 v Ostravě-Kunčičkách, dříve dělník u ČSD, nyní řidič u ČSAD v Ostravě, od roku 1945 do r. 1947 organizován v KSČ, nyní bez politické příslušnosti. Zatčen dne 3.6.1953. John Vilém byl zatčen jako účastník a hlavní iniciátor při organizování protistátní demonstrace v Ostravě a zastavení provozu u ČSAD. Doznal, že dne 3.6.1953 v ranních hodinách z popudu řidiče ČSAD Maxmiliána Konečného organizoval na stanovišti ČSAD ve Vítkovicích spoluzaměstnance k zastavení provozu a účasti na protistátní demonstraci. Dále doznal, že tuto podvratnou činnost prováděl již v roce 1950 u ČSAD v Ostravě, kde došlo k zastavení provozu na jednu hodinu. [...]
14. **Svoboda Josef**, nar. 18.7.1922 v Ostravě VIII, dříve dělník u soukromého zaměstnavatele, nyní řidič u ČSAD v Ostravě I, bez politické příslušnosti. Zatčen dne 3.6.1953. Svoboda Josef se zúčastnil příprav protistátní demonstrace a zastavení provozu u ČSAD v Ostravě. Doznal, že se zúčastnil příprav protistátní provokace, zastavení dopravy u ČSAD v ostravském kraji. Ve své protistátní činnosti spojil se s řidičem Jaroslavem Krpcem, Vilémem Johnem, se kterými provokačním jednáním ovlivňoval ostatní spoluzaměstnance. [...]
15. **Krpec Jaroslav**, nar. 12.4.1926 v Kozlovicích, okr. Frenštát, automechanik, nyní řidič ČSAD v Ostravě, bez politické příslušnosti. Zatčen dne 16.6.1953. Krpec Jaroslav se aktivně zúčastnil organizování provokace a zastavení provozu u ČSAD v Ostravě a ovlivňoval ostatní spoluzaměstnance. Doznal, že se spojil s Vilémem Johnem, který připravoval zastavení dopravy v Ostravském kraji na výzvu Řepiského. [...]
16. **Konečný Maxmilián**, nar. 6.5.1926 v Myslíku, okr. Místek, dříve zaměstnán u svého otce, býv. majitele autodopravy, nyní řidič ČSAD v Ostravě, dosud nebyl politicky organizován. Zatčen dne 7.6.1953. Konečný Maxmilián zúčastnil se příprav protistátní demonstrace a zastavení provozu u ČSAD v Ostravě. Doznal, že dne 3.6.1953 spojil se s Bohumilem Řepiským, který mu dal za úkol na stanovišti ČSAD přesvědčit řidiče k zastavení provozu a účasti na protistátní demonstraci. V důsledku pozdního příjezdu nezastihl již řidiče na stanovišti, proto pověřil dispečerku Hrabcovou Marii, aby všechny řidiče o tom uvědomila. [...]
17. **Budník Alfons**, nar. 12.9.1892 v Rychvaldě, strojní zámečnický, nyní údržbář n.p. BŽGK Bohumín, dle vlastního udání člen KSČ od roku 1930. Členství v KSČ podle legitimace od r. 1947. Zatčen dne 3.6.1953. Budník Alfons byl zatčen při zásahu armády při protistátní demonstraci v Bohumíně, kde

- jmenovaný vystupoval jako hlavní iniciátor. Doznal, že se aktivně zúčastnil dne 3.6.1953 v závodě BŽGK a na náměstí v Bohumíně protistátní demonstrace. Provokačními hesly a krátkými projevy vyzýval demonstranty k jednotnému odporu proti vládě. Výtržníky neustálým se odvoláváním na dlouhodobé členství ve straně štvál k násilným provokacím. [...]
18. **König Rudolf**, nar. 1.3.1908 v Koblově, okr. Ostrava, obuvník, nyní dělník BŽGK v Bohumíně, není politicky organizován. Zatčen dne 5.6.1953. König Rudolf byl zatčen jako [jeden] z hlavních provokatérů a organizátorů protistátní demonstrace v Bohumíně. Doznal, že dne 3.6.1953 využil shluknutí neuvědomělých dělníků na nádvoří železáren Bohumín a provokačními výroky štvál proti vládě k zastavení práce. [...]
  19. **Otava Arnošt**, nar. 16.5.1931 ve Chvalovicích, okr. Rybník - Polsko, dříve dělník v zemědělství, nyní valcář n.p. BŽGK Bohumín, bez politické příslušnosti. Zatčen dne 13.6.1953. Arnošt Otava byl zatčen pro násilné akce, kterých se dopustil s ostatními výtržníky proti vedoucím závodu BŽGK. Doznal, že sročený dav výtržníků vyzval, aby šli do ulic. Dále povykoval »Ameriku na vás - zas bude lépe, až zde bude Amerika«. Když se jej snažil vedoucí závodu s. Liberta utišit, vyhodil ho s ostatními výtržníky za vrata závodu. [...]
  20. **Antončík Ladislav**, nar. 22.1.1911 v Dětmárovicích, okr. Karviná, bývalý četník - vyakčňený člen SNB, nyní řidič Komunálních podniků Bohumín. [...] Od r. 1945 bezpolitické příslušnosti. Zatčen dne 3.6.1953. Antončík Ladislav byl zatčen pro účast na protistátní demonstraci v Bohumíně, kde provokoval výtržníky k obsazení a zastavení dopravy. Dosud popírá účast na těchto provokacích, kromě toho, že se zúčastnil jen jako divák na náměstí v Bohumíně. [...]
  21. **Biolek Zdeněk**, nar. 28.3.1925 v Petřvaldě, okr. Karviná, vyučený zámečnický, dříve vedoucí Pramenu, nyní zaměstnán jako dělník BŽGK v Bohumíně, bývalý člen nár. soc., jeho otec bývalý živnostník. Zatčen dne 3.6.1953. Biolek Zdeněk byl zatčen pro účast na protistátní demonstraci na nádraží a náměstí v Bohumíně, kde spolu s ostatními výtržníky brzdil provoz. Doznal, že se aktivně zúčastnil demonstrace v n.p. Železárnách Bohumín, kde provolával provokační hesla »Jeden za všechny, všichni za jednoho«, »Vláda nedá možnost obchodovat soukromým podnikatelům a sama stanoví vysoké ceny«. Provokačními výroky mařil přesvědčovací kampaň vedenou funkcionáři KSČ za účelem obnovení provozu v železárnách. [...]
  22. **Gřoňková Emilie**, nar. 25.4.1931, roz. Cvienerová, řidička motorových vozidel, nyní v domácnosti, [...] bez politické příslušnosti. Zatčena dne 3.6.1953. Gřoňková Emilie byla zatčena jako jeden z hlavních provokatérů při protistátní demonstraci v Bohumíně. Doznala, že v čele provokatérů zastavila dálkovou dopravu tím, že roztáhla ruce a stoupla před motorový vůz, aby tak přinutila cestující k účasti na provokaci. Dále doznala, že vyzvala úředníky ČSD na nádraží v Bohumíně, aby se připojili k demonstraci. Na náměstí v Bohumíně utvrzovala provokatéry v nedůvěře k naší vládě a prohlašovala, že vláda nás stejně klame, že měna není pevná. [...]

23. **Ferensová Libuše**, roz. Kramná, nar. 8.7.1924 v Dolní Lutyni, dříve dělnice, nyní v domácnosti, do r. 1949 v KSČ, nyní bez politické příslušnosti. Zatčena dne 15.6.1953. Ferensová Libuše byla zatčena jako hlavní iniciátor násilných akcí na nádraží v Bohumíně. Doznala, že dne 3.6.1953 provolávala štvavé výroky k rozeštvání účastníků protistátní demonstrace a spolu s Gřoňkovou zastavila vůz elektrické dráhy. V čele skupiny provokatérů vnikla do objektů ČSD v Bohumíně a po zjištění, že hradlo čís. 7 je nejdůležitější, vtrhla do objektů a prostřednictvím svých společníků vyřadila hradlo po dobu 2 hodin z provozu. Ve svém jednání pokračovala i tehdy, když byla upozorněna na katastrofální následky, které nastanou při vyřazení signalizačního zařízení. [...]
24. **Klečka Rudolf**, nar. 10.4.1919 v Rajnochovicích, okr. Holešov, soukromý kamnář, nyní vedoucí pobočky komunálního podniku Bohumín, od roku 1945 do r. 1948 člen nár. soc., nyní bez politické příslušnosti. Zatčen dne 16.6.1953. Klečka Rudolf byl zatčen pro účast na demonstracích v Bohumíně, kde se zúčastnil násilných akcí proti příslušníkům SNB. Klečka doznal, že mimo provolávání štvavých výroků zamezil odjezdu osobního auta, které bylo obsazeno příslušníky SNB. Klečka nadzvednutím kapoty znemožnil řidiči v jízdě a slovy »hej rup« dával povel ostatním svým společníkům, kteří se snažili vozidlo převrátit. Dále byl přítomen poškození motoru, které nastalo přetrháním káblů. [...]
25. **Grill Otmar**, nar. 18.12.1923 v Bohumíně, dříve dělník, nyní valcář v železárnách v Bohumíně, od roku 1947 do 1948 v soc. dem., nyní bez politické příslušnosti [...]. Zatčen dne 3.6.1953. Grill Otmar byl zatčen při protistátní demonstraci na náměstí v Bohumíně, když bránil bezpečnostním orgánům obnovit opět provoz. Doznal, že při protistátní demonstraci dne 3.6.1953 v Bohumíně provolával štvavá hesla proti vládnímu usnesení o měnové reformě proto, že měl nepřátelský postoj k lidově demokratickému zřízení. [...]
26. **Sigmundová Vlasta**, nar. 14.4.1898 v Porubě u Svinova, okr. Ostrava, soukromá živnostnice, dříve i nyní bez politické příslušnosti, členka Sokola. Zatčena dne 10.6.1953. Sigmundová Vlasta byla zatčena pro štvavé výroky, kterými popudila mládežníky, kteří se zúčastnili protistátní demonstrace k další protistátní činnosti. Doznala, že dne 3.6.1953 v dopoledních hodinách v době, kdy procházel dav demonstrantů kolem jejího skladu, provolávala pobuřující výroky a hanobila lidově demokratické zřízení. »Okradli nás zloději - zastavte električky - zastavte vlaky.« [...]
27. **Kula Bohumil**, nar. 20.10.1922 v Bohumíně, zástupce správce dílen u ČSD, do zatčení náčelník vozového depa ČSD Bohumín, od r. 1947 do sloučení s [KSČ] členem soc. dem., nyní bez politické příslušnosti. Zatčen dne 15.6.1953. Kula byl zatčen jako hlavní iniciátor protistátní demonstrace v Bohumíně. Doznal, že dne 3.6.1953 vyvolal ve vozovém depu u ČSD demonstraci, při které pobuřoval ostatní zaměstnance. Sám sestavoval pomocí dalších provokatérů rezoluci s nesmyslnými požadavky ve věci měnové reformy. Výměna peněz 1:1 atd. Když zaměstnanci depa ČSD po dvouhodinové přestávce opět chtěli zahájit práci, zesměšňoval je výroky

- »Zas jeden posraný« apod. V době zaměstnání opustil pracoviště a zúčastnil se zúčastnil se protistátní demonstrace na náměstí v Bohumíně. [...]
28. Czempiel Jiří, nar. 25.8.1920 v Hošťálkovicích, okr. Ostrava, dříve dělník, nyní valcář BŽGK Bohumín, bez politické příslušnosti [...]. Zatčen dne 3.6.1953. Czempiel Jiří byl zatčen bezpečnostními orgány na náměstí v Bohumíně, když spolu s ostatními výtržníky kladli odpor orgánům, kteří obnovovali pořádek a provoz. Czempiel doznal, že neuposlechl výzvy bezpečnostních orgánů, aby opustil náměstí a kladl odpor příslušníkům ČSA, kterými byl zajištěn. Dosud nebyl získán materiál k usvědčení Czempiel z další protistátní činnosti. [...]
29. Suder Miroslav, nar. 26.4.1927 v Bohumíně, okr. Ostrava, dříve číšník, nyní valcář n.p. BŽGK Bohumín, bez politické příslušnosti. Zatčen dne 3.6.1953. Suder Miroslav byl zajištěn při vyklizování náměstí v Bohumíně, kde kladl bezpečnostním orgánům odpor. Doznal, že byl delegátem zvoleným z řad provokatérů a pověřen projednat platové podmínky. Dále doznal, že proti členům závodní rady hrubě vystupoval a urážel vedoucí závodu, čímž rozeštvával dav výtržníků. Mimo vlastní doznání nebyl dosud získán materiál k usvědčení z další protistátní činnosti.

Náčelník vyšetřovacího odboru
[nečitelný podpis]

Seznam osob zajištěných pro stávku ve dnech 3.6.1953

Bohumín:

1. Rozsypal František	25.3.1903	hutník BŽGK Bohumín
2. Cvinček Pavel	16.6.1910	dělník --
3. Procházková Markéta	9.5.1932	dělnice --
4. Lukášová Marie	13.4.1934	dělnice --
5. Pokorný Karel	6.5.1915	elektrikář --
6. Budník Alfons	12.9.1892	zámečník --
7. Kancler Zdeněk	4.3.1936	elektromech. --
8. Gril Otmar	18.12.1923	valcář --
9. Soukup Jaroslav	11.12.1921	valcář --
10. Gospodarczyková Eva	19.6.1918	průvodčí Bohumín
11. Burdek Rudolf	9.4.1921	dělník ČSD Bohumín
12. Hauerland Jaroslav	30.3.1933	dělník BŽGK Bohumín
13. Bujok Vilém	23.4.1912	sam. pekař Bohumín
14. Janda Josef	25.7.1904	dělník BŽGK Bohumín
15. Malík Gustav	27.3.1910	stolař --
16. Kania Otto	20.2.1932	dělník --
17. Rusek Dominik	22.4.1916	železničář ČSD Bohumín
18. Gebauer Vilém	9.8.1922	dělník BŽGK Bohumín
19. Kula Jan	26.11.1920	dělník --
20. Kotala Drahomír	16.4.1927	posunovač ČSD Bohumín

21.	Czempiel Jiří	21.8.1920	dělník BŽGK
22.	Šodkovský Ignác	4.7.1935	valcář -"-
23.	Kolev Angelov	23.1.1923	dělník -"-
24.	Souček Jan	7.5.1926	dělník -"-
25.	Janurek Emil	22.6.1902	odlévač -"-
26.	König Rudolf	1.3.1908	modelář -"-
27.	Gasczyková Emilie	23.11.1911	dělnice -"-
28.	Rezek Karel	16.12.1899	býv. SNB Bohumín
29.	Antončík Ladislav	22.1.1911	řidič kom.podn.,býv.SN[-
30.	Gagala František	29.11.1907	dělník BŽGK
31.	Farana Jaroslav	21.3.1935	mechanik -"-
32.	Hausner Erich	30.9.1931	radiomechanik
33.	Manczožek František	26.9.1934	horník
34.	Krzonková Marie	25.4.1931	v domácnosti
35.	Křivoňová Marie	29.3.1932	kadeřnice
36.	Chlapková Anna	22.6.1928	dělnice OKD-Pudlov
37.	Votava Josef	12.2.1928	soustružník BŽGK
38.	Czyž Josef	13.1.1918	dělník ČSD Pudlov
39.	[nevyplněno]		

Orlová - jáma Žofie a Pionýr:

40.	Vašíček Alois	11.12.1920	horník jáma Žofie
41.	Horňák Cyril	4.7.1922	horník -"-
42.	Nepomucký Miroslav	28.2.1924	brigádník -"-
43.	Moldřík Zdeněk	25.2.1925	horník Orlová III
44.	Kaplita Theofil	11.10.1911	horník Dolní Lutyně
45.	Pták Miroslav	5.12.1928	horník Orlová III
46.	Krmášek Florián	16.2.1922	horník jáma Žofie
47.	Kadlček Cyril	29.7.1927	horník -"-
48.	Krupar Josef	10.4.1924	topič dolu Václav
49.	Gembara Vladislav	23.8.1920	zámečnický dolu Doubrava
50.	Bonček Josef	18.4.1930	horník dolu Žofie
51.	Čech Milan	3.2.1932	horník dolu Žofie
52.	Kovalczyk František	23.11.1926	horník dolu Žofie
53.	Brzenczová Klauďie	5.5.1928	dělnice Rychvald
54.	Adámek Štefan	4.9.1932	zámečnický dolu Václav
55.	Hrbáček Josef	17.6.1922	brigádník dolu Žofie
56.	Němec Toman	27.2.1932	brigádník dolu Žofie
57.	Slíva František	22.1.1922	horník dolu Žofie
58.	Janoušek Antonín	16.12.1934	brigádník dolu Žofie
59.	Nikoleň Viktor	24.3.1924	horník dolu Žofie
60.	Svrčinová Ilona	2.4.1934	dělnice dolu Žofie
61.	Kytlica Josef	4.5.1927	dělník dolu Evžen
62.	Kalus Rudolf	12.2.1925	horník dolu Fučík
63.	Palková Marie	29.11.1919	švadlena Petřvald
64.	Robenek Jiří	12.5.1905	elektr. dolu Hlubina
65.	Svěrák Jan	13.12.1919	brigádník Jeremenko

66.	Špaček Arnošt	15.8.1909	horník Jeremenko
67.	Kolich Otakar	10.3.1934	horník Stachanov
68.	Palík Otmar	6.10.1934	horník Stachanov

ČSAD - řidiči:

69.	John Vilém	20.5.1929	řidič ČSAD Ostrava
70.	Svoboda Josef	18.7.1920	-"-
71.	Šimík Josef	28.11.1923	-"-
72.	Řepiský Bohumil	8.4.1932	automechanik ČSAD
73.	Biolek Zdeněk	28.3.1932	zámečník Bohumín
74.	Suder Miroslav	26.3.1927	valcíř BŽGK Bohumín

Dne 4.6.1953 propuštěny 4 osoby. Ve vazbě dosud 73 osoby.

Dne 4. 6. 1953 byli předvedeni z dolu Doubrava v Doubravě horníci:

75.	Letoš Milan	12.10.1923	jáma Doubrava
76.	Korecký Richard	15.5.1931	-"-
77.	Páš Karel	18.8.1928	-"-
78.	Klof Miroslav	16.3.1935	-"-
79.	Dejdar Ladislav	10.5.1932	-"-

Seznam osob zadržovaných dne 3. 6. 1953 při demonstraci

Bohumín:

1.	Rozsyval František	25.3.1903	hutník BŽGK Bohumín
2.	Cvinček Pavel	16.6.1910	dělník -"-
3.	Lukášová Marie	13.4.1934	dělnice -"-
4.	Pokorný Karel	6.5.1915	elektrikář -"-
5.	Budník Alfons	12.9.1892	zámečník -"-
6.	Kancler Zdeněk	4.3.1936	elektr.mechan. -"-
7.	Soukup Jaroslav	11.12.1921	valcíř -"-
8.	Burdek Rudolf	9.4.1921	dělník -"-
9.	Hauerland Jaroslav	30.3.1933	dělník -"-
10.	Bujok Vilém	23.4.1912	sam. pekař Bohumín
11.	Janda Josef	25.7.1904	dělník BŽGK Bohumín
12.	Malík Gustav	27.3.1910	stolař -"-
13.	Kania Otto	20.2.1932	dělník -"-
14.	Rusek Dominik	22.4.1916	železničář ČSD Bohumín
15.	Gebauer Vilém	9.8.1922	dělník BŽGK Bohumín
16.	Kula Jan	26.11.1920	dělník -"-
17.	Kotala Drahomír	16.4.1927	posunovač ČSD Bohumín
18.	Czempiel Jiří	29.8.1920	dělník BŽGK Bohumín
19.	Šodkovský Ignác	4.7.1935	valcíř -"-
20.	Kolev Angelov	28.1.1923	dělník -"-

21.	Souček Jan	7.5.1926	dělník BŽGK Bohumín
22.	Janurek Emil	22.6.1902	odlévač -"-
23.	Gasczyková Emilie	23.11.1911	dělnice -"-
24.	Gospodarczyková Eva	19.6.1918	průvodčí elektr. komunální podniky Bohumín
25.	Maczožek František	26.9.1934	horník Bohumín
26.	Krzonková Emilie	25.4.1931	v domácnosti Bohumín
27.	Křivoňová Marie	29.3.1932	kadeřnice Bohumín
28.	Czyž Josef	13.1.1918	dělník ČSD Bohumín
29.	Biolek Zdeněk	28.3.1932	zámečník BŽGK Bohumín
30.	Suder Miroslav	26.3.1927	valcír BŽGK Bohumín
31.	Czagala František	29.11.1927	dělník -"-
32.	Duda Josef	2.9.1908	kom. podnik Bohumín

Důl Žofie - Václav a Pionýr:

1.	Vašíček Alois	11.12.1920	horník důl Žofie
2.	Krmášek Florián	16.2.1922	horník -"-
3.	Kadlček Cyril	29.7.1927	horník -"-
4.	Ponček Josef	18.4.1930	horník -"-
5.	Kovalčík František	23.11.1926	horník -"-
6.	Hrbáček Josef	17.6.1922	brigádník -"-
7.	Němec Toman	27.2.1932	brigádník -"-
8.	Janoušek Antonín	16.12.1934	brigádník -"-
9.	Nikoleny Viktor	24.3.1924	brigádník -"-
10.	Svrčinová Ilona	2.4.1934	dělnice -"-
11.	Bonček Josef	18.4.1930	horník -"-
12.	Nepomucký Miroslav	28.2.1934	brigádník -"-
13.	Horňák Cyril	4.7.1922	horník -"-
14.	Pták Miroslav	5.12.1928	horník důl Orlová

Důl Václav:

1.	Krupar Josef	10.4.1924	topič důl Václav
2.	Adámek Štefan	4.9.1932	brigádník důl Václav
3.	Moldřich Zdeněk	25.2.1925	horník důl Orlová

Důl Evžen:

1.	Kytlica Josef	4.5.1927	brigádník důl Evžen
----	---------------	----------	---------------------

Důl Fučík:

1.	Kalus Rudolf	12.2.1925	horník důl Fučík
----	--------------	-----------	------------------

Důl Hlubina:

1.	Robenek Jiří	12.5.1925	
----	--------------	-----------	--

Důl Jeremenko:

1.	Špaček Arnošt	15.8.1909	horník důl Jeremenko
----	---------------	-----------	----------------------

Důl Stachanov:

1. Kolich Otakar	10.3.1934	horník důl Stachanov
2. Palík Otmar	6.10.1934	horník důl Stachanov

ČSAD - řidiči:

1. John Vilém	20.5.1929	řidič ČSAD Ostrava
2. Svoboda Josef	18.7.1920	řidič ČSAD Ostrava
3. Šimek Josef	28.11.1923	řidič ČSAD Ostrava
4. Řepiský Bohumil	18.4.1912	automech. -"-
5. [nevyplněno]		

Celkem zadrženo a ve vyšetřovací vazbě: 52.

Seznam zatčených při demonstraci, na které bylo vypracováno uvalení vazby a návrhy na zatčení: Celkem 10 osob

Seznam osob, které byly předvedeny při demonstraci: Celkem 13.

Souhrnem bylo vyšetřováno: 75 osob.

**Seznam osob, které byly zatčeny při výtržnostech
a demonstraci dne 3.-4.6.1953**

1. König Rudolf	1.3.1908	modelář BŽGK Bohumín
2. Grill Otmar	18.12.1923	valcář BŽGK Bohumín
3. Antončík Vladislav	22.1.1911	řidič kom. podn. Skřečoň
4. Kaplita Teofil	16.10.1911	horník Lutyně
5. Rezek Karel	16.12.1899	býv. četník Bohumín
6. Kocian Jan	27.5.1928	býv. mistr Místek
7. Grzonková Marie	25.4.1931	v dom. Bohumín
8. Cziempiel Jiří	21.8.1920	dělník BŽGK Bohumín
9. Řepiský Bohumil	8.4.1932	automech. ČSAD Bohumín
10. Turina Alois	18.8.1913	býv. tech. úředník Velkodůl ČSA Karviná

Z p r á v a

o průběhu vyšetřování protistátních demonstrací v Ostravském kraji,
které vznikly 3. a 4. června 1953

Ze stavu 84 předvedených osob bylo zatčeno 26 osob, které byly přímo zúčastněny na protistátních demonstracích v Bohumíně, Karvině, Ostravě a Lískovci a zavedeno proti nim vyšetřování.

Jednotlivé akce:

V akci **Bohumín** jsou zatčeni:

- 1) König Rudolf, nar. 1908, modelář, původ živnostník, bez politické příslušnosti.
- 2) Czempiel Jiří, nar. 1920, národnosti české, bez stranické příslušnosti.

- 3) Grill Otmar, nar. 1923, německé národnosti, valciř BŽGK.
- 4) Gřoňková Emilie, nar. 1931, národnosti české, v domácnosti, bez politické příslušnosti.
- 5) Budník Alfons, nar. 1892, údržbář BŽGK, národnosti české, člen KSČ od roku 1930.
- 6) [nevyplněno]

Na základě vyšetřování zadržených osob bylo přikročeno k soustředění usvědčujícího materiálu k zatčení hlavních iniciátorů, provokatérů protistátní demonstrace v Bohumíně:

- 1) **Kula Bohumil**, nar. 1922, úředník, zaměstnán u ČSD v Bohumíně ve funkci náčelníka vozového depa. Jeho otec do roku 1948 vlastnil nákladní vůz UNRRA a měl živnost (samostatný autodopravce). Bohumil Kula je bývalý člen sociálně demokratické strany, člen Sokola, t.č. bez politické příslušnosti. Kula Bohumil doznal, že dne 3. června 1953 převzal v 9 hodin ráno telefonický rozhovor, v němž mu neznámý muž hlásil, že z pověření stávkového výboru Hahn nařizuje, aby zaměstnanci ČSD ze solidarity zahájili stávkou. Kula, jak sám doznává, zneužil své funkce a proti odporu funkcionářů KSČ zorganizoval protistátní demonstraci, kde společně s ostatními výtržníky sepsal rezoluci vládě, kde stanovil nesmyslné požadavky na režijní výhody, černé uhlí a provedení výměny peněz v poměru 1:5. [...]
- 2) **Otava Arnošt**, nar. 1931, dělník BŽGK, polské národnosti, pochází z dělnické rodiny. [...] Arnošt Otava při vyšetřování doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se protistátních demonstrací a hrubě napadl funkcionáře KSČ a provokoval svým chováním ostatní výtržníky. Dosud popírá, že by se zúčastnil násilí proti vedoucímu závodu Liberdovi, který se snažil opět zahájit provoz. [...]
- 3) **Ferensová Libuše**, nar. 1924, z dělnické rodiny, zaměstnankyně Chemodrogy v Bohumíně, t.č. bez pracovního zařazení, do roku 1949 členka KSČ. Ferensová se zúčastnila aktivně násilnosti proti bezpečnostním orgánům, jak sama o tom vypovídá. ...Společně s dalšími výtržníky, zejména se svojí přítelkyní Gřoňkovou byla jsem velmi výbojná a ve své zločinnosti zašla jsem tak daleko, že jsem se postavila doprostřed kolejné městské dráhy v Bohumíně a opřela jsem se do předního vozu vlaku a bránila řidiči v jízdě. Pak jsem strhla provokatéry k násilným činům proti zaměstnancům ČSD. Svým výkřikem »Na hradlo, zastavte provoz« v čele 17 výtržníků nutila jsem zaměstnance hradla číslo 7 na nádraží v Bohumíně k opuštění jeho pracoviště. Ve svém jednání jsem pokračovala i tehdy, když jsem byla upozorněna na následky, které nastanou při manipulaci se signalizačním zařízením. Pokud je mi známo, jeden z výtržníků, jehož znám pod jménem Sebera, vyšrouboval na hradle čís. 7 pojistky a zastavil provoz.[...]
- 4) **Zigmundová Vlastimila**, nar. 1898, pochází ze živnostenské rodiny, sama vlastní živnost a dosud se nezapojila do komunálního podniku. [...] Zigmundová je bez politické příslušnosti, bývalá členka Sokola. Doznala, že v průběhu provokací v Bohumíně, které vznikly dne 3.6.1953, vyprovokovala výtržníky k zastavení dopravy a obsazení nádraží. Když kolem jejího

- obchodu přecházel dav výtržníků, křičela pobuřující výroky - hanobila lidově demokratické zřízení (Okradli nás Žebráci atd.). [...]
- 5) Klečka Rudolf, nar. 1919, býv. živnostník (kamnář), t.č. zaměstnán v komunálním podniku, do února 1948 nár. soc., t.č. bez politické příslušnosti. Rudolf Klečka zúčastnil se aktivně protistátní demonstrace v Bohumíně. O svých zločinech vypovídá: Demonstrace na náměstí v Bohumíně byl jsem přítomen, když dav snažil se převrátit osobní vůz značky Tatra před sekretariátem KSČ, všiml jsem si, že ve voze seděl důstojník. Rudolf Klečka popírá dosud, že byl iniciátorem tohoto násilí proti bezpečnostním orgánům. [...]
  - 6) Biolék Zdeněk, nar. 1925 v Petřvaldě, syn živnostníka, při převodu administrativních sil zařazen do BŽGK, býv. člen nár. soc. strany, Junáka a Sokola, bez politické příslušnosti. Zdeněk Biolék doznal, že dne 3.6. 1953 zúčastnil se protistátní demonstrace v n.p. BŽGK, kde podněcoval ostatní výtržníky a štvál proti funkcionářům strany, kteří se snažili provokatéry utiшит. Jak sám například vypovídá, provolával tato hesla: Dejte soukromým podnikatelům možnost obchodovat, Jaké ceny stanovila vláda a jaké jsou, Všichni za jednoho, jeden za všechny, Pro ostatní dělníky do ulic. [...]
  - 7) Suder Miroslav, nar. 1927, povoláním číšník, t.č. zaměstnán jako valcář BŽGK. Suder doznává, že se aktivně zúčastnil protistátní demonstrace BŽGK na náměstí v Bohumíně. Usvědčení z dalších zločinů, které prováděl na nádraží v Bohumíně, bude provedeno na základě svědeckých výpovědí, jelikož Suder popírá, že by se zúčastnil násilných činů proti příslušníkům SNB.
  - 8) Duda Josef, nar. 1896, samostatný živnostník, pro onemocnění nebyl dosud vyslechnut a nachází se na vězeňském oddělení v nemocnici v Zábřehu. [...]

Akce Bohumín - opatření:

- a) Ustanovit propuštění třiceti zaměstnanců z BŽGK v Bohumíně a ČSD Bohumín.
- b) K usvědčení Bohumila Kuly, který se při vyšetřování jeví jako hlavní iniciátor, nutno vyslechnout:
  1. Provést výslech Marty Vajdové v tom směru, aby objasnila, kdo jí řekl, že se v n.p. BŽGK nepracuje a před kým toto řekla. Dále v tom, kdo ji poslal k bráně BŽGK a s kým tam byla. (Viz protokol s Boh. Kulou ze dne 15.6.1953.)
  2. Vyslechnout Marii Novákovou (viz protokol s Boh. Kulou). Na zvláštní protokol vyslechnout Marii Novákovou k osobě Pekárka. Při výslechu Novákové se zaměřit na její vlastní protistátní činnost (viz protokol s Leo Slaninou).
  3. Vyslechnout Ervína Gříbka ke schůzi v převlékárně, které předsedal. Kdo hlavně všechno byl přítomen a k bodům rezoluce, která byla na této schůzi vypracována.

4. Vyslechnout Norberta Tomaštika k osobě Antonína Ševčíka (viz protokol s Boh. Kulou ze dne 15.6.1953). V této věci vyslechnout i Rudolfa Kopla.
5. K telefonické výzvě ilegálního vboru HAHN do motorové remise vyslechnout Kviatkovského (viz protokol s Boh. Kulou ze dne 16.6.1953).

Pokud se týče hradla č. 7, navrhuji toto opatření:

- 1) Vyslechnout Josefa Kočího (viz protokol s Boh. Kulou ze dne 16.6.1953).
- 2) Provést výslech Kaspřáka, bytem Bohumín II, Šunychl č. 869, který v době protistátní demonstrace měl na hradle čis. 7 službu. Zároveň vyslechnout i jeho pomocnici Valáškovou. Při výslechu se zaměřit na průběh činnosti demonstrantů a hlavně kdo z nich vyšrouboval pojistky. Kaspřákovi předložit fotografie níže uvedených, zda nepozná muže, který pojistky vyšrouboval.
- 3) Opatřit fotografie průvodčího Sebery, elektrikáře Rudolfa Macháčka a Gerharda Návrata, bytem Šilheřovice čis. 117. Tyto fotografie, jak uvedeno, předložit Kaspřákovi.

Akce KARVINÁ

V akci KARVINÁ jsou zatčeni:

1. Kaplita Theofil, nar. 1911, býv. hostinský
2. Rezek Karel, nar. 1899, býv. četník
3. Turina Alois, nar. 1913, zahraniční voják
4. Kocián Jan, nar. 1928, bulač směn
5. Matěj Bedřich, nar. 1909, funkcionář nár. soc.
6. Skácel Jan, nar. 1934, administrativní úředník, syn továrníka, t.č. zaměstnán jako brigádník na dole ČSA.

Skácel Jan při výslechu doznal, že spolu s Aloisem Turinou, brigádníkem Vojáčkem organizoval stávkou na dole Čs. armáda a rozšiřoval poplašné zprávy mezi zaměstnanci, že v Ostravě je stanné právo apod. Z agenturních zpráv z věznice je zjištěné, že Skácel se stýká tajně s dvěma neznámými muži, kteří za ním dojíždějí z Čech. Prozatím se však nepodařilo zjistit další okolnosti jeho styků.

Vyšetřování zatčených osob je zaměřeno k odhalení iniciátorů protistátních demonstrací na dole Václav, Žofie a Pionýr, jelikož dosud nebyli zatčeni přímí původci demonstrací.

Zpráva o opatření a průběhu vyšetřování v akci ČSAD je přiložena.

Ostrava dne 17. 6. 1953

B o h u m í n ě

1. Jméno	: Otava Arnošt
Narozen	: 16.5.1931 ve Chvalkovicích
Polit. přísl. po osvobození	: --
Původ. zaměstnání	: dělník, nevyučen
Nynější zaměstnání	: formíř ve staré slévárně n.p. BŽGK
Původ	: pochází z dělnické rodiny
2.	: Klečka Rudolf
	: 10.4.1919 v Rajnochovicích
	: v nár.soc. do r. 1948, od té doby neorganizován
	: soukromý kamnář, do r. 1950
	: vedoucí kamnářské pobočky BYTPRŮM v Bohumíně
	: pochází z dělnické rodiny
3.	: Kula Bohumil
	: 20.10.1922 v Bohumíně
	: v soc.dem. do prosince 1947, od té doby neorganizován
	: zástupce správce dílen ve výtopně ČSD Bohumín
	: náčelník vozového depa Bohumín
	: pochází z dělnické rodiny
4.	: Ferensová Libuše, roz. Kramná
	: 8.7.1924 v Dolní Lutyni
	: do roku 1949 v KSČ, od té doby neorganizovaná
	: dělnice
	: v domácnosti
	: pochází z dělnické rodiny
5.	: Budník Alfons
	: 12.9.1892 v Rychvaldě
	: od roku 1947 v KSČ
	: strojník
	: údržbář n.p. BŽGK
	: pochází z dělnické rodiny
6.	: König Rudolf
	: 1.3.1908 v Koblově
	: --
	: obuvník
	: dělník ve staré slévárně n.p. BŽGK
	: pochází ze živnostenské rodiny

7. Jméno : Biolek Zdeněk
Narozen : 1.3.1908 v Koblově
Polit. přísl. po osvobození : --
Původní zaměstnání : obuvník
Nynější zaměstnání : dělník ve staré slévárně n.p. BŽGK
Původ : pochází ze Živnostenské rodiny
-
8. : Antončík Ladislav
: 22.1.1911
: --
: bývalý příslušník SNB
: řidič nákladního auta, komun.podnik
Bohumín
: pochází z dělnické rodiny
v mládí v Sokole
-
9. : Suder Miroslav
: 26.4.1927 v Bohumíně II
: --
: číšník
: valcář n.p. BŽGK
: pochází z dělnické rodiny
v mládí v Sokole
-
10. : Gřoňková Emilie, roz. Zwienerová
: 25.4.1931 v Bohumíně I
: --
: řidička nákladních a osobních aut
: v domácnosti
: pochází z dělnické rodiny
-
11. : Sigmundová Vlasta
: 14.4.1898 v Porubě u Svinova, Ostrava
: --
: obchodnice až do svého zatčení
: pochází ze Živnostenské rodiny
byla členkou Sokola
-
12. : Czempiel Jiří
: 25.8.1920 v Hošťálkovicích okr. Ostrava
: od r. 1947 do r. 1948 v soc.dem., od té
doby neorganizován
: dělník
: valcář n.p. BŽGK Bohumín
: pochází z dělnické rodiny
-
13. : Grill Otmar
: 18.12.1923 v Bohumíně, okr. Ostrava
: --
: zámečnick
: valcář v n.p. BŽGK Bohumín
: pochází z dělnické německé rodiny
-

V Ostravě, dne 1. července 1953

Z p r á v a

o výsledku vyšetřování protistátních demonstrací
v národních podnicích Ostravského kraje s návrhem na ukončení případu

1. **Kolev Ivan Angelov**, nar. 28.1.1923 Vodica - Bulharsko, svobodný, bulharské národnosti, bulharský státní příslušník. Pochází z maloroľnické rodiny, posledně bytem Vodica - Bulharsko, přechodně bytem Bohumín II, ul. M. Jere-menka č. 206, zaměstnán jako dělník BŽGK. Doznal, že dne 3.6.1953 v odpoledních hodinách zúčastnil se se svým společníkem Emerichem Hauslerem násilí proti příslušníku LM. Na svoji omluvu uvádí, že rvačku vyprovokoval jeho společník Hausler a že příslušníku LM nechtěl ublížit.
2. **Moldrzyk Zdeněk**, nar. 25.2.1925 v Rychvaldě, ženatý, české národnosti, čsl. státní příslušník, pochází z dělnické rodiny, zaměstnán jako horník na jámě Žofie, posledně bytem Orlová čis. 309. Jmenovaný doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se provokací vyvolaných na jámě Žofie v souvislosti s měnovou reformou. Rovněž se zúčastnil provokací konaných na jámě Pionýr, kde provokatéři chtěli násilím zastavit těžbu.
3. **Maciažek František**, nar. 26.9.1934 v Bohumíně, horník na jámě Stachanov, české národnosti, čsl. státní příslušník, pochází z dělnické rodiny, posledně bytem Bohumín IV, ul. 1. máje čis. 138. Doznal, že dne 3.6.1953 v poledních hodinách zúčastnil se protistátní demonstrace na nádraží v Bohumíně, později na náměstí s ostatními provokatéry. Ve svém jednání setrval i tehdy, když byl několikrát vyzván k odchodu, neuposlechl, a proto byl bezpečnostními orgány zajištěn.
4. **Szkatula František**, nar. 23.9.1909 v Mostech u Jablunkova, české národnosti, čsl. státní příslušník, horník, pochází z dělnické rodiny, posledně bytem Orlová III, čis. 313. Doznal, že se dne 2. a 3. června 1953 zúčastnil provokací v souvislosti s měnovou reformou na dole Žofie a sám svými nepravdivými výroky pobuřoval osazenstvo tohoto dolu a nabádal je k nenastoupení práce. K jeho zatčení nebylo přistoupeno, jelikož na dole Žofie patří k nejlepším úderníkům.
5. **Malík Gustav**, nar. 27.3.1910 v Bohumíně, stolař, pochází z dělnické rodiny, nyní zaměstnán v BŽGK, svobodný, polské národnosti, čsl. státní příslušník, posledně bytem N. Bohumín, Ostravská ul. č. 237. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se v dopoledních hodinách protistátní demonstrace na náměstí, kde setrval do doby nežli bylo náměstí vyklizeno. Pro neuposlechnutí výzvy k rozchodu byl zatčen.
6. **Kovalczyk František**, nar. 23.11.1926 v Čes. Těšíně, horník na jámě Žofie, české národnosti, čsl. státní příslušník, pochází z dělnické rodiny, ženatý, bytem Č. Těšín, S. Tůmy 15. Doznal, že dne 2. a 3. června 1953 se zúčastnil protistátních demonstrací na dole Žofie a Pionýr a že sám zasahoval do incidentů mezi výtržníky a vedením závodu.
7. **Gnojek Zikmund**, nar. 26.7.1931 v Rybníku - Polsko, polské národnosti, polský státní příslušník, jeřábník BŽGK, pochází z dělnické rodiny, [...] posledně bytem Bohumín II, Olejova osada č. 223. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se s ostatními výtržníky protistátní demonstrace a nutil na

- nádraží v Bohumíně v chemických závodech v Bohumíně zaměstnance k zastavení práce. S ostatními provokatéry obsadili náměstí, čímž znemožnili provoz a pro neuposlechnutí výzvy k rozchodu byl zatčen.
8. **Kolich Otakar**, nar. 10.3.1934 v Ostravě-Zábřehu, české národnosti, čsl. státní příslušník, horník na dole Stachanov, svobodný, pochází z dělnické rodiny, bytem Stará Ves č. 140, okr. Bílovec. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se provokací na dole Stachanov, kde sám nepravdivými výroky pobuřoval pracující proti usnesení vlády o měnové reformě a nabádal je, aby nefárali na svá pracoviště.
  9. **Křivoňová Marie**, roz. Sulková, nar. 29.3.1932 v Hrušově, české národnosti, čsl. státní příslušnice, kadeřnice, bez politické příslušnosti, posledně bytem Bohumín IV, Kozí ul. č. 64. Doznala, že dne 3.6.1953 v poledních hodinách vydala se k výtržníkům v Bohumíně, se kterými vnikla na nádraží a nutila zaměstnance k zastavení provozu. Svým provokativním vystupováním, provokačními hesly rozeštvávala násilníky k násilným činům a pobuřovala proti funkcionářům KSČ, kteří se snažili výtržníky přimět k rozchodu.
  10. **Němec Tomáš**, nar. 27.2.1932 Ostrov, okr. Blansko, české národnosti, čsl. státní příslušník, pekař, t.č. brigádník na jámě Žofie, svobodný, pochází z dělnické rodiny, bytem Orlová I, čís. 477. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se protistátní demonstrace na dole Žofie, kde aktivně zasahoval do provokačních akcí namířených proti vedení závodu. Jelikož při vyklízení závodu odmítl závod opustit, byl bezpečnostními orgány zatčen.
  11. **Gasczyková Emilie**, nar. 24.11.1911 N. Hrozenkov, okr. Vsetín, české národnosti, čsl. státní příslušnice, [...] dělnice BŽGK, matka čtyř dětí, bez politické příslušnosti, posledně bytem Bohumín I, ul. Petra Cingra čís. 234. Doznala, že dne 3.6.1953 v poledních hodinách zúčastnila se protistátní demonstrace a provokačně vystupovala proti příslušníkům SNB a podněcovala ostatní výtržníky proti bezpečnostním orgánům, když tito zakročovali proti výtržníkům.
  12. **Hrbáček Josef**, nar. 17.6.1922 ve Zděchově, okr. Vsetín, české národnosti, čsl. státní příslušník, zedník, t.č. brigádník na dole Žofie, ženatý, pochází z malozemědělské rodiny, bytem Orlová III, brigádnický domov 137. Doznal, že se dne 3.6.1953 zúčastnil protistátní demonstrace, a to jak na dole Žofie, tak i na jámě Pionýr, kam společně s ostatními demonstranty odešel. Zde aktivně vystupoval proti vedení závodu a funkcionářům strany a proti bezpečnostním orgánům.
  13. **Otava Josef**, nar. 12.2.1928 Bohumín, soustružník BŽGK, ženatý, pochází z dělnické rodiny, bez politické příslušnosti, posledně bytem Bohumín, Revoluční ulice č. 506. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se zastavení provozu BŽGK a protistátní demonstrace s ostatními výtržníky, s kterými odešel na náměstí v Bohumíně, kde provokoval a setrval i po výzvě k rozchodu ve svém nepřátelském jednání.
  14. **Janoušek Antonín**, nar. 16.12.1934 v Praze, hornický učeň, t.č. brigádník na dole Žofie, české národnosti, čsl. státní příslušník, svobodný, pochází z dělnické rodiny, bytem Orlová III, brigádnický domov č. 168.

Doznal, že se dne 2. a 3. června 1953 zúčastnil provokační demonstrace na jámě Žofie a později na jámě Pionýr, kde vulgárně vystupoval jak proti správě závodu, tak proti bezpečnostním orgánům a z toho důvodu byl zadržen.

15. **Procházková** Markéta, roz. Valentová, nar. 9.5.1932 v Bílsku - Polsko, vdaná, české národnosti, čl. státní příslušnice, dělnice BŽGK, pochází z dělnické rodiny, bez politické příslušnosti, posledně bytem Bohumín II, tř. ČSA č. 343. Doznamenala, že dne 3.6.1953 v dopoledních hodinách zúčastnila se protistátní demonstrace a společně s výtržníky provokovala na náměstí v Bohumíně a neuposlechla výzvy k rozchodu, načež byla zatčena.
16. **Pták** Miroslav, nar. 5.12.1928 Dolní Lutyň, české národnosti, čl. státní příslušník, horník na jámě Žofie, ženatý, pochází z dělnické rodiny, bytem Orlová III, 639. Doznal, že se dne 2. a 3. června 1953 zúčastnil aktivně provokační demonstrace na jámě Žofie, kde ostře vystupoval proti vedení závodu a domáhal se nesmyslných požadavků. Později pak zúčastnil se těchto demonstrací na jámě Pionýr, kde byl také zatčen.
17. **Rusek** Dominik, nar. 22.4.1916 Věřnovice, okr. Karviná, dělník, české národnosti, čl. státní příslušník, ženatý, bez politické příslušnosti, posledně bytem Věřnovice č. 84. Doznal, že dne 3.6.1953 v 16.00 hodin zúčastnil se protistátní demonstrace na náměstí v Bohumíně, kde neuposlechl výzvy k rozchodu, byl zatčen.
18. **Bonček** Josef, nar. 15.4.1930 Horní Lutyň, české národnosti, bezdomovec, horník na jámě Žofie, ženatý, pochází z dělnické rodiny, bytem Orlová III, č. 627. Doznal, že se dne 3. června 1953 zúčastnil protistátních provokací na jámě Žofie a později na jámě Pionýr, kde ostře vystupoval proti všem funkcionářům závodní správy i strany.
19. **Schotkovski** Ignác, nar. 4.7.1935 Dolní Lomná, dělník, pochází z dělnické rodiny, ženatý, volkslistář², politicky neorganizován, posledně bytem Bohumín II, Olejova osada. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se v odpoledních hodinách na náměstí v Bohumíně protistátní demonstrace, kde setrval až do doby, kdy vojáci vyklízeli náměstí. Schotkovski kladl bezpečnostním orgánům při výkonu služby odpor.
20. **Bujok** Vilém, nar. 23.4.1912 v Karviné, české národnosti, čl. státní příslušník, pekař, pochází z dělnické rodiny, ženatý, bytem Bohumín II, Jiráskova 730. Doznal, že se dne 3.6.1953 zúčastnil protistátní demonstrace na náměstí v Bohumíně, kde vystupoval proti zakročujícím bezpečnostním orgánům.
21. **Souček** Jan, nar. 7.5.1926 v Domčicích, okr. Znojmo, svobodný, české národnosti, čl. státní příslušník, pochází z dělnické rodiny, příslušník zahraniční armády, posledně bytem Bohumín II, č. 55. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se v dopoledních hodinách protistátní demonstrace na náměstí v Bohumíně a s ostatními výtržníky domáhal se propuštění zatčených osob.
22. **Burdek** Rudolf, nar. 9.4.1921 v Hrušově, obuvník, t.č. dělník ČSD, české národnosti, čl. státní příslušník, rozloučený, pochází z dělnické rodiny, bytem Bohumín III, Marxova 110. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se

- v odpoledních hodinách protistátní demonstrace na náměstí v Bohumíně, kde ostře vystupoval proti vládnímu nařízení o měnové reformě.
23. **Kania Otto**, nar. 20.2.1932 ve Věřnovicích, okr. Karviná, dělník, pochází z dělnické rodiny, polské národnosti, čl. státní příslušník, bez politické příslušnosti, volkslistář, bytem Bohumín I-Město, náměstí č. 50. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se protistátní demonstrace a hrubým způsobem provokoval proti příslušníkům SNB a pobuřoval ostatní zaměstnance ČSD k zastavení práce.
  24. **Cagala František**, nar. 29.11.1907 v Částkovci, české národnosti, čl. státní příslušnosti, dělník BŽGK, ženatý, pochází z malozemědělské rodiny, bytem Bohumín II, ul. S.K.Neumanna č. 327. Doznal, že dne 3.6.1953 v odpoledních hodinách před nastoupením své směny zúčastnil se protistátní demonstrace, která probíhala na náměstí v Bohumíně a sám s demonstranty souhlasil.
  25. **Kotala Drahomír**, nar. 16.4.1927 ve Skřečoni, pochází z dělnické rodiny, posunovač ČSD, ženatý, bez politické příslušnosti, posledně bytem Skřečoň, ul. 1. máje 260. Doznal, že se zúčastnil protistátní demonstrace v Bohumíně a provolával provokační hesla.
  26. **Soukup Jaroslav**, nar. 11.12.1921 v Modřanech, české národnosti, čl. státní příslušník, zaměstnán v BŽGK, ženatý, pochází z dělnické rodiny, bytem Bohumín I, Petra Cingra 232, od r. 1950 kandidát KSČ. Doznal, že se dne 3.6.1953 zúčastnil provokační demonstrace v Železárních Gustava Klimenta a později na náměstí v Bohumíně, kde vyvolával provokační hesla.
  27. **Kula Jan**, nar. 26.11.1920 Bohumín, pochází z dělnické rodiny, dělník BŽGK, bez politické příslušnosti, české národnosti, čl. státní příslušník, posledně bytem Bohumín I, Švermova 344. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se s ostatními zaměstnanci protistátní demonstrace na náměstí a na nádraží ČSD v Bohumíně.
  28. **Lukášová Marie**, nar. 13.4.1934 Bohumín, české národnosti, čl. státní příslušnice, dělnice, svobodná, pochází z dělnické rodiny, bytem Bohumín III, Lounská 155. Doznamenala, že dne 3.6.1953 zúčastnila se protistátní demonstrace v drátovně v Bohumíně, později pak společně s ostatními demonstranty odešla na nádraží v Bohumíně, kde přemlouvali pracující k zastavení práce.
  29. **Kancier Zdeněk**, nar. 4.3.1936 Lutyň, české národnosti, čl. státní příslušník, pochází z dělnické rodiny, učeň, posledně bytem Bohumín, Jeremenkova č. 248. Doznal, že se zúčastnil v dopoledních hodinách protistátní demonstrace v Bohumíně a při vyklizování neuposlechl výzvy bezpečnostních orgánů a těmto se protivil.
  30. **Rozsyval František**, nar. 25.3.1903 v Brně, české národnosti, čl. státní příslušník, hutník BŽGK, ženatý, pochází z dělnické rodiny, bytem Bohumín-Záblač, Bezručova č. 107. Doznal, že se zúčastnil protistátní demonstrace jak v BŽGK, tak i na náměstí v Bohumíně a aktivně zasahoval proti zakročujícím bezpečnostním orgánům. Sám byl také členem delegace, která měla vyjednávat s funkcionáři strany za uskutečnění nesmyslných požadavků.

31. **Janůrek Emil**, nar. 22.6.1902 Dětmarovice, pochází z dělnické rodiny, české národnosti, čl. státní příslušník, ženatý, zaměstnán v BŽGK, posledně bytem Bohumín II, čís. 528. Doznal, že dne 3.6.1953 zúčastnil se protistátní demonstrace v závodě Gustava Klimenta v Bohumíně, kde s ostatními provokatéry zúčastnil se výtržnosti na náměstí v Bohumíně.

Cvinček Pavel, 43letý, z dělnické rodiny, dělník, BŽGK Bohumín, bez politické příslušnosti. Zúčastnil se provokační demonstrace na náměstí v Bohumíně a provokační stávky v BŽGK.

Czyžem Josef, 35letý, z dělnické rodiny, dělník u ČSD v Bohumíně, bez politické příslušnosti. Zúčastnil se provokací na nádraží v Bohumíně, kde se připojil k demonstrantům, s nimiž odešel do chemické továrny a dále na náměstí do Bohumína, kde vykřikoval různé provokační výroky.

Drobek Alfréd, 29letý, z dělnické rodiny, průvodčí ODKP v Ostravě, bývalý německý voják, potom v západní čs. armádě, bez politické příslušnosti. Zúčastnil se protistátní demonstrace v Bohumíně a nenastoupil včas do práce.

Gebara Vladislav, 33letý, z dělnické rodiny, zámečník dolu Doubrava, bez politické příslušnosti. Zúčastnil se protistátní demonstrace v Bohumíně, přičemž provokoval dělníky tím, že musí na své mzdy ještě doplácet.

Gebauer Vilém, 31letý, z dělnické rodiny, dělník BŽGK Bohumín, bez politické příslušnosti. Zúčastnil se protistátní demonstrace na náměstí v Bohumíně, kde hrubě pokřikoval na příslušníka SNB, který zatkl jednoho z provokatérů.

Gospodarcziková Eva, 35letá, z dělnické rodiny, průvodčí, bez politické příslušnosti. Zúčastnila se protistátní demonstrace v Bohumíně, kde provokovala svými výroky o zásobování.

Janda Josef, 49letý, syn obuvníka, dělník BŽGK Bohumín, bez politické příslušnosti. Zúčastnil se protistátní demonstrace na náměstí v Bohumíně.

Janoušková Antonie, 28letá, z dělnické rodiny, dělnice BŽGK v Bohumíně, bez politické příslušnosti. Zúčastnila se protistátní demonstrace na nádraží a na náměstí v Bohumíně.

Poznamenávám, že generální prokurátor vyloučil ze žaloby Otmara Grilla nar. 18/2 1923, který nemá s případem přímou souvislost a má malou trestnou činnost.

Žalobu bude zastupovat krajský prokurátor v Ostravě ANTL a soudit předseda senátu krajského soudu GREBENÍČEK s tříčlennou porotou.

Koncept návrhu pro s. min.^a

A MV ČR, sv. H-193 Měnová reforma 1953, s. 23-90, 97-99, 103-111, stroj. kopie; s. 112, rukopis.

1 V přepisu formuláře Krajské správy StB vypouštíme údaje o politické příslušnosti za první republiky a v době okupace.
2 Německé úřady zařazovaly občany Slezska do několika kategorií německé státní příslušnosti a vystavovaly jim dokumenty zvané volkslisty; odtud místní označení volkslistář.

a Rukou psaný záznam bez podpisu.

29

1953, 23.-24. červen, Ústí nad Labem. – Zprávy Krajské správy Státní bezpečnosti v Ústí nad Labem o výsledku vyšetřování v souvislosti v měnovou reformou pro Hlavní správu StB ministerstva národní bezpečnosti.

Dne 23. června 1953

Hlavní správa StB
správa státně bezpečnostního vyšetřování
instruktážní oddělení
Praha

Na Váš telefonický příkaz ze dne 23.6.1953 předkládám Vám zvláštní zprávu o případech, které v době provádění měnové reformy vyšetřovala v našem kraji VB.

1. celkem zatčeno ..... 10 osob
2. počet na svobodě vyšetřovaných ... 25 osob
3. propuštěných na svobodu 0
4. předaných k soudu ..... 35 osob

K soudnímu řízení byly předány tyto osoby:

1. **Křížová Marie**, roz. Šimková, nar. 14.7.1910 v Horkách okr. Mladá Boleslav, bytem Řepnice čp. 10, okr. Litoměřice, zatčena dne 23.6.1953. Jmenovaná jest členkou strany KSČ od r. 1945. Bude oznámena pro pobuřování.
2. **Krebčik Josef**, nar. 20.1.1903 v Košticích, povoláním dělník, bytem Litoměřice, Leninova ul. č. 34. Od roku 1945 členem KSČ. Na jmenovaného bude podáno trestní oznámení pro pobuřování.

3. **Kratina** Antonín, nar. 10.8.1907 v Praze, bytem Praha XIV, Lopatecká 36, povoláním zámečnick, nyní na montáži v Terezíně. Od r. 1938 členem KSČ. Bude oznámen pro pobuřování.
4. **Anděl** Jindřich, nar. 2.7.1919 v Borovanech, okr. Milevsko, bytem Praha VII, Dimitrovova 24, povoláním dělník, nyní montér. Politicky organizován byl dříve nár. soc., nyní bezpartijní. Bude oznámen pro pobuřování.
5. **Zavadil** Matěj, nar. 15.2.1920 v Praze, bytem Praha, Heřmanova 32, původním povoláním dělník, nyní montér v Terezíně, bezpartijní. Bude oznámen pro pobuřování.
6. **Vebr** Miroslav, nar. 20.7.1902 v Plzni, bytem Plzeň, ul. 28. října, čp. 37, dříve dělník, nyní montér. Od r. 1945 sociální demokrat, po sloučení v KSČ. Učiněno trestní oznámení pro šíření poplašných zpráv.
7. **Jančák** Josef, nar. 20.7.1902 v Plzni, bytem Plzeň, ul. 28. října čp. 37, dříve dělník, nyní montér. Od r. 1945 sociální demokrat, po sloučení v KSČ. Učiněno trestní oznámení pro šíření poplašných zpráv.
8. **Kraml** Adolf, nar. 18.2.1901 Kusov, okr. Sušice, bytem Horská Bystřice 148, okr. Teplice, dříve dělník, nyní vrátný. Politicky organizován od r. 1945 v KSČ. Zatčen dne 6.6.1953, oznámen pro šíření poplašných zpráv.
9. **Halíková** Růžena, nar. 26.11.1901 Podbradec, okr. Roudnice n.L., bytem Unčín, Rohová č. 22, okr. Teplice, bez politické příslušnosti, dříve v domácnosti, nyní členka JZD. Zatčena dne 9.6.1953 a oznámena pro šíření poplašných zpráv.
10. **Halík** Josef, nar. 21.7.1922 Podbradec, okr. Roudnice n.L., bytem Unčín, Rohová č. 22, bez politické příslušnosti, dříve kočí, nyní člen JZD. Trestní oznámení podáno pro narušování jednotného hospodářského plánu.
11. **Malý** Josef, nar. 9.12.1919, bytem Teplice, Gottwaldovy sady č. 5, dříve dělník, nyní bez pracovního poměru, bez politické příslušnosti, oznámen pro snižování vážnosti prezidenta republiky.
12. **Hering** Jaroslav, nar. 29.11.1913 Březinky, okr. Mělník, bytem Liberec, Votekova 400, dříve dělník, nyní traktorista, bez politické příslušnosti, vyšetřován na svobodě, trestní oznámení podáno pro šíření poplašných zpráv.
13. **Honzová** Růžena, nar. 28.12.1911 Líbenice, okr. Kolín, bytem Střelná čp. 15, okr. Teplice, dříve soukromá zemědělkyně, nyní v domácnosti, bez politické příslušnosti, vyšetřována na svobodě, oznámena pro šíření poplašných zpráv.
14. **Málek** Bernhard, nar. 22.4.1900 Košťany, okr. Teplice, bytem Košťany, Štefánikova č. 292, dříve dělník, nyní důchodce, oznámen pro šíření poplašných zpráv, vyšetřován na svobodě.
15. **Vydrář** Jaroslav, nar. 12.8.1922 v Městečku, bytem Děčín, Na spádu č. 4, dříve řidič, nyní strojní zámečnick, bez politické příslušnosti, zatčen dne 9.6.1953. Oznámen pro pobuřování.
16. **Malý** Eduard, nar. 20.6.1911 Praha, bytem Děčín, Divišova č. 756, dříve živnostník, nyní automechanik, bez politické příslušnosti, zatčen dne 9.6.1953, oznámen pro pobuřování.

17. **Majerik Josef**, nar. 11.1.1914 Kysucké Nové Mesto, bytem Jílové 72, okr. Děčín, dříve dělník, nyní topič, bez politické příslušnosti, ve vazbě od 14.6.1953. Bude oznámen pro pobuřování.
18. **Mach František**, nar. 6.3.1912 Horní Dvory, okr. Valašské Meziříčí, bytem Žatec, Stroupečská 1165, dříve samostatný živnostník, nyní zaměstnanec ČSD. Dříve bez politické příslušnosti, od r. 1948 do r. 1950 v KSČ, kdy ze strany vystoupil. Zatčen dne 3.6.1953, oznámen pro šíření poplašných zpráv.
19. **Šiler František**, nar. 9.10.1915 Krasetín, okr. Český Krumlov, bytem Benešov n. Pl. čp. 211, okr. Děčín, dříve živnostník, nyní vedoucí sedlářské dílny SKP v Benešově, bez politické příslušnosti, zatčen dne 8.6.1953, oznámen pro pobuřování.
20. **Žákovský Josef**, nar. 14.3.1914 Biskupice, okr. Moravský Krumlov, bytem Žatec, Příkrá 867, dříve zedník, nyní zaměstnanec ČSD. [...] od r. 1948-1950 v KSČ.
21. **Po[z]árek Ladislav**, nar. 22.5.1916 v Novosedlích, okr. Strakonice, bytem Žatec 698, dříve holič, nyní zaměstnanec ČSD. Od r. 1945 v KSČ.
22. **Rais Jan**, nar. 3.5.1919 Krušovice, okr. Rakovník, bytem Žatec, Mostecká 715. Dříve dělník, nyní zaměstnanec ČSD. Od r. 1948 v KSČ.
23. **Nevečeřal Evžen**, nar. 2.5.1918 v Kučově (Polsko), bytem Žatec, dříve pomocný dělník, nyní zaměstnanec ČSD, bez politické příslušnosti.
24. **Hanilec Jaroslav**, nar. 19.1.1910 Podbořany, bytem Žatec, dříve truhlář, nyní zaměstnanec ČSD. Od r. 1927 soc. dem., po sloučení v KSČ.

Všichni uvedení vyšetřováni na svobodě od č. 20 do č. 24 pro šíření poplašných zpráv.

25. **Umlauf Vladimír**, nar. 26.7.1922 Zdlobunov, SSSR, bytem Nehasice, soukromý živnostník, od r. 1948 v KSČ, bude oznámen pro snižování vážnosti prezidenta republiky.
26. **Bukovský Václav**, nar. 31.8.1896 v Praze, bytem Louny, Smetanova č. 1232, dříve zaměstnanec ČSD, nyní důchodce, bez politické příslušnosti, vyšetřován na svobodě, bude oznámen pro šíření poplašných zpráv.
27. **Macek Václav**, nar. 28.10.1911 v Obrnicích, bytem Hříškov č. 154, dříve živnostník, nyní jako dělník, od r. 1948 v KSČ. Vyšetřován na svobodě, bude oznámen pro šíření poplašných zpráv.
28. **Mařík Antonín**, nar. 2.7.1895 Malé Pítočno, okr. Kladno, bytem Louny, dříve i nyní úředník, bezpartijní. Vyšetřován na svobodě, bude oznámen pro šíření poplašných zpráv.
29. **Macke František**, nar. 1.11.1894 Budyně n.O., bytem Peruc, malozemědělec, od r. 1924 v KSČ. Vyšetřován na svobodě, bude oznámen pro šíření poplašných zpráv.
30. **Čepický Eduard**, nar. 18.8.1898, operní pěvec, bez politické příslušnosti, bytem Ústí n.L., zatčen dne 3.6.1953 a oznámen pro pobuřování.
31. **Ptáčník Karel**, nar. 8.5.1909, obchodní příručí, nyní pomoc. dělník, dříve organizován v nár. soc., nyní bezpartijní, oznámen pro pobuřování, zatčen 3.6.1953.

32. **Skalák** Josef, nar. 31.1.1902, dříve dělník, nyní důchodce, od r. 1948 v KSČ, oznámen na svobodě pro šíření poplašných zpráv.
33. **Moravec** Jaroslav, nar. 7.2.1925, montér, bez politické příslušnosti, oznámen na svobodě pro pobuřování.
34. **Jandl** Jaroslav, nar. 21.4.1922, dříve úředník, nyní dělník, do r. 1948 u nár. soc., nyní bez, oznámen na svobodě pro pobuřování.
35. **Pilipec** Jan, nar. 11.7.1922, dělník, bez politické příslušnosti, oznámen na svobodě pro šíření poplašných zpráv.

Náčelník vyšetřovacího odboru:
npor. Kuba v.r.

Dne 24. června 1953

Hlavní správa StB
správa státně bezpečnostního vyšetřování
instruktážní oddělení
P r a h a

Věc: zpráva o výsledku vyšetřování
v souvislosti s měnovou reformou

K tamnímu telefonickému dožádání ze dne 23.6.1953 hlásím, že na zdejším vyšetřovacím odboru bylo v souvislosti s měnovou reformou vyšetřováno celkem 5 osob.

1. celkový počet zatčených..... 3 osoby
2. počet na svobodě vyšetřovaných..... 2 osoby
3. propuštěných na svobodu..... 1 osoba
4. předaných soudu..... 2 osoby

K soudnímu řízení byl předán Jaroslav Plzák, nar. 14.8.1925 v Litvínově, povoláním řidič komor v n.p. Stalinovy závody v Litvínově, bytem Litvínov I, Horská ul. č. 261, býv. příslušník soc. dem. až do r. 1948, od té doby bezpartijní. Jmenovaný byl zatčen pro nepřátelské jednání, které prováděl tím, že nabádal spoluzaměstnance ke snížení vysokého tlaku v komorách hydrogenu, což by mělo za následek ohrožení celé výroby na závodě.

Další obviněný Jan Eliáš, nar. 12.11.1916 v Kellersburgu - Německo, povoláním horník, nyní elektrikář v n.p. STAZA v Litvínově, je býv. příslušník KSČ, neboť do ČSR přišel jako reemigrant z Francie. Od roku 1946 jest příslušníkem KSČ. Na jmenovaného bylo podáno trestní oznámení pro pobuřování, neboť štvál v době měnové reformy proti vládnímu usnesení a vulgárně se vyjadřoval o straně a vládě.

Dále byl na zdejším odboru vyšetřován Josef Novotný, a to proto, že vyzradil obsah tajného dálnopisu pojednávající o řešení otázky výplaty ve STAZA před politickým zajištěním mezi pracujícími, čímž způsobil pobouření v určitém

okruhu. Jmenovaný byl z vazby propuštěn a trestní oznámení bude na něho podáno na svobodě. Novotný jest členem KSČ.

Oldřich Bílek dle agenturního zjištění měl nabádat jako údržbář STAZA ostatní provozy k tomu, aby nepracovaly, dokud nebude vyhověno jejich přání v rámci měnové reformy. Vyšetřováním však nebylo toto nikým potvrzeno, a proto byl jmenovaný propuštěn. Člen KSČ.

Stanislav Valta byl vyšetřován jako podezřelý z účasti na rezoluci proti měnové reformě, která byla vypracována na závodě 03 v n.p. STAZA. Vyšetřováním nebylo potvrzeno, že by Valta vůbec rezoluci podepsal. Vypovídal však jako svědek zatčeného Plzáka. Po jeho výslechu byl propuštěn na svobodu. Valta jest býv. člen strany nár. soc., od r. 1948 bezpartijní.

Jaroslav Plzák a Jan Eliáš byli ve vazbě do 3.6.1953 a předání k potrestání okresní prokuratuře v Litvínově.

Josef Novotný byl ve vazbě od 3.6.1953 a dne 5.6.1953 propuštěn na svobodu.

Náčelník krajské správy StB:
npor. Kuba v.r.

A MV ČR, sv. H-193 Měnová reforma 1953, s. 115-120, stroj. prvopis.

30

1953, 24. červen, Praha. – Zpráva Krajského velitelství Státní bezpečnosti v Praze pro ministerstvo národní bezpečnosti o osobách, zajištěných v souvislosti s měnovou reformou.

V Praze dne 24. června 1953

Ministerstvo národní bezpečnosti
sekretariát s. ministra
P r a h a

Předmět: Provokační demonstrace - zpráva

Na Vaše dožádání zasílám Vám souhrnnou zprávu se jmény osob, které byly zajištěny při provokační demonstraci ve dnech 1.6.1953 a později. Dále pak uvádím jména osob, které byly propuštěny na svobodu, jelikož těmto nebyla prokázána přímá účast na demonstracích.

Akce »ČKD STALINGRAD«:

Blabol František, nar. 1.6.1927 v Praze, bytem Praha 8, V zahradách č. 35, kontrolor, Živnostenského původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace různými výkřiky proti měnové reformě.

Borovička Ladislav, nar. 8.11.1925 v Lysé n.L., bytem Praha 12, Na Královce č. 5, úředník, Živnostenského původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace proti měnové reformě.

Bráza Vladislav, nar. 18.3.1910 v Praze, bytem Praha 9, Sokolovská 269, býv. obchod. příručí, nyní dělník, bezpartijní. Zatčen dne 5.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace proti měnové reformě.

Collina Karel, nar. 13.6.1923 v Praze, bytem Praha 7, Ovinecká č. 47, býv. úředník, t.č. jeřábek, úřednického původu, od roku 1947 ve straně lidové a nár. soc., nyní bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil různými výkřiky demonstrace proti měnové reformě.

Doubek Antonín, nar. 10.9.1911 v Mladé Vožici, bytem Miškovice, okr. Praha-sever, býv. obuvník, nyní přípravník, dělnického původu, od roku 1949-1953 KSČ, odkud byl vyloučen, t.č. bezpartijní. Zatčen 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace proti měnové reformě.

Haškovec Jiří ing., nar. 26.12.1922 v Praze, bytem Praha 12, Stalinova 172, vedoucí laboratoře, úřednického původu, bezpartijní. Zatčen dne 5.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace různými výkřiky proti měnové reformě.

Hejda Jindřich, nar. 12.8.1925 v Praze, bytem Praha 7, Průjezdní č.9, zkušební referent, původ syn hudebníka, bezpartijní. Zatčen dne 5.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace proti měnové reformě.

Hnátek Miroslav, nar. 2.4.1927 v Mnichovicích, bytem Praha 11, Dalimilova č. 6, stroj. zámečnický, Živnostenského původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil různými výkřiky demonstrace proti měnové reformě.

Hroník Jan, nar. 8.10.1906 v Březí, bytem Praha 9, U vysočanského pivovaru 701, úředník, malozemědělského původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace proti měnové reformě.

Jindra Oldřich, nar. 24.6.1921 v Praze, bytem Praha 8, Pod Labuškou č. 5, údržbář, dělnického původu, do roku 1948 v KSČ, odkud byl vyloučen, t.č. bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Byl jedním z hlavních iniciátorů demonstrace proti měnové reformě.

Jouza Jaromír, nar. 31.7.1930 v Praze, bytem Praha 11, Lucemburská č. 41, úředník, Živnostenského původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil různými výkřiky demonstrace.

Kopřiva Stanislav, nar. 24.12.1933 v Zelené Vsi, bytem Praha 7, Dukelských hrdinů 30, býv. obchodní příručí, nyní pomocný dělník, Živnostenského původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace proti měnové reformě.

Krátký Leopold, nar. 9.2.1934 v Praze, bytem Újezd n.Lesy 181, elektromechanik, úřednického původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace proti měnové reformě.

Mašková Soňa, roz. Adamcová, nar. 23.4.1923 v Praze, bytem Praha 11, Želivského 20, dělnice, dělnického původu, bezpartijní. Zatčena dne 2.6.1953. Velmi aktivně se zúčastnila provokační demonstrace proti měnové reformě.

Melich František, nar. 16.8.1913 v Praze, bytem Praha 11, Hájkova č. 1, frézař, Živnostenského původu, býv. úředník min. soc. péče, od roku 1946 až do roku 1953 v KSČ, odkud byl však vyloučen. Zatčen dne 2.6.1953. Byl jedním z neaktivnějších demonstrantů proti měnové reformě.

Melichar Alois, nar. 24.1.1924 v Mratině, bytem Nová Ves č. 24, svářeč, dělnického původu, od roku 1945–1951 v KSČ, odkud byl vyloučen, t.č. bezpartijní. Zatčen dne 4.6.1953. Byl jedním z nejaktivnějších demonstrantů proti měnové reformě.

Michl Stanislav, nar. 11.5.1903 v Praze, bytem Praha 12, Krkonošská č. 13, býv. úředník, nyní pomocný dělník, Živnostenského původu, od roku 1926 do roku 1928 v nár. soc., od roku 1948–1949 v KSČ, nyní bezpartijní. Zatčen dne 4.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace.

Muzika Karel, nar. 20.4.1908 v Rakovníku, bytem Praha-Bubeneč, Uralské nám. č. 11, býv. úředník, nyní dělník, úřednického původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace.

Plzák Jan, nar. 3.4.1914 ve Vyšné, bytem Praha-Podolí, Doudova č. 11, býv. příslušník ČSA - letec, nyní dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Velmi aktivně se zúčastnil demonstrace.

Reichová Soňa, nar. 1.12.1923 v Praze, bytem Praha 12, Benešovská č. 9, býv. úřednice, nyní dělnice, úřednického původu, bezpartijní. Zatčena dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnila provokační demonstrace.

Richter Bohuslav, nar. 16.2.1925 v Jančovicích, bytem Praha 10, Sokolovská č. 325, zámečník, malozemědělského původu, bezpartijní. Zatčen dne 4.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace.

Rohlíček Karel, nar. 30.12.1897 v Plzni, bytem Praha 9, Pešlova č. 10, býv. majitel knihtiskařské živnosti, nyní dělník, dělnického původu, do roku 1948 v nár. soc., poté v KSČ, odkud byl vyloučen. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace.

Smagin Alexandr, nar. 15.1.1935 v Praze, bytem Praha 11, Žerotínova č. 40, elektrotechnik, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 4.6.1953. Dopustil se násilí při demonstraci na příslušníku VS.

Souček Miroslav, nar. 29.8.1922 ve Strážnici, bytem Praha 3, Plazská č. 5, technický úředník, Živnostenského původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace.

Šebek Ladislav, nar. 10.5.1923 v Padařově, bytem Praha-Nusle, Boleslavova č. 12, býv. úředník, nyní hoblíř, měštláckého původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace.

Šmídek Bohuslav, nar. 13.7.1909 v Pitíně, bytem Praha 10, Křižíkova č. 74, býv. úředník, nyní soustružník, úřednického původu, do února 1948 v nár. soc., nyní bezpartijní. Zatčen dne 4.6.1953. Velmi aktivně se zúčastnil demonstrace proti měnové reformě.

Švec Jaroslav, nar. 11.2.1924 v Hradci Králové, bytem Praha 9, Na břehu č. 15, býv. úředník. t.č. dělník, úřednického původu, bezpartijní. Zatčen dne 4.6.1953. Velmi aktivně se zúčastnil demonstrace.

Tlustý Jaroš, nar. 3.6.1924 v Č.Budějovicích, bytem Praha 16, Na Hřebenkách č. 3, býv. úředník, nyní úředník rovněž, dělnického původu, od roku 1948 až do roku 1950 v KSČ, nyní bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Aktivně se zúčastnil demonstrace.

Turek Václav, nar. 5.5.1904 v Bořanovicích, bytem Pakoměřice č. 39, brusič kovů, dělnického původu, od roku 1945 až do r. 1949 v KSČ, nyní bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Velmi aktivně se zúčastnil demonstrace.

Tůma Gustav, nar. 8.5.1925 v Praze, bytem Praha 9, Kbelská 72, jeřábník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 12.6.1953. Zúčastnil se aktivně demonstrace a vyzýval k inzultování přísl. StB.

Všichni shora jmenovaní nacházejí se ve vazbě KS-StB Praha, kde jest prováděno další vyšetřování.

Pro nedostatek důkazů byli propuštěni na svobodu z akce ČKD Stalingrad následující obvinění:

Suchochleb Vladimír, nar. 3.4.1925 v Šanghaji, bytem Praha 7, Příkladní č. 27, dělník, syn hudebníka, bezpartijní, člen ČSM. Zatčen dne 2.6.1953 - propuštěn 4.6.53. Zúčastnil se demonstrace, avšak aktivní činnost prokázána nebyla.

Šimicová Marcela, nar. 14.5.1934 v Praze, bytem Praha-Vršovice, Holandská č. 21, býv. úřednice, nyní dělnice, úřednického původu, bezpartijní. Zatčena dne 2.6. - propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, avšak aktivní činnost jí nebyla prokázána.

Hergesel Vladimír, nar. 25.1.1909 v Hradci Králové, bytem Praha 11, Kališnická 6, býv. úředník, nyní dělník, úřednického původu, bezpartijní. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost prokázána nebyla.

Rusová Božena, nar. 28.4.1909 v Miličově, bytem Praha 12, Mánesova č. 37, dělnice, dělnického původu, od roku 1945 do roku 1950 v KSČ, odkud vystoupila. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila - aktivní činnost však nebyla prokázána.

Slaninová Marie, roz. Šimůnková, nar. 14.4.1908 v Chotětově, bytem Praha-Prosek, Prosecká č. 61, dělnice, dělnického původu, od roku 1946 v KSČ až dosud. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, aktivní činnost však jí prokázána nebyla.

Podroužek Jiří, nar. 19.11.1925 v Praze, bytem Praha 12, Bořivojova č. 23, mechanik, úřednického původu, od roku 1948 až do roku 1950 v KSČ, odkud byl vyloučen. Zatčen dne 2.6.1953 - propuštěn 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost nebyla prokázána.

Živný Hubert, nar. 11.8.1909 v Otočadci, bytem Mnichovice 321, hodinářský pomocník, nyní mechanik, živnostenského původu, bezpartijní. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost nebyla prokázána.

Záluský Ladislav, nar. 27.6.1904 v Praze, bytem Praha 16, Pod Klikovkou č. 7, býv. úředník, nyní dělník, dělnického původu, od roku 1946 - až do roku 1951 v KSČ, nyní bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953 - propuštěn 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost nebyla prokázána.

Šindler Josef, nar. 13.3.1913 ve Vídni, bytem Praha 7, Havanská č. 20, býv. kinooperatér, nyní zámečník, dělnického původu, od roku 1946 do r. 1949 v KSČ, odkud vystoupil. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 4.6.1953.

Pánek Jaroslav, nar. 12.2.1929 v Praze, bytem Praha 9, Drahojlova č. 10, nástrojař, dělnického původu, od roku 1947 v KSČ až dosud. Zatčen 2.6.1953,

propuštěn 4.6.1953. Jmenovaný jako člen strany neplnil stranickou povinnost, aby přesvědčováním zabránil demonstraci, ale mlčky na této přihlížel. Aktivní činnost však prokázána nebyla.

Franc Jaroslav, nar. 26.4.1913 v Týnci n/L., bytem Praha 9, Pod strojírnami 16, elektromechanik, dělnického původu, od roku 1945 v KSČ až dosud. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost mu nebyla prokázána.

Kaftan Rudolf, nar. 23.12.1913 v Horní Lázi, bytem Praha-Michle, Leninova 1111, býv. přísl. SNB, nyní zámečnický, dělnického původu, od roku 1945 v KSČ. Zatčen dne 2.6.1953 - propuštěn 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost mu prokázána nebyla.

Kubrová Libuše, nar. 6.5.1932 v Praze, bytem Praha 11, Pod Smetankou č. 4, dělnice, dělnického původu, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, avšak aktivní činnost jí prokázána nebyla.

Kociánová Anna, roz. Nováková, nar. 26.7.1930 v Drachkově, bytem Praha 9, Prosek č. 45, švadlena, nyní dělnice, dělnického původu, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, avšak aktivní činnost jí prokázána nebyla.

Plecitá Marie, roz. Štefanová, nar. 2.2.1912 v Záluží, bytem Praha 9, Fučíkova 659, dělnice, dělnického původu, od roku 1945 v KSČ. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, aktivní činnost jí prokázána nebyla.

Macková Jitka, nar. 24.6.1934 v Praze, bytem Praha-Vršovice, Holandská 13, dříve úřednice, nyní dělnice, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953, propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, aktivní činnost jí prokázána nebyla.

Petrová Emilie, nar. 26.6.1928 v Hnojích, bytem Praha 13, Moskevská č. 60, býv. kadeřnice, nyní úřednice, dělnického původu, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 4.6.1953. Aktivní činnost prokázána nebyla - demonstrace se zúčastnila.

Vilimská Zdena, nar. 16.6.1934 v Praze, bytem Praha 2, Hybernská č. 13, kreslička technická, býv. prodavačka, dělnického původu, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, aktivní činnost jí prokázána nebyla.

Ferencová Helena, nar. 28.5.1927 v Kurince, bytem Praha 9, Klímova č. 5, dělnice, cikánského původu, negramotná, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, aktivní činnost jí prokázána nebyla.

Kolmanová Marta, nar. 13.7.1935 v Praze, bytem Praha-Hlubočepy, Hlubočepská 28, technická kreslička, živnostenského původu, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 4.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, aktivní činnost jí prokázána nebyla.

Polanecká Antonie, nar. 29.3.1932 v Praze, bytem Praha 11, Jeseniova 149, dělnice, dělnického původu, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 5.6.1953. Demonstrace se zúčastnila, aktivní činnost jí prokázána nebyla.

Beneš Jindřich, nar. 1.7.1915 v Praze, bytem Praha 7, Veletržní č. 45, původně zřízenec Národního muzea, nyní jeřábník, živnostenského původu,

bezpartijní. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 5.6.1953. Jmenovaný byl zatčen omylem při záměně jmen.

Lefner Jiří, nar. 26.7.1934 v Praze, bytem Újezd n/Lesy č. 25, soustružník, člen ČSM. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 5.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost mu však prokázána nebyla.

Pernet Bohumil, nar. 24.7.1900 v Praze, bytem Praha 11, Cimburkova č. 23, zámečnický, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 5.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost mu prokázána nebyla.

Janů Karel, nar. 1.9.1920 v Bítově, bytem Praha 11, ul. Dobrovolců č. 22, býv. řezník, nyní dělník, malozemědělského původu, bezpartijní. Zatčen 3.6.1953 - propuštěn 13.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost mu však prokázána nebyla.

Kofnovec Zdeněk, nar. 5.1.1933 v Přišimasech, bytem Čenkov č. 29, automontér, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 3.6.1953 - propuštěn 13.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost mu však prokázána nebyla.

Sýkora Josef, nar. 26.11.1925 v Bojanově, bytem Praha 16, U Malvazinky č. 6, dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 22.6.1953. Jmenovaný byl propuštěn z operativních důvodů.

Šplíchal Ladislav, nar. 2.10.1915 v M. Budějovicích, bytem Praha-Hrdlořezy, ubytovací středisko ČKD, původně holič, nyní dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 31.5.1953 a propuštěn ještě téhož dne. Jmenovaný byl zadržen dne 31.5.1953 v pasáži KORUNA, kde hrubě napadal příslušníky SNB a kritizoval měnovou reformu.

Forejt Zdeněk, nar. 15.3.1923 v Kopistech, bytem Praha 16, Švédská ul. č. 41, zámečnický, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 3.6.1953 - propuštěn 10.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, avšak aktivní činnost mu prokázána nebyla.

Hampl Jiří, nar. 6.12.1927 v Jincích, bytem Praha 13, Brtnická ul. č. 714, konstruktér, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 3.6.1953 - propuštěn 8.6.1953. Demonstrace se zúčastnil, aktivní činnost mu však prokázána nebyla.

Akce »AERO - VYSOČANY«:

Váňa Vladimír, nar. 12.4.1921 v Hloučce u Lipníka n/Beč., bytem Praha 9, Fučíkova 760/10, býv. příslušník SNB, nyní dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 1.6.1953. Jmenovaný byl hlavním iniciátorem provokační akce v AERO.

Ing. **Havlíček František**, nar. 20.4.1903 v Mostě, bytem Praha 11, Štítného 654/4, technický úředník, buržoazního původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Pobuřování proti vládě a inzultování příslušníka ZM.

Mašek Josef, nar. 6.7.1921 v Klatovech, bytem Praha 2, Dlážděná ul. č. 2, býv. úředník, nyní dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 2.6.1953. Jmenovaný byl zatčen pro podezření, že se jedná o hlavního iniciátora demonstrace, vyšetřování k jeho osobě nebylo dosud skončeno.

Mašková Milada, nar. 29.11.1922 v Praze, bytem Praha 2, Dlážděná č. 2, býv. úřednice, v akci 77 převedena do výroby, nyní dělnice, buržoazního původu,

bezpartijní. Zatčena dne 2.6.1953. Jmenovaná byla zatčena pro pobuřování, činnost jí nebyla však dosud prokázána.

Karásek Karel, nar. 22.5.1920 v Praze, bytem Praha 7, ul. Komunardů č. 25, dříve prodavač, nyní dělník, Živnostenského původu, do roku 1948 v soc. dem., nyní bezpartijní. Zatčen dne 1.6.1953, propuštěn 15.6.1953. Jmenovanému nebyla prokázána aktivní činnost na demonstraci.

Jukl Karel, nar. 12.11.1926 v Nedvědí, okr. Polička, bytem Praha 19, tř. Jugoslávských partyzánů 13, dělník, dělnického původu, od roku 1947 až do roku 1951 příslušník KSČ, nyní bezpartijní. Zatčen 1.6.1953, propuštěn 5.6.1953. Aktivní činnost na demonstraci nebyla jmenovanému prokázána.

Bezděk Josef, nar. 28.1.1913 v Novém S[mrk]ově, bytem Praha 9, Krátkého č. 5, dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 1.6.1953 - propuštěn 5.6.1953. Aktivní činnost na demonstraci nebyla jmenovanému prokázána.

Dudek Josef, nar. 24.12.1921 v Koši, okr. Jičín, bytem Praha-Hloubětín, Hostavická 364, do roku 1947 dělník, nyní technický úředník, rolnického původu, od roku 1945 do roku 1950 v KSČ, nyní bezpartijní. Zatčen 1.6.1953 - propuštěn 6.6.1953. Aktivní činnost na demonstraci nebyla jmenovanému prokázána.

Eichler Dobroslav, nar. 16.3.1913 v Semilech, bytem Praha 9, Na Krocínce 722, mechanik, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 1.6.1953 - propuštěn 6.6.1953. Aktivní činnost na demonstraci nebyla jmenovanému prokázána.

Bauer Miroslav, nar. 23.10.1934 v Praze, bytem Újezd n/Lesy, mechanik, Živnostenského původu, bezpartijní. Zatčen 1.6.1953 - propuštěn 13.6.1953. Aktivní činnost nebyla prokázána.

Landa Bohumil, nar. 28.12.1928 v Praze, bytem Újezd n/Lesy č. 308, úředník, nyní dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 1.6.1953 - propuštěn 15.6.1953. Zatčen pro podezření z účasti na demonstraci, toto jmenovanému však prokázáno nebylo.

Svoboda Jaroslav, nar. 15.9.1903 v Praze, bytem Řeporyje č. 439, býv. úředník, nyní pomocný dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 1.6.1953 - propuštěn 15.6.1953. Podezření z pobuřování, pro nedostatek důkazů propuštěn.

Brázdová Jaroslava, nar. 24.9.1932 v Praze, bytem Praha 11, Koněvova č. 1156/106, dělnice, dělnického původu, bezpartijní. Zatčena 1.6.1953 - propuštěna 13.6.1953. Podezření z pobuřování, trestná činnost nebyla prokázána.

Petzlbauer Maxmilián, nar. 29.9.1909 v Praze, bytem Klánovice, Dvořákova 132, býv. obchodní příručí, nyní dělník, buržoazního původu, bezpartijní. Zatčen 1.6.1953 - propuštěn 15.6.1953. Podezření z aktivní účasti na demonstraci nebylo prokázáno.

Švarc Jan, nar. 27.11.1933 v Táboře, bytem Praha 12, Americká ul. č. 30, dělník, úřednického původu, od roku 1952 v čl. straně soc. Zatčen 1.6.1953 - propuštěn 15.6.1953. Podezření z pobuřování nebylo prokázáno.

Polesný Antonín, nar. 12.7.1905 v Třebosticích, bytem Koloděje č. 69, živnostník, nyní dělník, dělnického původu, od roku 1922 do roku 1926 v KSČ, nyní bezpartijní. Zatčen 1.6.1953 - propuštěn 23.6.1953. Podezření z pobuřování nebylo prokázáno.

Dušková Bohumila, nar. 3.3.1928 v Rozdělově u Kladna, bytem Praha 10, V olšínách 1124, býv. úřednice, nyní dělnice, dělnického původu, od roku 1946

až 1948 nár. soc., nyní bezpartijní. Zatčena 3.6.1953 - propuštěna 23.6.1953. Podezření z organizování demonstrace nebylo prokázáno.

Žampa František, nar. 28.12.1907 v Okřížku, bytem Praha 7, Čechova č. 23. býv. živnostník, nyní dělník, úřednického původu, bezpartijní. Zatčen 1.6.1953 - propuštěn 23.6.1953. Podezření z pobuřování nebylo prokázáno.

Akce »OREL-HLOUBĚTÍN«:

Kalina Bedřich, nar. 19.3.1925 v Praze, bytem Újezd n/Lesy 409, dělník, dělnického původu, v roce 1947 příslušník nár. soc. strany, nyní bezpartijní. Zatčen 2.6.1953. Hlavní iniciátor pobuřování na závodě.

Kalinová Libuše, nar. 10.7.1928 ve Velvarech, bytem Újezd n/Lesy 409, úřednice, dělnického původu, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 13.6.1953. Podezření z pobuřování nebylo prokázáno.

Ing. Dobiášová Milada, nar. 18.2.1926 v Praze, bytem Praha 12, Čerchovská 8, technická úřednice, bezpartijní. Zatčena 2.6.1953 - propuštěna 13.6.1953. Podezření z pobuřování nebylo prokázáno.

Chobotský Emanuel, nar. 10.10.1901 v Praze, bytem Praha 8, U modlitebny 4, býv. úředník, nyní dělník, živnostenského původu, od roku 1925 až do roku 1949 soc. dem., poté v KSČ až do roku 1950, nyní bezpartijní. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 13.6.1953. Podezření z pobuřování nebylo prokázáno.

Houdek Václav, nar. 14.7.1915 v Praze, bytem Praha 15, Modřanská č. 25, býv. přísl. SNB, nyní dělník, dělnického původu, od roku 1936 až do roku 1946 strana lidová, nyní bezpartijní. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 16.6.1953. Podezření z pobuřování nebylo prokázáno.

Akce »AUTO-PRAGA«:

Šafařík Václav, nar. 9.9.1916 v Městci Králové, bytem Praha-Vyšehrad, Vratislavova 25, dělník, rolnického původu, bezpartijní. Zatčen 2.6.1953. Pobuřování na závodě - toto bylo prokázáno svědecky.

Sprinzel Josef, nar. 15.10.1933 v Praze, bytem Praha 11, Koněvova 121, dělník, úřednického původu, bezpartijní. Zatčen 2.6.1953. Pobuřování na závodě - svědecky prokázáno.

Jeníček Josef, nar. 17.2.1928 v Praze, bytem Praha 12, Šafaříkova č. 24, dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 2.6.1953 - propuštěn 6.6.1953. Podezření z pobuřování nebylo prokázáno.

Akce »DŮL NEJEDLÝ«:

Kladno

Vácha Václav, nar. 27.10.1913 ve Smečně, bytem Smečno 124, býv. zahradník, nyní horník, dělnického původu, od roku 1948 v KSČ, odkud byl vyloučen, nyní bezpartijní. Podezření z organizování demonstrace nebylo prokázáno.

Novotný Alois, nar. 6.5.1908 ve Smečně, bytem Smečno č. 185, zedník, nyní horník, dělnického původu, od roku 1953 člen KSČ. Podezření, že organizoval demonstraci na dole, nebylo prokázáno.

Kleiner Josef, nar. 12.2.1921 ve Smečně, bytem Smečno č. 327, zedník, t.č. horník, dělnického původu, bezpartijní. Podezření z organizování demonstrace nebylo prokázáno.

Šroubek Eduard, nar. 24.1.1914 ve Smečně, bytem Svinařov 152, parketář, nyní horník, dělnického původu, do roku 1948 v KSČ, nyní bezpartijní. Podezření z organizování demonstrace na dole nebylo prokázáno.

Všichni shora jmenovaní byli zadrženi dne 4.6.1953 a ještě téhož dne však byli propuštěni na svobodu.

Příbyl Ladislav, nar. 9.8.1921 v Kladně, bytem Kladno-Hřiště SONP, dělník, dělnického původu, do roku 1948 v KSČ, odkud vystoupil. Zadržen dne 4.6.1953 z příkazu mjr. Rybína pro podezření, že se jedná o iniciátora mzdové stávky ve SONP Kladno. Tato činnost nebyla prokázána, a proto byl ještě téhož dne propuštěn na svobodu.

Akce »JATKY«:

Ondříšek Vojslav, nar. 9.1.1927 v Kostelci, okr. Kyjov, bytem Karlovy Vary, Raisova č. 9, přechodně bytem Praha 7, Farského č. 4, býv. obchodní příručí, nyní účetní hlavní, bezpartijní, živnostenského původu. Zatčen dne 4.6.1953. Jmenovaný narušil státní disciplínu tím, že nedodržel vládní nařízení ohledně vyplacení záloh na měsíc květen 1953. Následkem toho vznikla v závodě demonstrace.

Mazalovský Tomáš, nar. 4.12.1906 ve Svinech, bytem Praha 12, Záběhlická 85, dělník, zemědělského původu, od roku 1946-1947 nár. soc., nyní bezpartijní. Zatčen 4.6.1953. Jmenovaný se zúčastnil demonstrace a zabraňoval ostatním dělníkům v práci tím, že jim vypínal proud elektrický.

Landa Jaroslav, nar. 10.7.1906 v Praze, bytem Praha-Břevnov, Na zástřelu, dělník, od roku 1934 do roku 1936 samostatný živnostník, nyní opět jako dělník, živnostenského původu, [...] od roku 1945 do dnešního dne KSČ. Zatčen 4.6.1953. V době peněžní reformy napadal vládní usnesení a nabádal osazenstvo jatek ke stávce.

Všichni jsou ve vazbě KS-StB.

Akce »PŘÍBRAM«:

Šindelář Karel, nar. 7.7.1907 ve Slaném, bytem Příbram č. 107, úředník, dělnického původu, býv. příslušník soc. dem., po sloučení KSČ. Zatčen 4.6.1953 - dne 15.6.1953 předán s trestním oznámením Krajské prokuratury v Praze. Jmenovaný se aktivně zúčastnil demonstrace, na které nese hlavní vinu, protože jako hlavní účetní informoval špatně představitele závodu o přepočtu peněz.

Jiran Josef, nar. 9.7.1915 v Naděříži, bytem Příbram IV, Havlíčkova 67, důlní zámečnický na dole ANNA, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 4.6.1953 a předán dne 15.6.1953 s trestním oznámením Krajské prokuratury v Praze.

Drbohlav Jaroslav, nar. 28.5.1911 ve Važici, bytem Příbram I č. 143, býv. Živnostník, nyní horník, rolnického původu. Zatčen dne 4.6.1953 a dne 15.6.1953 předán do vazby Krajské prokuratury v Praze společně s trestním oznámením.

Fencel Vlastimil, nar. 3.6.1932 ve Vysoké, bytem Vysoká č. 35, okr. Příbram, býv. student, nyní horník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 4.6.1953 a předán dne 15.6.1953 s trestním oznámením Krajské prokuratury v Praze.

Všichni shora jmenovaní se aktivně zúčastnili provokační demonstrace na dole ANNA a ŠTEFÁNIK, kde byli jedněmi z iniciátorů. Trestná činnost podložena výpověďmi funkcionářů uvedených dolů.

Akce »TESLA STRAŠNICE«:

Axler Václav, nar. 9.2.1921 v Praze, bytem Praha 11, Roháčova č. 71, úředník a nyní dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 3.6.1953.

Serpionov Filip, nar. 14.8.1899 v SSSR, bytem Praha 12, Legerova 50, (bělogvardějec) rolnického původu, dříve učitel, nyní dělník, bezpartijní. Zatčen 3.6.1953.

Oba jmenovaní se aktivně zúčastnili provokační demonstrace na závodě.

Akce »TESLA HLOUBĚTÍN«:

Klouček Rudolf, nar. 24.12.1897 v Praze, bytem Praha-Strašnice, V olšínách 24, dříve obchodník, nyní dělník, maloburžoazního původu, bezpartijní. Zatčen dne 3.6.1953. Aktivní účastník demonstrace v závodě - potvrzeno svědeckými výpověďmi funkcionářů.

Mukařovský Alois, nar. 4.3.1915 v Třebosticích, bytem Praha 11, Chlumova č. 11, zámečník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen 3.6.1953 - propuštěn 5.6.1953. Podezření z aktivní účasti na demonstraci nebylo prokázáno.

Jednotlivé případy:

Sekáč František, nar. 6.1.1916 v Tvoršovicích, bytem Praha 8, Vosmikova 7, dělník n.p. AVIA Letňany, dělnického původu, od roku 1946-1948 KSČ, nyní bezpartijní. Zatčen 5.6.1953 na základě úředního záznamu, když při cestě do práce v trolejbusu pobuřoval proti vládnímu usnesení.

Stárek Josef, nar. 29.10.1895 v Poceradech, bytem Praha 16, Přímá č. 1629, dělník, dělnického původu, od roku 1934 soc. dem., po sloučení s KSČ nebyl přijat. Zatčen dne 1.6.1953. Jmenovaný pobuřoval v trolejbusu jedoucím směrem na Smíchov proti vládnímu usnesení.

Hanzal Jan, nar. 23.10.1926 v Praze, bytem Praha 13, Leninova 177, nástrojař n.p. SAFINA, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 3.6.1953. Jmenovaný byl zatčen jako aktivní účastník demonstrace v podniku a jeho vinou byla zastavena práce na dvou důležitých úsecích. Podloženo svědeckými výpověďmi.

Szpytka Karel, nar. 14.5.1930 ve Francii, bytem Praha 1, Radnické schody č. 5, obchodní příručí, nyní dělník, dělnického původu, bezpartijní. Zatčen dne 31.5.1953 při průzkumu na Václavském náměstí, kde pobuřoval proti vládnímu usnesení. Dne 18.6.1953 bylo na jmenovaného podáno trestní oznámení Krajské prokuratury v Praze.

Jílek Karel, nar. 22.7.1927 Stříbrné Hory, bytem Praha 16, Pod Brentovou č. 4, instalatér fy Kuchař, dělnického původu, bezpartijní. Dne 31.5.1953 předveden k výslechu k osobě Szpytky. Po výslechu ihned ještě téhož dne propuštěn na svobodu.

Močárková Božena, nar. 13.9.1896 v Praze, bytem Praha 5, Na Petynce 47, matku ani otce nezná, [...] dříve služebná, nyní v domácnosti, od roku 1928 do roku 1948 v KSČ, odkud byla pro neplacení příspěvků vyloučena. Zadržena dne 30.5.1953 pro pobuřování. Po prověření její výpovědi a její osoby byla propuštěna ještě téhož dne na svobodu.

Kesegová Anna, nar. 19.3.1925 ve Frahelši, okr. Třeboň, bytem Praha 8, Novákových 37, dělnice Škodových závodů Praha, dělnického původu, bezpartijní. Dne 3.6.1953 omylem předvedena, proto byla ihned propuštěna na svobodu.

Vyskočil František, nar. 28.6.1905 v Praze, bytem Praha 9, Krátkého 171, dělník n.p. HEFA, úřednického původu, od roku 1945 do roku 1950 v KSČ, odkud byl pro neplacení příspěvků vyloučen. Zatčen dne 1.6.1953 pro podezření z účasti na demonstraci v n.p. HEFA, avšak po prošetření byla zjištěna pouze pasivní účast, a proto byl dne 3.6.1953 propuštěn na svobodu.

Sodoma František, nar. 26.1.1917 v Praze, bytem Praha 11, Kubelíkova 25, samostatný výtvarník-malíř, úřednického původu, do února 1948 nár. soc., nyní bezpartijní. Zatčen dne 4.6.1953 z podezření, že se v jejich bytě sešla větší společnost a bylo domnění, že jde o nějakou nepřátelskou činnost. Po prošetření bylo zjištěno, že společnost oslavovala dvanácté výročí svatby, takže jmenovaný byl propuštěn na svobodu.

Kotrouš Vojtěch, nar. 2.4.1915 v Úlehle, bytem Praha 20, Solidarita blok A, číslo bytu 334, dělník, dělnického původu, do března 1953 člen KSČ, odkud byl vyloučen pro neplacení příspěvků. Zatčen dne 31.5.1953 při průzkumu na Václavském náměstí, když se vyslovoval proti vládnímu usnesení hanlivým způsobem, z toho důvodu, že měl doma uschováno 9000 Kčs. Při prověřování jeho osoby bylo zjištěno, že jmenovaný je povahy prchlé - částečně pomatené, jinak velmi dobrý pracovník a nebylo ani v náznaku zjištěno, že by měl v úmyslu zanášet neklid. Z toho důvodu byl jmenovaný propuštěn na svobodu.

Ottl František, nar. 5.10.1901 v Praze, bytem Praha 8, V Holešovičkách 1490, dělník Středočeských mlýnů, dělnického původu, od roku 1945 v KSČ až dosud. Zatčen dne 1.6.1953 a dne 3.6.1953 propuštěn. Jmenovaný byl předveden proto, že došlo k nedorozumění při výplatě záloh v uvedeném podniku, neboť mu bylo řečeno, že žádnou zálohu neobdrží. Ottl se s tímto nemohl vyrovnat, a proto se hrubým způsobem vyjádřil nikoliv proti usnesení vlády, ale proti nesprávnému postupu účetních. Při dalším jednání prohlásil i kádrový referent, že pro něho není v závodě místa. Nutno se zmínit o tom, že byl předsedou organizace, což nemohl dobře zastávat, neboť jeho politická uvědomělost je nízká. Do funkce byl zvolen jen proto, aby ji nemusel vykonávat někdo jiný. Věděl, že nemůže stačit na tuto funkci, a proto žádal o zbavení, k čemuž však nikdy nedošlo.

Proto poškodil členskou legitimaci s předpokladem, že na základě tohoto bude funkce zbaven. Prošetřením jeho osoby bylo zjištěno, že jde o starého poctivce, dřívce, který nehledí na čas (vyloží 16 vagonů denně), a proto byl jmenován propuštěn na svobodu.

Šmalcl Zdeněk, nar. 30.8.1914 v Králově Dvoře, okr. Beroun, bytem Praha 7, tř. Obránců míru 32, dělník, dělnického původu, od roku 1946 do roku 1950 v KSČ, odkud byl vyškrtnut, nyní bezpartijní. Zatčen dne 9.6.1953, kdy hanobil vládní činitele a napadal vládní usnesení.

Celkem bylo zatčeno v této provokační činnosti 115 osob, z nichž 62 bylo propuštěno na svobodu.

Náčelník krajské správy StB:
Škpt Kratina v.r.

A MV ČR, sv. H-193 Měnová reforma, s. 121-139, stroj, prvopis.

31

1953, 24. červen, České Budějovice. – Hlášení Krajské správy Státní bezpečnosti v Českých Budějovicích pro Hlavní správu Státní bezpečnosti ministerstva národní bezpečnosti o postizích občanů v souvislosti s měnovou reformou.

24.6.1953

Ministerstvo národní bezpečnosti
Správa státně bezpečnostního vyšetřování

Akce »REFORMA«

K Vašemu rozkazu hlásím, že ku dni 24.6.1953 provedla zdejší krajská správa v souvislosti s provokacemi při měnové reformě ve vyšetřování následující opatření ve Strakonících, Vimperku, Táboře a Velešíně (viz příloha).

a) celkový počet zatčených	34 osob
b) počet vyšetřovaných na svobodě za účelem podání trest. oznámení	0 -"-
c) počet propuštěných na svobodu	0 -"-
d) počet předaných soudu	0 -"-
e) počet osob vyslechnutých svědecky	44 -"-
f) počet osob vyslechnutých za účelem došetření a vázání	115 -"-
celkem	<hr/> 193 osob

V příloze předkládám jmenný seznam osob nacházejících se ve vazbě KS-StB, které přiznaly svou protistátní činnost při provokacích. Na všechny uvedené osoby bude podáno trestní oznámení, trestná činnost je dostatečná.

Náčelník KS-StB:

Bouzek v.r.

P ř í l o h a

STRAKONICE

Vondrys Jan, nar. 30.6.1905 v Lipovicích, okres Prachatice, otec pomocný dělník, ženatý, dva synové 14 a 16 roků, vyučen truhlářem, později samostatný živnostník. Po květnu 1945 předseda MNV ve Strakonících, od roku 1946 národní správce fy SCHINKO v Českém Krumlově. Od roku 1947 technický úředník v ČZ Strakonice, v roce 1952 přeřazen do výroby, od té doby je nemocen, důchodce. Dle jeho údajů od roku 1924 do roku 1937 v KSČ, poté do okupace v nár. soc. straně. Od 14.12.1947 v KSČ, legitimaci nemá. Bytem Strakonice II, U zámku čp. 4. Předveden dne 3.6.1953. Zatčen dne 4.6.1953. Jan Vondrys byl operativně rozpracován pro podezření ze špionážní činnosti. Dne 3.6.1953 jako hlavní provokatér postavil se v čelo sroceného davu a před budovou ONV pronášel k davu pobuřující projev, ve kterém hanobil lidově demokratické zřízení, vládu a KSČ. Vybízel dav k provedení »svobodných voleb«, vychvaloval americkou armádu, výroky napadal Bezpečnost a nabádal k osvobození dříve zatčených 4 provokatérů.

Kula Miroslav, nar. 27.5.1925 Barca, okr. Košice, jeho otec ing. pozemkového úřadu, ženatý, jedno děcko ve stáří dvou měsíců, absolvent vyšší průmyslové školy, konstruktér n.p. ČZ Strakonice. V JUNÁKU od r. 1935-1947, bez politické příslušnosti, bytem Strakonice I, Plánkova 356. Předveden 2.6.1953. Zatčen 3.6. 1953. Miroslav Kula byl jedním z provokatérů v n.p. ČZ Strakonice dne 1.6. 1953. Před shromážděným osazenstvem závodu hanobil prezidenta republiky a štvál proti rozhodnutí vlády a strany o měnové reformě. [...] doznal, že pracoval od roku 1949 v ilegální skupině. Získával špionážní zprávy, které prostřednictvím Antonína Kuly předával nepřátelskému zahraničí. Zprávy pojednávaly o vojenských objektech a o výrobě v ČZ Strakonice.

Buchta Václav, nar. 13.9.1919 ve Strakonících, syn krejčovského dělníka, ženatý, dvě děti, povoláním sklenář, zaměstnán jako pomocný dělník ČZ Strakonice. Bez politické příslušnosti, bytem Strakonice I, Velké nám. čp. 218. Předveden dne 3.6.1953. Zatčen dne 4.6.1953. Václav Buchta dne 3.6.1953 organizoval srocení zaměstnanců ČZ Strakonice. Pobuřujícími výroky vyzýval ostatní, aby šli osvobodit čtyři zatčené provokatéry, kteří byli bezpečnostními orgány pro trestnou činnost zajištěni dne 2.6.1953. Po odchodu ze závodu šel v čele sroceného davu a vykřikoval pobuřující výroky. Vnikl násilným způsobem do n.p. FEZKO Strakonice a do rozhlasové ústředny, odkud vyzýval zaměstnance k účasti na srocení. Před budovou ONV ve Strakonících napadal a urážel vládní a stranické činitele.

Soukup Rudolf, nar. 29.10.1912 v Mnichově, okr. Strakonice, otec učitel hudby a vlastník malého hospodářství, ženatý, má tři děti ve stáří od 10 do

17 let, strojní zámečnick, autodopravce, posledně zaměstnán jako řidič Pozemních staveb Strakonice - závod Písek, bez politické příslušnosti. Bytem Strakonice I/232. Předveden 3.6.1953 a zatčen 4.6.1953. Rudolf Soukup byl jedním z aktivních provokatérů před budovou ONV ve Strakonících, kde dne 3.6.1953 měl pobuřující projev před sroceným davem. Ve svém nepřátelském projevu hanobil lidově demokratické zřízení, provolával pobuřující a štvavá hesla. Působil na srocený dav v tom směru, aby setrval ve stávce a aby bylo požadováno propuštění čtyř zatčených zaměstnanců ČZ, kteří byli ve vazbě pro protistátní činnost. Obviňoval vládu republiky, že byl měnovou reformou okraden a svým projevem rozněcoval dav k nepřátelství proti rozhodnutí vlády v otázce měnové reformy.

Pavelka Josef, nar. 29.2.1916 v Holušicích, okres Blatná, syn středního zemědělce, ženatý, má dceru ve stáří 9 roků. Vyučen obchodním příručím, zaměstnán jako úředník spotřebního družstva JEDNOTA ve Volyni. Od roku 1947 organizován v KSČ, členskou legitimaci dosud nemá, bytem Strakonice III, Volyňská 64. Předveden dne 3.6.1953, zatčen 4.6.1953. Josef Pavelka se dne 3.6.1953 zúčastnil srocení zaměstnanců závodů před ONV ve Strakonících, žádajících propuštění čtyř zatčených zaměstnanců ČZ Strakonice. Vystoupil jako řečník, hanobil funkcionáře KSČ a štvál proti usnesení vlády o měnové reformě. Dále před sroceným davem podlamoval důvěru v SNB tím, že prohlašoval, že Státní bezpečnost dělá z poctivých lidí protistátní zločince.

Svach Václav, nar. 5.3.1915 ve Volyni, okr. Strakonice, z dělnické rodiny, ženatý, dvě děti ve stáří 6 a 8 let, vyučen strojním zámečnickem, zaměstnán jako technický úředník ČZ Strakonice. Organizován v KSČ od roku 1946 do zatčení, bytem Strakonice II/205. Předveden dne 3.6.1953, zatčen 4.6.1953. Václav Svach se zúčastnil dne 3.6.1953 jako organizátor srocení zaměstnanců n.p. ČZ Strakonice a žádal propuštění zatčených osob. Vykřikoval pobuřující hesla a vyzýval zaměstnance, aby opustili továrnu. Šel v čele sroceného davu před budovu ONV ve Strakonících a vykřikoval dále pobuřující hesla. Společně s Václavem Buchtou vnikl násilně do n.p. FEZKO ve Strakonících a vyzýval zaměstnance, aby přestali pracovat a zúčastnili se provokace.

Zelenka Miroslav, nar. 16.6.1920 ve Strakonících, syn mlynáře, svobodný, vyučen obchodním příručím, zaměstnán jako úředník ve Vlnářských závodech ve Strakonících. Od roku 1945 dosud ve straně lidové, bytem Strakonice I, Mlýnská ul. 175. Předveden 3.6.1953 a zatčen 4.6.1953. Miroslav Zelenka byl dne 3.6.1953 zúčastněn na provokaci v n.p. ČZ i před budovou ONV ve Strakonících. Štvál a pobuřoval proti republice a žádal propuštění čtyř zatčených zaměstnanců ČZ Strakonice. Když příslušník SNB upozorňoval srocený dav na trestnost tohoto jednání, podněcoval dav, aby ho shodil a rozšlapal.

Mlíčko Miloslav, nar. 22.12.1935 v Záboří, okr. Blatná, otec živnostník - kovář, svobodný, pomocný dělník, zaměstnán jako pomocný dělník v ČZ Strakonice. Bez politické příslušnosti, bytem Záboří čp. 70, okres Blatná. Předveden dne 3.6.1953 a zatčen 4.6.1953. Miloslav Mlíčko dne 3.6.1953 přestal pracovat na svém pracovišti a zúčastnil se srocení části zaměstnanců. Jako provokatér šel v čele sroceného davu a vykřikoval různá provokativní hesla. Tyto výroky a hesla směřovaly proti veřejným činitelům, kteří se snažili svými projevy u budovy ONV ve Strakonících uklidnit zaměstnance a vyzývali je, aby odešli do

svého zaměstnání. Mlíčko svými pobuřujícími hesly a výkřiky štvál dav proti rozhodnutí vlády a vybízel dav, aby osvobodil zatčené provokatéry.

Müller Václav, nar. 14.2.1911 Senomety u Rakovníka, otec živnostník - truhlář, ženatý, má dvě děti ve stáří 8 a 16 let, vyučen elektrotechnikem, dvouroční průmyslová škola, t.č. zaměstnán v ČZ Strakonice, nejdříve jako dílovedoucí, posledně jako technický referent. Organizován v KSČ od roku 1945 do zatčení, bytem Strakonice III/146. Předveden dne 3.6.1953 a zatčen 4.6.1953. Václav Müller byl dne 3.6.1953 zúčastněn na srocní některých zaměstnanců v n.p. ČZ Strakonice, žádajících propuštění čtyř zatčených provokatérů. Šel v čele davu před ONV. Plně projevoval souhlas s projevy hlavního provokátéra Jana Vondryse o provedení »svobodných voleb«. Vykřikoval pobuřující hesla a zesměšňoval a urážel lidově demokratické zřízení. Po svém zatčení dopustil se hrubého ublížení na těle příslušníka SNB a vyzýval ostatní zatčené osoby k odporu proti bezpečnostním orgánům.

Barnas Václav, nar. 8.9.1912 ve Strakonících, otec dělník, ženatý, otec dvou dětí, býv. živnostník - malíř pokojů, posledně zaměstnán jako pomocný dělník ČZ Strakonice. Politicky organizován od roku 1945 do roku 1948 v nár. soc. straně, potom bez politické příslušnosti. Bytem Strakonice I, Palackého nám. 86. Předveden 2.6.1953, zatčen 3.6.1953. Dne 1.6.1953 ihned po nástupu do zaměstnání v n.p. ČZ Strakonice byl jedním z provokatérů, kteří štváli osazenstvo závodu proti rozhodnutí vlády a strany v otázce měnové reformy. Svým jednáním zapříčinil přerušování práce. Když pak se do uvedeného závodu dostavili funkcionáři KSČ, aby vysvětlili otázku měnové reformy, vykřikoval pobuřující a zesměšňující hesla, pobuřoval přítomné proti lidově demokratickému zřízení.

Malovický Václav, nar. 28.1.1910 v Blatné, otec správce statku, ženatý, osm tříd reálného gymnázia, vojenskou akademii, posledně jako major ČSA, v r. 1948 z ČSA propuštěn. Pracoval jako dělník v závodě KOVOHUTĚ Strakonice. Bez politické příslušnosti. Bytem Blatná čp. 351. Předveden 3.6.1953, zatčen 4.6.1953. Dne 3.6.1953 před spoluzaměstnanci v n.p. KOVOHUTĚ ve Strakonících pronášel záměrně štvavé výroky a hesla, podněcoval zaměstnance ke stávce proti rozhodnutí strany a vlády v otázce měnové reformy. Svým jednáním v závodě dal podnět k účasti zaměstnanců na provokačním srocní před budovou ONV ve Strakonících. Sám takticky se srocní nezúčastnil.

Kantor František, nar. 12.7.1920 v Nové Gradišce - Jugoslávie, otec truhlářský dělník, ženatý, jedno dítě, vyučen soustružníkem kovů, zaměstnán v n.p. ČZ Strakonice. Bez politické příslušnosti, bytem Strakonice I, Dukelská 657. Předveden 3.6.1953, zatčen 4.6.1953. Dne 3.6.1953 v n.p. ČZ Strakonice u příležitosti vysvětlování měnové reformy zástupci vlády provokativně vystoupil a snažil se svými otázkami znemožnit vystoupení zástupce vlády. Téhož dne zúčastnil se srocní před ONV ve Strakonících a provokativně žádal propuštění provokatérů, zatčených pro trestnou činnost.

Benedikt Josef, nar. 1.10.1925 v Kraselově, okr. Strakonice, otec kulak 30 ha výměry a mlýn, ženatý, otec jednoho dítěte, vyučen mlynářským pomocníkem, posledně zaměstnán jako dělník v n.p. Pozemní stavby závod Strakonice. Bez politické příslušnosti, bytem Ohrazenice čp. 7, okr. Strakonice. Předveden dne 3.6.1953, zatčen 4.6.1953. Zúčastnil se dne 3.6.1953 provokací před budovou ONV ve Strakonících a provokativním způsobem souhlasil s nepřátelským projevem

provokatéra Vondryse. Vyžadoval propuštění čtyř zatčených pro trestnou činnost. Zúčastnil se násilí na bezpečnostním orgánu.

Koreň Alexandr, nar. 3.3.1924 Strunkovice, okr. Strakonice, otec dělník, nyní důchodce, ženatý, vyučen stroj. zámečnick, později soustružník kovů. Naposledy jako dílenský plánovač. Od roku 1945 do roku 1946 byl ve straně nár. soc., později bez politické příslušnosti, bytem Strakonice, Revoluční 220. Předveden 2.6.1953, zatčen 3.6.1953. Alexandr Koreň se zúčastnil dne 1.6.1953 aktivně srocení části zaměstnanců ČZ Strakonice, kde štvavými výroky pobuřoval proti rozhodnutí vlády v otázce měnové reformy. Vykřikoval štvavé výroky, a tak provokoval další zaměstnance ke stávce a odporu k lid. dem. zřízení. Dále doznal, že byl členem tajné náboženské sekty »věřících v Ježíše Krista« a že se zúčastňoval ilegálních schůzek této sekty.

Dušek Josef, nar. 15.2.1891 v Miloňovicích, okr. Strakonice, otec byl kočím, vdovec, vyučen obuvník a nyní vlastní obuvnickou živnost ve Strakonících, bez politické příslušnosti, bytem Strakonice, Dimitrovova 66. Předveden dne 3.6.1953, zatčen 4.6.1953. Dušek Josef dne 3.6.1953 zúčastnil se srocení části obyvatel ve Strakonících, kde vykřikoval pobuřující výroky proti vládním činitelům našeho státu a v nepřátelském úmyslu kritizoval před shromážděným davem vládní usnesení o peněžní reformě. Jako živnostník nebyl spokojen s lid. dem. zřízením a neuznával usnesení vlády. Rovněž tak veřejně hanobil obrazy vládních činitelů a provokativním jednáním vybízel srocený dav k provokaci za propuštění čtyř zatčených osob pro trestnou činnost v ČZ Strakonice.

Mastl František, nar. 8.1.1933 ve Zbrašově, okr. Hranice, otec dělník, nyní důchodce, svobodný, vyučen strojný zámečnick, naposledy jako strojný zámečnick u fy SIGMA-Hranice, bez politické příslušnosti, bytem Lipník nad Bečvou, Tyršova 978. Předveden dne 3.6.1953, zatčen 4.6.1953. Dne 3.6.1953 zúčastnil se provokativního srocení části osazenstva ve Strakonících, žádajícího propuštění čtyř osob z provokatérů ze závodu ČZ Strakonice. Přes všechny výzvy bezpečnostních orgánů neuposlechl, ale naopak svým jednáním zesměšňoval představitelů vlády a strany. Vykřikoval pobuřující hesla a štvál proti rozhodnutí vlády v otázce měnové reformy.

Kuncl Josef, nar. 17.3.1921 ve Strakonících, syn podomního obchodníka, ženatý, jedno dítě, vyučen strojný zámečnick, zaměstnán jako strojný zámečnick v ČZ n.p. Strakonice, bez politické příslušnosti, bytem Strakonice II, Sportovní 171. Předveden 2.6.1953, zatčen 3.6.1953. Dne 1.6.1953 zúčastnil se provokativního srocení v n.p. ČZ Strakonice, jako jeden z aktivních provokatérů pobuřoval proti rozhodnutí vlády, provokativními výroky zesměšňoval funkcionáře KSČ, kteří se snažili otázku měnové reformy zaměstnancům vysvětlit.

Wiedeman Jindřich, nar. 15.10.1921 ve Strakonících, ženatý, posledně zaměstnán jako dělník na dole Jáchymov, bez politické příslušnosti, bytem Strakonice, Bavorova čp. 12. Předveden dne 3.6.1953, zatčen 4.6.1953. Jindřich Wiedeman se dne 3.6. zúčastnil provokativního srocení před budovou ONV ve Strakonících, které mělo za cíl propuštění čtyř zatčených zaměstnanců n.p. ČZ Strakonice pro trestnou činnost. Vykřikoval různé pobuřující a hanobící výroky a štvál proti rozhodnutí vlády a strany v otázce měnové reformy. Svým jednáním provokoval ostatní dav k zápornému postoji k této otázce.

VIMPERK

Holubová Vlasta, nar. 17.9.1930 ve Vimperku, otce nemá, matka dělnice, [...] dvě děti ve stáří 4 a 5 let, posledně zaměstnána jako dělnice-šička v n.p. ŠUMAVAN ve Vimperku. Politicky neorganizována. Bytem Vimperk, Rooseveltova čp. 176. Předvedena k výslechu a zatčena dne 5.6.1953. Byla jedním z iniciátorů provokační akce dne 4.6.1953 ve Vimperku. Vyvolala v n.p. ŠUMAVAN Vimperk stávkou a vyprovokovala zaměstnance dalších závodů ve Vimperku k utvoření pobuřujícího sročení.

Kaňák Ladislav, nar. 4.1.1924 Vlčkovice, okr. Sušice, syn pošt. doručovatele, ženatý, otec jednoho děcka 14 měs., povoláním řeznický pomocník, posledně zaměstnán jako lesní dělník n.p. Šum.lesní průmysl Vimperk. Bez politické příslušnosti. Bytem Vimperk, Obora čp. 12. Předveden 4.6.1953, zatčen 5.6.1953. Zúčastnil se 4.6.1953 sročení ve Vimperku, na němž vedl pobuřující řeči a velmi aktivně podněcoval účastníky sročení k odporu proti vládnímu usnesení o měnové reformě.

Mondl František, nar. 29.3.1929 ve Sklářích, okr. Vimperk, syn 7 ha zemědělce a býv. majitele kolářské živnosti, svobodný, bez politické příslušnosti, dělník, posledně jako řidič pásového traktoru v n.p. Šum. lesní průmysl Vimperk, bytem Vimperk, Rooseveltova 109. Předveden 4.6.1953, zatčen 5.6.1953. Mondl společně s Kaňákem byli organizátory sročení ve Vimperku, jimi byl napaden ředitel VHŠ a žáci této školy vyprovokováni k účasti na sročení.

Had Antonín, nar. 1.1.1920 Škyně, okr. Vimperk, syn zemědělce 11 ha, ženatý, dvě děti 2 a 4 roky, před únorem 1948 soc. dem., po sloučení KSČ. Bytem Nuzín čp. 37, okr. Vimperk. Předveden 4.6.1953, zatčen 5.6.1953. Organizoval sročení a účast zaměstnanců n.p. ARMASTAV, pronášel pobuřující projevy.

Myslíková Emilie, nar. 16.4.1935 v Hoře Benešově, okr. Vimperk, otec zedník, svobodná, pom. kancelářská síla v n.p. Šumavan, bez politické příslušnosti, členka ČSM, bytem Branišov čp. 49, okr. Vimperk. Předvedena a zatčena 5.6.1953. Zúčastnila se aktivně sročení zaměstnanců ve Vimperku proti usnesení vlády o měnové reformě. Svými výroky podněcovala dav k projevům odporu. V n.p. ŠUMAVAN vyzývala závodním rozhlasem zaměstnance, aby se zúčastnili sročení.

Marek Antonín, nar. 23.10.1909 v Sudslavicích, okr. Vimperk, otec zedník, ženatý, jedno dítě 2 roky, vyučen tesař, nyní úředník pojišťovny ve Vimperku, v KSČ od r. 1945, bytem Vimperk, Leninova 94. Předveden 4.6.1953, zatčen 5.6.1953. Zúčastnil se sročení části zaměstnanců proti rozhodnutí vlády o měnové reformě ve Vimperku. Vykřikoval pobuřující hesla a tím ještě více podněcoval k odporu.

Sova František, nar. 2.3.1923 Vimperk, otec dělník invalida, ženatý, jedno děcko 5 let, vyučen automechanik, posledně řidič - dopravní referent u n.p. ARMASTAV Vimperk. Bez politické příslušnosti, bytem Vimperk, Stalinova čp. 75/II. Předveden 5.6.1953, zatčen 6.6.1953. Byl iniciátorem sročení a stávky zaměstnanců n.p. Armastav a svým jednáním dosáhl toho, že ostatní zaměstnanci projevili nespokojenost s měnovou reformou a zastavili práci. Zúčastnil se též provokací před budovou ONV ve Vimperku, kde pobuřoval a štvál proti lid. dem. zřízení.

Uhlířová Ludmila, nar. 5.11.1926 v Čabuzích, okr. Vimperk, otec hostinský, svobodná, úřednice n.p. Šumavan, bez politické příslušnosti, bytem Volyně čp. 127, okr. Strakonice. Předvedena 5.6.1953, zatčena 6.6.1953. Rozšiřovala štvavé zprávy zahraničního rozhlasu o měnové reformě, kterými působila na spoluzaměstnance n.p. Šumavan. Zaměstnancům téhož závodu sdělila, že v n.p. ČZ Strakonice je stávka a tím přenesla stávku i do Vimperka. Zúčastnila se srocení ve Vimperku, kde pobuřujícími výroky štvála proti lidově demokratickému zřízení ČSR.

Voldřich František, nar. 5.12.1901 Stachy, okr. Vimperk, původ dělnický, otec zedník, ženatý, dvě děti 22 a 21 let, zedník Armastavu, bytem Vimperk, Rooseveltova 175. Předveden 4.6.1953, zatčen 5.6.1953. Jako nepřítel lidově demokratického zřízení zúčastnil se aktivně provokačního srocení ve Vimperku, kde pobuřoval a projevoval nesouhlas s měnovou reformou. Vzkazem zaměstnancům Armastavu dosáhl rozšíření stávky ve Vimperku.

KOVOSVIT - SEZIMOVO ÚSTÍ

Lipp Josef, nar. 1.3.1908 Suché Vrbno, okr. Č. Budějovice, otec dílovedoucí topírny ČSD, ženatý, tři děti, vyučen strojní zámečnick, nyní jako montér v KOVOSVITU Sez. Ústí, bez politické příslušnosti, bytem Sezimovo Ústí čp. 411, okr. Tábor. Předveden k výslechu 2.6.1953, zatčen 3.6.1953. Josef Lipp byl jedním z iniciátorů srocení dne 2.6.1953 v KOVOSVITU, n.p. v Sezimově Ústí. Vybízel zaměstnance k odeslání rezoluce, že nesouhlasí s opatřením vlády v měnové reformě, pronesl pobuřující projev ke shromážděným zaměstnancům závodu KOVOSVIT.

Kvasnička Jan, nar. 6.3.1923 v Lidmani, okr. Kamenice nad Lipou, otec samostatný krejčí, ženatý, dvě děti ve stáří 9 mēs., vyučen strojní zámečnick, posledně zaměstnán jako brusič na plocho, bez politické příslušnosti, bytem Sezimovo Ústí čp. 120. Předveden 2.6.1953, zatčen 3.6.1953. Jan Kvasnička byl jedním z iniciátorů srocení dne 2.6.1953 v n.p. KOVOSVIT Sezimovo Ústí. Při srocení pronesl pobuřující projev, kde hanobil sovětskou měnu a vyzýval shromážděné, aby nesouhlasili s měnovou reformou a odeslali o nesouhlasu rezoluci vládě.

Novák Jiří, nar. 23.4.1911 v Chrudimi, okr. Chrudim, pochází z rodiny učitele, ženatý, tři děti, povolání brusič, bez politické příslušnosti, bytem Sezimovo Ústí čp. 432. Zatčen dne 16.6.1953. Jiří Novák jako iniciátor srocení dne 2.6.1953 v n.p. KOVOSVIT v Sezimově Ústí vyzýval spoluzaměstnance, aby nesouhlasili s provedenou měnovou reformou. Spolu s ostatními zatčenými zorganizoval srocení, kde byl zvolen jako jejich zástupce.

Dvořák Ladislav, nar. 12.12.1912 v Plástovicích, okr. Č. Budějovice, syn živnostníka, ženatý, jedno děcko, povolání soustružník kovů, bývalý příslušník četnictva, politicky organizován do r. 1947 u soc. dem. strany, nyní bezpartijní, bytem Sezimovo Ústí čp. 430. Předveden dne 3.6.1953. zatčen 4.6.1953. Ladislav Dvořák byl jedním z iniciátorů srocení dne 2.6.1953 v n.p. KOVOSVIT v Sezimově Ústí. Vyzýval zaměstnance, aby byla odeslána rezoluce, že zaměstnanci nesouhlasí s usnesením strany a vlády o měnové reformě.

MOTORLET - VELEŠÍN

Procházka Antonín, nar. 24.5.1912 v Domašíně, okr. Vlašim, syn živnostníka - obuvníka, ženatý, otec dvou dětí ve stáří 7 a 11 let, vyučen svrškařem, za první republiky 5 roků děsloužící četař, pak příslušník finanční stráže, posledně zaměstnán jako pomocný dělník v národním podniku MOTORLET ve Velešíně. Za první republiky a za okupace nebyl politicky organizován. V roce 1945 krátkou dobu u KSČ, pak přestoupil do strany nár. soc., kde byl až do února 1948. Po únoru 1948 vstoupil do KSČ a po dvou letech čekatelství lhůty vyškrtnut. Od té doby bez politické příslušnosti. Bytem Č. Budějovice, Chelčického ul. 13. Předveden k výslechu dne 2.6.1953 v 5,00 hod., zatčen dne 3.6.1953 v 10,50 hod. Antonín Procházka zúčastnil se dne 1.6.1953 provokační akce v n.p. MOTORLET ve Velešíně, mezi zaměstnanci vedl pobuřující řeči, kterými podněcoval k odporu proti vládnímu nařízení o peněžní reformě.

Stulík František, nar. 22.1.1921 ve Vondrově, okr. Č. Budějovice, syn kulaka o výměře 18 ha půdy, ženatý, otec jednoho děčka ve stáří 6 roků, vyučen řezníkem, posledně zaměstnán jako pomocný dělník v n.p. MOTORLET ve Velešíně. Politicky nebyl nikdy organizován. Bytem Ločenice čp. 93, okres Trhové Sviny. Předveden k výslechu dne 2.6.1953, zatčen dne 3.6.1953 ve 13,00 hod. František Stulík zúčastnil se dne 1.6.1953 provokační akce v n.p. MOTORLET ve Velešíně a svými řeči pobuřoval ostatní zaměstnance proti vládě a jejímu opatření o peněžní reformě.

Tácha Zdeněk, nar. 10.10.1935 ve Sv. Janu nad Malší, okres Kaplice, syn živnostníka - řezníka, svobodný, bezdětný, vyučen strojním zámečnickem, posledně zaměstnán v n.p. MOTORLET ve Velešíně jako seřizovač. Bytem Sv. Jan nad Malší čp. 10, okr. Kaplice. Za první republiky ani za okupace nebyl politicky činný. Od roku 1947 je členem ČSM až do svého zatčení. Předveden k výslechu dne 2.6. 1953 v 5,00 hodin, zatčen dne 3.6.1953 ve 12,45 hodin. Zdeněk Tácha zúčastnil se provokační akce v n.p. MOTORLET ve Velešíně ve dnech 30.5. a 1.6.1953 a svými výroky pobuřoval ostatní zaměstnance k odporu proti usnesení vlády o měnové reformě.

Náčelník 6. odboru:
Krejcar v.r.

S e z n a m o s o b

které byly zatčeny pro nepřátelský postoj k lidově demokratickému zřízení
v souvislosti s měnovou reformou

Novák Bohuslav, nar. 23.1.1915, kulak 18 ha, rozvedený, bez politické příslušnosti, bytem Chotěmice čp. 9, okr. Soběslav. Zatčen dne 16.6.1953. Pronášel pobuřující řeči, kterými urážel a zesměšňoval funkcionáře KSČ a u sběrny mléka prohlašoval, že v Plzni strhli Stalinův pomník, že se tam střílí do pracujících a že když LM odmítla zákrok, že bylo povoláno vojsko.

Morávek Josef, nar. 14.9.1892 v Šachově, okr. Rychnov nad Kněžnou, soukromý zahradník, bez politické příslušnosti, bytem Strakonice I/282. Zatčen 6.6.

1953. V hostinci SKP ve Strakonících dne 6.6.1953 za přítomnosti dvanácti osob pobuřoval tím, že veřejně prohlašoval, že za dva měsíce dojde k nepokojům ve velkých průmyslových městech jako v Ostravě, Kladně, mezi kterými má organizace stále spojení.

Vojč Adolf, nar. 11.6.1919 v Suchém Vrbně, dělnického původu, ženatý, jedno dítě, elektromechanik, zaměstnán jako elektromontér v n.p. Igla Trh. Sviny, politická příslušnost nezjištěna, bytem Vrátno, Družstevní ul. 131, okr. České Budějovice. Zatčen dne 5.6.1953. Podněcoval dělníky v n.p. Igla v Trh. Svinech k nespokojenosti a vyzýval je k podání rezoluce vládě proti provedené měnové reformě.

Kosová Marie, roz. Hadererová, nar. 19.8.1908 ve Vídni, něm. národnosti, čs. státní občanství, v domácnosti, její manžel zaměstnán jako správce hornického internátu v Příbrami, bez polit. příslušnosti, bytem Vimperk - Zámek čp. 24. Předvedena k výslechu a podáno na ni tr. oznámení. Dne 4.6.1953 zúčastnila se srocení ve Vimperku, kde provolávala protistátní hesla a pobuřovala proti našemu lidově demokratickému zřízení.

Krulichová Oldřiška, nar. 21.2.1925 Budětské, okr. Litovel, ze živnostenské rodiny, bez politické příslušnosti, svobodná, úřednice národního podniku Šumavan Vimperk, bytem Vimperk, Hosovo 279. Vyšetřována a podáno trestní oznámení na svobodě. Dne 4.6.1953 se zúčastnila srocení ve Vimperku a pobuřovala proti lidově demokratickému zřízení.

Pauchová Anna, roz. Pešková, nar. 4.1.1929 ve Vimperku, dělnického původu, vdaná, bezdětná, dělnice u ČSSS ve Vimperku, bytem Vimperk čp. 43, bez politické příslušnosti. Vyšetřována a podáno trestní oznámení na svobodě pro pobuřování proti republice v souvislosti s měnovou reformou.

Rašková Božena, roz. Svačinová, nar. 19.12.1902 v Českých Budějovicích, z učitelké rodiny, vdaná, bezdětná, učitelka jednotné školy ve Vimperku, od r. 1945 do r. 1948 organizována u strany nár. soc., v r. 1948 podala přihlášku do KSČ, nebyla dosud přijata, bytem Vimperk, Husova čp. 340. Dne 4.6.1953 dopustila se pobuřování proti republice v souvislosti s měnovou reformou. Byla vyšetřována a podáno trestní oznámení na svobodě.

Mimo uvedené případy pobuřování proti lidově demokratickému zřízení byly v průběhu provádění měnové reformy zjištěny tyto trestné činy:

40 případů ukrývání a odejmutí z prodejen před inventurou různého zboží, zejména cukr, látky, nádobí a podobné. 11 osob pro tento trestný čin zatčeno.

44 případů vydávání neoprávněně potvrzení kulakům a jiným nepřátelským živlům k výměně peněz, připisování osob do kmenových listů, různé machinace ve školách, střediscích a podobně. 8 osob pro tento trestný čin zatčeno.

7 případů machinace při prodeji po 1.6.1953 nedodržením nařízení o prodeji a předražování a podobně. 3 osoby pro tento trestný čin zatčeny.

Náčelník Krajské správy VB
z rozkazu:
[nečitelný podpis]

1953, 23. červen, Gottwaldov. – Hlášení Krajské správy Státní bezpečnosti v Gottwaldově o výsledcích vyšetřování osob v souvislosti s měnovou reformou pro Hlavní správu StB ministerstva národní bezpečnosti.

23. června 1953

Ministerstvo národní bezpečnosti

Správa státně bezpečnostního vyšetřování - instruktážní oddělení

P r a h a

Věc: Výsledky vyšetřování protistátní činnosti při měnové reformě

K Vašemu dálnopisu shora uvedeného č.j. ze dne 23.6.1953 hlásím:

Ve zdejších kraji nedošlo v souvislosti s prováděným měnovým opatřením k zatčení osob pro protistátní činnost orgány Státní bezpečnosti. Pokud byly osoby zatčeny pro rozšiřování nepravdivých zpráv nebo pro pobuřování, stalo se tak ve spolupráci s příslušníky Veřejné bezpečnosti a jedná se o tyto případy:

1. **Šťavík Bohuslav**, nar. 1.10.1896 v Čejkovicích, okr. Hodonín, bytem tamtéž č. 112, střední rolník (6,17 ha půdy), politicky organizován do r. 1948 ve straně nár. soc., nyní bez politické příslušnosti. Jeho postoj k dnešnímu zřízení je záporný. Jmenovaný byl zatčen dne 2.6.1953 pro trestný čin pobuřování proti republice a trestní oznámení bylo vypracováno OO-VB Hodonín a předáno lidovému soudu v Hodoníně.
2. **Kantor Tomáš**, nar. 15.10.1909 v Horní Bečvě, tamtéž bytem č. 222, okr. Val. Meziříčí, zaměstnán jako pokladník poštovního úřadu v Rožnově pod Radhoštěm, politicky neorganizován, byl ve funkci předsedy ROH na poště. [...] Jmenovaný se nachází ve vyšetřovací vazbě lidového soudu ve Val. Meziříčí.
3. **Vlček Stanislav**, nar. 21.4.1932 v Gottwaldově XI, bytem tamtéž č. 176, zaměstnán jako korespondent u Pozemních staveb v Ostravě, reakčně zaměřený, bez politické příslušnosti, byl zatčen dne 1.6.1953, téhož dne byl propuštěn na svobodu. Trestní oznámení bylo učiněno OO-VB v Gottwaldově okresní prokuratuře pro násilí na příslušníku ČSA, který konal službu u výměnného střediska v Gottwaldově XI.

Všechny uvedené osoby dopustily se trestných činů na základě toho, že při výměně peněz pozbyly určitou část peněz a tudíž se cítily dotčeny provedenou reformou. V žádném případě nejednalo se o organizování těchto trestných činů.

Na svobodě byly vyšetřovány tyto osoby orgány StB a VB:

1. **Kozubíková Marie**, nar. 15.1.1927 ve Slopném, okr. Val. Klobouky, bytem tamtéž č. 36, zaměstnaná jako prodavačka v Jednotě, bez politické příslušnosti. Na jmenovanou bylo učiněno trestní oznámení OO-VB Val. Klobouky pro rozšiřování poplašných zpráv v průběhu měnové reformy u okresní prokura-

rozšiřování poplašných zpráv v průběhu měnové reformy u okresní prokuratury.

2. **Adamíková** Františka, nar. 10.5.1924 v Násedlovicích, okr. Kyjov, bytem tamtéž č. 233, zaměstnána jako střihačka v n.p. Šohaj Násedlovice, bez politické příslušnosti. Jmenovaná byla vyšetřována pro šíření poplašných zpráv operativními orgány StB z OO-StB Kyjov. Po zjištění, že se jedná o dobrou dělnici, mající kladný poměr k dnešnímu zřízení, bylo upuštěno od trestního stíhání.
3. **Franta** Josef, nar. 8.3.1921 v Ostrožské Lhotě, bytem tamtéž č. 367, kovo-zemědělec, nyní zaměstnán v n.p. Let Kunovice, bez politické příslušnosti, byl vyšetřován operativními orgány OO-StB Veselí n/Mor. pro rozšiřování poplašných zpráv. Po zjištění, že se jedná o dobrého dělníka s kladným poměrem k dnešnímu zřízení, který poplašné zprávy rozšiřoval v opilosti, bylo upuštěno od trestního stíhání.
4. **Drlik** Josef, nar. 10.12.1913 ve Velké nad Veličkou, bytem Kunovice č. 1173, okr. Uh. Hradiště, bývalý řezník se záporným postojem k dnešnímu zřízení, nyní zaměstnán jako dělník n.p. Průmstav Uh. Hradiště, stavba Mojmir, bez politické příslušnosti.
Světlík Otto, nar. 27.2.1930 v Klokočově, bytem Kunovice č. 1050, okr. Uh. Hradiště, zaměstnán jako dělník n.p. Průmstav Uh. Hradiště. Oba jmenovaní byli organizátory nepokojů na stavbě Mojmir v Kunovicích a v opilosti dopustili se násilí na vedoucím stavby, který je napomínal, aby nastoupili práci. Na oba jmenované bylo podáno trestní oznámení okresní prokuratuře v Uh. Hradišti OO-VB Uh. Hradiště.
5. **Čermák** Josef, nar. 11.3.1904 v Nedakonicích, okr. Uh. Hradiště, bytem tamtéž č. 35, bývalý příslušník SNB, nyní zaměstnán při zemědělství, bývalý nár. soc., v únoru 1948 vyakčňený. [...] Na jmenovaného je podáno trestní oznámení OO-VB Uh. Hradiště okresní prokuratuře.

V současné době je orgány VI. odboru KS-StB vyšetřováno na svobodě celkem dalších 42 osob, které se vyslychají za účelem zpravodajského vytěžení. V případě, že těchto osob nebude možno nijak využít, bude rozhodnuto o tom, zda bude podáno trestní oznámení. Jedná se vesměs o trestné činy pobuřování a šíření poplašných zpráv.

Náčelník Krajské správy StB Gottwaldov:
škpt. Prokeš Antonín v.r.

1953, 24. červen, Brno. – Zpráva Krajské správy Státní bezpečnosti v Brně o výsledcích vyšetřování osob v souvislosti s měnovou reformou pro Hlavní správu státní bezpečnosti ministerstva národní bezpečnosti.

24. června 1953

Ministerstvo národní bezpečnosti
Hlavní správa Státní bezpečnosti -
instruktážní oddělení
v P r a z e

Předmět: Výsledky vyšetřování protistátní činnosti při měnové reformě.

Dle tamního dálnopisného rozkazu předkládám zprávu o výsledku vyšetřování protistátní činnosti při měnové reformě v Brněnském kraji. Jedná se o osoby vyšetřované jednak krajskou správou Veřejné bezpečnosti a jednak okresními odděleními VB. Zdejší KS-StB v tomto směru neprovedla žádné zatčení, ani vyšetřování na svobodě.

1) Celkový počet zatčených.....	5
2) Celkový počet vyšetřovaných na svobodě.....	93
3) Celkový počet propuštěných na svobodu.....	0
4) Celkový počet předaných soudu.....	48

Jednotlivě uváděné případy s vyznačením trestné činnosti:

Osoby zatčené:

1. **Barták** Karel, nar. 19.8.1923, zatčen dne 19.6.1953, dříve úředník, nyní vedoucí pobočky Státní spořitelny, bez politické příslušnosti. [...]
2. **Hlaváček** Josef, nar. 26.2.1892, zatčen dne 12.6.1953, dříve obchodník, nyní totéž, do roku 1951 bez politické příslušnosti, od té doby člen KSČ. [...]
3. **Krystýn** Josef, nar. 19.8.1905, zatčen dne 19.6.1953, dříve soukromý živnostník, nyní vedoucí Včely, již z doby první republiky člen soc. dem., po sloučení člen KSČ. [...]
4. **Bílek** František, nar. 24.4.1898, zatčen dne 5.6.1953, dříve zaměstnán jako dělník, od roku 1931 důchodce až dosud, od roku 1921 organizován v KSČ. Jmenovaný jako člen lidové milice ve službě hrubými a urážlivými výroky urážel prezidenta republiky na veřejnosti. Byl oznámen okresní prokuratuře v Břeclavi.
5. **Bihary** Imrich, nar. 11.5.1929, zatčen dne 3.6.1953, pomocný dělník, nyní svobodník základní vojenské služby, člen ČSM. [...]

Osoby vyšetřované na svobodě:

6. **Kumr Antonín**, nar. 19.1.1891, dříve soukromý řezník a hostinský, nyní vedoucí Pramenu, dříve člen strany agrární, nyní bez politické příslušnosti. [...]
7. **Sochor Josef**, nar. 19.3.1909, dříve rolník a samostatný hostinský, nyní vedoucí Vzletu, politická příslušnost nezjištěna. [...]
8. **Palásková Hedvika**, nar. 20.10.1899, manželka samostatného hostinského, nyní vedoucí komunálního podniku, bez politické příslušnosti. [...]
9. **Hulka Emanuel**, nar. 20.3.1899, dříve samostatný hostinský, nyní vedoucí hostince komunální podnik, bez politické příslušnosti. [...]
10. **Menclerová Anna**, nar. 4.5.1908, manželka restaurátéra, nyní vedoucí nádražní restaurace, politická příslušnost nezjištěna. [...]
11. **Leznarová Anežka**, nar. 8.6.1900, dříve samostatná hostinská, nyní vedoucí hostince kom. podnik, politická příslušnost nezjištěna. [...]
12. **Gebeš Jiří**, nar. 13.4.1912, samostatný zemědělec, nyní vedoucí hostince kom. podnik, člen KSČ od roku 1945. [...]
13. **Musil František**, nar. 31.8.1900, býv. samostatný hostinský, nyní vedoucí hostince kom. podnik, člen strany KSČ. [...]
14. **Křetinský Zdislav**, nar. 25.5.1924, dříve samostatný obchodník, nyní zaměstnanec Army, bez politické příslušnosti. [...]
15. **Strouhal Otto**, nar. 19.10.1926, býv. majitel obchodu, nyní vedoucí prodejny, bez politické příslušnosti. [...]
16. **Dvořák František**, nar. 28.1.1926, dříve majitel cukrárny, nyní vedoucí hostince kom. podnik, bez politické příslušnosti. [...]
17. **Babáček Josef**, nar. 4.2.1927, původně číšník, nyní vrch. číšník kom. podniku, bez politické příslušnosti. [...]
18. **Lutovský Jan**, nar. 29.4.1935, číšník kom. podniku, bez politické příslušnosti. [...]
19. **Kvarda Josef**, nar. 27.2.1891, dříve i nyní technický úředník ÚNV Brno, dříve ve straně lidové, od února 1948 v KSČ. Dopustil se pobuřování proti republice na veřejnosti. Učiněno trestní oznámení okresní prokuratuře v Brně.
20. **Vavřínová Marie**, nar. 17.8.1916, dříve švadlena, nyní výčepní komun. podniku, dříve bez politické příslušnosti, v roce 1945-46 členka nár. soc., nyní bez politické příslušnosti. [...]
21. **Dudek Vladimír**, nar. 7.8.1908, dříve nájemce restaurace, nyní vedoucí hostinského komun. podniku, dříve bez politické příslušnosti, nyní člen KSČ. [...]
22. **Nováček Karel**, nar. 5.6.1909, dříve soukromý řezník a hostinský, nyní vedoucí výseku masa a hostinství komun. podnik, dříve člen soc. dem., od sloučení v roce 1948 člen KSČ. [...]
23. **Melkes Stanislav**, nar. 7.2.1919, dříve zaměstnán při zemědělské usedlosti, nyní vedoucí provozovny komun. podniku hostinství, od roku 1945 člen KSČ (předseda MNV). [...]

24. **Vávra Antonín**, nar. 2.3.1898, dříve majitel samostatné hostinské živnosti, nyní vedoucí hostinské provozovny komun. podniku, dříve bez politické příslušnosti, od roku 1948 člen KSČ. [...]
25. **Široký Augustin**, nar. 9.11.1915, dříve soukromý majitel restaurace, nyní vedoucí hostinské provozovny komun. podniku, od roku 1945 do února 1948 člen KSČ, po únoru ze strany vyloučen. [...]
26. **Frančičová Františka**, nar. 7.11.1894, dříve soukromá hostinská, nyní vedoucí hostinské provozovny komun. podniku, od roku 1945 členka KSČ. [...]
27. **Vala Jaroslav**, nar. 11.5.1898, býv. přísl. četnictva, od roku 1952 pokladní v pobočce Státní spořitelny v Mohelně, bez politické příslušnosti. [...]
28. **Bloudková Marie**, nar. 15.8.1891, dříve samostatná hostinská, nyní vedoucí hostinského komun. podniku, stále bez politické příslušnosti. [...]
29. **Hladík Josef**, nar. 9.4.1896, býv. člen četnictva, nyní skladník Uhelných skladů, od roku 1945 člen KSČ. Na jmenovaného bylo podáno trestní oznámení okr. prokuratuře Tišnov pro šíření poplašných zpráv.
30. **Vodičková Anežka**, nar. 31.1.1923, dříve dělnice, nyní vedoucí prodejny Jednota, stále bez politické příslušnosti. [...]
31. **Zeman Josef**, nar. 10.1.1899, dříve hostinský, nyní vedoucí prodejny Jednota, od roku 1945 ve straně lidové, později ve straně soc. dem. a od roku 1948 člen KSČ. [...]
32. **Bubeník Jaromír**, nar. 21.12.1925, býv. obchodní příručí, nyní zaměstnán jako vedoucí prodejny Jednota, stále bez politické příslušnosti. [...]
33. **Teplan Rudolf**, nar. 17.10.1914, dříve obchodní příručí, nyní vedoucí prodejny Jednota, dříve bez politické příslušnosti, od roku 1948 člen KSČ. [...]
34. **Kupsa František**, nar. 28.10.1911, dříve soukromý řezník, nyní zaměstnán jako vedoucí hostince a řeznictví Jednota, dříve v soc. dem., od roku 1948 v KSČ. [...]
35. **Schneiderová Božena**, nar. 13.9.1901, dříve zemědělská dělnice, nyní vedoucí soukromé prodejny kuřiva, stále bez politické příslušnosti. [...]
36. **Pustina Emil**, nar. 27.11.1898, dříve soukromý zemědělec a obchodník, nyní jako vedoucí prodejny Jednota, od roku 1946 člen KSČ až dosud. [...]
37. **Kumstát Josef**, nar. 3.3.1915, dříve i nyní ředitel národní školy, dříve člen strany soc. dem., od roku 1948 člen KSČ. [...]
38. **Doležal Josef**, nar. 30.1.1919, dříve studující, nyní státní obvodní veterinář, bez politické příslušnosti. [...]
39. **Bejvl Antonín**, nar. 1915, býv. zubní technik, nyní dentista okresního ústavu národního zdraví, stále bez politické příslušnosti. [...]
40. **Kavka Josef**, nar. 26.2.1900, dříve samostatný hostinský a řezník, nyní vedoucí pohostinství komun. podniku, dříve bez politické příslušnosti, od roku 1948 člen KSČ. [...]
41. **Kelbol Rudolf**, nar. 10.4.1898, dříve samostatný řezník a hospodský, nyní vedoucí prodejny Masna, dříve ve straně lidové, nyní bez politické příslušnosti. [...]
42. **Sedláčková Růžena**, nar. 6.8.1907, dříve samostatná hostinská, nyní vedoucí Pohostinství komun. podniku, bez politické příslušnosti. [...]

43. **Opálka** Oswald, nar. 20.1.1915, dříve i nyní vedoucí hostince a zemědělec, bez politické příslušnosti. [...]
44. **Janků** Bedřich, nar. 30.8.1926, dříve číšník, nyní vedoucí hotelu, dříve ve straně nár. soc., nyní bez politické příslušnosti. [...]
45. **Hédl** František, nar. 7.6.1898, dříve dělník, nyní důchodce, od roku 1945 člen KSČ a
46. **Hédlová** Růžena, nar. 20.4.1897, z dob prvé republiky do dnešního dne majitelka obchodu, bez politické příslušnosti. [...]
47. **Chlupová** Adolfa, nar. 25.10.1912, dříve dělnice, nyní vedoucí hostince komun. podnik, stále bez politické příslušnosti. [...]
48. **Kmeč** Jaroslav, nar. 22.11.1912, dříve zaměstnán jako řidič, nyní ředitel závodu ČSAD, příslušník KSČ. [...]
49. **Kovář** Miroslav, nar. 9.2.1917, dříve číšník, nyní vedoucí komun. podniku, do roku 1952 člen KSČ, odkud byl vyloučen a nyní je bez politické příslušnosti. [...]
50. **Verošek** Ladislav, nar. 22.6.1907, dříve samostatný hostinský, nyní vedoucí hostince Jednota, bez politické příslušnosti, od roku 1948 člen KSČ. [...]
51. **Šustrová** Marie, nar. 30.9.1902, býv. spolumajitelka soukromého hostince, nyní vedoucí restaurace komun. podniku, stále bez politické příslušnosti. [...]
52. **Daněk** Oldřich, nar. 12.8.1901, býv. samostatný hostinský, obchodník a výrobce lihovin, nyní vedoucí prodejny Pramen, stále bez politické příslušnosti. [...]
53. **Hökl** Jaroslav, nar. 4.10.1920, býv. kuchař, nyní jako vedoucí střediska komunálního podniku, od roku 1945 člen KSČ. [...]
54. **Kaláček** Alois, nar. 3.6.1896, býv. samostatný hostinský, nyní vedoucí Pohostinství komun. podniku, do roku 1948 nár. soc., nyní bez politické příslušnosti. [...]
55. **Russvurm** Emil, nar. 29.11.1911, dříve řezník, nyní vedoucí pohostinství a prodejny masa Jednota, do února 1948 ve straně nár. soc., nyní ve straně KSČ. [...]
56. **Svobodová** Marie, nar. 20.11.1892, dříve při zemědělství, nyní vedoucí Pohostinství komun. podniku, stále bez politické příslušnosti. [...]
57. **Potůček** Josef, nar. 1.9.1910, dříve rolník, nyní vedoucí pohostinského střediska komun. podniku, dříve ve straně lidové, nyní bez politické příslušnosti. [...]
58. **Ševelová** Dobroslava, nar. 13.3.1921, dříve v domácnosti, nyní vedoucí Pohostinství komun. podnik, bez politické příslušnosti. [...]
59. **Bartl** Jaroslav, nar. 27.4.1928, vedoucí pohostinského střediska komunálního podniku, bez politické příslušnosti. [...]
60. **Hodeček** Ladislav, nar. 9.9.1909, dříve při zemědělství, nyní vedoucí Pohostinství komun. podniku, dříve bez politické příslušnosti, nyní od roku 1948 člen KSČ. [...]
61. **Ungr** Václav, nar. 20.3.1912, dříve řezník a uzenář, nyní vedoucí hostinského střediska komun. podnik, dříve bez politické příslušnosti, od února 1948 člen KSČ. [...]

62. **Glossová Blažena**, nar. 2.2.1918, dříve národní správce obchodu smíšeným zbožím, nyní vedoucí prodejny Jednota, bez politické příslušnosti. [...]
63. **Vyklický Josef**, nar. 12.9.1898, dříve samostatný obchodník, nyní vedoucí prodejny Jednota, do roku 1948 ve straně lidové, nyní bezpartijní. [...]
64. **Krátký Ladislav**, nar. 10.4.1908, dříve učitel, nyní ředitel národní školy, od roku 1945 člen KSČ. [...]
65. **Zabloudilová Štěpánka**, nar. 22.12.1924, vyučená obchodnice, nyní prodavačka Včely, bez politické příslušnosti. [...]
66. **Kantek Emil**, nar. 21.2.1908, dříve samostatný řezník, nyní vedoucí Masny, do roku 1948 člen nár. soc., nyní člen KSČ. [...]
67. **Krejčí Emanuel**, nar. 23.11.1895, dříve samostatný hostinský, nyní vedoucí hostince komun. podnik, dříve ve straně lidové, nyní bez politické příslušnosti. [...]
68. **Bárta Otakar**, nar. 17.3.1913, dříve i nyní samostatný fotograf, dříve bezpartijní, nyní člen KSČ. [...]
69. **Holičková Emilie**, nar. 19.11.1892, dříve samostatná obchodnice, nyní vedoucí hostince komun. podnik, dříve ve straně lidové, nyní bez politické příslušnosti. [...]
70. **Makovský Adolf**, nar. 26.5.1913, dříve samostatný hostinský, nyní vedoucí hostince komun. podnik, dříve ve straně lidové, nyní bez politické příslušnosti. [...]
71. **Zedníček Josef**, nar. 27.7.1927, dříve samostatný hostinský, nyní vedoucí komun. podniku, býv. člen ČSM, odkud vystoupil. [...]
72. **Michlovský Bedřich**, nar. 7.3.1914, dříve zaměstnán jako zedník, nyní jako člen závodní strážce v STS, v době prvé republiky činný v mládeži nár. soc., od roku 1947 člen KSČ. Byl oznámen okresní prokuratuře Břeclav pro hanobení vládních činitelů.
73. **Osička Petr**, nar. 25.4.1898, stále soukromý živnostník s kuřáckými potřebami až do dnešní doby, do února 1948 bez politické příslušnosti, od té doby člen KSČ, odkud byl vyloučen. [...]
74. **Mikusová Edita**, nar. 26.5.1932, dříve zaměstnána jako dělnice, nyní v domácnosti, bez politické příslušnosti. Jmenovaná se dopustila pobuřování proti republice a bylo na ni podáno trestní oznámení okres. prokuratuře v Břeclavi.
75. **Kalvoda Cyril**, nar. 2.7.1894, dříve i nyní soukromý živnostník s kuřáckými potřebami, od roku 1945 člen KSČ. [...]
76. **Somr Alois**, nar. 5.3.1912, dříve zaměstnán jako technický úředník KNV v Brně, nyní technický úředník ONV v Mikulově, dříve bez politické příslušnosti, od února 1948 člen KSČ. [...]
77. **Pšennčíková Marie**, nar. 18.11.1914, dříve dělnice, nyní v domácnosti, stranická příslušnost nezjištěna. [...]
78. **Včelík Emanuel**, nar. 22.12.1924, dříve soukromý hostinský, obchodník potravinami, nyní vedoucí Jednoty, od roku 1945 člen KSČ. [...]
79. **Lněnička Václav**, nar. 7.8.1898, dříve dělník, nyní samostatný trafikant, od roku 1945 člen KSČ. [...]

80. **Vondra Stanislav**, nar. 13.12.1910, dříve soukromý obchodník smíšeným zbožím, nyní vedoucí prodejny Jednota, stále bez politické příslušnosti. [...]
81. **Kozák Miroslav**, nar. 24.2.1922, dříve obchodní příručí, nyní instruktor prodejny Jednota, od roku 1945 v KSČ. [...]
82. **Rikr František**, nar. 24.5.1920, dříve mlynářský dělník, nyní vedoucí prodejny Pramenu, stále bez politické příslušnosti. [...]
83. **Vlaštovička František**, nar. 14.9.1909, dříve samostatný pekař, nyní vedoucí pekárny a prodejny pekařských výrobků, do roku 1948 soc. dem., od sloučení v KSČ. [...]
84. **Rozenbraier Jaroslav**, nar. 9.6.1910, dříve číšník, nyní vedoucí restaurace, stále bez politické příslušnosti. [...]
85. **Brichtová Božena**, nar. 20.9.1908, dříve pokladní v restauraci, nyní opět pokladní hostinského podniku, bez politické příslušnosti. [...]
87. **Jedlička Jaroslav**, nar. 31.3.1912, dříve jako číšník, nyní vedoucí hostinského komunálního podniku, stále bez politické příslušnosti. [...]
88. **Hovězák Karel**, nar. 4.11.1917, stále jako číšník v restauraci, bez politické příslušnosti. [...]
89. **Hort Rudolf**, nar. 4.9.1920, dříve jako číšník, nyní vedoucí restaurace, do roku 1948 v soc. dem. a po sloučení člen KSČ až dosud. [...]
90. **Ostrovski Václav**, nar. 30.3.1900, býv. řezník a hostinský, nyní rolník a vedoucí hostinského podniku, dříve člen lidové strany, nyní bez politické příslušnosti. [...]
91. **Kliment Viktor MUDr.**, nar. 1.5.1912, okrskový lékař, stále bez politické příslušnosti a
92. **Klimentová Helena**, nar. 31.12.1912, v domácnosti, bez politické příslušnosti. [...]
93. **Kučera Jaroslav**, nar. 9.12.1937
94. **Snížek Emil**, nar. 18.3.1938
95. **Benovič Jan**, nar. 28.12.1936
96. **Baláž Vladimír**, nar. 28.7.1935
97. **Muraňský Josef**, nar. 13.1.1938
98. **Mihola Luboš**, nar. 7.9.1937

Uvedení pod bodem 93 - 98 jsou učni Brněnských energetických rozvodných závodů ze střediska pracovních záloh, všichni bez politické příslušnosti, kteří prováděli různé machinace při výměně peněz. Byli oznámeni ONV v Moravské Třebové.

Náčelník vyšetřovacího odboru:
z r. vedoucí sekretariátu:
vrch. stržm. Petrová Vlasta v.r.

1953, 24. červen, Žilina. – Zpráva Krajské správy Státní bezpečnosti v Žilině o vyšetřování osob v souvislosti s měnovou reformou pro Hlavní správu StB ministerstva národní bezpečnosti.

24. júna 1953

MNB - Hlavná správa štB vyšetřovania
- inštruktážne oddelenie
P r a h a

Výsledky vyšetřovania protištátnej činnosti pri menovej reforme.

Tunajšia KS-ŠtB v súvislosti s menovou reformou zaistila 3 osoby, z ktorých dve osoby boli prepustené na slobodu a budú stíhané príslušníkmi VB a jedna osoba bola odovzdaná VB do Pov. Bystrice. Jedná sa o nasledovne osoby:

- a) **Balco Viliam**, nar. 20.4.1929, úradník na PILANE vo Vláškach, syn dedinského boháča, zneužil svojho postavenia, doniesol počas vládnej akcie do zamestnania liehoviny, ktoré použil s ďalšími úradníkmi, aby takto zavdal príčinu k porušeniu pracovnej disciplíny v uvedenom závode. Dňa 4.6.53 použil voči predsedovi ZR a funkcionárom KSS neprístojne výroky a jeho zapríčinením bola v závode stávka, ktorá trvala dve hodiny. Balco bol prepustený po vypočutí a bude stíhaný príslušníkmi VB v Ružomberku.
- b) **Kaslová Alojzia**, narodená 2.10.1921, domáca, bez politickej príslušnosti. Bola zatknutá 5.6.1953. Neni zamestnaná nikde. Zúčastnila sa počas vládnej akcie stávky, ktorá bola v závode SOLO v Ružomberku, ako nepovolaná osoba, ktorá použila protištátnych výrokov a nadávok voči členom strany, zvlášť pri prejave politického tajomníka. Kaslová po vyšetrení bola prepustená a bude stíhaná OO-VB Ružomberok pre poburovanie.
- c) **Zborka Karol**, narodený 14.7.1932, povolaním robotník, bez politickej príslušnosti, zamestnaný v Karvinej, použil počas vládnej akcie v Pov. Bystrici viac poburujúcich výrokov proti vládnym činiteľom, kde sa v túto dobu nachádzal. [...] Menovaný bol zatknutý 31.5.53.

Iné prípady tunajšia KS-ŠtB počas vládnej akcie nevyšetrovala.

Verejná bezpečnosť vyšetrovala nasledujúce prípady. OO-VB Dol. Kubín bola zatknutá jedna osoba, a to:

Križik Karol, narodený 9.7.1927 v Bzinciach, bol zatknutý dňa 19.6.53 a odovzdaný súdu. Jeho minulé a terajšie zamestnanie je frezár kovu, t.č. zamestnaný v závode KOVOHUTE Mokraď. Politicky organizovaný nebol a ani teraz neni. Menovaný sa dopustil poburovania a násilia na verejnom činiteľovi a bol hlavným iniciátorom stávky, ktorá bola v uvedenom závode dňa 5.6.53.

Vyšetrovanie na slobode sa vedie voči trom osobám, a to:

Vyťah Jozef, narodený 8.12.1930 vo Švošove, jeho povolanie minule a terajšie je zámočník, zamestnaný v závode Kovohute Mokraď, bez politickej príslušnosti. Menovaný bol iniciátorom stávky v závode Kovohute Mokraď dňa 5.6.53.

Kruťak Jozef, narodený 4.3.53^a Kvačany, jeho minule a terajšie povolanie je kováč, zamestnaný v závode Kovohute Mokraď, bez politickej príslušnosti, bol iniciatorom stávky v horeuvedenom závode.

Kampoš František, narodený 15.5.1927 v Hruštine, povolaním v minulosti a teraz robotník, zamestnaný v závode Kovohute Mokraď, bez politickej príslušnosti. Menovaný bol iniciatorom stávky v závode Kovohute Mokraď.

Všetkým štyrom osobám bola dokázaná trestná činnosť pre poburovanie a bolo vypracované trestné oznámenie príslušným OO-VB a dané súdu.

OO-VB Mikuláš boli odovzdané súdu dve osoby, a to:

Stolár Juraj, narodený 2.2.1922 v Krašku, predtým zamestnaný ako úradník v závode 1. mája v Mikuláši, t.č. ako robotník v závode LIPTOV. [...] T.č. neni organizovaný v žiadnej organizácii. Menovaný bol iniciatorom stávky v závode Liptov dňa 3.6.53.

Lančik Jozef, narodený 26.7.1921 v Okoličnom, zamestnaný ako robotník v Kožiarenských závodoch v Mikuláši, predtým pracoval taktiež ako robotník u fy Ondrej Lacko a synovia. V minulosti nebol organizovaný, od roku 1948 vstúpil do strany KSS. Menovaný bol iniciatorom stávky v závode Kožiarenskom v Mikuláši, dňa 3.6.53.

OO-VB podalo na menovaných trestné oznámenie okresnej prokuratúre.

OO-VB Púchov boli zaistené dve osoby, ktoré pre nedostatok materiálu boli prepustené na slobodu. Sú to:

Kopanica Ján, narodený 17.11.1919 v Batovciach, bol zaistený dňa 5.6.53, v minulosti zamestnaný ako člen SNB, t.č. ako robotník na PM v Nosiciach. Bez politickej príslušnosti. Zaistený bol pre podozrenie z poburovania a narušenia pracovnej morálky v Nosiciach.

Kronberger Alexander, narodený 29.10.1922 v Trenčíne, zaistený dňa 5.6.53. V minulosti zamestnaný ako účtovník, t.č. ako robotník na PM v Nosiciach, bez politickej príslušnosti. Zaistený bol pre podozrenie z poburovania.

Horeuvedené osoby boli prepustené na slobodu dňa 8. júna 1953.

OO-VB Ilava boli zatknuté a odovzdané súdu tri osoby a to:

Drabik Anton, nar. 12.6.53^b, bývalý živnostník, t.č. vedúci Jednoty v Pruskom, je členom strany KSS od roku 1948. [...] Menovaný bol zatknutý dňa 12.6.53.

Novosad Jozef, narodený 2.6.1915 v Dol. Suči, zatknutý dňa 6.6.53, robotník, bez politickej príslušnosti. Menovaný bol zatknutý preto, že dňa 6.6.53 vo verejnej miestnosti sa vyslovil, že mohol previesť revolúciu, pri čom by mu masa ľudí pomohla, prípadne by išla s ním, nakoľko sa zo Žobráckeho platu vyžiť nedá, taktiež sa vyslovil, že keby sa otvorila cesta na západ, išiel by prvý a masa ľudí by išla za ním.

Martišek Rudolf, narodený 6.8.1898 v Majci, vo väzbe od 17.6.53, povolaním živnostník, t.č. vedúci Vesny-bazár v Dubnici, [...] t.č. neorganizovaný.

Vyšetrovanie na slobode príslušníkmi VB z Ilavy sa vedie voči 5 osobám, a to:

Lichner Pavel, narodený 4.10.1909 vo Vyhňach, povoláním sústružník, t.č. technický úradník, bez politickej príslušnosti. Menovaný na pracovisku dňa 1.6.53 sa vyslovil pred dvoma robotníkmi »povzbudilo toto robotníkov«, ďalej sa vyslovil, že či bolo potrebné urobiť takýto chaos medzi robotníkmi a okrem iného odmietol podpísať rezolúciu uvítania menovej reformy, ktorú podpísala väčšia časť osadenstva.

Privozník Emil, narodený 12.12.1927 v Valcoch, predtým študent, t.č. robotník [...], t.č. bez politickej príslušnosti, a vystúpil z ROH. Zamestnaný v závode K.J.Vorošilova v Dubnici, dňa 1.6. a 11.6.53 sa vyslovil, že za Slovenského štátu sa mali robotníci najlepšie a za I. ČSR dobre. Menovaný sa taktiež vyslovil, že komunisti sú vyvrhelia ľudskej spoločnosti a so zdravým rozumom ľudia nemôžu s tým súhlasiť.

Krivaček Ján, narodený 9.8.1927 v Radoly, povoláním zámočník, t.č. technický úradník v závode K.J.Vorošilova v Dubnici [...]. Bez politickej príslušnosti, dňa 31.5.53 sa vyslovil, že každý socialista je »pes«.

Bereš Štefan, narodený 23.4.1920 v Pečenanoch, v minulosti mäsiarský pomocník, t.č. vedúci Mäsny v Dubnici, [...] bez politickej príslušnosti.

Gašpar Michal, narodený 7.10.1921 v Červenom Kameni, povoláním mäsiar, t.č. vedúci Mäsny v Dubnici, bez politickej príslušnosti [...].

OO-VB Čadca bola zatknutá jedna osoba, ktorá po vypočutí bola prepustená a bolo na ňu podané trestné oznámenie okresnej prokuratúry, jedna sa o:

Marišek Imrich, narodený 12.4.1931 v Turzovke, povoláním robotník, zamestnaný vo Vítkovických Železiarňach, bez politickej príslušnosti, menovaný bol zatknutý 4.6.53, nakoľko na železničnej stanici rozširoval poplašne zprávy, že v súvislosti s menovou reformou je v Prahe povstanie.

Celkové príslušníkmi VB bolo zaistené 8 osôb, vyšetrovanie na slobode sa vedie voči 8 osobám, súdu bolo odovzdaných 11 osôb a prepustených na slobodu 2 osoby.

Náčelník KS-ŠtB:
Lipar v.r.

A MV ČR, sv. H-193 Měnová reforma 1953, s. 170-173, stroj. prvopis,

a Písařská chyba.

b Písařská chyba.

1953, 24. červen, Pardubice. – Zpráva Krajské správy Státní bezpečnosti v Pardubicích o výsledcích vyšetřování osob v souvislosti s měnovou reformou pro Hlavní správu StB ministerstva národní bezpečnosti.

24. června 1953

Správa státně bezpečnostního vyšetřování
instruktážní oddělení
P r a h a

Předmět: Výsledky vyšetřování protistátní činnosti při měnové reformě.

Krajská správa StB v Pardubicích prováděla šetření dvou případů stávek v n.p. UTEX a KOVOSTAV v Ústí n/Orlicí, které byly vyprovokovány některými reakčními osobami v průběhu měnové reformy v úmyslu vyvolati nepokoj. Šetření bylo provedeno v n.p. KOVOSTAV v Hnátnici a n.p. UTEX-03 v Kerharticích, kde někteří zaměstnanci, rekrutující se z řad synků býv. živnostníků a býv. pravičáků soc. dem., podněcovali další zaměstnance k zastavení práce a účasti na závodní stávce. Prohlašovali, že jsou měnovou reformou okrádání jenom dělníci, že nyní budou žebrácké mzdy a podobnými štvavými výroky se jim nakonec podařilo vyprovokovat dne 1. června a 3. června 1953 zaměstnance k zastavení práce na několik hodin.

Šetřením a výsledkem několika osob v n.p. KOVOSTAV byli zjištěni iniciátoři zastavení práce v uvedeném podniku Jan Brožek, Josef Petržílka, Stanislav Kočí a Karel Vacek.

Výsledkem výše uvedených osob bylo zjištěno, že hlavním iniciátorem a podněcovatelem stávkou byl:

Jan Brožek, syn živnostníka, dříve technický úředník, nyní dělník v n.p. KOVOSTAV v Hnátnici, nar. 20.10.1927 v Ústí n/Orl., svobodný, jeho otec od roku 1945 do roku 1948 člen strany nár. socialistické, bytem Ústí n/Orl. čp. 364. Brožek pracoval v závodě jako dělník a ve dnech 1. a 3. června 1953 svými štvavými výroky vyprovokoval spoluzaměstnance k zastavení práce a účasti na stávce, což se mu v několika případech podařilo, takže zaměstnanci podniku Karel Vacek, Josef Petržílek na popud Brožka přestali pracovat. Někteří zaměstnanci Brožka neuposlechli, a proto Brožek vyzval zaměstnance Vacka a Petržílka, aby vypnuli elektrický vypínač, čímž zastaví všechny motory v celé dílně. Vacek a Petržílek také čin provedli a tím se také stalo, že další zaměstnanci, kteří do té doby pracovali, museli tuto práci přerušit.

Výsledkem Karla Vacka, nar. 21.5.1924 v Dolní Dobrouči, okr. Ústí n/Orl., dělníka v n.p. KOVOSTAV v Hnátnici, svobodného, pochází z dělnické rodiny, bezpartijní, člen ČSM, bytem Dolní Dobrouč čp. 268, bylo zjištěno, že se nechal vyprovokovati štvavými výroky Jana Brožka k zastavení práce. Sám podněcoval ve dnech 1. a 3. června 1953 zaměstnance k tomu, aby práci zastavili. V jednom případě použil Vacek vůči dělníku Novákovi násilí tím, že když viděl, že Novák přes jeho výzvu dále pracuje, hodil po něm železný šroub a způsobil mu zranění na hlavě. Na návrh Brožka společně s Josefem Petržílkem vypnuli

hlavní elektrický vypínač a zastavili tak všechny stroje v dílně. Tím přinutili i ostatní dělníky k zastavení práce.

Další zaměstnanec Josef Petržílek, nar. 5.10.1933 v Ústí n/Orl., svobodný, jest synem bývalého obchodníka knihaře, vychodil gymnázium s maturitou a po vyjití školy šel dobrovolně do výroby, aby získal praxi pro studium na vysoké škole, bydlí v Ústí n/Orl. čp 143, je bezpartijní a členem ČSM. Petržílek podněcoval ostatní zaměstnance k zastavení práce a sám prohlašoval, že pracovat nebude. Na návod Brožka společně s Vackem vypnuli elektrický proud na hlavní rozvodné desce, aby tak zabránili ostatním zaměstnancům pokračovati v práci. V jednom případě zapnul opačně zásuvku kabelu od vrtačky, aby vřetenem při započatí práce točilo se obráceně. Dělníka Koláře vybízel pak k zastavení práce.

Zaměstnanec téhož podniku Stanislav Kočí, nar. 5.7.1932, strojní zámečnick, ženatý, syn drobného rolníka s výměrou 4 ha, bytem Hnátnice čp. 11, bezpartijní člen ČSM při výslechu doznal, že se snažil vyprovokovat ostatní zaměstnance k zastavení práce, což se mu podařilo ve dvou případech. Kočí snažil se šeptanou propagandou některé dělníky přesvědčiti, že nová měnová reforma je na špatných základech, že se dlouho neudrží, že na této vydělali jen spekulanti a dělníci že tímto prodělali. Tímto zapříčinil rozladění mezi zaměstnanci, kteří přerušili práci. Dne 3. června 1953 zúčastnil se stávky a vybízel přímo i nepřímo dělníky k zastavení práce. Telefonoval do horního závodu své manželce, aby zanechala práce.

Výsledky shora uvedených osob byly provedeny na svobodě a bylo rozhodnuto podati na tyto trestní oznámení.

Šetřením a výsledkem některých osob v n.p. UTEX-03 v Kerharticích byli zjištěni následující iniciátoři a podněcovatelé tamní stávky:

Burešová Marie, roz. Žižková, nar. 22.2.1898 v Korouhvi, přadlena, matka tří dětí, manžel řidič n.p. UTEX, sama pochází ze Živnostenské rodiny, za první republiky byla organizována ve straně soc. dem., nyní bezpartijní, manžel člen strany od r. 1945.

Hábová Marta, roz. Nesejmová, přadlena, nar. 5.4.1907 v Ústí n/Orl., matka tří dětí, dělnického původu, od roku 1920 u soc. dem., od roku 1945 u soc. dem., po sloučení bezpartijní, bytem Kerhartice.

Zobl Stanislav, dělník, nar. 10.3.1923 v Řetové, bytem Jehnědí, okr. Ústí n/Orl., ženatý, otec dvou dětí, od roku 1945 soc. dem., po sloučení bezpartijní.

Bůžek Ladislav, mistr n.p. UTEX, dříve dělník, nar. 8.3.1902 v Koberku, ženatý, otec jednoho dítěte, zemědělského původu, bytem Kerhartice, od roku 1946 příslušník KSČ, dříve bez politické příslušnosti.

Maixner Václav, vedoucí mistr n.p. UTEX, dříve dělník, nar. 22.9.1923 v Dolní Dobrouči, svobodný, dělnického původu, za první republiky soc. dem. (otec), bezpartijní.

Všichni společně podněcovali spoluzaměstnance k zastavení práce na dalších odděleních, což se jim také podařilo. Jako důvod k rozeštvání zaměstnanců vybrali si tito provokatéři výplatu květnové zálohy, která jim má býti vyplacena v poměru 1 : 50 v nových penězích. Touto šířenou propagandou snažili se přesvědčit zaměstnance, že je podnik okrade, když jim nechce vyplatiti zálohu

v poměru 1 : 5. Vybízeli zaměstnance, že si toto nesmějí nechat líbit, že se mají hlásit o svá práva a tím se jim také podařilo na několik hodin práci v podniku zastavit.

Po projednání případu přímo v závodě s podnikovým vedením a závodní organizací bylo upuštěno od podání trestního oznámení.

Náčelník krajské správy StB:
v z. npor. [nečitelný podpis]

A MV ČR, sv. H-193 Měnová reforma 1953, s. 174-177, stroj. prvpis.

36

1953, 23. červen, Olomouc. - Hlášení Krajské správy StB v Olomouci o výsledcích vyšetřování osob v souvislosti s měnovou reformou.

Došlé: 67/53
Věc: Výsledky vyšetřování protistátní činnosti při měnové reformě
K čj.: A-988/605-2-53
Zasílá: KS-StB Olomouc
Došlo: 23.6.53
Dešifrováno: 23.6.53 V.
K vyřízení: 6. odbor

V souvislosti s měnovou reformou zdejší KS-StB neprováděla zatčení žádných osob, bylo pouze vyšetřování několika případů, které byly ihned předány OO-VB k dalšímu šetření a případnému podání trestního oznámení.

Vyšetřovací odbor StB provádí pouze šetření případu Uničovských strojírů v Uničově, a to osoby Josefa Doležala, nar. 9.11.1924 Ivanovice na Hané, bytem Uničov, Plzeňská 27, okr. Šternberk. Jmenovaný t.č. pracuje jako vedoucí svářečské party v závodech V.I.Lenina v Uničově a byl v r. 1950 vyakčněn z pohraničního útvaru SNB a zároveň taky vyloučen ze strany KSČ. Doležal při provádění měnové reformy se projevil jako provokatér, kdy popuzoval dělníky a prohlašoval, že měnová reforma je 90% inflace a napadl jistého Albla Jaroslava, dělníka, který jako jeden z nejlepších pracovníků měl projev do místního rozhlasu o nové měnové reformě. Dále různým štváním a šířením poplašných zpráv popuzoval dělníky k tomu, aby se postavili na odpor při provádění reformy.

K případu byl vyslechnut zatím Mlčák (Ulčák) Rudolf, dílovedoucí závodu V.I.Lenina - Uničovské strojírny a Albl Jaroslav, zámečnický těchto podniků.

Případ byl předán pak zpět 3. odboru k doplnění operativních poznatků na Doležala a vrácen 17.6.53 zpět 6. odboru k dalšímu šetření a podání trestního oznámení na Doležala. Šetření se bude prováděti na svobodě.

Jiné případy státně bezpečnostní ve zdejších kraji při provádění měnové reformy 6. odbor nešetřil.

KS-StB Olomouc
čj. 10572/60-645-53, ze dne 23.6.53
Zást. náčel. odboru 6: ppor. Drabina

A MV ČR, sv. H-193 Měnová reforma 1953, s. 178, stroj. prvopis.

SEZNAM ZKRATEK

BKV	byro krajského výboru
BŽGK	Bohumínské železářny Gustava Klimenta
CV	celozávodní výbor
ČSAD	Československá automobilová doprava
ČSD	Československé státní dráhy
ČSSS	Československé státní statky
DR	dílenská rada
HS	hlavní správa
JNV	jednotný národní výbor
JZD	jednotné zemědělské družstvo
KS SpD	krajská správa spotřebních družstev
KSČ	Komunistická strana Československa
KNV	krajský národní výbor
KOR	krajská odborová rada
KS	krajská správa
KVS	krajský výbor odborového svazu
LM	Lidové milice
MHD	ministerstvo hutí a dolů
MLP	ministerstvo lehkého průmyslu
MPP	ministerstvo potravinářského průmyslu
MV	městský výbor
MVS	ministerstvo všeobecného strojírenství
NHKG	Nová huť Klementa Gottwalda v Kunčicích
ONV	okresní národní výbor
OV	okresní výbor
PaM	oddělení práce a mezd
PFO	oddělení průmyslu, financí a obchodu ÚV KSČ
PS	Pohraniční stráž
ROH	Revoluční odborové hnutí
RSŠ	Rok stranického školení
SČSP	Svaz československo-sovětského přátelství
SD	spotřební družstva
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SOR	Slovenská odborová rada
StB	Státní bezpečnost
SÚP	Státní úřad plánovací
TOS	Továrny obráběcích strojů
ÚPŠ	ústřední politická škola KSČ
ÚRO	Ústřední rada odborů
ÚVS	ústřední výbor odborového svazu
VHŠ	vyšší hospodářská škola
VŽKG	Vítkovické železářny Klementa Gottwalda
ZO	závodní organizace
zpč	západočeský
ZR	závodní rada